Digitaliseret af | Digitised by

DET KGL. BIBLIOTEK
Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):	Balzac, Honoré de.; paa Dansk ved Oscar Madsen.
Titel | Title:	Skuffelser
Alternativ titel | Alternative title:	Illusions perdues.
Bindbetegnelse | Volume Statement:	Vol. 1
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Kjøbenhavn ; Kristiania : A. Christiansens Kunstforlag, 1898
Fysiske størrelse | Physical extent:	2 bd.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

58,-222

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 58 8°

1 1 58 0 8 10451 8

+REX

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

SKUFFELSER

1. BIND

RAR - 21 -

DE TO VENNER

HONORÉ DE BALZAC:

SKUFFELSER

(ILLUSIONS PERDUES)

ROMAN

PAA DANSK VED
OSCAR MADSEN

I. BIND

A. CHRISTIANSENS KUNSTFORLAG

KJØBENHAVN KRISTIANIA

MDCCCXCVIII

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

KØBENHAVN — GRÆBES BOGTRYKKERI

HONORÉ DE BALZAC.

Enhver, der har besøgt Paris, husker hans Gravmindesmærke paa Père Lachaise. Ved en højtliggende Allé paa Kirkegaarden, næsten skraas overfor det dejlige Monument, som Chapu har rejst over Michelet, og som nu findes gengivet paa Titelbladet af den store Historikers „Histoire de France“, knejser Balsacs Marmorbuste i enkle, store Linjer over en enkel og tarvelig Grav.

Fra en kort og stærk Hals, der røber en Tyrs Styrke og brutale Sliderkraft, løfter sig et mærkeligt og fuldblodigt Fysiognomi: en svær og firskaaren Pande, et tungt Underansigt med stærke Kæber og en sanseligt svulmende Mund, over hvilken en lille Moustache er strøgen kækt til Vejrs som paa de gamle Portrætter af franske chevaliers fra Frondekrigens Tider. Saaledes kunde en d'Artagnan have set ud! Og gunske rigtig er Balzac noget af en saadan Literaturens d'Artagnan, brutal og utrættelig, modig, hensynsløs, paagaaende, fuld af Fantasi, glad ved stærke Ord og stærke Farver og stærke Begivenheder som hin drabelige Gascogner! —

Det er det samme Hoved, næsten direkte laant fra Gravmindesmærket, som man paa de senere Aars Pariser-Saloner ser gaa igen paa de forskellige Skitser og Modeller til det store Balzac-Monument, som Paris endnu savner, og som det er Meningen at rejse paa Hundredaarsdagen for Digterens Fødsel, altsaa til næste Aar. Blandt de talrige hertil konkurrerende Billedhuggere lagde man Mærke til Marquet de Vasselot, som paa Marsmarkens Exposition i 1896 havde udstillet et ret grandiost Balzac-Mindesmærke i ufærdigt Udkast. Digterens Hoved var paa dette Monument anbragt paa en hvilende Sfinkskrop, hvilket virkede fantasifuldt og symbolsk, men dog mulig ikke saa dybsindigt som tænkt. Et saadant Arrangement vil en Gang med Tiden passe ypperligt for en Henrik Ibsens Monu-

ment; men noget egentlig gaadefuldt var der aldrig ved den store franske Romanforfatter, hvis Kunst og Fremstilling er ægte gallisk klar. Sokkelen, der bar Sfinksen, var smykket med talrige Relieffer, forestillende et broget Mylder af den Verden af Skikkelser, hans Bøger har skænket plastisk Liv.

I alle Tilfælde, det var et mærkeligt og karaktérfuldt Hoved, som man ikke blev ked af at betragte, hverken det ene eller det andet Sted. Saaledes som David d'Angers' Kunst har gengivet det, fortæller dette Hoved om stærke Lidenskaber, ubændig Vilje, gigantisk Arbejdskraft — lutter Egenskaber, der ikke fornægtes af Balzacs Kæmpeproduktion, som spænder over Masser af Bind, skønt han ikke opnaaede nogen høj Alder. Født i 1799 døde han allerede 1850 efter et Liv, der var Kamp og Strid fra Ende til anden. Hæderen og Berømmelsen naaede ham først til Gavns efter hans Død.

* *
*

Honoré de Balzac er hertillands næppe kendt i det Omfang, han fortjener. Forholdsvis lidet af ham er oversat paa Dansk. Hans Skuespil „Mercadet" har været spillet paa det kgl. Teater, hans navnkundige Roman „Père Goriot" foreligger i Oversættelse; ogsaa hans interessante „La femme de trente ans" er fordansket, vistnok af Hr. Herman Bang, der i sine unge Dage arbejdede flittigt paa at slaa til Lyd

for den store Franskmand, ja, gik saa vidt i sin Begejstring for ham, at det skæmtevis paastodes, at han agtede at tage Magisterkonferens i Balzac.

I Georg Brandes' „Den romantiske Skole i Frankrig" behandles Balzac indgaaende i et større Afsnit, Side om Side med Beyle, og hans ejendommelige Stilling i Brydningstiden mellem fransk Klassicisme og fransk Romantik udredes med forstaaende Finhed. Endelig har Erik Lie for faa Aar tilbage viet Balzac en stor og fortjenstfuld Monografi. Hvilket altsammen vil have beredt Vejen for den her foreliggende Bog, hans største Roman, et af hans Hovedværker.

Balzacs Liv var selv en stor Roman.

Født ved Overgangen fra Aarhundrede til Aarhundrede var han et af Stortidens Børn, hvis Fædre avlede dem i en Pavse, et flygtigt Hvil mellem to Felttog, som Alfred de Musset skriver i Indledningen til „Confessions d'un enfant du siècle". I disse Børns Opvækst er det, at Napoleonstiden og dens store Eventyrbog Blad for Blad slaas op for den undrende Verden, med Sider, paa hvilke Marengo, Austerlitz, Jena, Moskva staar prentede i gyldent og rødt. Men før Gloirens Sønner er voksne, er den straalende Saga ude, Kejseren er slagen og fangen, Fædrelandet i Fjendevold, besat af Koalitionens Troppekorps lige til 1818. De ere netop blevne Ynglinge, da Budskabet bringes Europa og Frankrig om den lænkede Titans ensomme Død paa Klippeøen i Atlanterhavet. Ud af saadanne

Traditioner, en saa storslaaet Forhistorie vokser den frembrydende franske Romantik, der Tyverne og Trediverne igennem deler den literære Verden i hidsigt kæmpende Lejre.

Balzac er blandt denne Romantiks bedste Mænd, om han end i mangt og meget rækker vidt ud over den og næsten bliver Forløber for helt moderne Retninger. Ogsaa i hans Romaner gav det Genklang fra Hernanis Horn, da Victor Hugo satte det for Munden og blæste. Og ganske interessant kunde en Sammenstilling være mellem selve denne Mesters „1793“ — der jo nu foreligger i dansk Oversættelse, i Christiansens Serier — og Balzacs fortræffelige „Chouanerne“; begge Romaner henter deres Stof fra samme Tid og samme Egne — Borgerkrigen i Vendée og Bretagne er begges Sceneri.

* *
*

„Chouanerne“ var den første Roman, med hvilken Balzac slog afgørende igennem. Men forud for den laa en lang og omfangsrig Produktion af tvivlsom Værd — samme Historie gentages en Menneskealder senere med den unge Emile Zola — og et højst uroligt Ungdomsliv i mangfoldige, skiftende, tit helt fantastiske Livsstillinger, der ruller det store, bevægede Paris paa Retten og Vrangen, Aristokratiets og Demimondens, Kunstnernes, Journalisternes, Aagerkarlenes og Tyvenes Paris, op for den kommende Mester. Omkring Aaret

1830 — og derefter Trediverne og Fyrrerne igennem — myldrer det frem med gennemgaaende ypperlige Romaner under hans rastløst arbejdende Pen. Han maa uafbrudt skrive for at kunne leve — ikke for ingenting spiller Pengespørgsmaalet saa stor en Rolle i næsten alle hans Bøger og i næsten alle hans „Heltes“ Liv. Men den voldsomme Produceren syntes ikke at slide paa hans Evner. Han ejede, hvad Franskmændene kalder „la longue haleine“, det lange Aandedræt, Særtegnet for den virkelig store Kunstner, det, der hjælper ham gennem det bredt anlagte, vidt udfoldede Arbejde, gør hver Komposition til en hel Verden for sig med dens Sol og Skygge, dens onde og gode, dens fem Etager eller flere paa alle Husene. Kunstnere af denne Kaliber er det ikke, der fortaber sig i det lækre, pilne Detajlstudie eller i stilistiske Spidsfindigheder. Og Balzac for sit Vedkommende skriver til bredt og aabent, med en Masse af Ord og Billeder, grumme ofte rammende Ord og malende Billeder, med idelige, parantetiske Svinkeœrinder til alle Sider i Tusinder af sikre Iagttagelser, betegnende Sammenligninger, aandfulde Refleksioner. Han gaar grundigt til Værks, sommetider næsten for grundigt. Men den egentlige, komponerende Evne, den som gør de mange skrevne Sider til en Bog, ejer han ligefuldt i allerhøjeste Grad. Han fastholder sin Handlings Traad gennem Begivenhedernes forvirrede Labyrint saa sikkert som et Orlogsskib, hvor Ordrerne ligger vel forvarede i Chefens

Kahyt, medens Skuden paa Klokkeslet, trodsende Vind og Vejr, anløber de foreskrevne Stationer.

Efterhaanden som Balzacs Produktion formerer sig, kommer der en vis Sammenhæng deri; det bliver for en stor Del de samme Personer, der optræde i Bog efter Bog under nye Forhold, i andre Episoder af deres Liv. Tilsidst samler han hele Rækken af sine Romaner nnder Fællestitlen „La comédie humaine“, der saa igen omfatter flere Underafdelinger, Scener af Pariserlivet, Provinslivet, af det politiske Liv osv. osv. Det er denne Trang til en stor, samlende Ramme, der gaar igen hos Zola i „Les Rougon-Macquarts“.

Eventyrmomentet i Balzacs eget Liv lever under alt dette stadig fort og finder navnlig Form i hans ejendommelige, mystiske Kærlighedsforhold til en hemmelighedsfuld, polsk Grevinde. Thi naturligvis havde denne den franske Prosas Napoleon, ved hvis Liv intet almindeligt, banalt eller dagligdags kunde klæde, ogsaa sin polske Grevinde ligesom Kejseren selv. Nærmere og interessante Detaljer om denne indviklede Historie kunne læses i Erik Lies før omtalte Bog.

* *
*

Skulde man udhæve et enkelt Værk som Kærnen i Balzacs Produktion, bliver det jo for saa vidt vanskeligt, som han selv har søgt at samle hele denne Produktion til ét stort Arbejde. Man fejler dog næppe ved at

fremdrage en enkelt Serie som det centrale i den vidt omfattende Digtning. Og denne Serie bliver da Romanerne „Père Goriot“, „Illusions perdues“ („Skuffelser“) og „Splendeurs et misères des courtisanes“, der fortsætter hinanden seks store Bind igennem, dog saaledes at hver Roman, hvilket da navnlig gælder om „Skuffelser“, danner et Hele for sig. Alle tre Romaner har én samlende Midtfigur, den mystisk-romantiske Galejslave Vautrin eller Jacques Collin — „Bagnoets Cromwell“ — under mange skiftende Forklædninger. Ogsaa disse Romaners tvende Helte, Rastignac og Lucien de Rubempré, er i Grunden to Sider af samme Figur, der langt senere — bl. a. hos Alphonse Daudet i „Kampen for Tilværelsen“ — dukker op igen som den moderne, med blændende ydre Egenskaber udrustede, men moralsk ormstukne struggler for life.

Denne Romanserie bærer alle Balzacs fremspringende Egenskaber til Skue. En tøjlesløs Fantasi, der ikke giver Eugène Sues noget efter, har sluttet Pagt med en skarpsynet og følelsesfuld Iagttagers Blik for Virkelighedsskildringen. Det giver til kunstnerisk Resultat en Art realistisk Romantik, der virker højst betagende og forunderlig moderne og gør Balzac desto kærere for én, jo oftere man vender tilbage til ham.

* * *

En Digter for Digterne har man kaldt Honoré de Balzac. Bedømmelsen er ensidig. Han er ligesaa afgjort en Digter for den store, læsende Almenhed som for den lille Kreds af literære Feinschmeckere. Men unægtelig er det Tilfældet, at senere Digtere flittigt have gaaet i Skole hos ham. Selv Nutidens franske Literatur, med Zola i Spidsen, viger ikke tilbage for at anerkende Balzac som sin store Lærer og Mester, hvilket bl. a. Zola saa meget trøstigere kan gøre, som Balzac rager adskillige Gange op over ham og vil leve i sine Skildringer fra Restaurationstidens og Borgerkongedømmets Frankrig, længe efter at Zolas, naar alt kommer til alt, ret overfladiske, hule og forvrængede Billeder fra det andet Kejserdømmes Tider er glemte. Adskillige af sine bedste Egenskaber har Zola imidlertid lært af Balzac.

Og han er ikke den eneste, der staar i Gæld til Gigantens Skygge. Hvem der har Lyst og Lejlighed, spilder ikke sin Tid ved for Kuriositets Skyld at drage Sammenligning mellem Balzacs Skildringer af Tyvernes literære og journalistiske Liv i Paris — som f. Eks. i „Skuffelser"s anden Del: „Provinsens store Mand i Paris" — og Brødrene Goncourts Journalistroman „Charles Démailly", for slet ikke at tale om Maupassants berømte „Bel-Ami", der er endogsaa meget stærkt paavirket af Balzac.

Man vil bl. a. ved denne Sammenligning undres over, hvor ringe Forandring der — trods Alt — synes

at være foregaaet paa disse Omraader siden Balzacs Dage. Hans literære strugglere forekommer én den Dag idag saa lyslevende som de, Nutiden har at trækkes med, i Paris og mulig ogsaa herhjemme. Thi forbavsende lidt er der nyt under Solen.

* * *

„Illusions perdues“, der her forelægges Læseverdenen under Navnet „Skuffelser“, burde ved Lejlighed og i Tilfælde af en gunstig Modtagelse helst suppleres med en Oversættelse af den fortsættende Roman „Splendeurs et misères des courtisanes“. „Skuffelser“ gengives i en hist og her noget afkortet Form; unødig brede Afsnit er sammentrængte, ikke faa af de i Romanen indlagte Digte er udeladte, dels fordi de lidet vedkommer Handlingen, dels fordi de ikke skyldes Balzac, der ikke selv skrev Vers, men Théophile Gautier og andre af hans Venner.

Oversætteren tør da haabe, at disse Forkortelser, der gærne skulde lette Bogens Tilgængelighed, ikke paa noget Punkt har øvet Vold imod Digterens Tanke.

Januar 1898.

O. M.

FØRSTE DEL.

DE TO DIGTERE.

Paa det Tidspunkt, da denne Fortælling begynder, var man endnu saare langt tilbage i de smaa Provins-Bogtrykkerier. Trods alle Forbindelser med parisisk Typografi, brugte man i Angoulème stadig de Maskiner af Træ, som Sproget skylder Udtrykket „at faa Pressen til at stønne“, et Udtryk, der nu ikke længer passer. Nuomstunder er disse Mekanismer saa fuldstændig glemte, at det er nødvendigt at ofre nogle Ord paa det gamle Arbejdsmateriale, som Jérôme-Nicolas Séchard elskede med overtroisk Kærlighed. Thi det spiller sin Rolle i denne store Beretning om smaa Ting.

Séchard var en gammel Bogtrykkersvend, saadan en, som de Arbejdere, der sætter Bogstaverne sammen, kalder en Bjørn — i deres faglige Slang. Den frem- og tilbagevandrende Bevægelse, — der leder Tanken hen paa en Bjørn i Bur — i hvilken de egentlige Trykkere færdes mellem Sværtekasse og Maskine og Maskine og Sværtekasse, har utvivlsomt skaffet dem dette Øgenavn. Til Gengæld kalder Bjørnene Sætterne for Aber paa Grund af den idelig gentagne Gestus, med hvilken disse Herrer plukker Bogstavtyperne op af de 152 Smaaæsker, hvori de findes.

I det skæbnesvangre Aar 1793 var Séchard henved

halvhundred Aar gammel og gift. Hans Alder og hans Ægtestand fritog ham for den store Udskrivning, der indlemmede næsten alle Arbejdere i Arméerne. Den gamle Bogtrykkersvend var den eneste, der blev tilbage i Trykkeriet, hvis Ejermand nylig var død og havde efterladt en barnløs Enke. Forretningen syntes truet af øjeblikkelig Opløsning: den enlige Bjørn var ude af Stand til at omskabe sig til Abe; thi i sin Egenskab af Trykker fik han aldrig lært at læse eller skrive. Uden at bryde sig om disse hans bristende Kundskaber gav en Folkerepræsentant, der var ivrig for at faa Konventets smukke Dekreter offentliggjorte, ham Privilegium som Bogtrykkermester og lagde Beslag paa hans typografiske Færdighed. Efter at have modtaget dette farlige Privilegium, holdt Borger Séchard sin gamle Mesters Enke skadesløs ved at betale hende sin Kones Sparepenge for Trykkeriets Materiel, der havde den dobbelte Værdi. Det var det mindste af det. De republikanske Dekreter skulde trykkes — uden Fejl og uden Tøven. Under disse vanskelige Forhold var Jérôme-Nicolas Séchard saa heldig at træffe en Adelsmand fra Marseille, der hverken vilde udvandre, af Frygt for at miste sine Ejendomme, eller vise sig offentlig, af Frygt for at miste sit Hovede — og som følgelig var henvist til et hvilketsomhelst Arbejde for at tjene sit Brød. Grev de Maucombe iførte sig altsaa en Provinssætters ydmyge Dragt; han satte, læste og rettede selv de Dekreter, der dikterede Dødsstraf for alle, som holdt adelige skjult. Bjørnen, der nu var bleven Mester, trykkede dem og lod Plakaterne slaa op. Og begge hyttede paa denne Maade deres Pels.

Da i 1795 Rædselsperiodens Uvejrsbyge var dreven over, maatte Séchard søge sig en ny Kraft, der kunde være Sætter, Korrektør og Faktor paa én Gang. En Abbed,

der senere, under Restaurationen, blev Biskop, men som paa dette Tidspunkt vægrede sig ved at aflægge Ed paa Forfatningen, erstattede Grev de Maucombe, indtil Førstekonsulen atter genindsatte den katholske Religion i dens Rettigheder. Greven og Biskoppen mødtes senere paa samme Bænk i Førstekammeret. Hvad angaar Jérôme-Nicolas Séchard kunde han i 1802 ligesaa lidt læse og skrive som i 1793, men til Gengæld havde han tjent mere end tilstrækkeligt til at kunne betale en Faktor. Den fordums Bogtrykkersvend, der blæste sin Fremtid et Stykke, var bleven en sand Skræk for alle Bjørne og Aber. Havesygen tager fat, hvor Fattigdommen hører op. Den Dag Bogtrykkeren skimtede en Mulighed for at skabe sig en Formue, udviklede Egenkærligheden hos ham en materialistisk Forstand paa Faget, en graadig, gennemtrængende mistænksom Snuhed. Hans praktiske Erfaring spottede al teoretisk Viden. Han havde efterhaanden lært med ét Øjekast at kunne bedømme, hvad et Blad eller en Side skulde koste i Forhold til den anvendte Slags Typer. Han gjorde sine godtroende Kunder det begribeligt, at „fed“ Skrift var dyrere at trykke end almindelig; til Gengæld hævdede han, naar det gjaldt, at den fine Sats var vanskeligere at behandle. Da „Sætningen“ var den Del af Typografien, af hvilken han absolut intet forstod, var han paa dette Omraade uhyre bange for at blive snydt. Arbejdede Sætterne for Timebetaling, slap han dem ikke af Syne.

Vidste han en Fabrikant i Forlegenhed, opkøbte han til Spotpris hans Papir og gemte det hen. Paa denne Vis var han paa det nævnte Tidspunkt allerede naaet til selv at eje Huset, hvori Trykkeriet i umindelige Tider havde været indstalleret. I alle Retninger havde han Lykken med sig: han blev Enkemand og fik kun én Søn; denne

satte han i Byens lærde Skole, mindre for at skaffe ham en god Opdragelse end for at uddanne sig selv en Efterfølger; han behandlede ham strængt for saa længe som mulig at kunne bevare sin faderlige Myndighed; i Ferierne lod han ham arbejde ved Skriftkassen, idet han foreholdt ham, at han maatte lære at tjene sit Brød for en Gang med Tiden at kunne gøre Gengæld mod sin stakkels Fader, der flaaede sig selv for at opdrage ham. Ved Abbedens Bortgang valgte Séchard til Faktor den af de fire Sættere, om hvem den tilkommende Biskop udtalte, at han var ligesaa retskaffen som klog. Saaledes satte den brave Mand sig i Stand til at afvente det Øjeblik, da hans Søn kunde lede Forretningen, som da skulde vokse sig endnu større under unge og dygtige Hænder. David Séchard gennemgik med Ære de forskellige Klasser i Skolen i Angoulème. Og gamle Séchard, der som Bjørn og Parvenu uden Kundskaber og Opdragelse nærede en dybtfølt Ringeagt for Videnskaberne, sendte alligevel sin Søn til Paris for dèr at studere den højere Typografi. Vel at mærke, han indskærpede ham, at han selv burde kunne skrabe sig en køn, lille Sum sammen i Arbejdernes Paradis, som han kaldte det, og betydede ham, at han ikke maatte gøre Regning paa den faderlige Pung; utvivlsomt var dette Ophold i „Visdommens Land“ et Led i hans Kamp frem imod Maalet.

Medens David blev udlært i sit Fag, fuldendte han tidlig i Paris sin Opdragelse og Uddannelse. Han var Faktor hos Didot; ved Siden deraf blev han en Lærd. Mod Slutningen af 1819 forlod David Séchard Paris, uden at hans Ophold dèr havde kostet hans Fader en Hvid. Han kaldtes tilbage for at faa Forretningens Ledelse betroet. Nicolas Séchards Trykkeri sad dengang inde med

det eneste Organ for retslige Bekendtgørelser, der fandtes i Departementet, og fik desuden alle biskoppelige og alle Præfekturets Annoncer at besørge; — paa et saadant Grundlag maatte en ung, virksom Mand kunne skabe sig en Formue.

Netop paa denne Tid købte Papirfabrikanterne, Brødrene Cointet, det andet . Bogtrykker-Privilegium, der fandtes i Angoulémė. Hidtil havde den gamle Séchard vidst at holde dette i fuldstændig Uvirksomhed, begunstiget af Krigsforstyrrelsen, der under Kejserdømmet lammede alle Foretagender. Følgelig havde han ikke været forsynlig nok til selv at erhverve dette Privilegium, og hans Gærrighed blev nu til Ødelæggelse for det gamle Bogtrykkeri. Da Nyheden kom den gamle Séchard for Øre, gned han sig i Hænderne ved Tanken om, at det var hans Søn og ikke ham selv, der skulde tage Tørnen i Konkurrencekampen mellem hans Forretning og Brødrene Cointet.

„Jeg vilde være bleven den lille“, sagde han til sig selv, „men en ung Mand, der har lært sit Fag hos Didot, han skal nok klare sig!“

Han var halvfjers Aar gammel og længtes efter at kunne leve i Ro og Mag og have gode Dage. Havde han ringe Kendskab til den højere Typografi, gik han til Gengæld for helt udlært i det ædle Pimperi, en Kunst, der skattedes højt af Pantagruels guddommelige Forfatter, men hvis Kultur under de saakaldte Afholdsselskabers Forfølgelse nu Dag for Dag synes mere forladt. Jérôme-Nicolas Séchard var begavet med en uudslukkelig Tørst. Hans Kone havde i lang Tid holdt denne Tilbøjelighed for Druerne, der er saa naturlig for en Bjørn, at Chateaubriand endog har observeret den hos de rigtige Bjørne i

Amerika, indenfor rimelige Grænser. Men Filosoferne har gjort den Iagttagelse, at Vanerne fra de unge Aar vender forstærkede tilbage i Menneskets Alderdom. Séchard leverede Bevis for denne Morallovs Rigtighed: jo ældre han blev, jo mere holdt han af at drikke. Denne hans Tilbøjelighed havde mærket hans Bjørnefjæs og gjorde det helt originalt; hans Næse havde taget Udvikling og Form som et stort skrævende A, hans blodrige Kinder lignede Vinblade med krummede Ribber, der var violette, purpurrøde, brogede; det saa' ud som en Kæmpetrøffel, garneret med Vinløv og Ranker. Under de tykke Bryn, der lignede snedækkede Tjørnebuske, laa hans smaa, graa Øjne i Skjul og spillede af listig Forslagenhed og af den Nærighed, der dræbte alt i ham, endog Faderfølelsen; det var Øjne, der beholdt deres Udtryk og Liv selv i Rusen. Hans skaldede, isseblanke Hovede bar en Krans af graanende Haar, der endnu krusede sig og mindede én om Munkene i Lafontaines Historier. Han var lavstammet og mavesvær ligesom mange af disse gamle Lamper, der sluger mere Olie end Væge; thi Overmaal — i den ene Retning som i den anden — udvikler altid Legemet i sin bestemte Retning. Fylderiet gør den fede Mand endnu federe, som Studieflid gør den magre Mand endnu magrere. Jérôme-Nicolas Séchard havde i tredive Aar baaret den trekantede Borgervæbnings-Hat, som endnu i nogle Provinsstæder kan opdages paa Hovedet af Byens Trommeslager. Hans Vest, hans Benklæder var af grønligt Fløjl. Han gik med brun Frakke, vatterede Bomuldsstrømper og Sko med Sølvspænder. Denne Dragt, der paa én Gang mindede om Arbejderen og om Borgermanden, passede saa godt til hans Laster og til hans Vaner og var i den Grad et Udtryk for hans Livsførelse, at den gæve Mand syntes at være født fuldt paa-

klædt; ligesaa vanskeligt kunde man tænke sig ham uden hans Klæder som et Løg uden Blade.

Selv om den gamle Trykker ikke længst havde givet Prøver paa sin blinde Havesyge, vilde hans Forretnings-Overdragelse være tilstrækkelig til at afmale hans Karaktér. Trods de Kundskaber, hans Søn maatte medbringe fra Læretiden hos Didot, foresatte han sig at slaa den gode Handel af med ham, som han længe havde spekuleret paa. Blev den god for Faderen, maatte den blive slet for Sønnen. Men for denne Mand var der i Forretninger ikke noget, der hed Fader eller Søn. Først havde han i David sét sit eneste Barn, senere saa' han i ham kun en Køber, hvis Interesser var modsatte hans egne: han vilde sælge dyrt, David maatte købe billigt; følgelig var hans Søn en Fjende, det gjaldt at besejre. Denne Overgang fra naturlig Følelse til egen Interesse, der hos velopdragne Folk i Reglen er langsom, gradevis og hykkelsk, kom hurtig og direkte hos den gamle Bjørn. Da hans Søn vendte hjem, viste han ham den Pranger-Ømhed, som drevne Folk lægger for Dagen over for dem, de vil tage ved Næsen; han var saa optaget af ham som en Elsker af sin Elskerinde, han gik med ham under Armen, han viste ham, hvor han skulde træde for ikke at smudse sine Støvler; han havde sørget for Varmedunk i hans Seng, for at der var Ild i Kaminen, et godt Aftensmaaltid ikke at forglemme. Efter den følgende Dag at have forsøgt at drikke Sønnen fuld under en flot Middag, udstødte Jérôme-Nicolas Séchard i stærkt anløben Tilstand et „Lad os snakke om Forretninger", der kom saa mærkeligt mellem to Anfald af Hikke, at David bad ham opsætte Forretningerne til Dagen efter. Men den gamle Bjørn forstod altfor godt at drage Fordel af sin Rus til at opgive et Slag, han saa længe havde

forberedt. Desuden, sagde han, havde han nu gaaet med Kuglen ved Benet i halvtreds Aar og vilde ikke slæbe den en Time længer. Dagen efter skulde hans Søn være Manden for det hele!

Her er det maaské nødvendigt at sige et Par Ord om Forretningen. Trykkeriet laa paa det Sted, hvor Beaulieue-Gaden munder ud i Mûrier-Pladsen og var indrettet dèr i Huset hen, mod Slutningen af Ludvig den femtendes Regering. Alt i Huset var følgelig forlængst afpasset efter Trykkeriets Krav. Stue-Etagen bestod af et uhyre Værelse, der fik Lys fra et gammelt Gittervindu til Gaden og et stort Vindu ud mod en indre Gaard. Man kunde komme til Bogtrykkerens Kontor ad en særlig Indgang. Men i en Provinsby er Typografiens Vidundere altid Genstand for en saa levende Opmærksomhed, at Kunderne i Reglen foretrak at komme ad en Gitterdør ud til Gaden, ned ad nogle Trappetrin, da Værkstedets Gulv laa under Gadens Niveau. De nysgærrige agtede ikke paa de Ubehageligheder, der var forbundne med at vandre igennem Trykkeriet, hvor man snublede sig frem mellem Remme og Touge og udbredte Papirsdynger og fik Hatten revet af Hovedet af Jærnstængerne, der stivede Maskinerne af — alt til stor Morskab for Aberne og Bjørnene. Der var aldrig nogen naaet uden et eller andet Uheld til de to store Bure, der laa for Enden af denne Kælder, og hvor Faktoren residerede paa den ene Side, Mesteren selv paa den anden. Ude i Gaarden var Murene vakkert dekorerede med Vinranker, der havde en indbydende Lokalfarve for Folk, der kendte Bogtrykkerens Renommé. Dybest inde i Gaarden støttede et forfaldent Halvtag sig til Skillemuren; under det blev Papiret gjort fugtigt og lagt til Rette og her skylledes Formene af efter Trykningen; der stod fra dette

Sted en Stank af Sværte, som blandet med Lugten af Vandet fra Husholdningen bibragte Bønderne, der paa Markedsdage kom herind, den Tanke, at selve Fanden holdt Storvask i Huset. Paa den ene Side af dette Halvtag laa Køkkenet, paa den anden et Brændekammer. Førstesalen i dette Hus, oven over hvilken der kun fandtes to Kvistkamre, indeholdt tre Værelser. Det forreste af dem gjorde paa én Gang Tjeneste som Forværelse og som Spisestue. Væggene var hvidkalkede, alt i Stuen skreg højt op om forretningsmæssig Nærighed. Det snavsede Stengulv var aldrig blevet vasket; af Møbler fandtes der tre elendige Stole, et rundt Bord og en Buffet, der havde Plads mellem to Døre, der førte henholdsvis til et Soveværelse og en Dagligstue; Vinduerne og Dørene var brune af Snavs; hvidt eller trykt Papir overfyldte i Reglen Værelset; ofte stod Jérôme-Nicolas Séchards Flasker og Madrester og flød paa Papirsballerne. I Soveværelset fandtes en stor Seng bag Omhæng, to ormædte Lænestole, to Nøddetræs-Stole, en gammel Sekretær og et gammeldags Uhr paa Kaminen. Denne Stue prægedes af en vis patriarkalsk Godlidenhed i dæmpede, brune Farver; den var indrettet saaledes af Hr. Rouzeau, Séchards Forgænger og Læremester. Dagligstuen var moderniseret af afdøde Fru Séchard og prangede med frygtelige Paneler, malede i Papegøjeblaat; Møblerne bestod af seks Stole, betrukne med blaat Læder og med lyreformede Rygge. Gennem de to gardinløse Vinduer saa' man ud til Mûrier-Pladsen; paa Kaminen fandtes hverken Lys eller Uhr eller Spejl. Fru Séchard var død midt under sine Forskønnelsesprojekter, og Bjørnen, der ikke kunde indse Nytten ved Forbedringer, som ikke gav noget i Lommen, havde opgivet dem. Det var dèr, Jérôme-Nicolas Séchard, *pede titubante,* førte sin

Søn ind og paa det runde Bord viste ham en Status over Trykkeriets Materiel, som Faktoren under hans Vejledning havde udarbejdet.

„Læs det, min Dreng“, sagde Jérôme-Nicolas Séchard, medens hans fortinnede Øjne flakkede fra Papiret til hans Søn og fra hans Søn til Papiret. „Se selv, hvilken Perle af et Trykkeri jeg giver dig“.

„Tre Maskiner af Træ, stivede med Jærnstænger, med Marmorunderlag for Støbningen“.

„En Forbedring, jeg har indført“, afbrød den gamle Séchard sin Søn.

„Med alle Redskaber, Sværteballer, Bænke osv. osv. — 1600 Francs“.

„Kære Fader“, sagde David og lagde Inventarlisten fra sig — „dine Maskiner er nogle gamle Træsko, der ikke er hundrede Daler værd, og som kun duer til at fyre i Kakkelovnen med“.

„Træsko?“ udbrød den gamle Séchard, „Træsko? . . . Tag Listen og lad os gaa derned! Du skal faa at se, om jeres elendige Smedde-Opfindelser kan arbejde som disse gode, gamle, prøvede Maskiner. Og bagefter har du vist ikke Hjærte til at forhaane hæderlige Presser, der ruller som Postvogne, og som kan gøre Nytte endnu hele dit Liv igennem uden den mindste Reparation. Træsko! Ja, det er Træsko, der nok skal skaffe dig Saltet til de Æg, du skal spise! Det er Træsko, som din Fader har brugt i tyve Aar, og som har hjulpet ham til at gøre dig til det, du er“.

Den gamle entrede ned ad den slidte og rystende Trappe uden helt at kuldsejle derved; han aabnede Døren ind til Trykkeriet og skyndte sig til den nærmeste af Presserne, der lumskeligen var gjorte rene og smurte med

Olie; han pegede paa de stærke Egetræesklamper, som hans Læredreng havde pudset.

„Er det ikke en allerkæreste Presse?“ spurgte han.

En „Bryllupsmeddelelse“ laa netop i den. Den gamle slog Rammen ned over Dækkelen og Dækkelen over Marmorpladen, som han lod rulle ind under Pressen; han trak i Bengelen, lod Marmorpladen glide tilbage, slog Dækkel og Ramme op — alt med en ung Bjørns Behændighed. Saaledes behandlet skreg Pressen saa smukt som en Fugl, der er flagret mod en Rude og bagefter flyver bort.

„Er der en eneste engelsk Presse, der glider paa den Manér?“ spurgte Faderen sin forbavsede Søn.

Den gamle Séchard skyndte sig derefter hen til den anden Presse og saa til den tredje, og med hver af dem udførte han den samme Manøvre med ganske samme Færdighed. Paa den sidste af dem opdagede hans omtaagede Blik et Sted, som Læredrengen havde forsømt at gøre rent. Drukkenboldten udstødte en kraftig Ed og pudsede Stedet med Skødet af sin Frakke som en Pranger gnider Skindet paa en Hest, han har tilfals.

„Med disse tre Presser og uden nogen Faktor kan du tjene dine nitusind Francs om Aaret, David. Som din tilkommende Kompagnon sætter jeg mig imod, at du afløser dem med disse forbandede Støbepresser, som ødelægger Typerne. Disse tre Presser vil skaffe dig en god Levevej, Arbejdet bliver propert besørget, og Folk her i Angoulème forlanger ikke bedre. Tryk med Jærn eller med Træ, med Guld eller med Sølv — de betaler dig ikke en Hvid mere for det.“

„*Item*“, læste David videre, „fem tusind Pund Typer fra Hr. Vaflards Støberi . . .“

Ved at se dette Navn kunde Didots Lærling ikke lade være at smile.

„Ja, le du bare! Efter tolv Aars Slid er Typerne saa gode som ny. Det er, hvad jeg kalder en Støber. Hr. Vaflard er en Hædersmand, han leverer regulært Arbejde. Og jeg har nu den Mening, at den bedste Støber er den, man sjældnest behøver at gaa til“.

„Vurderede til titusind Francs“, vedblev David. „Titusind Francs! Men, kjære Fa'er. Det bliver jo 40 Sous for et Pund, og Didot tager kun 36 Sous for Pundet af sin Cicero-Skrift fra ny af. Dine Sømhoveder er ikke mere værd end 10 Sous Pundet“.

„Naa, saa du kalder dem Sømhoveder — disse Typer fra Gillé, gammel kejserlig Bogtrykker, Typer, der er deres 6 Francs Pundet værd — rene Mesterværker, som er købte for kun fem Aar siden! Mange af dem er endnu saa nye, som da de kom fra Støbeformen“.

Den gamle Séchard fandt nogle ubrugte Typer frem og viste ham dem.

„Jeg er ikke lærd. Jeg kan hverken læse eller skrive. Men saa meget vèd jeg dog, at Huset Gillés Typer er Fædre til din Hr. Didots engelske.“

Det gik op for David, at det var umuligt at føre en fornuftig Forhandling med den gamle. Han maatte gaa ind paa alt eller afslaa alt, han var klemt inde mellem et Ja og et Nej. Den gamle Bjørn havde optaget alt lige til de mindste Snore, de mindste Vaskebørster, paa Inventar-Listen. Alt i alt ansloges det hele til 30,000 Francs, indbefattet Bogtrykkerprivilegiet. David spurgte sig selv, om det var muligt at slutte Forretningen eller ej.

Ved at se sin Søn stum overfor det store Tal blev den gamle Séchard urolig; han foretrak nemlig en hæftig

Trætte for en stilliende Overenskomst. I saadanne Forretninger tyder Trættelyst paa en dygtig Købmand, som forsvarer sine Interesser. „Den, som siger Top til alt, betaler ingenting“, var et Mundheld hos den gamle Séchard. Alt imedens han udspejdede sin Søns Tanker, opregnede han vidtløftigt alt det elendige Værktøjskram, der kræves til Driften af et Provinsbogtrykkeri; snart førte han David hen foran en Glattemaskine, snart foran en Afskæringsmaskine og roste for ham disse Redskabers Nytte og Soliditet.

„Det gamle Værktøj er altid det bedste“, sagde han. „I Bogtrykkerfaget burde man betale det dyrere end det ny, ligesom Guldslagerne gør det“.

De gyseligste Vignetter, der forestillede Hymen og Amor og døde Mennesker, som løftede Stenen fra deres Grav, medens de med Fingeren tegnede et V eller et M, forfærdelige Maske-Clichéer til Brug for Teaterplakater — alt blev i Kraft af Jérôme-Nicolas' vinophidsede Veltalenhed til Genstande af en umaadelig Værdi. Han forsikrede sin Søn, at Provinsboernes Vaner var saa rodfæstede, at det vilde være ganske omsonst, hvis han forsøgte at levere dem bedre Varer. David skulde nok selv snart komme til at erkende disse gamle Tings Betydning, han vilde faa højere Pris for dem end for de allerkostbareste Nyheder.

„Ser du, min Dreng, Provinsen er Provinsen, og Paris er Paris. Hvis en Mand fra Houmeau kommer til dig for at faa sin Bryllupsbekendtgørelse trykt, og du trykker ham den uden en Amor med Guirlander paa, saa tror han slet ikke, han er gift og kyler dig den i Hovedet igen. Saadan er det nu engang her“.

Brave Folk er altid daarlige Forretningsmænd. David

hørte til de kyske og sarte Naturer, der gyser tilbage for Kiv og giver efter, saa saare Modstanderen appellerer til deres Hjærte. Hans gennemdannede Følelsesliv og det Herredømme, som den gamle Dranker havde bevaret over ham, gjorde ham endnu mere ude af Stand til at føre en Strid om Penge med sin Fader, navnlig da han gik ud fra, at denne talte i god Tro; han troede virkelig, at den gamles egennyttige Gridskhed skyldtes Bogtrykkerens Hengivenhed for sine Redskaber. Trods alt — Jèrôme-Nicolas Séchard havde kjøbt Rub og Stub af Enken Rouzeau for 10,000 Francs i Assignater, og som Materiellet nu var, var 30,000 Francs en oprørende Pris. Og David udbrød:

„Fa'er — du flaar mig jo".

„Jeg, som har skænket dig Livet", sagde den gamle Drukkenboldt og strakte Haanden mod Himlen. „David, hvad regner du da Privilegiet for? Véd du, hvad Avertissementsbladet er værd — ti Sous for Linjen — alene det har sidste Maaned indbragt mig 500 Francs! Luk Bøgerne op, min Dreng, og se efter, hvad Præfekturets Plakater og Registre giver og Raadstuebekendtgørelserne og de kirkelige! Du er en Døgenigt. Du staar din egen Lykke i Vejen. Du prutter om den Hest, der engang skal bære dig frem til en smuk Ejendom som den i Marsac".

Til Inventar-Listen var der føjet en Kompagniskabskontrakt mellem Fader og Søn. Den ædle Fader lejede Firmaet sit Hus for en Sum af 1200 Francs, skønt det i Køb kun havde kostet ham 6000, og han forbeholdt sig selv et af de to Kvistkamre. Saalænge David Séchard ikke havde udbetalt de 30,000 Francs, skulde Indtægterne deles ligeligt imellem dem; naar hele Summen var betalt til hans Fader, skulde han være Eneherre over Trykkeriet. David tog et Skøn over Værdien af Privilegiet, Kunde-

kredsen og Bladet — uden at bryde sig om Materiellet; han troede at kunne klare sig og gik ind paa Betingelserne. Den gamle, der var fortrolig med Bøndernes Snuhed og ikke kendte noget til Parisernes videregaaende Beregninger, blev forbavset over en saa hurtig tagen Beslutning.

„Skulde min Søn have lagt Penge op?“ sagde han til sig selv. „Eller er det hans Mening, at han ikke vil betale mig?“

Opfyldt af denne Tanke udfrittede han ham om, hvorvidt han bragte Penge med sig for i saa Tilfælde at fralokke ham et Afdrag. Faderens Nysgærrighed vakte Sønnens Mistænksomhed. David blev tilknappet og stille.

Dagen efter lod gamle Séchard Læredrengen flytte hans Møbler op i Værelset paa anden Sal; derfra tænkte han at lade dem bringe ud paa Landet paa Bøndervognene, der tomme vendte hjemad fra Byen. De tre Værelser i første Etage overlod han i fuldstændig tom Tilstand til sin Søn, ligesom han indsatte ham som Mester i Trykkeriet uden at give ham en Skilling til at betale Arbejderne med. Da David bad sin Fader, i hans Egenskab af Kompagnon, om at give sit Bidrag med til de fælles Driftsomkostninger, spillede den gamle Bogtrykker fuldstændig uvidende. Han havde ikke forpligtet sig til at give ham Penge, fordi han gav ham sit Trykkeri, erklærede han. Da hans Søn trængte ind paa ham med Fornuft-Forestillinger, svarede han, at dengang han havde købt Enken Rouzeaus Trykkeri, havde han hjulpet sig uden en Sou. Naar han, en fattig, uvidende Arbejder, havde kunnet gøre det, maatte en Elev af Didot kunne klare sig endnu bedre. Forresten havde David jo tjent Penge, der stammede fra den Opdragelse, hans Fader i sit Ansigts Sved havde betalt ham — dem kunde han jo bruge nu!

„Hvad har du brugt dine Sparepenge til?“ spurgte han — idet han paany gik angrebsvis tilværks for at faa opklaret det dunkle Spørgsmaal, som Sønnens Tavshed den foregaaende Dag havde ladt tilbage i ham.

„Skulde jeg ikke leve? Skulde jeg ikke købe Bøger?“ spurgte David indigneret.

„Naa, saa du købte Bøger! Du bliver en daarlig Forretningsmand! Folk, som køber Bøger, duer ikke til at trykke Bøger“, svarede Bjørnen.

David maatte prøve den bitreste af alle Ydmygelser: at se sin Fader fornedre sig. Han maatte underkaste sig den Strøm af lave, klynkende, fejge, geschæftsmæssige Forklaringer, hvormed den gamle Gnier retfærdiggjorde sit Afslag. Han gemte Sorgen i sin Sjæl, han saa' sig ene, uden Støtte, og i sin Fader fandt han en Spekulant, som han af psykologisk Nysgærrighed ønskede at kende tilbunds. Han gjorde ham opmærksom paa, at han aldrig havde bedt ham om Regnskab for sin Mødrene-Arv. Kunde disse Penge ikke gaa lige op mod Købesummen for Trykkeriet, burde de dog i alt Fald anvendes til den fælles Drift.

„Din Moders Formue“, sagde den gamle Séchard, „det var hendes Forstand og hendes Skønhed“.

Efter dette Svar gennemskuede David fuldstændig sin Fader og indsaa', at for at faa ham til at aflægge Regnskab, maatte han forfølge ham med en endeløs, kostbar og temmelig simpel Proces. Hans ridderlige Sjæl foretrak at tage den Byrde, der vilde knuge ham; han vidste, hvor drøjt det vilde være for ham at opfylde de Forpligtelser, han havde paataget sig overfor Faderen.

„Jeg vil arbejde“, sagde han til sig selv. „I Guds

Navn, skal jeg slide — han har slidt endnu mere. Desuden arbejder jeg jo for mig selv.“

„Jeg efterlader dig en Juvel“, sagde Faderen, urolig over Sønnens Tavshed.

David spurgte, hvad det var for en Juvel.

„Marion“, sagde Faderen.

Marion var en klodset Bondepige, der efterhaanden var bleven ganske uundværlig for Bogtrykkeriets Drift; hun vædede Papiret og skar det til; hun løb Ærinder i Byen og passede Køkkenet, hun besørgede Husets Vask, læssede Papiret af Vognene, krævede Regninger ind og alt muligt. Havde Marion kunnet læse, vilde den gamle Séchard have gjort hende til Sætterske.

— Faderen begav sig tilfods ud paa Landet. Skønt han var meget tilfreds over dette Salg, der dulgtes under Kompagniskabets Navn, var han urolig, hvad angik at faa Pengene betalte. Efter Salgets Spænding og Angst følger Spændingen med Hensyn til Forpligtelsernes Indfrielse. Alle Lidenskaber er paa Bunden jesuitiske. Denne Mand, der betragtede Dannelsen som en unyttig Ting, bestræbte sig nu selv for at tro paa Dannelsens Magt. Han fandt Sikkerhed for sine tredive tusind Francs i de Æresbegreber, som den gode Opdragelse maatte have udviklet hos hans Søn. Som ung, velopdragen Mand vilde David sejgpine sig selv for at opfylde sine Forpligtelser, hans Forbindelser vilde hjælpe ham til Udveje, han havde vist sig besjælet af alle smukke Følelser, han maatte betale! Mange Fædre tro at opføre sig som Fædre ved at handle saaledes, og den gamle Séchard havde fundet Ro i Sindet, da han naaede sin Vingaard, der laa i Marsac, en lille Landsby, fire Mil fra Angoulème. Denne Ejendom, hvor den tidligere Besidder havde bygget et smukt Beboelses-

hus, var bleven udvidet Aar for Aar siden 1809, da den gamle Bjørn købte den. Dèr ombyttede han Pressen med Persen, og, som han selv sagde, han havde haft for meget at gøre med Vin til ikke at forstaa sig derpaa. — —

Det første Aar, Fa'er Séchard opholdt sig ude paa Landet, var det et bekymret Ansigt, han viste frem mellem sine Vinstokke; han var nemlig altid ude i Vinjen som i gamle Dage altid i Trykkeriet. Disse tredivetusinde Francs, han saa ganske uventet havde tjent, lod ham ikke en rolig Time — i sin Tanke lod han dem idelig rulle fra Haand til Haand. Jo mindre han havde Krav paa Beløbet, desto ivrigere var han efter at faa det i sin Besiddelse. Ofte drev hans Uro ham fra Marsac til Angoulème. Møjsommelig besteg han Bakkekammen, paa hvilken Byen ligger, og kiggede ind i Trykkeriet for at se, om hans Søn nu ogsaa kunde klare sig. Naa, Maskinerne stod paa deres Plads. Den gamle Bjørn hørte en Presse knirke, medens den trykte en Bekendtgørelse; han kendte sine gamle Typer igen, han saa' sin Søn og Faktoren, hver i sit Bur, læsende en Bog, som Bjørnen antog for Korrektur. Efter at have spist til Middag hos David, vendte han da tilbage til sin Ejendom i Marsac, tyggende Drøv paa sine Ængstelser. Gærrighed gør klarsynet paa Afstand ligesom Kærlighed, aner det forestaaende, har det paa Fornemmelsen. Borte fra Trykkeriet, hvor Synet af hans Redskaber stadig tog ham ind under deres Fortryllelse og mindede ham om de Tider, da han selv tjente sin Formue, fandt Vingaardsejeren betænkelige Tegn paa Uvirksomhed hos sin Søn. Navnet „Brødrene Cointet" foruroligede ham, han saa' det i Tanken tage Luven fra Navnet „Séchard og Søn". Den gamle Mand følte Ulykken

nærme sig. Og denne Forudfølelse tog ikke fejl: Ulykken hang over Hovedet paa Huset Séchard.

Men der er en Gud for de gærrige. Ved et Sammenstød af uforudsete Omstændigheder skulde denne Gud netop øse Betalingen for det ublu Salg i Drukkenboldtens Pung. Her skal nævnes Grundene til, at Bogtrykkeriet Séchard maatte bukke under trods de Betingelser det havde for at blomstre. David stod udenfor den klerikale Reaktion, som Bourbonnernes Genindsættelse bragte ind i Styrelsen, men ligesaa lidt hyldede han liberale Anskuelser. Han bevarede en Neutralitet, der netop blev ham en stor Fare, i politiske og religiøse Spørgsmaal. Paa den Tid maatte Forretningsmænd i Provinsen lægge en Mening for Dagen, om de vilde have Kunder; Valget stod mellem de liberales Søgning eller Royalisternes. En Kærlighed, der fødtes i Davids Hjærte, hans videnskabelige Sysler, endelig hans pletfri Karaktér gjorde det umuligt for ham at tillægge sig denne Graadighed efter Gevinst, der er den første Betingelse for en virkelig Forretningsmand. og som kunde have aabnet hans Øjne for de mange Nuancer, der danner Forskellen mellem Pariser- og Provinsvirksomhed. I det store, bevægede Paris forsvinder disse Nuancer, der træder saa skarpt frem ude i Departementerne. Brødrene Cointet gav sig de monarkistiske Meninger i Vold, besøgte hyppig Kirken, gned sig op ad Præsterne og optrykte de første Religionsbøger, der blev Trang til. Herved vandt Brødrene Cointet Forspringet paa dette indbringende Felt, og de bagtalte David, hvem de beskyldte for Liberalisme og Atheisme. Hvorfor, sagde de, vilde Folk have noget at gøre med en Mand, der til Fader havde en af Septembermorderne, en Drukkenboldt, en Bonapartist, en gammel Gnier, der før eller senere vilde efterlade sig

Dynger af Guld? De var fattige, bebyrdede med Familje, medens David var ugift og vilde faa en stor Formue; af den Grund paatog han sig jo heller ikke andet Arbejde, end han brød sig om osv. osv. Under Indflydelse af disse Anklager mod David endte det med, at Præfekturet og Bispestolen overførte deres Trykkeri-Arbejde paa Brødrene Cointet. Snart satte disse hensynsløse Konkurrenter ogsaa et nyt Avertissementsblad paa Benene, opmuntrede af deres Rivals Uvirksomhed. Det gamle Trykkeri indskrænkedes til Bestillingerne fra Byen, og Indtægten af dets Avertissementsblad gik ned til det halve. Efter at have tjent en pæn lille Formue paa gudelige Skrifter, foreslog Huset Cointet snart Huset Séchard at købe dets Blad for helt og holdent at sikre sig Avertissementerne fra Departementet og de retslige Bekendtgørelser. Men saa saare David havde sendt sin Fader Meddelelse om dette Forslag, fo'r den gamle Vingaardsejer, hvem Huset Cointets Fremgang allerede havde forfærdet, fra Marsac ind til Mûrier-Pladsen — saa gesvindt som en Ravn, der har lugtet Ligene paa en Slagmark.

„Lad mig tumle Brødrene Cointet og bland dig ikke i den Sag" — sagde han til sin Søn.

Den gamle var ikke længe om at aflure d'Hrr. Cointet deres egennyttige Hensigt; han gjorde dem angst ved den Skarpsindighed, hvormed han gennemskuede dem. Hans Søn stod i Begreb med at begaa en Dumhed, han var kommen for at forhindre den, erklærede han.

„Hvad har vi til Basis for vor Kundekreds, naar han afstaar vort Blad? Sagførerne, Notarerne, Købmændene i Houmeau er alle til Hobe liberale; Brødrene Cointet har søgt at skade David ved at beskylde ham for Liberalisme; men netop derved har de skaffet ham en reddende Planke:

Séchard vil beholde de liberales Annoncer! Sælge Bladet! Saa kunde man ligesaa gærne sælge baade Borgerskab og Inventar!“

Han forlangte da 60,000 Francs af Brødrene Cointet for Trykkeriet for ikke at ruinere sin Søn: han holdt af sin Søn, han stod paa sin Søns Interesse! Vingaardsejeren brugte sin Søn som Bønderne deres Koner: hans Søn vilde eller vilde ikke, alt i Forhold til de Bud, han ét for ét fravristede Brødrene Cointet. Saaledes fik han dem, men ikke uden Besvær, til at give en Sum paa 22,000 Francs for Charente-Bladet. Men David maatte forpligte sig til for Fremtiden ikke at trykke nogetsomhelst Blad; gjorde han det, ifaldt han en Erstatningssum paa 30,000 Francs. Dette Bladsalg betød for Trykkeriet Séchard det samme som Selvmord; men Vingaardsejeren var nærmest ligeglad. Har man først stjaalet, betænker man sig ikke saa længe paa at myrde. Den gamle Synder tænkte at benytte denne Sum til at betale sin Ejendom ud med; og for at faa fat i Pengene havde han gærne ladet David gaa med i Købet, saameget mere som denne generende Søn havde Ret til Halvdelen af den uventet komne Skat. Den ædle Fader holdt ham skadesløs for denne Halvdel ved at overlade ham Trykkeriet; dog holdt han stadig paa den før omtalte Leje af 1200 Francs for Huset. Efter at Bladet var solgt til Cointets, kom den gamle sjælden til Byen, han skød sig ind under sin høje Alder; i Virkeligheden var Grunden, at han ikke havde fjærneste Interesse for et Trykkeri, som ikke længer tilhørte ham. Ikke desto mindre kunde han ikke helt forsage den gamle Kærlighed til sine Maskiner. Naar hans Forretninger førte ham til Angoulème, var det svært at afgøre, hvad der drog ham stærkest til Huset: hans Træ-

presser eller hans Søn, hvem han for en Forms Skyld afkrævede Lejen uden at faa den betalt. Hans tidligere Faktor, der nu var Faktor hos Cointet, vidste nok, hvad denne faderlige Medgørlighed betød; han sagde ofte, at den gamle Ræv herved sikrede sig Ret til at indblande sig i Sønnens Affærer, idet Lejebeløbene, der summerede sig op, jo gjorde ham til en Kreditor, der gik forud for de andre.

David Séchards Ligegyldighed ved Forretningen havde sine Grunde, der giver et Billede af denne unge Mands Karaktér. Nogle Dage efter at han havde indrettet sig i Faderens Bogtrykkeri, havde han truffet en af sine gamle Skolekammerater, der nu sad til Halsen i Usselhed og Fattigdom. Det var en ung Mand paa omtrent en og tyve Aar, Lucien Chardon ved Navn, Søn af en forhenværende Regimentskirurg i Republikens Arméer, hvem et Saar havde gjort utjenstdygtig. Den ældre Chardon var oprindelig et Stykke af en Kemiker; nu gjorde Omstændighederne ham til Apotheker i Angoulème. Han døde midt under det forberedende Arbejde til en indbringende Opfindelse, som havde kostet ham adskillige Aars videnskabeligt Arbejde. Han søgte et Lægemiddel mod alle Slags Gigt. Gigten er de riges Sygdom, og de rige betaler godt for at faa deres Sundhed igen, naar de har mistet den. Af denne Aarsag havde Apothekeren valgt at løse dette Problem blandt de mange, der frembød sig for hans Overvejelse. Han døde under et Ophold i Paris, hvor han var for at faa Sanktion paa sin Opfindelse af Videnskabernes Akademi, og saaledes gik Frugten af hans Arbejde tabt. I Tillid til den kommende Formue havde Apothekeren intet sparet for at give sin Søn og sin Datter en god Opdragelse, og paa den Maade havde Familjens

Underhold stadig slugt al hans Indtægt af Apotheket. Følgelig efterlod han ikke blot sine Børn i Fattigdom, men, hvad værre var, han havde opdraget dem til Haab om en glimrende Fremtid — Haab, der sluktes med ham selv. Roden til denne hans Ærgærrighed var den grænseløse Kærlighed, som den forhenværende Kirurg nærede for sin Hustru — et sidste Skud af Familjen de Rubempré, som han paa næsten vidunderlig Vis havde frelst fra Skafottet i 1793. Uden at den unge Pige havde samtykket i hans Nødløgn, havde han forstaaet at vinde Tid ved at erklære, at hun var frugtsommelig. Efter saaledes paa en Maade at have vundet sig Ret til at ægte hende, giftede han sig med hende, begges Fattigdom til Trods. Som alle Kærlighedsbørn fik deres Børn ikke andet til Arv end deres Moders store Skønhed — en Gave, der ofte er skæbnesvanger, naar den kommer i Følge med Fattigdom. Det idelige Slid og Svingningerne mellem Haab og Fortvivlelse, som hun af Hjærtet delte med sin Mand, havde taget haardt paa Fru Chardons Skønhed, ligesom den langsomme Fornedrelse, der følger med Fattigdom, havde forandret hendes Maade at være paa; men hendes og Børnenes Mod bød deres Vanskæbne Stangen. Den stakkels Enke solgte Apotheket, der laa i Hovedgaden i Houmeau, Angoulèmes vigtigste Forstad. For Købesummen kunde hun skaffe sig en Livrente paa trehundrede Francs — hvad hun ikke engang selv kunde leve af. Men hun og hendes Datter fandt sig i deres Lod uden at rødme derover og paatog sig at tjene for Løn. Moderen passede Barselkvinder, og hendes dannede Væsen bevirkede, at man i rige Huse foretrak hende for alle andre; der levede hun saa uden at koste sine Børn noget og tjente en Francs om Dagen. Hun havde antaget

Navnet Fru Charlotte for at spare sin Søn den Ydmygelse at se sin Moder i saa ringe en Stilling. De Folk, der ønskede hendes Bistand, søgte hende gennem Hr. Postel, Chardons Efterfølger paa Apotheket. Luciens Søster arbejdede hos en Fru Prieuse, der besørgede fin Vask og i Houmeau regnedes for en brav og velanskreven Dame; hun tjente henimod en Francs om Dagen. Hun havde Opsyn med Vaskepigerne og indtog i Vaskeriet en Slags finere Stilling, der dog hævede hende lidt over Grisetternes Klasse. Disse Smaaindtægter og Fru Charlottes 300 Francs i Rentepenge blev alt i alt til omtrent 800 Francs om Aaret, for hvilke disse tre Mennesker skulde leve, have Klæder og Husly. Trods den strængeste Sparsommelighed i Husholdningen var dette Beløb knapt tilstrækkeligt; Størsteparten gik til Lucien. Fru Chardon og hendes Datter, Eva, troede paa Lucien som Muhameds Kone paa sin Mand; deres Offervillighed for hans Fremtid kendte ingen Grænser.

Denne fattige Familje boede i Houmeau, i en Lejlighed, de fik billigt hos Chardons Efterfølger, i en Bagbygning, ovenover Apothekets Laboratorium. Lucien havde for sig et usseligt Kvistværelse. Sporet fremad af Faderen og af ham begejstret til Kærlighed for Naturvidenskaberne, blev Lucien en af de flinkeste Elever i Angoulèmes lærde Skole; han gik i tredje Klasse, da Séchard afsluttede sine Studier sammesteds.

Da Tilfældet atter førte de to Skolekammerater sammen, var Lucien træt af at drikke af Elendighedens bitre Skaal og stod paa Nippet til at tage en af disse fortvivlede Beslutninger, man i Tyveaarsalderen kan fristes til. Fyrretyve Francs om Maaneden, som David ædelmodigt gav Lucien samtidig med at han paatog sig at lære ham en

Faktors Bestilling. frelste Lucien fra at opgive alt. Dette Skolevenskabs Baand, der saaledes knyttedes paany, bandtes inden lang Tid endnu stærkere paa Grund af den Lighed, der var mellem deres Skæbner, den Ulighed, der var mellem deres Karakterer. Begge besad de den overlegne Begavelse, der løfter Sjælen højt over alle Fjælde, og saa' sig dog banlyste til Samfundets dybeste Dale.

Denne Skæbnens Uretfærdighed knyttede dem til hinanden. Hertil kom, at begge, om end ad forskellige Veje, var førte til Sans for Digtningens Kunst. Lucien, der var bestemt for Naturvidenskabens mest ophøjede Forskninger, brændte af Længsel efter digterisk Hæder, medens David, hvis indadvendte, drømmende Gemyt bar mod Poesien, tværtimod havde Tilbøjelighed for de exakte Videnskaber. Denne Rollernes Ombytning affødte et Slags aandeligt Broderskab. Lucien satte snart David ind i de højtgaaende Ideer, han havde fra sin Fader, om Videnskabens Anvendelse i Industriens Tjeneste; og David paa sin Side viste Lucien de ny Veje, ad hvilke han i Literaturen maatte gaa for dèr at vinde sig Ry, skabe sig en Stilling. Efter faa Dages Forløb var de to unge Menneskers Venskab blevet en Lidenskab, som en Lidenskab kun opstaar i Ynglingens sidste Aar. David traf snart sammen med den smukke Eva og forelskede sig i hende, som melankolske og drømmende Gemytter forelsker sig. Liturgiens „*Et nunc et semper et in secula seculorum*“ er Valgsproget for disse sublime, skønt ukendte Poeter, hvis Værker er de herlige Digte, der fødes og dør i to Hjærters Pagt!

Da den forelskede David havde opdaget Hemmeligheden med de store Forventninger, som Luciens Moder og Søster byggede paa denne smukke Digterpande — da

deres blinde Hengivenhed ogsaa kendtes af ham, fandt han en Lykke i at komme sin elskede nær ved at dele hendes Opofrelser og Forhaabninger. Lucien blev for David en Valgslægtskabets Broder. Som de ultrakonservative er mere kongeligsindede end Kongen selv, saaledes drev David den Tro paa Spidsen, som Luciens Moder og Søster havde til hans Begavelse; han forkælede Lucien, som en Moder forkæler sit Barn. Under en af de Samtaler, i hvilke de, trykkede af den Pengemangel, som bandt Hænderne paa dem, drøftede Mulighederne – som alle unge Folk gør det — for hurtig at skabe en Formue, kom Lucien i Tanker om to Ideer, hans Fader i sin Tid havde udkastet. Den gamle Chardon havde talt om at drive Prisen for Sukker ned til det halve ved Hjælp af et nyt, kemisk Tilsætningsmiddel, og ligeledes at gøre Papiret billigere ved Benyttelse af visse fra Amerika hentede Stoffer, der svarer til dem, Kineserne bruger, og ikke er synderlig dyre. David, der vidste at dette var et vigtigt Spørgsmaal, som man allerede hos Didot havde haft under Overvejelse, bemægtigede sig Ideen, saa' i den Muligheden for en Formue og betragtede fra den Dag Lucien som en Velgører, han altid vilde staa i Gæld til.

Man fatter let, at de Tanker, der beherskede de to Venner, hele deres indre Liv, gjorde dem lidet skikkede til at drive en Bogtrykkervirksomhed. Langt fra at indbringe sin Ejer 15—20000 Francs om Aaret, som Brødrene Cointet tjente, der nu var Bispesædets Bogtrykkere og Boghandlere og Udgivere af Departementets eneste Avis „Charente-Tidenden“, gav Séchards Trykkeri knapt 300 Francs om Maaneden; og herfra maatte man trække Løn til Faktoren, til Marion, Skatter og Afgifter og Husleje. David kunde da selv have en hundrede Francs om Maaneden.

Virksomme og forretningskyndige Mænd vilde have anskaffet nye Typer, købt Presser af Jærn og paa det pariziske Bogmarked skaffet sig Værker, som de kunde aftrykke til en billig Penge. Men Bogtrykkeren og Faktoren var optagne af deres altslugende Tankearbejde og nøjedes med den Smule at bestille, som deres sidste Kunder skaffede dem. Brødrene Cointet havde omsider lært Davids Karaktér og Tilbøjeligheder at kende; de bagtalte ham ikke længer. Tværtimod var det klog Politik af dem at holde en Smule Liv i dette Trykkeri, lade det bestaa i hæderlig Middelmaadighed, frem for at det skulde falde i Hænderne paa en eller anden farlig Modstander; de sendte selv en Del af deres By-Arbejde derhen. Uden selv at vide det, kunde David med andre Ord, forretningsmæssigt sét, kun existere i Kraft af Konkurrenternes fiffige Beregning. Henrykte over hans Mani, som de kaldte det, optraadte Brødrene Cointet tilsyneladende yderst elskværdigt og loyalt overfor ham; i Virkeligheden anerkendte de ham kun som Konkurrent for at undgaa en virkelig Konkurrence.

— En af de første Dage i Maj 1821 stod David og Séchard ved Vinduet til Gaarden paa det Tidspunkt — henimod Kl. 2 — da de fire-fem Arbejdere gik fra Trykkeriet for at holde Middag. Da Bogtrykkeren havde sét Læredrengen lukke Døren til Gaden, førte han Lucien ud i Gaarden, som om Lugten af Papiret, Sværtekasserne, Maskinerne og alt det gamle Træværk var ham uudholdelig. De satte sig i et Slags Lysthus, hvorfra de kunde have Øje med Trykkerilokalet, om nogen skulde komme derind. Solstraalerne, der trængte ned mellem Løvhyttens Vinranker, kærtegnede de to Digtere, lagde Glorie-Lys om deres Hoveder. Og den Modsætning, disse to Karakterer, disse to Ansigter frembød, traadte i dette Øjeblik saa

levende frem, at den kunde have fristet en stor Malers Pensel. David var bygget som de Mennesker, Skæbnen bestemmer til stride Kampe, aabenlyse eller hemmelige: bred over Brystet, med stærke Skuldre og kraftige Former. Hans brunlige, stærkt blodrige og fyldige Ansigt, der bares af en svær Hals og skyggedes af en Skov af sorte Haar, mindede ved første Øjekast om en af de Munke eller Kanniker, som Boileau besang. Men ved nærmere at se til opdagede man i Furerne ved de tykke Læber, i Hagens Kløft, i den brede Næses Form, men især i hans Øjne en eneste Lidenskabs uslukkelige Glød, Tænkerens Skarpsind, et inderligt og melankolsk Temperament hos en Sjæl, der var i Stand til at omfatte Tilværelsen fra Horizont til Horizont, trænge ind i alle dens bugtede Veje — en Sjæl, der vanskelig lod sig binde af nogen Nydelse, selv den mest ideale, men over alt førte sin skarpe og gennemtrængende Analyse med. Anede man i dette Ansigt Lyn af det frembrydende Geni, saa fandt man i de samme Træk Asken efter Vulkanudbruddet; dets forhaabningsfulde Linjer slukkedes i en dyb og smærtelig Følelse af den sociale Intethed, hvori ringe Fødsel og Mangel paa Formue holder saa mange fremragende Aander nede. Ved Siden af denne fattige Bogtrykker, der følte Væmmelse ved sin Stand, skønt denne dog staar saa afgjort i Intelligensens Tjeneste, ved Siden af denne Silén, der drak i lange Drag af Videnskabens og Poesiens Bæger for i denne Rus at glemme Provinslivets kummerlige Kaar, sad Lucien i den yndefulde Stilling, som Billedhuggerne har fundet for den indiske Bacchus. Hans Ansigt havde den klassiske Skønheds Regelmæssighed i Linjerne, Panden var græsk og Næsen var græsk, Huden hvid og fløjlsblød som en Kvindes — Øjnenes Farve skiftende fra mørkeblaat til sort — Øjne,

der kun fortalte om Kærlighed, og hvis Hvide i Renhed og Friskhed kappedes med et Barns. Over disse smukke Øjne laa Brynene saa fine som dragne af en kinesisk Malers Pensel. Det blonde Haar krøllede sig af sig selv, det fine dunede Skæg paa hans Kinder havde samme Farve. En ædeltformet Hage, kort og kraftig, men ikke brutal! Hans Hænder tilhørte Manden af god Familje, elegante Hænder var det, saadanne Hænder, hvis Vink Mænd skal lyde, og som Kvinder elsker at kysse. Lucien var spinkel og af Middelhøjde. Naar man saa' hans Fødder, kunde man fristes til at antage ham for en forklædt ung Pige, saameget mere, som han havde ganske kvindeagtige Hofter — et karakteristisk Tegn for saa mange kloge for ikke at sige forslagne Mænd. Dette Tegn, der sjældent lyver, holdt fuldtud Stik for Luciens Vedkommende. Hans letbevægelige Tankesæt viste ofte, naar han drøftede den nuværende Samfundstilstand, hen mod den gyngende Grund, hvor særlig Diplomaterne trives i den Tro, at Heldet og Sejren retfærdiggør alle Midler, hvor lidet honnette de saa er. En af de Ulykker, som de store Begavelser er underkastede, er jo netop den, at de med eller mod deres Vilje har Forstaaelse for alt, det gode som det onde, Dyden saavel som Lasten.

De to unge Mænd dømte deres Samfund fra et Stade saa højt, som Samfundet havde stillet dem lavt; thi Folk, der ikke skattes efter Fortjeneste, tager Oprejsning for deres Stillings Ydmyghed ved at anlægge de høje Synspunkter. Men deres Fortvivlelse var saa meget mere bitter, som de derved førtes hen mod deres sande Skæbnes Maal. Lucien havde læst meget, sammenlignet meget; David havde tænkt meget, overvejet meget. Saa sund og kraftig en Natur, som Bogtrykkeren efter det ydre at dømme

var, melankolsk og sygelig var dog hans Sjæl. Han tvivlede om sig selv. Stik modsat med Lucien. Hans foretagsomme og letbevægelige Sjæl besad en Dristighed, der ikke svarede til hans svage, næsten skrøbelige og kvindagtig yndefulde Bygning. Lucien var et stort Stykke af en Gascogner, forvoven, tapper, eventyrlysten, tilbøjelig til at overvurdere det gode og undervurdere det onde, til ikke at gaa til Side for en Forbrydelse, der hjælper én frem, og til at finde Lasten evig-dejlig, naar blot den kan tjene til Springbrædt. Disse ærgærrige Anlæg holdtes endnu i Ave af Ungdommens smukke Tilbøjeligheder, af den Begejstring, der drev ham mod de gode og fine Udveje, som de Folk, der ønsker sig Hæder, helst bruger før alle andre. Endnu kæmpede han kun mod sine Længsler og ikke mod Livets Vanskeligheder, mod sin egen Evne, ikke mod Menneskers Fejghed, der altid er saa smitsom for letpaavirkelige Sjæle. David beundrede ham, var i højeste Grad betagen af Luciens glimrende Aandsevner, selv om han nok kunde indse, at Vennens Fyrighed nu og da førte ham for vidt. Rettænkende var David, men en frygtsom Karaktér stod hos ham i Uoverensstemmelse med hans kraftige Legemsbygning. Dog manglede han ikke den Udholdenhed, der er ejendommelig for Folk, som er fødte i det nordlige. Naar han havde Blikket aabent for alle Vanskeligheder, lovede han samtidig sig selv at besejre dem uden at vige tilbage; og besad han en sand Aposteldyds Strænghed, mildnede han den ved en uudtømmelig Overbærenheds Ynde. Af disse to, der allerede længe havde været Venner, tilbad den ene den anden; og denne ene var David. Følgelig var Lucien den, der herskede, som en Kvinde, der véd sig elsket. David lystrede gærne. Hans Vens legemlige

Skønhed medførte en Overlegenhed, som han underkastede sig i Følelsen af, at han selv var tung og plat.

„Oksen er skabt for den trælsomme Pløjning, Fuglen for den frie Flugt“, sagde Bogtrykkeren til sig selv. „Jeg er Oksen, Lucien Ørnen“.

Næsten tre Aar igennem havde de to Venner paa denne Maade gjort deres saa glimrende Fremtidsudsigter til Fælleseje. De læste sammen de Storværker, der efter Freden dukkede frem i den literære og videnskabelige Horizont, Værker af Schiller, Göthe, Lord Byron, Walter Scott, Jean-Paul, Berzelius, Davy, Cuvier, Lamartine osv. De varmede sig ved disse mægtige Arnesteder, de forsøgte selv deres Kræfter i Arbejder, der enten var dødfødte eller paabegyndtes, forlodes og genoptoges med Iver. De arbejdede uafbrudt uden at trætte Ungdommens uudtømmelige Kræfter. Lige fattige, men fortærede af Kunst og Videnskab, glemte de Øjeblikkets Nød, alt medens de optoges af at lægge Grundvolden til en fremtidig Berømmelse.

„Lucien — véd du, hvad jeg lige har faaet sendt fra Paris!“ spurgte Bogtrykkeren. Og op af sin Lomme halede han en Bog i lillebitte Format. „Nu skal du høre!“

David forelæste, som kun Digtere forstaar at læse, André de Cheniers Idyl „Néère“ og flere af de øvrige Digte.

„Ja, André de Chenier er en Karl“, udbrød Lucien flere Gange. „Han er uforlignelig“, gjentog han for tredje Gang, da David, der for Bevægelse ikke kunde læse mere, overlod ham Bogen.

„Da Chenier havde skrevet dette Bind“, sagde David, „var han selv i den Tro, at han intet havde frembragt, der var Offentliggjørelse værd“.

Nu oplæste Lucien forskjellige af Elegierne. Bag

efter kyssede han Bogen. Og begge Vennerne græd, thi begge var vanvittig forelskede. Og André de Chéniers Camilla havde for David taget Skikkelse som hans tilbedte Eva og for Lucien som en fornem Dame, han haabløst elskede. Selve Poesien havde bredt sin stjernestrøede Kaabes Foldekast over Værkstedet, hvor „Aberne“ og „Bjørnene“ foretog sig deres Grimacer. Klokken slog fem, men de to Venner kendte hverken Sult eller Tørst. Livet var for dem en gylden Drøm, al Verdens Skatte laa for deres Fødder.

I dette Øjeblik blev Døren aabnet af Læredrengen Cérizet, en ung Knægt fra Paris, som David havde hentet til Angoulème. Ind traadte hilsende en Mand, som ingen af Vennerne kendte.

„Højstærede“, tiltalte han David, medens han af sin Lomme fremdrog et drabeligt Hæfte. „Jeg har her et Skrift, som jeg gærne vilde have trykt. Vil De opgive mig, hvormeget det vil koste?“

„Vi indlade os ikke paa at trykke saa store Manuskripter“, svarede David uden at se videre paa Hæftet. „De kan jo henvende Dem til Cointet“.

„Vi har forresten en meget smuk Sats, der nok kunde passe“, afbrød Lucien og tog Manuskriptet. „Vil De være saa elskværdig at komme igen i Morgen og lade os beholde Deres Værk saalænge, for at vi kan beregne Trykningsomkostningerne?“

„Er det ikke Hr. Lucien Chardon, jeg har den Ære — —“

„Jo —“ svarede Digteren.

„Det glæder mig overordentlig“, sagde Manuskriptets Forfatter, „at træffe saa lovende en ung Digter. Det er Fru de Bargeton, der har vist mig herhen“.

Ved at høre dette Navn rødmede Lucien og fremstammede nogle Ord for at udtrykke sin Erkendtlighed over den Interesse, som Fru de Bargeton viste ham. David lagde Mærke til sin Vens Rødmen og Forlegenhed, alt medens han lod Lucien føre Samtalen videre med Landadelsmanden, der havde forfattet et Værk om Silkeormeavl, som han af Forfængelighed ønskede trykt for at blive læst af sine Kolleger i Landbrugsselskabet.

— „Hør nu, Lucien“, sagde David, da Adelsmanden var gaaet, „er du forelsket i Fru de Bargeton?“

„Over al Beskrivelse“.

„Men Rang og Stand skiller dig jo fra hende, som om hun var født i Peking og du i Grønland“.

„To elskendes Vilje sejrer over alt“, svarede Lucien og slog Øjnene ned.

„Saa glemmer du vist os“, sagde Evas bly Tilbeder.

„Tværtimod“, udbrød Lucien. „Maaské har jeg ofret min Kærlighed for dig“.

„Hvorledes det?“

„Tiltrods for min Forelskelse, tiltrods for alle de mange Interesser, jeg kan have af at komme i hendes Hus, har jeg sagt hende, at jeg aldrig kommer der mere, uden at en mig overlegen Mand med en glimrende Fremtid, min Ven, min Broder, David Séchard, ogsaa kommer der. Jeg venter Svar hjemme hos mig, og skønt alle de adelige er indbudte dertil i Aften for at høre mig læse Vers op, sætter jeg aldrig mine Ben hos Fru de Bargeton, hvis Svaret er Nej“.

David trykkede hæftigt Luciens Haand og tørrede sine Øjne.

Klokken slog seks.

„Eva kan vist ikke begribe, hvor jeg bliver af. Farvel“, sagde Lucien kort.

Han skyndte sig bort og efterlod David som Bytte for en Sindsbevægelse, der kun fuldstændig kan forstaas i den Alder og især i den Stilling, hvori de befandt sig, disse to unge Svaner, hvis Vinger Provinslivet endnu ikke havde stækket.

„Et Hjærte af Guld“, udbrød David, idet han med Blikket fulgte Lucien paa hans Gang gennem Trykkeriet.

Lucien gik til Houmeau ad en Omvej, fordi han derved kom forbi Fru de Bargetons Hus.

Skik og Brug paa Egnen havde rejst aandelige Skranker, der vare ganske anderledes vanskelige at komme over end de Bakker, paa hvilke Lucien nu vandrede. Den unge, ærgærrige Mand, der nylig var bleven indført i det Bargeton'ske Hus, kastende sit Ry som en Entrebro fra Forstaden til Byen, var i Øjeblikket saa urolig med Hensyn til den Afgørelse, hans Sværmeri havde truffet, som en Favorit, der har sat sin Magt paa Spil under et Forsøg paa at udvide den. Disse Ord vil maaské synes uforstaaelige for de mange, der endnu ikke kender Ejendommelighederne ved saadanne Byer, som er delte i en Højby og en Lavby. Men det er nødvendigt her at indføre nogle Oplysninger om Angoulème, fordi de vil bidrage til Forstaaelse af Fru de Bargeton, en af de vigtigste Personer, der forekommer i denne Historie.

Angoulème er en gammel By, bygget paa det øverste af en sukkertopformet Klippe, der ser ud over Engene, gennem hvilke Charente-Floden løber. Hvor stor Betydning denne By havde i Religionskrigens Tid, skønnes endnu af dens Volde, dens Porte og Ruinerne af et gammelt Kastel paa Klippeskraaningen. I fordums Dage var

Angoulème i Kraft af sin Beliggenhed et strategisk Punkt af lige stor Vigtighed for Katoliker og Huguenotter. Men Byens tidligere Styrke er nuomstunder dens Svaghed. Dens Volde og dens stejle Klippeskrænt har hindret den i at brede sig ned mod Charente og har fordømt den til en sørgelig Stillestaaen. Paa den Tid, denne Fortælling foregik, havde Regeringen søgt at udvide Byen i Retning af Pèrigord ved langs ad Bjærgaasen at bygge Præfektens Embedshus, en Marineskole, forskellige militære Etablissementer og ved at afstikke Veje og Gader. Men Handelsfolkene var allerede komne Regeringen i Forkøbet. Alt forlængst havde Forstaden Houmeau vokset sig stor ved Angoulème-Klippens Fod. Postforbindelsen, Herbergerne, Vognkørselen, al den Trafik og Virksomhed, som lever af Vejen og af Floden, slog sig ned under Angoulème for at slippe for Vanskelighederne ved at komme saa højt tilvejrs. Følgelig blev Forstaden Houmeau en rig og foretagsom By til Misundelse for den gamle Højby, hvor Administrationen, Gejstligheden, Jurisdiktionen og Aristokratiet vedblivende havde sit Sæde. Men trods sin virksomme og voksende Magt var Houmeau dog kun et Annex til Angoulème. Oppe var Fornemheden og Magten, nede Handelen og Pengene; to sociale Sfærer, der altid og overalt staa hinanden imod. Hvilken af de to Byer, der hader hinanden mest, er svært at afgøre. For ni Aar siden havde Bourbonernes Genindsættelse forværret denne Tingenes Tilstand, medens der under Kejserdømmet havde hersket forholdsvis Ro. Flertallet af Husene i Angoulème beboes enten af adelige Familjer eller af gamle Bourgeoisi-Familjer, der lever af deres Penge. Tilsammen danner de en Slags autoctont Samfund, i hvilket udenforstaaende aldrig optages. Næppe nok anerkendes en Familje fra

en Naboprovins, selv om den har boet paa Stedet et Par hundrede Aar og har indgaaet Forbindelse med en af de oprindelige Familjer; i de „indfødtes“ Øjne er den altid fra igaar. Præfekterne, Generalforpagterne og alle de øvrige Embedsmænd, som i de sidste fyrretyve Aar har afløst hinanden, har gjort Forsøg paa at civilisere disse gamle Familjer, der sidder paa deres Klipper som mistroiske Ravne. Familjerne har taget imod deres Middage, deres Fester. Men give dem Indpas i deres egen Kreds, det har de haardnakket vægret sig ved. Spottelystne, lystne paa at sværte Næsten, skinsyge og havesyge er disse Huse: de gifter sig indbyrdes, slutter en hellig Falanx, der ikke slipper nogen ud og ikke lader nogen trænge ind. Den moderne Luxus' Frembringelser er de uvidende om. At sende en Søn til Paris er i deres Øjne at styrte ham i Afgrunden.

Trods alt dette nyder Angoulème i de tilstødende Provinser et stort Ry for den Opdragelse, som dèr kan modtages. Nabobyerne sender deres Døtre til Angoulèmes Pensionater og Klostre. Let forstaaeligt er det da, hvorledes Kasteaanden indvirker paa Følelserne, som skiller Angoulème fra Houmeau. Handelsstanden er rig, Adelen i Regelen fattig. Man hævner sig gensidig ved en ligestor Foragt for hinanden. Bourgeoisiet i Angoulème tager sit Parti i Striden. Købmanden i Højbyen siger om en Forretningsmand i Forstaden — med en ganske uforlignelig Betoning —: „Det er én fra Houmeau!“

Ved at styrke Adelens Stilling i Frankrig og indgyde den Forhaabninger, som kun en almindelig Omvæltning kunde opfylde; bidrog Restaurationen til at forøge den moralske Afstand, der i end højere Grad end Vejafstanden skilte Angoulème fra Houmeau. At en Mand fra Hou-

meau, en Søn af en Apotheker, fik Adgang til Fru de Bargetons Hus, var med andre Ord en lille Revolution. Hvem havde fremkaldt den? Det havde Lamartine og Victor Hugo, Casimir Delavigne og Canalis, Béranger og Chateaubriand, Villemain og Benjamin Constant og Lamennais og Cousin og Michaud, kort sagt alle de gamle literære Berømtheder i Ledtog med de unge, Liberale saa vel som Royalister. Fru de Bargeton sværmede for Kunst og Literatur med en Lidenskab og en ekstravagant Smag, der i Angoulème blev i høj Grad beklaget, men som det er nødvendigt at forklare ved at skitsere denne Kvindes Liv, der, født til Berømmelse, holdtes tilbage i Skyggen af skæbnesvangre Omstændigheder; hendes Indflydelse var det, der kom til at afgøre Luciens Fremtid.

Hr. de Bargeton var Sønnesøns Sønnesøn af en Stadskæmner i Bordeaux ved Navn Mirault, som under Ludvig d. 13. blev ophøjet i Adelsstanden til Løn for lang Tjeneste. Under Ludvig d. 14. blev Kæmnerens Søn, Mirault de Bargeton, Officer i Livgarden og giftede sig saa mange Penge til, at hans Søn — under Ludvig d. 15. — hed intet andet og mindre end Hr. de Bargeton. Denne Hr. de Bargeton, Kæmnerens Sønnesøn, beflittede sig i den Grad paa at opføre sig som fuldendt Adelsmand, at han fortærede hele Familjens Formue og gjorde Ende paa dens gode Navn. To af hans Brødre, Grandonkler til vor Hr. de Bargeton, blev Købmænd paany, saaledes at der nuomstunder findes Repræsentanter for Navnet Mirault i Bordeaux' Handelsverden. Sønnesønnen af Hr. de Bargeton den altfortærende arvede Landgodset Bargeton i Angoumois samt et Hus i Angoulème. I 1789 gik Privilegierne tabte, og tilbage havde han nu kun Indtægterne af Jordegodset, vel en halv Snes tusind Francs om Aaret.

Om hans Bedstefader havde fulgt Bargeton den førstes og Bargeton den andens glorværdige Exempler, havde Bargeton den femte, der passende kunde antage Tilnavnet „den stumme“, været Marquis de Bargeton; han vilde i saa Fald have giftet sig med Datteren af en endnu fornemmere Familje og var bleven Hertug og Pair som saa mange andre. Nu derimod følte han sig smigret og lykkelig ved i 1805 at ægte Frøken Marie-Louise-Anaïs de Nègrepelisse, Datter af en Adelsmand, der i lange Tider havde siddet gemt og glemt paa sin lille Herregaard, skønt han tilhørte den yngre Linje af en af de ældste Familjer i Sydfrankrig. Der var en Nègrepelisse mellem Ludvig den helliges Gidsler; men Overhovedet for den ældre Linje bærer det berømte Navn d'Espard, som erhvervedes under Henrik d. 4. ved Ægteskab med denne Familjes Arving.

Denne Adelsmand, den yngste Søn af en Yngste-Søn, levede paa sin Kones Ejendom, en lille Gaard i Nærheden af Barbezieux, som han udnyttede paa bedste Vis ved selv at bringe sit Korn til Torvs, selv exploitere sin Vin, alt medens han brød sig Pokker om, hvad Folk sagde dertil, blot han tjente Dalere og fra Tid til anden kunde udvide sin Ejendom. Omstændigheder, der langt ude i Provinserne ere temmelig sjældne, havde bibragt Fru de Bargeton Smag for Musik og Literatur. Under Revolutionen skjulte en vis Abbed Niollant, den bedste af Abbed Rozes Elever, sig i det lille Slot Escarbas. Han havde sin Musiker-Oppakning med sig og havde betalt rigelig for den gamle Adelsmands Gæstfrihed ved at tage sig af hans Datter Anaïs' Opdragelse — eller Naïs, som hun kortere kaldtes, — medens den lille Pige vel ellers under de ulykkelige Tidsforhold enten var bleven overladt til sig selv, eller,

hvad endnu værre var, til en eller anden uheldig Kammerjomfru. Ikke blot var Abbeden musikalsk, han besad ogsaa megen Literaturkjendskab og kunde baade italiensk og tysk. Han lærte altsaa Frøken Nègrepelisse disse to Sprog og Musik; han forklarede hende Mesterværkerne i Frankrigs, Italiens og Tysklands Literaturer, spillede for hende alle de store Mesteres Musik. Endelig lærte han hende i den Ensomhed og Stilhed, som de politiske Begivenheder holdt dem i, saavel Græsk som Latin og gav hende tillige et Indblik i Naturlæren. Og der var ingen Moder til Stede, der kunde danne en Smule Modvægt mod denne Mandfolke-Opdragelse af en ung Pige, hvem Livet paa Landet alt i Forvejen havde givet uafhængige, selvstændige Lyster. Abbed Niollant var en begejstret og poetisk Sjæl, hævet over de borgerlige Ideers Niveau, friere i sine Domme, videregaaende i sine Tanker end de fleste. Abbeden manglede ikke Hjærte; hans Anskuelser smittede da let en ung Pige, hvis medfødte, for alle unge Piger ejendommelige Overspændthed, yderligere var taget til i Ensomheden paa Landet. Abbed Niollant lærte sin Elev sin dristige Kritik og sin hurtige Bedømmen uden at betænke, at disse Egenskaber, der er saa nødvendige for en Mand, bliver til Lyder hos en Kvinde, der er bestemt for en Husmoders ydmyge Pligter. Skønt Abbeden stadig indskærpede sin Discipel, at hun burde beflitte sig desto mere paa Ynde og Beskedenhed, jo mere hendes Kundskaber forøgedes, fattede Frøken Nègrepelisse saare høje Tanker om sig selv og en kraftig Ringeagt for sin Samtid. Hun saa' omkring sig kun underordnede Folk, der kappedes om at adlyde hende, og hun tilegnede sig de fornemme Damers Overlegenhed, uden at forstaa at mildne den ved en blid og skælmsk Høflighed. Smigret i al sin

Forfængelighed af en stakkels Abbed, der beundrede sig selv i hende, som en Forfatter beundrer sig selv i sit Værk, havde hun den Ulykke ikke at træffe noget Sammenligningspunkt, der kunde hjælpe hende til en fornuftig Selvbedømmelse. Mangelen af Omgang er en af de største Brist ved Livet ude paa Landet. Naar man ikke behøver at bringe andre de smaa Ofre, som kræves af Holdning og Toilette, vænner man sig til ikke at genere sig for hinanden. Alt i én forsimples paa denne Maade, baade Form og Aand. Uden at holdes tilbage af Selskabslivets Afslibning, gik Frøken de Nègrepelisses Dristighed i Ideerne over i hendes Manerer, i hendes Blik; hun fik dette mandhaftige Udseende, der ved første Møde forekommer én originalt, men som dog kun klæder den Kvinde, der mere eller mindre er Eventyrerske. Og saaledes maatte hendes Opdragelse, hvis skarpe Kanter vilde være forsvundne i det gode Omgangsselskabs sociale Sfære, gøre hende latterlig i Angoulème, saa saare hendes Beundrere hørte op med at forgude Svagheder og Fejl, der kun er klædelige i Ungdommens Dage.

Hvad Hr. de Nègrepelisse angaar, havde han gærne givet alle sin Datters Bøger for at redde en syg Oxes Liv; han var saa gærrig, at han ikke vilde have givet hende en Hvid, udover hvad hun havde Krav paa, selv om det gjaldt at købe en ren Bagatel, som hendes Opdragelse krævede. Abbeden døde i 1802, før hans kære Barns Giftermaal — en Forbindelse, han sikkert vilde have fraraadet. Efter Abbedens Død fandt den gamle Adelsmand, at hans Datter var ham til megen Ulejlighed. Han følte sig for svag til at optage den Kamp, som maatte udbryde mellem hans Havesyge og hans ubeskæftigede Datters uafhængige Aand. Som alle unge Kvinder,

der er brudte ud fra den banede Vej, ad hvilken Kvinderne bør gaa, havde Naïs sin egen Dom om Ægteskabet og brød sig lidet derom. Hun havde Modbydelighed ved at underkaste sin Intelligents og sin Person for de smaa og værdiløse Mandfolk, hun havde haft Lejlighed til at møde. Hun vilde byde, skønt hendes Pligt var at lyde. Og hun havde sikkert ikke betænkt sig længe paa hellere at flygte med en Elsker, hun syntes om, end at adlyde en Ægtemands plumpe Luner og Indfald, der ikke forstod hendes Smag. Saameget af en Adelsmand var Hr. de Nègrepelisse endnu, at han gruede for en Mesalliance. Som mange Fædre besluttede han sig til at gifte sin Datter bort, mindre for hendes Skyld, end for selv at faa Fred og Ro. Hvad han ønskede, var en Mand af god, helst adelig Familje, svagt begavet, ude af Stand til at bryde det Formynderskab, som han selv fremdeles agtede at øve over sin Datter — intetsigende og viljeløs nok, til at Naïs kunde opføre sig efter eget Tykke, men honnet nok til at ægte hende uden Medgift. Men hvorledes skulde man finde en Svigersøn, der baade anstod Fader og Datter? En saadan Mand var jo Idealet af en Svigersøn.

Med denne dobbelte Interesse for Øje gav Hr. de Nègrepelisse sig til at studere de forskellige Mænd i Provinsen. Hr. de Bargeton var en Mand i Fyrretyveaarsalderen, stærkt medtaget af Ungdommens erotiske Glæder og almindelig anskrevet som en komplet Dumrian. Han havde dog saa megen sund Sans i Behold, at han selv kunde raade over sin Formue og hævde sin Plads i de bedre Kredse i Angoulème uden at begaa Bommerter eller Dumheder. Hr. de Nègrepelisse forklarede ganske brutalt sin Datter de negative Fortrin hos den Mønster-Ægtemand, han foreslog hende, og gjorde hende opmærksom paa de

Fordele, hun gennem dette Ægteskab opnaaede for sin egen Lykkes Vedkommende: hun fik et Vaabenskjold, der allerede var 200 Aar gammelt, og i Læ af Gemalen kunde hun skaffe sig en behagelig Tilværelse ved sin sociale Stilling og ved de Forbindelser, hendes Begavelse og hendes Skønhed vilde kunne skaffe hende i Paris. Naïs lod sig lokke af Udsigten til en saadan Uafhængighed. Og Hr. de Bargeton troede at gøre et glimrende Parti; han regnede nemlig ud, at det ikke kunde vare længe, inden hans Svigerfader efterlod ham den Ejendom, som det stadig var hans Lyst at afrunde. Men for Øjeblikket saa' det rigtignok snarest ud til, at Hr. de Nègrepelisse skulde forfatte sin Svigersøns Gravskrift.

Fru de Bargeton var paa dette Tidspunkt 36 Aar gammel, hendes Mand 58. Denne Aldersforskel traadte desto stærkere frem, som Hr. de Bargeton saa' ud til at være de halvfjerds, medens hans Kone endnu ustraffet kunde agere ung Pige, klæde sig i rosenrødt eller sætte Haaret i Barnefrisure. Skønt deres Formue ikke oversteg 12000 Francs om Aaret, taltes den blandt de seks største Formuer i den gamle By, naar man saa' bort fra Handelsmændene og Embedsmændene. Nødvendigheden af at pleje Faderen, paa hvis Arv Fru de Bargeton ventede for at kunne flytte til Paris, og som lod vente saa længe paa sig, at hans Søn døde før ham, holdt Hr. og Fru de Bargeton tilbage i Angoulème, hvor Naïs' ypperlige Aandsevner og skjulte Hjærterigdomme maatte gaa ørkesløst til Spilde og med Tiden forvandle sig til Latterligheder. Naar Følelserne ikke øves, bliver de smaa og ynder at gøre Ubetydeligheder til Begivenheder. Dette er Kilden til den Nærighed, den Klaffer, der forpester Livet i Provinsen.

Fru de Bargeton led af overdreven, emfatisk Begejstring

for alt. Hun gloriesmykkede enhver, der lignede et Geni, og troede, at disse Genier levede af Blomsterduft og Lys. I mange Folks Øjne syntes dette en ufarlig Form for Galskab; men for en opmærksom Iagttager dækkede hendes Genidyrkelse over Levningerne af et straalende Kærlighedstempel, der var smuldret hen saa hurtig som rejst, Ruinerne af et sjæleligt Jerusalem — med andre Ord: Elskoven uden Elsker.

Og saaledes forholdt det sig.

Fru de Bargetons Ægteskabshistorie i de første atten Aar kan skrives i faa Ord. I nogen Tid levede hun paa sit eget Naturel og paa fjærne Forhaabninger. Da det saa gik op for hende, at det Liv i Paris, hun længtes efter, forbødes hende af deres Formues Ubetydelighed, gav hun sig til at undersøge de Mennesker, der omgav hende, og fandt sig selv forfærdelig alene. Der fandtes ikke i hendes Nærhed nogen Mand, der hos hende kunde vække en saadan vanvittig Lidenskab, som mange Kvinder styrter sig hovedkulds i af Fortvivlelse over en interesseløs, begivenhedsfattig Tilværelse, af hvilken ingen Udgang øjnes. Intet kunde hun gøre Regning paa, ikke en Gang Tilfældet; thi der gives Livsførelser, fra hvilke Tilfældighederne holder sig borte.

Paa den Tid, da Kejserdømmet stod i al sin Glans og Herlighed, da Krigen i Spanien skulde til at begynde, og Napoleon sendte Kærnen af sine Tropper derned, vaagnede det hidtil stedse skuffede Haab paa ny hos denne Kvinde. Ganske selvfølgelig drev Nysgærrigheden hende til opmærksomt at betragte disse Helte, der havde erobret Europa og fornyet det gamle Ridderskabs eventyrlige Bedrifter. Selv de gærrigste og mest tilbageholdne Byer kunde ikke unddrage sig at hylde Kejsergarden, der

modtoges som i gamle Dage, selve Majestæten med Velkomst-Taler af Borgmester og Præfekt.

Fru de Bargeton deltog i et Bal, som et Regiment gav for Byens Damer, og forelskede sig dèr i en ung Adelsmand; han var kun Sekondløjtnant, men den listige Napoleon havde stillet ham Marschalstaven i Udsigt. Hendes Kærlighed til ham var stille, fornem og dyb i Modsætning til saamange af de Amouretter, der dengang løstes saa flygtigt som de indlededes. Selve Dødens Haand gav den en kysk Indvielse. Ved Wagram knuste en Kanonkugle paa Markien af Cante-Croix' Bryst det eneste Portræt, der nogensinde havde forherliget Fru de Bargetons Skønhed. Længe begræd hun denne unge, smukke Mand, der paa to Felttog var avanceret til Oberst, ildnet af Hæderen, af Kærligheden, og som satte et Brev fra Naïs over selve Kejserens Gunstbevisninger. Sorgen bredte som et Slør af Vemod over denne Kvindes Ansigt. Og hin Sky spredtes først i den farlige Alder, da Kvinden med Smærte begynder at opdage, at hendes smukkeste Aar er forløbne, uden at hun har nydt dem — da hun ser sine Roser visne hen — da Længslen efter Kærlighed genfødes sammen med Trangen til at lade Ungdommens sidste Soldage vare længe. Men hvad hun ejede af overlegent og dygtigt saarede kun hendes Sjæl i det Øjeblik, Provinslivets Kulde greb hende. Som Hermelinen vilde hun være død af Sorg, hvis hun skulde have besudlet sig ved Berøring med Mænd, hvis eneste Tanke gik ud paa Kortspil om Smaabeløb om Aftenen ovenpaa en god Middag. Hendes Stolthed frelste hende saaledes fra simple, provinsielle Kærlighedshistorier. Med Valget stillet mellem de ubetydelige Mænd af hendes Omgangskreds og slet ingen Ting, maatte saa højsindet en Kvinde foretrække — slet

ingen Ting. Ægtestand og Selskabsliv blev for hende som et Kloster. Hun levede af Poesien, som Nonnen af Religionen. De berømte Udlændinges Værker, som man hidtil ikke havde kendt, men som i stort Tal gjordes tilgængelige i Tiden fra 1815 til 1821, og den franske Literaturs egne Værker, der ligeledes frodigt skød frem, forskønnede hendes Ensomhed uden dog at kunne fylde hendes Liv, mætte hendes Sjæl. Rank og stærk holdt hun sig som et Træ, der har staaet for Lynslaget uden at slaas til Jorden. Hendes Værdighed blev næsten højttravende, hendes Dronningestilling gjorde hende affekteret. Hun lod selve sine Fejl hylde af sine opvartende Kavalerer.

Saaledes var Fru de Bargetons Fortid, en lidet indviklet Historie. Den maatte fortælles for at forklare hendes Forhold til Lucien, der paa ret ejendommelig Vis var bleven indført i hendes Hus.

I den sidste Vinters Forløb var der i Byen fremtonet et nyt Fysiognomi, der havde oplivet Fru de Bargetons ensformige Tilnærmelse en lille Smule. Da Pladsen som Generalopkræver af de indirekte Skatter var bleven ledig, beklædte Hr. de Barante den med en Mand, hvis eventyrlige Skæbne talte tilstrækkeligt i hans Favør, til at kvindelig Nysgærrighed kunde tjene ham som Adgangskort til Egnens Dronning.

Hr. du Châtelet, der var født slet og ret Sixte Châtelet, men i 1806 havde faaet det gode Indfald at adle sig selv, var en af disse behagelige unge Mænd, der i Napoleonstiden forstod at unddrage sig alle Udskrivninger ved at holde sig i umiddelbar Nærhed af den kejserlige Sol. Han havde begyndt sin Løbebane som en Slags Sekretær hos en af Kejserens Søstre. Hr. du Châtelet besad al den Mangel paa virkelig Dygtighed, som Pladsen

krævede. Han var en ganske køn Mand, en god Danser, en flink Billardspiller, en brugelig Dilettantskuespiller; han kunde synge en Romance, le ad en Vittighed, han var rede til alt, smidig, bøjelig, misundelig, forstod lidt af alt. Skønt musikalsk uvidende kunde han paa Piano saa nogenlunde akkompagnere en Dame, der behagede at foredrage en Sang, hun med usigelig Møje havde indstuderet paa en Maaned. Skønt blottet for al Gnist af poetisk Sans var han ikke forknyt for at udbede sig ti Minuters Frist til at lave et Impromptu, der saa kom til Verden saa fladt som en Pandekage og med Rim i Stedet for Tanker. Hr. du Châtelet var fremdeles begavet med det Talent at kunne udfylde et Broderi, hvis Blomster Prinsessen havde paabegyndt; særdeles gratiøst „holdt han Garnet“ for hende, naar hun vandt sin Silketraad, og underholdt hende samtidig med Anekdoter, i hvilke det frivole Indfald som oftest skjulte sig under et mere eller mindre gennemhullet Flor. Han havde ikke Idé om Malerkunst, men kunde kopiere et Landskab, henkaste en Profil, skitsere og kolorere et Kostume. Han havde kort sagt alle disse Smaatalenter, der var saa mægtige Midler til at komme frem og gøre Lykke i hine Tider, da Kvinderne øvede større Indflydelse paa Begivenhederne, end man er tilbøjelig til at tro. Han udgav sig for at være en fin Diplomat. Dette er jo deres Fag, der ikke har noget Fag, og hvis grænseløse Tomhed næsten bliver Dybsindighed. Forresten er der ved dette Fag den store Bekvemmelighed, at det kræver diskrete Folk og følgelig tillader Nullerne slet ingen Ting at sige, men forskanse sig bag et Nik, en mysteriøs Hovedbevægelse. I denne Verden — som i Kunstens — træffer man tusinde Middelmaadigheder for hver overlegen Begavelse.

Trods du Châtelets Iver i hendes kejserlige Højheds Tjeneste, baade paa den ene og den anden Maade havde hans Beskytterindes Gunst dog ikke kunnet skaffe ham ind i Statsraadet; han kunde sagtens have været ligesaa flink dertil som saa mange andre, men Prinsessen vilde nu en Gang helst beholde ham i sin egen Nærhed. Imidlertid blev han udnævnt til Baron og kom til Kassel som ekstraordinær Afsending, hvilket vil sige, at Napoleon paa et kritisk Tidspunkt benyttede ham som en Slags diplomatisk Kurér. Da Kejserdømmet faldt, havde Baron du Châtelet netop faaet Løfte om at blive Gesandt i Westfalen, ved Jérômes Hof. Efter at denne Familje-Ambassade, som han kaldte det, var gaaet hans Næse forbi, grebes han af Fortvivlelse; han foretog saa en Rejse i Ægypten sammen med General Armand de Montriveau. Skilt fra sin Ledsager ved bisarre Eventyr og Begivenheder havde han to Aar igennem flakket fra Ørken til Ørken, fra Stamme til Stamme, i Fangenskab hos Araberne, der stadig fremsolgte ham til hinanden, uden at det lykkedes dem at drage mindste Nytte af hans Talenter. Omsider naaede han til Imanen af Mascats Besiddelser, medens Montriveau drog i Retning af Tanger. I Mascat var han saa heldig at forefinde et engelsk Skib, der lige skulde sejle og saaledes naaede han tilbage til Paris et Aar før Rejsefællen. Hans nys udstandne Lidelser, nogle gamle Forbindelser, Tjenester, han tidligere havde vist Folk, som nu var i Gunst, anbefalede ham til Førsteministeren, der ansatte ham hos Hr. de Barante, indtil en Post som Generalopkræver blev ledig. Den Rolle, du Châtelet havde spillet hos hendes kejserlige Højhed, hans Ry som Don Juan, hans mærkelige Rejseoplevelser, hans Lidelser, alt i Hob vakte Nysgærrigheden hos Damerne i Angoulème. Efter at

have erkyndiget sig om Højbyens Sæder og Skikke, opførte Baron Sixte du Châtelet sig derefter. Han paatog sig et sygeligt Anstrøg, spillede den trætte, den blaserede Mand.

Ved enhver given Lejlighed tog han sig til Hovedet, som om hans Smærter ikke lod ham et Øjebliks Ro, et lille Træk, der mindede Folk om hans Rejser og gjorde ham interessant. Han gjorde Visit hos de højeste Embedsmænd: hos Generalen, Præfekten, Skattedirektøren og Biskoppen; men allevegne bar han til Skue en høflig Kulde, en let Spydighed, som en Mand, der ikke er paa sin rette Plads, men venter paa Magthavernes Gunst. Han lod Folk ane sine selskabelige Talenter, der vandt ved ikke nøjere at kendes. Efter at have vakt Forventninger uden at slappe Nysgærrigheden, efter at have opfattet Mændenes Ubetydelighed og efter flere Søndage i Kathedralkirken med Kenderblik at have studeret Damerne, sagde han til sig selv, at Fru de Bargeton var den, han mest passende burde træde i nær Forbindelse med. Med Musikens Hjælp beregnede han at kunne aabne sig Døren til hendes Hus, der var utilgængeligt for alle Fremmede. I al Hemmelighed anskaffede han en af Miroirs Messer og indstuderede den ved sit Piano. En Søndag, da hele Angoulèmes fine Verden var i Kirken, henrykte han de stakkels Taaber ved at spille paa Orgelet og forøgede klogelig den Interesse, hans Person alt havde vakt, ved gennem Kirkebetjentene at lade udsprede, hvem det var, der spillede. Ved Bortgangen fra Kirken komplimenterede Fru de Bargeton ham og beklagede, at hun ikke havde Lejlighed til at spille sammen med ham. Og under denne Samtale, han havde søgt Lejlighed til, fik han naturligvis tilbudt den Adgangs-Ret til hendes Hus, som han ikke

havde faaet, hvis han havde bedt derom. Den behændige Baron aflagde Besøg hos Angoulèmes Dronning og viste hende Smaaopmærksomheder, som maatte give Klafferne travlt at bestille. Den gamle Laps — han var 45 Aar — opdagede hos denne Kvinde en hel Ungdom at genoplive, Skatte, der skulde drages frem, maaské kunde der en Gang blive Haab om at ægte en rig Enke, kort sagt at knytte Forbindelse med Familjen de Nègrepelisse, som i Paris kunde skaffe ham Adgang til Markise d'Espard og atter aabne ham Chancer i det politiske Liv. Trods den mørke og uheldvarslende Mistelten, der var i Færd med at ødelægge dette smukke Træ, besluttede han at klamre sig til det, at hæge og dyrke det og opnaa skønne Frugter deraf. Det fine Angoulème oprørtes over, at en Giaur fik Adgang til Caobah'en. Thi Fru de Bargetons Hjem var Samlingsstedet for en ren og ublandet Aristokrat-Kreds. Biskoppen var den eneste Embedsmand, som kom dèr til Stadighed; Præfekten blev modtaget én, højst to Gange om Aaret, Skattedirektøren havde slet ikke Adgang dertil; Fru de Bargeton lod sig indbyde til hans Soiréer, hans Koncerter, men spiste aldrig i hans Hus. Ikke at omgaas Skattedirektøren, men vise sig gæstfri mod en underordnet Generalopkræver — det var at vende op og ned paa Hierarchiet og forekom de tilsidesatte Autoriteter noget ganske ufatteligt.

Enhver, hvis Tankegang kan sætte sig ind i smaalige Smaating, som forøvrigt findes i alle sociale Sfærer, kan forstaa, i hvilken Grad Huset de Bargeton dominerede det finere Borgerskab i Angoulème. I Houmeaus Øjne straalede dette lille Louvres Storhed, dette provinsielle Hotel de Rambouillets Ry i en Afstand som Solens. De Folk, der samledes dèr, var de fattigste Aander, de ynke-

ligste Begavelser, de mest forarmede Junkere fra tyve Miles Omkreds. Hvad Damerne angaar, var de fleste af dem dumme og yndeforladte, forstod ikke at klæde sig; intet hos dem var, som det skulde være, hverken deres Konversation eller deres Toilette, hverken deres Sjæl eller deres Legeme. Havde Châtelet ikke haft sine Planer med Fru de Bargeton, havde han ikke holdt det ud. Ikke desto mindre dækkede Manérerne og Kasteaanden, Adelsvæsenet og Kendskabet til Høflighedens Love over al denne Tomhed. Der raadede her en langt mere ægte Følelsens Noblesse end i de højfornemme Kredse i Paris; og for Bourbonerne nærede disse Mennesker en Hengivenhed trods alt, der fortjente Respekt. Det var et Samfund, der, om Billedet kan tillades, var at ligne med et gammelt og mørknet, men vægtigt Sølvservice. Ubevægeligheden i dets politiske Anskuelse lignede Troskab. Den Afstand, det lagde mellem sig og Borgerstanden og Vanskeligheden ved at komme i Berøring med det, omgav det med det ophøjedes Glans.

Adskillige Damer, som du Châtelet havde smigret, og som hos ham anerkendte overlegne Egenskaber, de savnede hos Mændene af deres egen Kreds, neddæmpede Protesterne imod ham; alle haabede de en Gang med Tiden at skulle løfte Arven efter hendes kejserlige Højhed. De uforsonlige hævdede, at man kunde finde sig i at se Parvenuen i Fru de Bargetons Hus, men at han ikke skulde modtages noget andet Sted. Châtelet maatte døje adskillige Uforskammetheder, men han holdt dog Stillingen, idet han støttede sig til Gejstligheden. Dernæst kælede han for alle de Unoder, som Jordsmonnet havde opklækket hos Angoulèmes Dronning; han bragte hende alle nye Bøger, forelæste hende nyudkomne Digtninge. Sammen hengav de

sig til Begejstring for de unge Digteres Værker, hun af et ærligt Hjærte, han paa Skrømt; de kedede ham, men han fandt sig taalmodig i disse Romantikere, der var og blev lidet forstaaelige for en Mand af Kejserdømmets Skole. Fru de Bargeton sværmede for den Renæssance, der var skudt frem i Ly af Liljebanneret og elskede Chateaubriand, fordi han havde kaldt Victor Hugo et sublimt Barn. Fortvivlet over kun paa Afstand at kende dette Geni, sukkede hun efter Paris, hvor alle de store Mænd levede. Du Châtelet troede da at kunne udrette Vidundere, idet han oplyste hende om, at der i Angoulème fandtes et andet sublimt Barn, en ung Digter, som uden selv at vide af det overstraalede alle de parisiske Stjærner. Den fremtidige „store Mand“ var født i Houmeau. Kollegiets Forstander havde vist Baronen de nydeligste Digte af ham. Fattig og beskeden var dette Barn, en Chatterton, fraregnet den politiske Lavhed, det vilde Had mod Samfundets store, som drev den engelske Digter til at skrive Smædeskrifter mod sine Velgørere. Intet kunde lignes ved Fru de Bargetons Fryd, da hun erfór denne Nyhed. Hun vilde se denne Digter, denne Engel; hun begejstrede sig for ham, hun talte om ham Timer igennem. To Dage senere havde den gamle diplomatiske Kurér med Forstanderens Bistand faaet arrangeret, at Lucien skulde forestilles for Fru de Bargeton.

I alene, stakkels Heloter i Provinsen, for hvem de sociale Afstande er vanskeligere at gennemløbe end for Pariserne, i hvis Øjne de Dag for Dag formindskes — I alene vil forstaa den Omvæltning, der foregik i Lucien Chardons Nærver og Hjærte, da hans værdige Forstander fortalte ham, at Dørene til Fru de Bargetons Hus nu vilde aabne sig for ham! Det var hans Ry, der havde drejet dem

paa deres Hængsler; han vilde blive gæstfrit modtaget i dette Hus, hvis gamle Gavle drog hans Blik mangen en Aften, naar han sammen med David spadserede til Beaulieu og tænkte, at deres Navne maaské aldrig vilde naa disse fornemme Folks Øren, der lukker sig saa barsk for al kunstnerisk Stræben af lav Byrd. Alene hans Søster indviedes nu i Hemmeligheden. Som god Husholderske, der forudsaa' alle Muligheder, viste Eva sig i Stand til at fremtage nogle sammensparede Penge og købte fine Sko til Lucien hos den bedste Skomager i Angoulème, en ny Dragt hos den mest ansete Skrædder. Hun udstyrede hans bedste Skjorte med et Kalvekryds, som hun selv vaskede og lagde i Læg. Hvor var hun glad, da hun saa' ham saaledes klædt! Hvor var hun stolt af sin Broder! Hvormange Raad om tusinde Bagateller havde hun at lægge ham paa Sinde! Megen Tænkning havde bibragt Lucien den Vane at støtte sig paa Albuen, saa tit han sad ned; til Tider kunde han gaa saa vidt at hente et Bord for at læne sig dertil. Eva forbød ham den Slags ugenerte Manerer, naar han nu kom i Aristokratiets Allerhelligste. Hun fulgte ham til Saint-Pierre Porten, saa' ham gaa ned ad Beaulieu-Gaden, henimod Promenaden, hvor du Châtelet ventede paa ham. Den stakkels Pige stod helt bevæget tilbage, som om en stor Begivenhed var fuldbyrdet. Lucien hos Fru de Bargeton — det var i Evas Øjne selve Lykken, der gryede. Det uskyldige Væsen anede ikke, at hvor Ærgærrigheden begynder sit Værk, bliver der ikke længere Plads for de ærlige, oprindelige Følelser. Ved Ankomsten til Minage-Gaden satte de ydre Forhold slet ikke Lucien i Forbavselse. Dette Louvre, som hans Fantasi havde gjort saa stort, var et Hus, bygget af Egnens egne Sten, som alle andre, og

medtaget af Vejr og Vind. Fra Gaden at se tog det sig nærmest sørgmodigt ud — ogsaa indenfor var alt ganske simpelt: den sædvanlige, provinsielle Gaard, en sober, næsten klosterlig, vel vedligeholdt Arkitektur. Den gamle Trappe, ad hvilken Lucien begav sig op, havde kun Stentrin indtil første Sal. Efter at have passeret et tarveligt Forværelse og en stor, lidet oplyst Sal, fandt han Husets Frue i et lille Værelse med udskaarne graamalede Træpaneler i forrige Aarhundredes Stil. Gammeldags formede Møbler krøb ynkelig i Skjul under rød- og hvidtærnede Betræk. Digteren saa' Fru de Bargeton sidde i en Sofa ved et rundt Bord, som dækkedes af et grønt Tæppe, hvorpaa en Stage med to Lys havde Plads.

Dronningen rejste sig ikke; hun gjorde en høflig Drejning dèr, hvor hun sad, og smilede til Poeten, paa hvem denne slangeagtige Bevægelse gjorde stærkt Indtryk; han syntes, den var fornem. Luciens store Skønhed, hans frygtsomme Manerer, hans Stemme, alt ved ham betog Fru de Bargeton. Digteren selv — det var jo allerede et Digt. Den unge Mand betragtede med stjaalne Øjekast denne Kvinde, der syntes ham at svare til sit Ry; hun skuffede ingen af hans Forventninger om den fornemme Dame. Fru de Bargeton bar, efter en ny Mode, en Baret af sort Fløjl. Denne Hovedbeklædning har ved sig noget. der minder om Middelalderen og let imponerer en ung Mand, idet den saa at sige gør Kvinden anseligere. Under denne Baret vældede det frodige rødblonde Haar frem. Den fornemme Dame havde den prægtige Teint, der hos Kvinder raader Bod paa den nævnte Haarfarves paastaaede Mangler. Hun havde graa og spillende Øjne; hendes Pande, der allerede havde Rynker, beherskede Øjnene stolt med sin hvide, dristigt skaarne Krone. Næsen

var krum som Bourbonernes; Lokkerne skjulte ikke helt Halsen. Kjolen lod skimte det øverste af en snehvid Barm, hvorefter Øjet gættede sig til et uberørt og højtsiddende Bryst. Med sine smalle, elegante, men lidt tørre Fingre pegede Fru de Bargeton venskabelig paa en Stol tæt ved, hvor den unge Digter skulde tage Plads. Du Châtelet tog en Lænestol. Først nu opdagede Lucien, at der ikke var andre i Stuen. Samtalen med Fru de Bargeton berusede Digteren fra Houmeau. De tre Timer, Lucien tilbragte hos hende, var en Drøm af dem, man ønsker skal vare evigt. Han fandt, at denne Kvinde aandede Kærlighed, uden dog at føle Kærlighed; selv hendes Fejl, som hendes Væsen fremhævede, tiltalte ham. Thi unge Mennesker elsker oprindelig alle Overdrivelser, denne de skønne Sjæles Form for Løgnen. Han lagde ikke Mærke til, at hendes Kinder ikke var friske, at Kedsomhed og Lidelser havde givet dem teglstensrøde Pletter hist og her. Hans Fantasi dvælede først ved hendes ildfulde Øjne, ved disse elegante Lokker, der flød med Strømme af Lys, ved denne snehvide Barm — Lyspunkter, som han kredsede om lig Sommerfuglen om Lampen. Desuden tiltalte denne Sjæl hans egen altfor stærkt, til at der blev Plads til Bedømmelse af Kvinden. Hendes fyrige Begejstring, de kvikke, rigtignok lidt gamle Sætninger, som Fru de Bargeton lange Tider havde tæret paa, men som forekom ham nye — alt fortryllede ham saa meget mere, som han ønskede at finde alt fortryllende. Han havde ingen Digte taget med; men der blev slet ikke spurgt derom. Han havde forsætlig glemt sine Vers for at faa Paaskud til at komme igen en anden Gang; Fru de Bargeton undlod at tale derom, for en anden Dag at kunne bede ham læse højt for hende. Var det ikke det første Tegn paa gensidig

Forstaaelse? Hr. Sixte du Châtelet var slet ikke fornøjet med dette Besøg. Altfor sent opdagede han en Rival i den smukke unge Mand, hvem han fulgte et langt Stykke hjem for at bringe ham under Indflydelse af sine diplomatiske Kunstgreb. Lucien blev ikke lidt forbavset ved at høre Baronen rose sig af, at det var ham, der havde indført ham; paa denne Konto beærede du Châtelet ham med sine Raad.

Maatte han opnaa en blidere Medfart end én selv, sagde du Châtelet. Hoffet var ikke saa storsnudet som dette Selskab af Fæhoveder. Her modtog man dødelige Saar, maatte døje den bitreste Ringeagt. Revolutionen i 1789 vilde blive gjort om igen, hvis disse Folk ikke snart vilde tage imod Fornuft. For sit Vedkommende vedblev han kun at komme i dette Hus af Tilbøjelighed for Fru de Bargeton, den eneste nogenlunde ordentlige Dame, der var i Angoulème; han havde gjort Kur til hende for Tidsfordriv, men var bleven vanvittig forelsket i hende. Snart skulde han eje hende, han havde vundet hendes Kærlighed, det kunde han mærke paa alting. Erobringen af denne overmodige Dronning skulde være den eneste Hævn, han tog over denne dumme Redefuld af Landsbyjunkere.

Châtelet omtalte sin Kærlighed som en Mand, der er i Stand til at slaa sin Medbejler ihjæl, om en saadan skulde komme. Den gamle, kejserlige Laps kastede sig med hele sin Vægt over Digteren i Haab om at knuse ham under sin egen Betydning og gøre ham bange. Han gjorde sig endnu større ved at fortælle om sin Rejse og dens Farer i overdrevne Udtryk, men selv om han gjorde Indtryk paa Poetens Fantasi, gjorde han ikke den forelskede Yngling forskrækket.

Paa denne Aften at regne kom Lucien ofte hos Fru

de Bargeton trods den gamle Nars Trudsler og krigeriske Holdning — først med Houmeaubeboerens Beskedenhed, men lidt efter lidt fortrolig med det, der til en Begyndelse forekom ham en saa uhyre Gunst. Folkene i disse Kredse opfattede Sønnen af en Apotheker som et ganske uskadeligt Væsen. I den første Tid viste alle de adelige Herrer og Damer, der kom i Besøg hos Naïs og traf Lucien dèr, ham den overdrevne Høflighed, som Standspersoner betjener sig af overfor deres underordnede. Og en Tid syntes Lucien godt om denne Verden; senere gik det imidlertid op for ham, fra hvilket Synspunkt al den svigefulde Hensynstagen skulde bedømmes. Snart opdagede han beskyttende Miner. der bragte hans Galde i Bevægelse og fæstnede hos ham disse hadefulde, republikanske Ideer, som saa mangen tilkommende Patricier til en Begyndelse nærer mod Overklassen. Men hvormange Lidelser kunde han ikke have taalt for Naïs' Skyld?

Naïs blev elsket, som enhver ung Mand elsker den første Kvinde, der smigrer hans Ærgærrighed; thi Naïs spaaede Lucien en stor Fremtid, en uhørt Berømmelse. Fru de Bargeton anvendte al sin Behændighed for at give sin Digter fast Fodfæste i sit Hus; ikke blot roste hun ham over alle Grænser, men hun fremstillede ham tillige som et fattigt Barn, hun vilde sætte i Vej; hun fornedrede ham endog for at kunne beholde ham; hun gjorde ham til sin Forelæser, sin Sekretær; men under alt dette elskede hun ham højere, end hun troede at kunne elske efter den frygtelige Ulykke, der var overgaaet hende. I sit stille Sind gjorde hun sig hæftige Bebrejdelser herfor; hun sagde til sig selv, at det var jo Vanvid at elske et ungt Menneske paa tyve Aar, der ved sin Stilling i Samfundet var hende saa fjærnt.

Disse hendes Skrupler bevirkede, at hendes Stolthed paa lunefuld Vis holdt hendes Lidenskab i Skak. Snart viste hun sig overlegen, beskyttende, snart øm og indsmigrende. Lucien, som til en Begyndelse var imponeret af denne Kvindes høje Stilling i Samfundet, fik da at prøve alle de Rædsler, alle de Forhaabninger, al den Fortvivlelse, der hamrer paa den første Kjærlighed og driver den saa dybt ind i Hjærtet med de Slag, som slaas skiftevis af Sorgen og af Lykken. I to Maaneder saa' han i hende en Velgørerinde, der vilde tage sig moderlig af ham. Men saa tog Fortroligheden fat. Fru de Bargeton kaldte sin Digter „kære Lucien", og snart kort og godt „kære". Gjort dristig herved kaldte Poeten denne fornemme Dame Naïs. Dengang han kaldte hende saaledes, fik hun et af de Vredesanfald, der har en saa forførerisk Magt over et Barn; hun bebrejdede ham, at han brugte det Navn, som Alverden betjente sig af. Den stolte og fine Nègrepelisse tilbød denne Adonis det Navn, hun endnu havde bevaret jomfrueligt og nyt; for ham vilde hun være Louise. Lucien var i den syvende Himmel af Henrykkelse og Forelskelse. En Aften kom Lucien ind i Stuen, medens Louise stod og betragtede et Portræt; hun skyndte sig at gemme det. Han bad om at maatte se det. For at berolige hans første Anfald af skinsyg Smærte, viste Louise ham den unge Cante-Croix' Billede og fortalte under Taarer den triste Historie om sin Kærlighed, der havde været saa ren og saa grusomt var bleven afbrudt. Holdt hun Prøve paa sig selv ved en Slags Utroskab mod den døde? Eller havde hun fundet paa at skabe Lucien en Rival i dette Portræt? Lucien var for ung til at kunne gennemskue sin tilbedte; han blev naivt fortvivlet; thi nu aabnede hun det Felttog, i hvilket Kvinderne føre alle

mulige Skrupler, mere eller mindre velrustede, i Marken. Kvinders Betragtninger over Pligterne, det passende, Religionen, er som Forter; de forlanger, at disse Forter skal tages med Storm. Den godtroende Lucien trængte ikke til denne kokette Bearbejdelse, ham behøvede man ikke at lokke til Kamp.

— — „Jeg vil ikke dø — jeg vil leve for Dem“, sagde Lucien dristigt en Aften; han vilde have en Ende paa al den Tale om Cante-Croix, og betragtede Louise med et Blik, hvori en Lidenskab, dreven til det yderste, afspejlede sig.

Forfærdet over de Fremskridt, som denne unge Kærlighed gjorde hos hende selv og hos hendes Digter, bad hun ham om de Vers, han havde lovet hende til første Side i hendes Dagbog, og søgte Stof til Strid i, at han havde ventet saa længe med at skrive dem. Hvorledes blev hun ikke til Mode, da hun læste disse Strofer, som hun selvfølgelig fandt smukkere end de bedste Vers af Aristokratiets Digter, Canalis:

Hvad Penselen kan male og Museme kan nævne,
vil ikke altid sætte hinanden deres Stævne
i min lukkede Borg.
Men med flygtig Pen vil tit min smukke Herskerinde
røbe sine Længsler, sine Glæder herinde
og sin lønligste Sorg.

Engang om mange Aar, naar hendes Blikke søger
tilbage til Erindringens falmede Bøger,
de, som nu er saa ny —
gid da, hun hvert et Blad her i Bogen maa finde
som et straalende og lyst og ungdomsvarmt Minde
om en Himmel uden Sky.

„Er det nu ogsaa mig, disse Vers er skrevne til?“ spurgte hun.

Denne Mistanke — udslynget af en koket Kvinde, der morede sig med at lege med Ilden, — kaldte Taarer frem i Luciens Øjne; hun gjorde det godt igen ved at trykke et Kys paa hans Pande — for første Gang. Lucien var virkelig en stor Aand, som hun vilde uddanne; hun tænkte paa at lære ham Italiensk og Tysk, at lære ham Holdning og Manerer; heri fandt hun Paaskud til bestandig at holde ham i sin Nærhed, lige for Næsen af sin kedsommelige Omgangskreds. Det var da at have en Livsopgave! Hun kastede sig igen over Musiken for sin Digters Skyld, hun aabnede ham Tonernes Verden, hun spillede nogle smukke Stykker af Beethoven for ham og henrykte ham. Lykkelig over hans Glæde sagde hun skinhelligt til ham, medens han var ude af sig selv af Begejstring:

„Er dette ikke Lykke nok?“

Den arme Poet var dum nok til at svare:

„Jo“.

Omsider var Udviklingen naaet saa vidt, at Louise — Ugen i Forvejen — havde haft Lucien til Middag sammen med Hr. de Bargeton. Trods denne Forsigtighedsregel erfarede hele Byen, hvad der var sket, og holdt det for saa oprørende, at man spurgte sig selv, om det virkelig var sandt. Alt kom i Oprør. I adskillige Folks Øjne stod en Omvæltning af det bestaaende Samfund for Døren. Andre var der, som udbrød:

„Dèr har vi Følgerne af de liberale Anskuelser!“

Den skinsyge du Châtelet fik da at vide, at Fru Charlotte, som passede Barselkvinder, var den samme som Fru Chardon, Moderen til Houmeaus Chateaubriand, som han

udtrykte sig — en Vittighed, der gjorde Lykke. Fru de Chandour skyndte sig at gøre Fru de Bargeton en Visit.

„Kære Naïs“, sagde hun, „véd De, hvad hele Angoulème taler om? Denne lille Versemagers Moder er den Fru Charlotte, der for et Par Maaneder siden passede min Svigerinde, da hun havde faaet den Lille!“

Fru de Bargeton satte en fuldkommen dronninglig Mine op og svarede:

„Kære Veninde, er der noget besynderligt i det? Er hun ikke Enke efter en Apotheker? En kummerlig Lod for en født Frøken de Rubempré! Hvis vi ikke havde noget at leve af, hvad vilde vi saa gribe til? Hvorledes vilde De saa forsørge Deres Børn?“

Fru de Bargetons Koldblodighed slog de adeliges Ramaraab ned. Store Aander er altid tilbøjelige til at skabe en Ulykke om til et Fortrin. Samme Dags Aften var Fru de Bargetons Værelser fyldt af Venner, der kom for at gøre hende Forestillinger. Hun udfoldede al sin Slagfærdighed og Behændighed; hun erklærede, at naar Folk af Fødsel ikke kunde blive en Rousseau, en Molière, Racine, Massillon, Voltaire, Beaumarchais eller Diderot, fik man virkelig tage til Takke med de Tapetserere, Knivsmede eller Uhrmagere, hvis Sønner blev store Mænd. Hun paastod, at Talentet altid var af Adel. Hun haanede Junkerne, fordi de saa lidt forstod, hvad der laa i deres egen Interesse. Hun sagde med andre Ord en Masse Dumheder, der havde været tilstrækkelig oplysende for mindre taabelige Folk. Nu skrev man alt paa Konto af hendes Originalitet. Hun besværgede altsaa Tordenvejret med Kanonskud. Da Lucien — efter hendes Opfordring — for første Gang viste sig i den gamle, falmede Sal, hvor der spilledes Whist ved fire Borde, modtog hun ham

med yderste Elskværdighed og forestillede ham for Folk som en Dronning, der vil adlydes.

Fra den Aften at regne var Lucien med Magt indført i Fru de Bargetons Kreds; men han modtoges der som en Slags Giftstof; hver især lovede sig selv at drive ham ud ved Hjælp af Uforskammethedens Modgift. Trods sin Triumf tabte Naïs en kort Stund Terræn; der var genstridige Folk, som forsøgte at bryde ud af Kredsen. Efter du Châtelets Raad besluttede Amélie — Fru de Chandour, — at rejse Alter mod Alter, og begyndte at holde aabent Hus hver Onsdag. Men Fru de Bargeton modtog sine Venner hver Aften, og de Folk, som kom dèr i Huset, var saa vante til at træffe sammen i de kendte Omgivelser, til at hænge deres Frakker og Hatte og sætte deres Galoscher i den samme Entrée, at de holdt af Trinene paa Trappen næsten ligesaa meget som af Husets Frue. „Alle fandt sig i at taale denne Stillids i den hellige Lund", udtalte Alexander de Brébiau. Og ogsaa dette var en Vittighed. Endelig neddæmpede Præsidenten for Agerdyrknings-Foreningen alle Oprørslyster ved følgende kategoriske Udtalelse:

„Før Revolutionen blev Duclos, Grimm, Crébillon modtagne i de fineste Huse, lutter Folk, der som denne lille Poet fra Houmeau ikke forpligtede én til noget. Men man modtog ikke Skatteopkrævere — og det er jo denne Châtelet, naar alt kommer til alt".

Du Châtelet maatte undgælde for Chardon; alle viste ham Kulde. Ved at mærke sig angreben forandrede Baronen Taktik og stillede sig paa samme Side som Husets Frue. Han støttede den unge Digter og erklærede sig for hans Ven. Denne store Diplomat, hvis Evner Kejseren havde forsømt at gøre frugtbringende, gjorde Kur til Lu-

cien, kaldte sig hans Ven! Til Ære for Digteren gav han en Middag, hvor Præfekten, Skattedirektøren, Obersten for Garnisons-Regimentet, Overdommeren og alle de øvrige administrative Spidser var til Stede. Den arme Poet blev feteret efter en saadan Maalestok, at enhver anden end en Yngling paa to og tyve Aar vilde have fattet Mistro til alle de Lovtaler, man øste over ham.

Ved Desserten lod Châtelet sin Rival deklamere en Ode: *Sardanapal.* Ved at høre den klappede Kollegiets Forstander, der dog var en flegmatisk Natur, i Hænderne og erklærede, at Jean-Baptiste-Rousseau ikke havde skrevet noget, der var bedre. Baron Sixte Châtelet tænkte, at den lille Versmager før eller senere vilde blive kvalt i Lovtalernes varme Drivhus, eller at han, beruset af den Hæder, man gav ham paa Borg, vilde begaa en eller anden Taktløshed, der igen vilde føre ham tilbage til hans oprindelige ydmyge Stilling. Medens han afventede det unge Talents Undergang, gav han sig Mine af at lægge alle sine egne Ønsker som et Offer for Fru de Bargetons Fødder; men med en gammel Forførers Behændighed havde han lagt sin Plan og fulgte med Opmærksomhed de to Forelskedes Færd, medens han spejdede efter en Lejlighed til at gøre Lucien umulig. Fra Angoulème til Omegnen bredte sig fra nu af det vage Rygte, at der var opstaaet en stor Mand dèr paa Egnen. Fru de Bargeton rostes allevegne for den Omhu, hun viede denne unge Ørn. Og da hun først havde vundet Anerkendelse for sin Handlemaade, besluttede hun at vinde en almindelig Sanktion. Hun sammentrommede alle Departementets Spidser til en Soirée med Is, Kager og The, hvilket var noget nyt og uhørt i en By, hvor Theen endnu solgtes fra Apothekerne som et Lægemiddel imod daarlig For-

døjelse. Aristokratiets Blomst blev stævnet sammen til at høre et stort Arbejde, som Lucien skulde læse op. Louise havde dulgt de besejrede Vanskeligheder for sin Ven. Men hun sagde ham dog nogle Ord om den Sammensværgelse, som „Verden“ havde dannet imod ham. Thi hun vilde ikke lade ham i Uvidenhed om Farerne ved den Løbebane, talentfulde Mænd skal frem ad, og hvor de støder paa Hindringer, som der hører virkeligt Mod til at overvinde. Hun oplyste ham om. hvorledes han skulde sejre. Med sine hvide Hænder pegede hun for ham frem mod det Ry, der købes gennem uafbrudte Lidelser; hun fortalte om Martyrbaalet, han maatte igennem, og prydede sin Tale med alle sine mest forskruede Udtryk. Det var et Sidestykke til de Improvisationer, som misklæder Romanen *Corinna*. Louise forekom sig selv saa stor i sin Veltalenhed, at hendes Kærlighed steg til den Benjamin, som inspirerede hende den. Hun raadede ham til kækt at fornægte sin Fader og antage det adelige Navn de Rubempré uden at bryde sig om det Skrig og Skraal, der vilde hæve sig over en Navneforandring, som forresten nok skulde faa Kongens Billigelse. At opnaa denne paatog hun sig, beslægtet, som hun var, med Markise d'Espard — født Blamont-Chauvry —, der stod i stor Gunst ved Hoffet. Disse Ord: Kongen, Markise d'Espard, Hoffet, knitrede for Lucien som et Fyrværkeri, og det stod ham nu klart, at han maatte døbe sig om.

„Kære Barn,“ sagde Louise ømt, men ogsaa lidt drilsk, „jo før det sker, des før bliver det almindelig anerkendt.“

Hun viste ham ét for ét de efter hinanden følgende sociale Lag og lod Digteren selv udregne, hvor mange Trin han pludselig steg til Vejrs ved denne kække Be-

slutning. Paa et Øjeblik fik hun Lucien til at afsværge alle hans folkelige Ideer om den kimæriske Lighed fra 1793. Hun vakte paany i ham den Tørst efter ydre Udmærkelsestegn, som Davids kolde Fornuft havde vidst at stille, hun viste ham den fornemme Verden som den eneste Skueplads, hvor han burde træde frem. Den barske Liberale blev med ét Slag Royalist. Lucien spiste af Æblet: Aristokratiets Luksus og Hæderen. Han svor, for sin Dames Fødder at lægge en Krone, selv om der skulde klæbe Blod ved den; han skulde erobre den, det koste, hvad det vilde.

Som Bevis paa sit Mod fortalte han hende om sine trange Kaar i Øjeblikket, som han tidligere havde skjult for Louise, ledet af den uforklarlige Sjælens Blyhed, som den første Kærlighed har i sit Følge, og som ligeledes forbyder den unge Mand at prale med sin Storhed — han vil allerhelst elskes *incognito*. Nu udmalede han sin Fattigdom og Nød, som han med Stolthed bar, fortalte om sit Arbejde hos David, om sine studiefyldte Nætter. Denne Ungdomsbegejstring genkaldte for Fru de Bargeton Billedet af den 26aarige Oberst, og hendes Blik duggedes. Da Lucien saa' sin stolte Herskerindes Bevægelse, tog han hendes Haand; hun drog den ikke tilbage, og han kyssede den lidenskabeligt som en Yngling, en Poet, en Elsker. Louise gik endog saa vidt, at hun tillod Apothekerens Søn at trykke sine skælvende Læber mod hendes Pande.

„Barn dog, hvis nogen saa' os —" sagde hun, da hun atter kom til sig selv.

Den Aften anrettede Fru de Bargetons Ideer betydelig Ødelæggelse blandt Luciens Fordomme, som hun kaldte dem. Efter hendes Mening havde de talentfulde Mænd hverken Brødre eller Søstre, Fædre eller Mødre; de Stor-

værker, de skulde skabe, paalagde dem en tilsyneladende Egoisme og bød dem at ofre alt for deres Storhed. Selv om Familjen til en Begyndelse led derunder, vilde den senere i hundrede Fold modtage Lønnen for de mangehaande Ofre, der krævedes af den store Aands første Kampe, naar den omsider kom med til at dele Sejrens Frugter. Geniet havde kun Ansvar overfor sig selv. Det bedømte selv sine Midler, thi det alene kendte Maalet. Det burde stille sig selv over de Love, som det var kaldet til at omskabe. Desuden: den, der erobrer sit Aarhundrede, kan tage alt og vove alt, thi alt tilhører ham. Hun anførte som Eksempler Bernard Palissy, Ludvig d. 11., Fox, Napoleon, Kristofer Kolumbus, Cæsar, alle disse berømte Spillere, der først var gældbundne, fattige, uforstaaede, ansete for gale, for slette Sønner, slette Fædre, slette Brødre, men som senere blev deres Familjes Stolthed, deres Lands og hele Verdens. Disse Ræsonnementer fandt frodig Jordbund i alle Luciens hemmelige Fejl og fremskyndede hans sjælelige Fordærvelse. Thi med sin glødende Ærgærrighed forudsatte han alle Midler som forud givne. Men at have Uheld med sig er en Majestætsforbrydelse i Samfundets Øjne. Har ikke den slagne Mand altid myrdet alle de borgerlige Dyder, hvorpaa Samfundet hviler, det Samfund, der bestandig med Afsky bortviser den Marius, som sidder paa Ruinerne? Lucien, der ikke vidste, at han nu stod paa Skillevejen mellem Bagnoets Infami og Geniets Sejrspalmer, forekom sig stillet paa Profeternes Sinai, men saa' ikke det døde Hav, Gomorras forfærdelige Liglagen, ved dets Fod.

Saa heldig var Louise med sine Forsøg paa at vikle Luciens Hjærte og Tankegang ud af de Svøb, hvøri tidligere Provinslivet havde hyllet dem, at Lucien fik Mod

til at sætte Fru de Bargeton paa Prøve for at komme under Vejr med, hvorvidt det var muligt at erobre dette stolte Bytte uden at risikere et beskæmmende Afslag. Den bebudede Soirée gav ham Lejlighed til at vove denne Prøve. Ærgærrigheden blandede sig i hans Kærlighed. Han var forelsket, og han vilde tilvejrs, en dobbelt Attraa, der er ganske naturlig hos alle unge Mænd, der har et Hjærte at stille tilfreds og Fattigdom at bekæmpe. I vore Dage indbyder Samfundet alle sine Børn til samme Fest og vækker saaledes deres ærgærrige Lyster lige fra Livets Morgen. Det blotter Ungdommen for dens Ynde og plumrer Broderparten af dens gode Følelser ved at blande Beregning deri. Poesien vil gærne stille Sagerne i et andet Lys; men altfor ofte tilintetgør Kendsgerningen ubarmhjærtigt den Indbildning, man gærne vilde tro paa, altfor ofte til, at det er muligt at fremstille den unge Mand anderledes, end han er i det nittende Aarhundrede. Luciens Beregning syntes ham endog gjort til Fordel for en smuk Følelse, hans Venskab for David.

Lucien skrev et langt Brev til sin Louise. Han var nemlig dristigere med Pennen i Haand end med Ordet paa Læben. Paa tolv Sider, som han tre Gange skrev om, fortalte han om sin Faders Begavelse, om hans fejlslagne Forhaabninger og den dybe Elendighed, han var Offer for. Han skildrede sin kære Søster som en Engel, David som en tilkommende Cuvier, en vordende Stormand, der for ham, Lucien, var baade Fader og Broder og Ven; han vilde anse sig selv for uværdig til Louises Kærlighed, hvis han ikke bad hende gøre for David det samme, som hun gjorde for ham. Hellere vilde han give Afkald paa alt end svige David Séchard; han ønskede, at David skulde være til Stede ved hans Oplæsning. Det var et

af disse vanvittige Breve, i hvilke Ynglingen stiller et Pistolskud mod et Afslag, et Brev fuldt af de naive Erklæringer, som kommer fra Hjærtet, uden at den skrivende selv mærker det — og som Kvinderne elsker at modtage.

Efter at have givet dette Brev til hendes Kammerjomfru, havde Lucien tilbragt Dagen med at læse Korrektur, med at lede nogle Arbejder op og bringe Orden i Trykkeriets Smaaforretninger — uden at fortælle David noget. Saalænge Hjærtet endnu har bevaret sin Barnlighed, træffer man hos unge Mennesker saa kønne og fine Prøver paa Diskretion. Desuden begyndte Lucien maaske at frygte Davids skarpe og gennemskuende Blik. Dengang de havde læst Chénier sammen, var hans Hemmelighed, der laa skjult i Hjærtet, sluppet over hans Læber under Indtrykket af en Bebrejdelse, der gjorde samme Virkning paa ham som Lægens Finger, der lægges paa et Saar.

— Nu er det altsaa ikke vanskeligt at sætte sig ind i Luciens Tanker, medens han fra Angoulème begav sig ned til Houmeau. Var den fornemme Dame mon bleven fornærmet? Vilde hun modtage David i sit Hus? Skønt Lucien, før han kyssede Louises Pande, godt kunde maale den Afstand, der skiller en Dronning fra hendes Yndling, sagde han dog ikke til sig selv, at David umulig paa et Øjeblik kunde tilbagelægge den Vej, der havde taget ham selv fem Maaneder. Uvidende om „Selskabets“ absolute Ostracisme overfor Smaafolk, vidste han ikke, at endnu et Forsøg i denne Retning vilde ødelægge Fru de Bargeton. Louise vilde i saa Tilfælde være afgjort kompromitteret, hun vilde være tvungen til at forlade Byen, hvor hendes Standsfæller vilde sky hende, som man i

Middelalderen flygtede for en spedalsk. Selv om Naïs begik et Fejltrin, vilde den adelige Clan, ja selv Gejstligheden forsvare hende mod alle og enhver; men den Forbrydelse at se slet Selskab i sit Hus vilde aldrig blive hende tilgivet; thi selv om man undskylder Magthaverens Fejl, fordømmer man ham efter hans Tronfrasigelse. Og at modtage David var det samme som en Tronfrasigelse.

Selv om denne Side af Spørgsmaalet ikke laa tydelig for Lucien, lod hans aristokratiske Instinkt ham ane mange andre Vanskeligheder, der gjorde ham urolig. Følelsens Noblesse har ikke altid eller nødvendig Manerernes Noblesse i sit Følge. Racine saa' ganske vist ud som den fineste Hofmand, men Corneille havde betænkelig Lighed med en Studepranger. Descartes førte sig som en brav, hollandsk Købmand. Og med sin Rive over Skulderen, sin Kalot paa Hovedet mødte Montesquieu tit Folk, der antog ham for en simpel Gartner. Evnen til at føre sig mellem Folk er enten en medfødt Gave, noget, der ligger i Blodet og er drukket ind med Modermælken, eller ogsaa betinges den af en vis Opdragelse, som Tilfældet helst maa bistaa med Ting som en god Figur, behagelige Træk, en tiltalende Stemmeklang. Alle disse vigtige Smaating savnede David, medens Naturen havde begavet hans Ven dermed. Lucien kunde høre de Spottegloser, der vilde regne over David; han kunde næsten se Fru de Bargetons undertrykte Smil. Kort sagt, uden just at skamme sig ved sin Ven, lovede han sig selv for Fremtiden ikke at lytte saaledes til sin første Indskydelse, men underkaste den en rolig Drøftelse.

Efter at Poesien og Hengivenheden havde haft sin Tid, efter den flittige Læsnings-Periode, der havde vist

de to Venner Literaturens Vange forgyldte af en ny Sol, slog nu Politikens og Beregningernes Time for Lucien. Da han naaede Houmeau, fortrød han sit Brev, vilde gærne have taget det tilbage, thi med ét var det gaaet op for ham, hvor ubarmhjærtige Selskabets Love nu engang er. At trække Foden tilbage fra det første Trin paa Stigen, ad hvilken han skulde entre op til Samfundets Højder — det var for haardt.

Men Billederne fra hans simple og rolige Liv traadte frem for hans Sjæl, prydede med alle Følelsens Blomster; han tænkte paa den højtbegavede David, der havde staaet ham saa trofast bi og som i fornødent Fald vilde ofre sit Liv for ham; han tænkte paa sin Moder, der var saa fin og fornem i al sin Fattigdom og troede, at hendes Lucien var ligesaa god som begavet; han tænkte paa sin Søster, den prægtige Eva, der bar de trange Kaar saa resigneret og saa yndefuldt; han mindedes sin uskyldige Barndom, den Tid, da hans Samvittighed endnu var ren, da ingen barske Storme endnu havde afbladet hans Forhaabninger. Han sagde da til sig selv, at skønnere var det selv at bane sig Vejen frem med Sejre, end at komme opad ved en Kvindes Gunst. Før eller senere vilde hans Talent skinne for Verden som saa mange af hans Forgængeres, der havde betvunget deres Samtid, saa vilde Kvinderne elske ham! Napoleons Exempel, der er saa farligt for det 19. Aarhundrede, fordi det lærer saa mange Middelmaadigheder at stræbe over Evne, traadte nu frem for Lucien, der vedblev at anstille sine Beregninger, alt medens han selv bebrejdede sig dem. Saaledes var Luciens Natur, han svingede fra godt til ondt, fra ondt til godt med lige stor Lethed.

I Stedet for den Kærlighed, den lærde har til sit

beskedne Hjem, havde Lucien den sidste Maanedstid næsten skammet sig, saa tit han fik Øje paa Butiken, hvor der med gule Bogstaver paa grøn Bund stod at læse:

Apotheker Postel, Chardons Efterfølger.

Hans Faders Navn, skrevet saaledes ud til offentlig Gade, stødte hans Blik. Bittert beklagede han den Uoverensstemmelse, der var mellem denne Bolig og den Lykke, han udenfor Hjemmet gjorde.

„At elske Fru de Bargeton. snart maaské besidde hende, og saa bo i dette Rottehul," sagde han til sig selv, idet han gik over den lille Gaard, hvor en Mængde Knipper af kogte Planter var bredt ud langs Muren, hvor Lærlingen var i Færd med at rense Laboratorie-Kedlerne og Hr. Postel selv stod og undersøgte et kemisk Produkt, idet han dog stadig holdt Øje med Butiksdøren.

Lugten af Kamilleblomster, Mynte og mange destillerede Planter fyldte Gaarden og den beskedne Beboelseslejlighed, til hvilken en af de saakaldte Møllertrapper førte op, uden andet Gelænder end et Toug til hver Side. Ovenpaa var det enlige Kvistkammer, hvori Lucien boede.

„Goddag, min Dreng," sagde Hr. Postel, en ægte Type paa en Butikskøbmand i Provinsen. „Hvordan gaar det med Helbredet? Jeg har lige gjort et Experiment med Sukkersirup, men for at finde det, jeg søger, maatte jeg have Deres Fader til Hjælp. Det var en prægtig Mand — ja Død og Pine. Hvis jeg havde faaet Opskriften paa hans hemmelige Middel imod Gigt, saa købte vi den Dag i Dag et Selvejerkøretøj allesammen!"

Der gik ikke nogen Uge, uden at Apothekeren, der var ligesaa dum som skikkelig, tilføjede Lucien et nyt Dolkestød ved at omtale for ham den fatale Hemmelig-

hedsfuldhed, hvormed hans Fader havde vaaget over sin Opfindelse.

„Ja — det er stor Skade“, svarede Lucien kort. Han begyndte at finde sin Faders Elev utrolig simpel, skønt han ofte før havde velsignet ham. Thi mere end én Gang havde den brave Postel hjulpet sin gamle Læremesters Enke og Børn.

„Hvad ser De efter?“ spurgte Hr. Postel efter at have stillet sin Prøve fra sig paa Laboratorie-Bordet.

„Er der kommet Brev til mig?“

„Ja — et Brev, der lugter som Balsam. Det ligger paa Disken ved Siden af min Pult“.

Fru de Bargetons Brev midt imellem alle Apothekerflaskerne! Lucien skyndte sig ind i Butiken.

„Skynd dig, Lucien! Din Middagsmad har staaet en hel Time og ventet paa dig. Den bliver kold“.

Saaledes var der en blid Stemme, der kaldte ud af et Vindue, der stod paa Klem. Men Lucien hørte den ikke.

„Deres Broder er fornærmet, Frøken“, sagde Postel og saa' tilvejrs.

Den gamle Pebersvend, der mest af alt lignede en lille Brændevinstønde, som en Malers Fantasi kunde tænkes at have udstyret med et tykt, rødt Ansigt, rigt besat med Kopar, anlagde, medens han saa' paa Eva, en ærbødig og elskværdig Mine, der røbede, at han omgikkes med den Plan at ægte sin Forgængers Datter, uden at kunne tilendebringe den Kamp, som Kærlighed og Egennytte førte i hans Sjæl. Han havde da ogsaa tit med et Smil henvendt til Lucien den Sætning, som han nu gentog, idet den unge Mand paany kom forbi ham:

„Hun er Pokkers køn — Deres Søster! Og De er

heller ikke ilde. Ja, Deres Fa'er var flink til alt, han tog sig for!"

Eva var en høj Brunette med sort Haar og blaa Øjne. Skønt noget ved hende tydede paa en mandig Karaktér, var hun blid, øm og trofast. Hendes Jomfruelighed, hendes Retlinethed, hendes rolige Finden sig til Rette i et arbejdsstrængt Liv, hendes Retskaffenhed, som ingen Bagtalelse søgte at angribe — alt dette havde vidst at daare David Séchard. Fra deres første Møde havde der imellem dem udviklet sig en simpel og stilfærdig Hengivenhed, paa tysk Vis, uden stærke Ord og lidenskabelige Erklæringer. Hver af dem havde sendt den anden sine Tanker, men i al Hemmelighed, som om en skinsyg Ægtemand skilte dem, hvem deres Følelser vilde have krænket. Ingen af dem betroede sig til Lucien, maaské troede de, at det kunde skade ham. David frygtede for ikke at være pæn og god nok i Evas Øjne, hun paa sin Side havde Skrupler, fordi hun var saa fattig. En født og baaren Arbejderpige vilde have været dristig og kæk, men Eva med sin gode Opdragelse bøjede sig for sin umilde Skæbne. Tilsyneladende beskeden, i Virkeligheden stolt, vilde Eva ikke trænge ind paa Sønnen af en Mand, der gjaldt for at være rig. Paa dette Tidspunkt anslog Folk, der vidste Besked om Grundejendoms stigende Værdi, Gaarden i Marsac til over 80,000 Francs uden at regne de Lodder, som den gamle Séchard lejlighedsvis føjede dertil. David var maaské den eneste, der ikke vidste noget om sin Faders Rigdom. I hans Øjne var Bicoque en sølle Knaldhytte, der i 1810 var købt for en 15—16,000 Francs, og hvor han selv kom en enkelt Gang om Aaret; saa gik han sammen med Faderen igennem Vignerne og hørte paa den gamles Lovtaler over Høsten, som Bogtrykkeren aldrig saa' noget til

og heller ikke interesserede sig for. En lærd som David, der var vant til Ensomhed og selv tænkte sig alle Vanskeligheder urimelig store, trængte til Opmuntring i sin Kærlighed. Eva indgød ham dybere Respekt end en fornem Dame indgyder en simpel Klerk. Kejtet og urolig i sin Tilbedtes Nærhed, ligesaa ivrig efter at slippe bort, som efter at komme, kuede Bogtrykkeren sine Følelser ned i Stedet for at give dem Udtryk. Mange Aftener udspekulerede han et eller andet Paaskud, under hvilket han kunde opsøge Lucien, og gik fra Mûrier-Pladsen gennem Palet-Porten helt ned til Houmeau; men naar han var naaet til den grønne Dør med Jærnstængerne, flygtede han igen, angst for at komme for sent eller for at falde Eva til Ulejlighed, hvis hun skulde være gaaet i Seng. Skønt denne store Kærlighed kun røbede sig i Ubetydeligheder, havde Eva forstaaet den; fri for al Forfængelighed følte hun sig dog smigret over at se sig selv som Genstand for den dybe Respekt. der var præget i Davids Manerer og Blikke og Ord. Men det, der indtog hende mest for Bogtrykkeren, var hans Begejstring for Lucien; deri havde han, uden selv at vide det, fundet det sikreste Middel til at behage Eva. Skulde man forklare, hvori denne Forelskelses tavse Lykke afveg fra den stormende Lidenskab, kunde man sammenligne dem med to Markblomster i Modsætning til de skrigende Blomster i Haverne. Deres Blikke var blide og ømme som de blaa Lotus, der svømmer paa Vandet. Eva havde allerede adskillige Gange anet den Styrke, der skjulte sig under hans Svaghed. Og hun var David saa taknemlig for alt det, han ikke vovede, at den mindste Begivenhed maatte kunne hidføre en endnu fortroligere Pagt mellem deres Sjæle.

— Lucien fandt Døren aabnet af Eva og satte sig,

uden at sige noget, ved et lille Bord uden Dug, hvor hans Mad var sat frem. Den lille, fattige Husholdning ejede kun tre Sølvtallerkener, Eva satte dem kun frem for den tilbedte Broder.

„Hvad er det, du læser?“ spurgte hun, idet hun paa Bordet satte en Ret, hun netop tog af Ilden.

Lucien svarede ikke. Eva tog en lille Tallerken, som hun havde pyntet koket med Vinløv, og satte den paa Bordet tillige med en Skaal Fløde.

„Værsgo', Lucien. Jeg har Jordbær til dig“.

Lucien var saa fordybet i sin Læsning, at han intet hørte. Eva satte sig da hen hos ham uden saameget som et misfornøjet Ord; thi en Søsters Hengivenhed for en Broder finder netop en Fornøjelse i at blive behandlet ligefrem og uden Hensyn.

„Men hvad er der i Vejen?“ udbrød hun med ét, da hun saa' Taarer i Broderens Øjne.

„Ingenting, ingenting, Eva“, svarede han, tog hende om Livet, trak hende ind til sig og kyssede hende paa Panden og Haaret og paa Halsen med overraskende Varme.

„Har du Hemmeligheder for mig?“

„Hør saa. Hun elsker mig“.

„Jeg forstod godt, at det ikke var mig, du kyssede“, sagde den stakkels Søster, rødmede og saa' surmulende ud.

„Vi skal allesammen blive lykkelige“, udbrød Lucien og gav sig til at spise sin Suppe i store Skefulde.

„Vi?“ gentog Eva.

Og fyldt af samme Forudfølelse, som David havde haft, tilføjede hun:

„Du vil glemme din Kærlighed til os“.

„Hvorledes kan du tro det, om du ellers kender mig?“

Eva rakte ham Haanden og trykkede hans; saa tog hun den tomme Tallerken og Lerterrinen bort, og fremsatte den Ret, hun havde lavet. I Stedet for at spise, gennemlæste Lucien paany Fru de Bargetons Brev, som den diskrete Eva end ikke bad om at maatte se, en saadan Ærbødighed havde hun for sin Broder. Vilde han vise hende det, kunde hun jo vente, til han gjorde det. Vilde han ikke, havde hun saa Ret til at forlange det? Hun ventede.

Saaledes lød Brevet:

„Kære Ven!

Hvorfor skulde jeg afslaa Deres Broder i Videnskaben den Støtte, jeg har ydet Dem? I mine Øjne har Begavelsen lige Ret; men De kender ikke Fordommene hos de Mennesker, der udgør min Omgangskreds. Det vil ikke lykkes os at gjøre Aandens Adel begribelig for dem, der er Uvidenhedens Aristokrati. Hvis jeg ikke er stærk nok til at faa dem til at se Hr. David Séchard imellem sig, ofrer jeg Dem gærne disse tarvelige Mennesker. Det bliver en Slags antik Hecatombe. Men, kære Ven, De forlanger vel ikke af mig, at jeg i mit Hus skal modtage nogen, hvis Væsen eller Manerer maaské kan være mig ubehagelig? Deres Smigerord har belært mig om, hvor let Venskab gør blind. Bliver De vred, hvis jeg sætter en lille Begrænsning for mit Samtykke? Jeg vil først se Deres Ven, danne mig en Mening om ham, se at erfare, i Deres Fremtids Interesse, om De ikke tager fejl af ham. Det er kun en moderlig Omhu, der skyldes Dem, kære Digter, af

Louise de Nègrepelisse.

Lucien vidste endnu ikke, med hvilken Færdighed man i den store Verden anvender et Ja for at naa frem til et Nej, og et Nej for at naa til et Ja. Dette Brev syntes ham en Triumf. David skulde modtages i Fru de Bargetons Hus og glimre dèr med Geniets Majestæt. I den Lykkerus, hvormed han fyldtes af en Sejr, der lod ham tro paa sin Magt over Mennesker, antog han saa stolt en Holdning, og saa mange lyse og straalende Forhaabninger afspejlede sig paa hans Ansigt, at hans Søster ikke kunde lade være at sige ham, at han var smuk!

„Hvis denne Kvinde er noget værd, maa hun elske dig højt! Og saa bliver hun vist bedrøvet i Aften, for alle Damerne vil lægge an paa dig. Du ser saa skøn ud, naar Du læser din Sankt Johannes paa Pathmos! Blot jeg var en Mus og kunde smutte ind i Salen! — Jeg har lagt dine Klæder frem til dig i Moders Værelse".

I dette Værelse raadede en Fattigdom, som dog holdt Skinnet vedlige. Der stod en Nøddetræsseng med hvide Omhæng — og foran Sengen laa et tyndt grønt Tæppe. En Kommode, prydet med et Spejl, og nogle Nøddetræsstole var Resten af Møblementet. Paa Kaminen mindede et Uhr om de gamle, svundne Velmagtsdage. Der var hvide Gardiner for Vinduerne. Og Gulvet var skinnende rent. Eva sov i et tilstødende Kammer, der rummede en smal Seng, en gammel Lænestol og et Arbejdsbord tæt henne ved Vinduet. Saa lille var denne hendes Kahyt, at Døren mellem Stuerne altid stod aaben, at der kunde komme Luft ind. Trods de forskellige Husgeraads Tarvelighed, var alting præget af en beskedent og arbejdsomt Liv. Og for dem, som kendte Moderen og hendes to Børn, passede det hele saa rørende og harmonisk sammen.

Lucien var i Færd med at binde sit Halstørklæde, da

Davids Skridt lod sig høre i den lille Gaard, og straks efter traadte Bogtrykkeren ind; man kunde se paa ham, at han havde skyndt sig.

„Hurra, David“, raabte den ærgærrige Lucien. „Det gaar brillant! Hun elsker mig! Du skal derhen!“

„Nej“, sagde Bogtrykkeren med et forvirret Udtryk, „jeg kommer for at takke dig for dette Bevis paa dit Venskab. Jeg har tænkt alvorligt derover. Men min Livsbane er fastslaaet, Lucien. Jeg er David Séchard, kongelig Bogtrykker i Angoulème, hvis Navn staar at læse paa alle Mure, paa Foden af Plakaterne. For Mennesker af den Kaste er jeg en Haandværker, en Næringsdrivende, om du vil, men i alt Fald en Forretningsmand, der har Butik i Beaulieu-Gaden paa Hjørnet af Mûrier-Pladsen. Endnu har jeg hverken en Kellers Formue eller en Despleins Berømmelse, to Former for Magt, som de adelige endnu søger at fornægte; forresten er jeg enig med dem deri, de er betydningsløse, naar man ikke dermed forener Adelsmandens Takt og Manerer. Hvormed kan jeg retfærdiggøre denne pludselige Ophøjelse? Jeg vilde blot gøre mig til Nar baade blandt mine Standsfæller og blandt de fornemme. Med dig er det en helt anden Sag. Du arbejder paa at skaffe dig Bekendtskaber, som du nødvendigvis maa have for at naa frem, du kan forklare dine nuværende Beskæftigelser med din Fremtid. Desuden kan du jo, hvad Dag det skal være, tage dig noget helt andet for, studere Jura, Diplomati, se at komme ind paa Embedsvejen. Benyt dig af din sociale Frihed, gaa din Vej fremad alene og kæmp for Hæderen! Tag kun fornøjet din Part af alle Glæder, selv dem, som Forfængeligheden bereder! Bliv lykkelig, jeg skal glæde mig ved dit Held, du skal være mit andet Jeg. Ja, i mine Tanker skal jeg

tage Del i dit Liv. Du skal være vort Aristokrati", tilføjede han med et Blik til Eva. „Skulde du vakle, skal min Arm være rede til at støtte dig. Faar du et eller andet Forræderi at beklage dig over, skal vore Hjærter aabne dig et Tilflugtssted; du skal stadig finde vor Kærlighed uforandret. Langt fra at misunde dig, vier jeg mig til at tjene dig. Hvad du har gjort for mig med Fare for at miste din Velgørerske, maaské din Elskerinde, hellere end at lade mig i Stikken og fornægte mig — denne simple, store Ting, Lucien, vilde for stedse knytte mig til dig, selv om vi ikke alt i Forvejen var som to Brødre. Selv om du volder mig en og anden Sorg, hvem véd, om jeg ikke alligevel bestandig vilde være i Gæld til dig?"

Idet han sagde dette, vendte han et ydmygt og frygtsomt Blik mod Eva, hvis Øjne stod fulde af Taarer. Thi hun havde gættet alt.

„Kort og godt", sagde han til den forbavsede Lucien, „du ser godt ud, har en god Figur, du kan bære dine Klæder, du ser ud som en Adelsmand i din blaa Frakke med de gule Knapper og et Par simple Nankingsbenklæder; jeg vilde ligne en Haandværkersvend i det fine Selskab; jeg vilde være kejtet, genert, sige Dumheder eller slet ingen Ting sige. Du kan, for at afvæbne Navnefordommen, tage din Moders Navn og kalde dig Lucien de Rubempré. Jeg er og bliver kun David Séchard. Alt er til din Gunst, til min Ugunst i den Verden, du drages imod. Du er født til at gøre Lykke dèr. Kvinderne vil forelske sig i dit smukke Ansigt. Ikke sandt, Eva?"

Lucien tog David om Halsen og kyssede ham. Denne Beskedenhed sparede ham megen Bekymring og mange Vanskeligheder. Og ganske naturligt var det, at hans varme Sympathi fordobledes for en Mand, der af Venskab

anstillede de samme Overvejelser, som Forfængeligheden havde fremkaldt i Lucien selv. Men denne rene Sjæls Retskaffenhed opvakte i endnu stærkere Grad de egoistiske Tilbøjeligheder hos Lucien. Alle sige vi, mer eller mindre, med Ludvig den 14.: „Staten, det er mig“. Hans Moders og hans Søsters tilbedende Ømhed, Davids Hengivenhed, Vanen at se sig selv som Maal for disse tre Menneskers lønligste Bestræbelser, gav ham det forkælede Barns Laster, fødte i ham den Selvforgudelse, der sluger alt Sjælens fineste og bedste, og som opmuntredes af Fru de Bargeton, der tilskyndede ham til at glemme sine Forpligtelser mod Søsteren, Moderen og David.

— Da deres Bevægelse havde lagt sig lidt, gjorde David Lucien opmærksom paa, at hans Sankt Johannes paa Pathmos maaské var for bibelsk til at oplæses i en Kreds, der næppe var synderlig bevandret i apokalyptisk Poesi. David raadede ham til at tage André de Chéniers Digte med og at erstatte en uvis Fornøjelse med en sikker. Lucien læste udmærket op, han vilde sikkert gøre Lykke, samtidig med, at han lagde en Beskedenhed for Dagen, der kun kunde gavne ham. Som de fleste unge Mennesker tillagde de det gode Selskab deres egen Intelligens, deres egne Fortrin. I Almindelighed er Sansen for Poesi temmelig sjælden i Frankrig, hvor Forstanden altfor hurtig udtørrer Begejstringens hellige Taarekilde. Lucien var nu i Begreb med at gøre sin første Erfaring med Hensyn til Verdens Uvidenhed og Kulde. Han gik hjem til David for at hente Digtsamlingen.

Da de to elskende var alene, følte David sig i større Forlegenhed end nogensinde før i sit Liv. Han var hjærtensangst, han baade ønskede og frygtede nogle rosende Ord; mest Lyst havde han til at løbe sin Vej; thi ogsaa Und-

seelsen har sit Koketteri! Den stakkels forelskede vovede ikke at sige et Ord, der kunde synes at opfordre til Tak; han fandt alle Talemaader farlige og tav da stille, medens han satte et Ansigt op som en domfældt Forbryder. Eva gættede de Kvaler, den beskedne Mand led, og morede sig over hans Tavshed. Men da David tog sin Hat for at gaa, smilede hun.

„Hr. David“, sagde hun, „naar De ikke gaar med til Fru de Bargeton, kan vi jo tilbringe Aftenen sammen. Det er dejligt Vejr. Skal vi gaa en Tur langs Charentes Bred og tale om Lucien?“

David havde Lyst til at kaste sig paa Knæ for denne prægtige Pige. Eva havde i sin Stemmes Klang lagt en Betoning, han end ikke havde drømt om; hun havde ved sit ømme Tonefald opløst alle Situationens Vanskeligheder. Hendes Forslag var mere end en Lovtale; det var selve Kærlighedens første Gunstbevisning.

„Men De maa vente et Øjeblik, medens jeg klæder mig om“, tilføjede hun.

David, der aldrig i sit Liv havde kunnet en Melodi, forlod nynnende Huset, hvilket i høj Grad overraskede den brave Postel og vakte hans hæftigste Mistanke til Forholdet mellem Eva og Bogtrykkeren.

— — De allerubetydeligste af denne Aftens Begivenheder gjorde Indtryk paa Lucien, hvis Karaktér gjorde ham tilbøjelig til i Reglen at dømme efter det første Indtryk. Som alle uerfarne Elskere kom han saa tidlig, at Louise endnu ikke var til Stede i Salen. Hr. de Bargeton var alene. Lucien havde allerede saa smaat begyndt at lære alle de smaa fejge Gemenheder, ved hvilke en gift Kones Elsker maa købe sin Lykke. Men endnu havde han ikke været under fire Øjne med Hr. de Bargeton.

Denne Adelsmand hørte til de smaa og tarvelige Aander, der holder Mellemvejen mellem en sløv Intetsigenhed, der dog endnu kan forstaa, og den storsnudede Dumhed, der hverken vil tage imod noget eller give noget igen. Gennemtrængt af Bevidstheden om sin Forpligtelse mod Verden og Lyst til at vise sig behagelig imod den, havde han anlagt sig et Slags Balletsmil, der erstattede ham Talen. Enten han var tilfreds eller utilfreds, smilede han altid. Han smilede, naar han hørte om en Ulykke, og smilede, naar et glædeligt Budskab blev bragt ham. Dette Smil kunde bruges som Svar paa alt ved de forskellige Udtryk, Hr. de Bargeton kunde lægge deri. Skulde han absolut tilkendegive direkte Bifald, forstærkede han sit Smil til en forbindtlig Latter; et Ord udtalte han kun overfor den allermest tvingende Nødvendighed. At være under fire Øjne med et Menneske voldte ham den eneste Forlegenhed, der forstyrrede hans vegetative Tilværelse; i saadanne Tilfælde nødtes han jo til at søge Stof til Underholdning i sit Indres uhyre Tomhed. Den meste Tid klarede han sig med at genoptage sin Barndoms naive Vaner; han tænkte højt, indviede én i sit Livs mindste Detaljer. Han talte hverken om Regn eller om det smukke Vejr, tyede ikke til Samtalens Fælleder, hvor ellers Idioterne søger deres Redning. Nej, det var Livets allerintimeste Interesser, han dvælede ved.

„Af Høflighed mod Fru de Bargeton har jeg spist Kalvesteg til Frokost. Det holder hun saa meget af, men min Mave kan ikke taale det“, kunde det falde ham ind at sige. „Kan De forklare mig, hvori det kan ligge?“

Eller ogsaa:

„Nu ringer jeg efter et Glas Sukkervand. Vil De have et Glas med ved samme Lejlighed?“

Eller:

„I Morgen vil jeg ride en Tur og besøge min Svigerfader“.

Disse korte Sætninger, der kun kunde besvares med et Ja eller et Nej, var ikke egnede til at holde en Samtale vedlige. Derfor satte Hr. de Bargeton megen Pris paa de kedelige Folk, der ynder at tale om sig selv. Dem lyttede han efter med en fin og udsøgt Opmærksomhed, der ganske vandt dem for ham; Angoulèmes Sladderhanke hævdede da ogsaa, at Bargeton slet ikke var saa dum endda, og paastod, at man bedømte ham forkert. Naar ingen andre vilde høre paa dem, kom disse Folk til Adelsmanden med deres Fortællinger eller deres Betragtninger, sikre paa hans bifaldende Smil. Da hans Frues Salon altid var fuld af Mennesker, befandt han sig i Almindelighed i sit Es dèr. Han beskæftigede sig med de mindste Enkeltheder, holdt Øje med hvem der kom, hilste smilende og førte de nyankomne hen til sin Frue; han lagde Mærke til dem, der brød op, og fulgte dem til Dørs, modtagende deres Afskedshilsener med sit evige Smil. Naar Aftenerne forløb med Liv og alle tilstedeværende var fuldt optagne, stod han stum og lykkelig paa én Plet, knejsende paa sine lange Ben som en Stork og lod, som om han hørte paa en politisk Samtale; eller han studerede en af de spillendes Kort uden at forstaa det bitterste, thi han kendte ikke noget Spil. Anaïs var Skønhedsmomentet i hans Liv. Hun beredte ham uendelige Nydelser. Naar hun gav Partiet som Husets Frue, strakte han sig i en Lænestol og beundrede hende. Hun talte i Stedet for ham. Og desuden var det hans Yndlingsbeskæftigelse at udgranske Aandrighederne i, hvad hun sagde. Da det nu ofte hændte, at han først forstod dem længe efter, at de

var sagte, tillod han sig Latterudbrud, der kom som gamle Bomber, der graves frem af Jorden og pludselig exploderer. Hans Beundring for hende grænsede til Tilbedelse. Og saadan en Tilbedelse er jo i og for sig tilstrækkelig til at berede et lykkeligt Liv. Som begavet og højsindet Kvinde havde Anaïs ikke misbrugt sin Overlegenhed; hun anerkendte sin Mands omgængelige og barnlige Natur, der ikke forlangte bedre end at lade sig lede. Det er saa let at gøre en anden lykkelig, naar det ikke koster én noget. Fru de Bargeton, der vidste, at hendes Mand satte Bordets Glæder over alt andet, sørgede for smaa, lækre Middage til ham. Hun havde Medlidenhed med ham, havde aldrig beklaget sig over ham. Og Folk, der ikke forstod, at netop hendes Stolthed var Skyld i hendes Tavshed om Manden, tillagde Hr. de Bargeton skjulte Fortrin. Hun havde forøvrigt disciplineret ham paa Soldatermanér, og han lystrede blindt sin Kones Ønsker. Hun sagde til ham „Gør Visit hos Hr. X. eller Fru Y." — og han gik derhen som en Soldat til sin Post.

— Paa dette Tidspunkt var der Tale om at vælge denne stumme Mand til Deputeret!

— Lucien var ikke kommen saa længe i Huset, at han havde løftet det Slør, under hvilket denne uudgrundelige Karaktér skjulte sig. Naar Hr. de Bargeton sad begravet i sin Lænestol, og tilsyneladende saa' alt og forstod alt og brugte sin Tavshed i Værdigheds Sted, forekom han Lucien uhyre imponerende. I Stedet for at antage ham for en Granitstøtte saa' Lucien i ham en frygtindgydende Sfinks. Og han troede det nødvendigt at smigre ham.

„Jeg kommer nok først", sagde han, idet han hilste med større Ærbødighed, end den brave Adelsmand var vant til.

„Det er saa naturligt“, svarede Hr. de Bargeton.

Lucien opfattede disse Ord som en skummel Hentydning fra en skinsyg Ægtemands Side; han blev rød i Hovedet og betragtede sig selv i et Spejl, medens han søgte at genvinde sin Fatning.

„De bor i Houmeau“, vedblev Hr. de Bargeton. „De Folk, der bor langt borte, kommer altid før de, der bor tæt ved.“

„Hvad kan det ligge i?“ spurgte Lucien forbindtlig.

„Jeg véd ikke“, svarede Hr. de Bargeton og faldt tilbage i sin vante Ubevægelighed.

„De har altsaa ikke undersøgt Spørgsmaalet“, konverserede Lucien. „En kyndig Iagttager maa dog kunne finde Grunden“.

„Ja, den egentlige Grund“, sagde Hr. de Bargeton, „den egentlige Grund“.

Lucien pinte sin Hjærne for at finde Samtalestof.

„Fru de Bargeton er sagtens ved sit Toilette?“ spurgte han og forfærdedes selv over dette Spørgsmaals Taabelighed.

„Ja, hun er ved sit Toilette“, svarede Ægtemanden med den naturligste Mine af Verden.

Lucien lod sine Øjne løbe omkring i Værelset. Til sin Rædsel saa' han, at den lille Lysekrone med de gammeldags Krystalprismer var befriet for sit Florsdække og udstyret med Voxlys. Betrækkene var tagne af Møblerne, og det røde Silketøj fremviste sine falmede Blomster. Disse Forberedelser tydede paa et ualmindelig stort Selskab. Digteren overvejede med Uro, om hans Paaklædning nu ogsaa var, som den skulde være, han havde jo Støvler paa. Han havde stillet sig hen ved en Konsol, der prydedes af en japanesisk Vase, og stirrede sløvt paa denne

Vase. Men han blev angst for at fornærme Ægtemanden ved ikke at vise sig tilstrækkelig opmærksom mod ham. Og han besluttede at undersøge, om denne Mand ikke skulde have en eller anden Kæphest, man kunde kæle for.

„De forlader sjældent Byen, Hr. de Bargeton?“ spurgte han, idet han igen vendte sig imod ham.

„Sjældent“.

Atter var der Tavshed i Stuen. Mistænksom som en Hunkat spejdede Hr. de Bargeton efter Luciens mindste Bevægelser, der kunde forstyrre hans Ro. Gensidig var de bange for hinanden.

„Skulde han have fattet Mistanke, fordi jeg kommer her saa ofte?“ tænkte Lucien. „Han forekommer mig meget fjendtlig stemt“.

Til Held for Lucien, der var særdeles generet af de urolige Blikke, med hvilke Hr. de Bargeton fulgte ham paa hans Gang frem og tilbage i Stuen, kom nu den gamle Tjener ind — i Dagens Anledning havde han faaet Liberi paa — og meldte du Châtelet. Baronen traadte ind, ugenert og let, hilste paa sin Ven Bargeton og gav Lucien et lille Nik, som den Gang var paa Moden, men som Digteren fandt særdeles uforskammet. Sixte du Châtelet var elegant klædt og man kunde se paa hans Klæders Snit, at de var syede i Paris. Han var stadig den gamle Spradebasse, han altid havde været. Men Alderen havde allerede udstyret ham med en lille, rund Mave, der var temmelig svær at holde indenfor Elegancens Grænser. Han farvede sit Haar og sit Skæg, der var hvidnet af hans Rejse-Lidelser, hvilket gav hans Ansigt et barskt Udtryk. Hans tidligere nok saa fine Teint var nu kobberfarvet som hos Folk, der har været i Indien. Men trods al fordringsfuld og latterlig Opstyltethed røbede

hele hans Holdning den gamle, smidige Sekretær hos en kejserlig Højhed. Gennem sin Lorgnet betragtede han Luciens Støvler og Nankingsbuxer, hans Vest og hans blaa Frakke, der var syet i Angoulème, han tog sin Rival i Øjesyn fra Top til Taa; saa puttede han rolig Lorgnetten i Vestelommen med et Udtryk, der sagde: „Jeg er tilfreds“. Allerede knust af Baronens Elegance tænkte Lucien dog, at han nok skulde tage Revanche, naar Selskabet saa' hans Ansigt opildnet af Poesiens Glans. Men ikke desto mindre følte han sig forpint og ulykkelig derover saavel som over Hr. de Bargetons formodede Fjendtlighed. Baronen overdængede Lucien med alle sine gode Kaars Vægt for ret tilgavns at ydmyge hans Armod. Hr. de Bargeton, der allerede troede, at han ikke længer behøvede at sige noget, forfærdedes over de to Rivalers Tavshed, medens de tog Maal af hinanden. Men skønt han ellers havde udtømt alle sine Evner, havde han dog endnu et Spørgsmaal tilbage som Nødhjælp, og nu fandt han Tiden kommen til med en interesseret Mine at udslynge det.

„Naa, Hr. Baron“, sagde han til du Châtelet, „er der noget nyt? Har De hørt noget?“

„Ja vist saa“, svarede Châtelet ondskabsfuldt, „det nye er jo Hr. Chardon. Ham maa De henvende Dem til. Har De taget et smukt Digt med?“ fortsatte Baronen.

„Det overlader jeg til Dem at afgøre — jeg burde have spurgt Dem til Raads“, svarede Lucien. „De har dyrket Poesien før jeg“.

„Vist saa. Nogle Lejligheds-Vaudeviller og Lejlighedssange, nogle Romancer, som Musiken har givet Værd, mit store Digt til en af Buonapartes Søstre (den utaknemlige!) — det er ikke noget, man bebyrder Eftertidens Erindring med!“

I dette Øjeblik traadte Fru de Bargeton ind, i al et velberegnet Toilettes Glans. Hun bar en jødisk Turban, prydet med en orientalsk Agraf. Et Skærf af Gaze var gratiøst slynget om hendes Hals; under det glimrede hendes Halsbaands Kaméer. Den nedringede og kortærmede Muselinskjole tillod hende at vise flere Armbaand, der sad som i Etager paa hendes smukke, hvide Arme. Denne teatralske Fremtræden henrykte Lucien. Hr. du Châtelet rettede til Dronningen en Række taabelige Komplimenter, der fremlokkede et fornøjet Smil paa hendes Ansigt. Thi det glædede hende at blive rost i Luciens Paahør. Hun vexlede kun et Blik med sin kjære Digter og svarede Baronen med en kold Høflighed, der fritog hende for hans overdrevne Venskabelighed.

Imidlertid begyndte Gæsterne at indfinde sig. Først kom Biskoppen og hans Kapellan, begge ærværdige og respektindgydende Personer, der ansaa's for gode Hoveder. Dernæst Fru de Chandour — Amélie, der var Fru de Bargetons ivrigste Modstanderske — og hendes Mand, som alle kaldte for Stanislaus. Fremdeles Hr. de Saintot — kaldet Astolphe — som var Præsident for Agerdyrkningsselskabet, en høj, svær Mand, der dannède en kraftig Kontrast til sin benmagre Hustru, som gik under Kælenavnet Lili, en Afkortning af Elisa. Efter dette Par indtraadte Hr. de Bartos — ogsaa kaldet Adrien — Selskabets musikalske Medlem og sammen med ham Hr. Alexander de Brebian, der bildte sig ind, at han kunde tegne, og ødelagde alle Stambøger i hele Departementet med sine „Skitser“. De havde hver især den andens Kone under Armen. Og efter onde Tungers Sigende var denne Bytten Gaarde gennemført paa alle Punkter. Lolotte (Fru Charlotte de Brébian) og Fifine (Fru Josefine de Bartos) havde begge den Orm at ville

ligne Pariserinder og forsømte i den Anledning deres Hjem paa det skændigste. I deres altfor fikse Klæder lignede de de Figurantinder, som paa Smaatheatrene skal forestille Damer af den fornemme Verden.

— En af de originaleste Skikkelser, der kom til Stede i Selskabet, var Grev de Senonches, i aristokratiske Kredse kaldet Jaques, en vældig Jæger, høj og tør at se til, elskværdig som et Vildsvin, udæskende som en Venetianer, skinsyg som en Mor og forresten Perlevenner med Hr. du Hautoy — kaldet Francis — som var hans Husven.

Fru de Senonches (Zéphirine) var høj og smuk; hendes fine Taille, hendes velskabte Former tillod hende visse kælne Manerer, der syntes lidt affekterede, men som kun var Udtryk for den altid tilfredsstillede, lunefulde Lidenskab hos en Kvinde, der vidste sig elsket.

— Den rigeste Godsejer dèr paa Egnen, Genstanden for alles Misundelse, Marquis de Pimentel og hans Hustru, der tilsammen havde 40,000 Francs i aarlig Indtægt og om Vinteren boede i Paris, kom ude fra Landet i Selskab med deres Naboer, Baron og Baronesse de Rastignac, ledsagede af Baronessens Tante og de unge Døtre, to henrivende unge Piger, velopdragne, fattige, men klædte med den Smag, der fremhæver de af Naturen givne Fortrin. Disse Mennesker, der ganske sikkert var Selskabets Elite, modtoges med kold Tavshed og respektfuld Misundelse, især da man lagde Mærke til den udsøgte Artighed, hvormed Fru de Bargeton modtog dem. De to Familjer hørte nemlig til de udsøgte Provinskredse, der holder sig fjærnt fra Sladder og daarlig Omgang og iagttager en sømmelig Værdighed.

— De sidste, der kom, var Præfekten og Generalen,

sammen med den Godsejer, der om Morgenen havde bragt David sin Afhandling om Silkeormene. —

Alle Damerne satte sig alvorlig til Rette i Kreds; bag dem blev Mændene staaende. Og helt imponerende virkede denne besynderlige Forsamling paa Lucien; hans Hjærte bankede, da han saa' alle Blikke rettede imod sig. Hvor dristig han end var, faldt det ham ikke let at bestaa denne Prøve, trods alle hans elskedes Opmuntringer. Den Misstemning, han led under, forøgedes af en Omstændighed, der var let at forudse, men alligevel maatte irritere et ungt Menneske, der endnu var lidet vant til „Selskabets" Maade at være paa. Lucien, der var lutter Øjne og Øren, hørte sig benævnet Hr. de Rubempré af Louise, af Hr. de Bargeton, af Biskoppen og af nogle af Husfruens Tilbedere, men „Hr. Chardon" kaldtes han af Flertallet blandt denne frygtede Tilhørerkreds. Den Slags Knappenaalestik bragte ham endnu mere ud af Fatning, end han i Forvejen var. Med Utaalmodighed afventede han det Øjeblik, da han skulde begynde at læse op og kunde indtage en dertil svarende Holdning, men foreløbig havde alle travlt med indbyrdes Konversation. Lucien — arme Poet! — forstod ikke, at af alle disse Mennesker var Fru de Bargeton den eneste, der havde Begreb om Poesi.

Da omsider alle var samlede, og Passiaren havde lagt sig, ikke uden talrige Opfordringer fra Hr. de Bargeton, der efter sin Hustrus Ordre optraadte som en Slags Kirkebetjent, satte Lucien sig ved det runde Bord, tæt hos Fru de Bargeton — i det voldsomste Sjælsoprør. Han oplyste med bevæget Stemme, at han — for ikke at skuffe nogen Forventning — vilde oplæse en stor, ukendt Digters nylig fundne Mesterværker. Skønt André de Chéniers Digte

var udkomne i 1819, var der endnu ikke nogen i Angoulème, der havde hørt Tale om den afdøde Digter. Alle troede, at det var en Finte af Fru de Bargeton, der vilde skaane Poetens Ømfindtlighed og stemme Tilhørerne mildt. Lucien læste først Den unge syge, men modtoges med Bifaldsmumlen, derpaa Den blinde, som disse Fæhoveder fandt alt for langt. Medens Lucien læste, var han Bytte for disse Helvedeslidelser, der kun tilfulde forstaas af udmærkede Kunstnere eller af dem, som Begejstring og Kunstforstand løfter til samme Højder. For at kunne gengives af Menneskets Stemme; for ret at opfattes, kræver Poesien en hellig, andagtsfuld Opmærksomhed. Der maa mellem Forelæseren og Tilhørerne skabes en fortrolig Forbindelse, uden den kan de elektriske Stød ikke meddeles fra Sjæl til Sjæl. Naar denne Sjælens Samklang udebliver, er Poeten tilpas som en Engel, der prøver at synge en himmelsk Hymne midt under Helvedes Grinen. Omkring sig hørte Lucien Hvisken af Mænd, der kun var komne til Stede for deres Koners Skyld, og som nu snakkede om deres egne Forretninger; hist og her opdagede han en undertrykt Gaben. Naar han, som Syndflods-Duen, søgte et venligt Sted, hvor hans Blik kunde hvile sig, mødte han kun utaalmodige Øjekast hos Folk, der aabenbart kun tænkte paa at benytte dette Selskab til Samtale om deres private, positive Interesser. Med Undtagelse af Laura de Rastignac, et Par unge Mennesker og Biskoppen kedede alle de tilstedeværende sig. Lucien fornam da saa dyb en Modløshed, at kold Sved vædede hans Skjorte. Et ildfuldt Blik fra Louise, mod hvem han vendte sig, gav ham Mod til at tilendebringe Oplæsningen. Men hans Digterhjærte blødte af tusinde Saar.

„Synes De, det er saa morsomt, Fifine?“ spurgte den tørre Lili den Dame, der sad ved hendes Side.

„Spørg ikke om min Mening, min bedste. Mine Øjne falder i, saa snart der bliver læst højt“.

„Jeg haaber da, at Naïs ikke altfor tit byder os paa Vers om Aftenen“, sagde Francis. „Naar jeg skal høre paa en Oplæsning efter Middag og være opmærksom, ødelægger det min Fordøjelse“.

„Stakkels Lille“, sagde Zéphirine med dæmpet Stemme. „Drik et Glas Sukkervand“.

„Det var smukt deklameret“, erklærede Alexander, „men jeg foretrækker nu Whist“.

Ved at høre denne Bemærkning, der gjaldt for et Ordspil paa Basis af Ordets engelske Betydning, kom nogle Spillefugle i Tanker om, at Oplæseren trængte til at hvile sig. Og under dette Paaskud smuttede snart et, snart et andet Par ind i Boudoiret ved Siden af. Bønfaldet af Louise, af den nydelige Laura de Rastignac og af Biskoppen fortsatte Lucien ikke desto mindre Oplæsningen. Under en Pavse, da der blev budt Is omkring, sendte Zéphirine Francis hen at se Bogen og fortalte bag efter Amélie, der sad ved Siden af hende, at de Vers, Lucien læste, var trykte.

„Det er da ganske naturligt. Hr. de Rubempré arbejder jo hos en Bogtrykker“, svarede Amélie.

Og med et Blik til Lolotte tilføjede hun:

„Det er ganske, som naar en smuk Dame selv syr sine Kjoler“.

„Han har selv trykt sine Digte“, betroede Damerne hinanden.

„Hvorfor kalder han sig saa Hr. de Rubempré?“

spurgte Jacques. „Naar en Adelsmand skal leve af sine Hænders Arbejde, bør han antage et andet Navn“.

„Han har ganske rigtig aflagt sit eget borgerlige Navn“, oplyste Zizine, „for at antage sin Moders, der var adeligt“.

„Naar hans Vers er trykte, kan vi jo ligesaa godt selv læse dem“, sagde Astolphe.

Denne taabelige Bemærkning forøgede ydermere Begrebsforvirringen. Tilsidst maatte Sixte du Châtelet nedlade sig til at forklare den uvidende Forsamling, at det ikke havde været Spilfægteri med Poetens indledende Bemærkning; disse smukke Digte skyldtes en royalistisk sindet Broder til Revolutionsmanden Marie-Joseph Chénier. Angoulèmes gode Selskab — med Undtagelse af Biskoppen, Fru de Rastignac og hendes to Døtre, hvem denne store Poesi havde grebet — troede sig ført bag Lyset og blev fornærmede. Der opstod en undertrykt Mumlen, men Lucien hørte den ikke. Han læste videre for omsider at slutte med den henrivende Idyl, hvis Titel er *Néère*.

Hensunken i behagelige Drømme, ene midt i sin Stue, følte Fru de Bargeton sig for første Gang i sit Liv henflyttet til den Sfære, hvor hun hørte hjemme. Nu forstyrredes hun paa højst ubehagelig Vis af Amélie, der havde paataget sig at underrette hende om de tilstedeværendes Ønsker:

„Naïs, vi kom for at høre Hr. Chardons Poesier, og De giver os Vers, som er trykte! Det er rigtig pæne Smaating, men alle Damerne vil dog hellere høre noget fra vor Egn“.

„Synes De ikke, at det franske Sprog kun egner sig daarligt for Poesi?“ spurgte Astolphe Baronen. „Jeg finder Ciceros Prosa tusinde Gange mere poetisk“.

„Den egentlige franske Poesi er den lette Poesi, Sangen“, svarede Châtelet.

„Sangen giver Bevis for, hvor vort Sprog er musikalsk“, sagde Adrien.

„Jeg kunde nok lide at høre de Vers, som har gjort det af med Naïs“, sagde Zéphirine. „Men efter den Maade at dømme, hvorpaa hun optog Amélies Begæring, er hun ikke tilsinds at give os Prøver derpaa“.

„Hun skylder sig selv at lade ham fremsige dem“, svarede Francis. „Den lille Fyrs Talent er det eneste, der kan undskylde hende“.

„Kan De, der har været Diplomat, ikke lægge et Ord ind for os?“ spurgte Amélie Hr. du Châtelet.

„Med største Fornøjelse“, svarede Baronen.

Den gamle Hofmand, der var vant til den Slags Manøvrer, henvendte sig til Biskoppen og fik ham til at tage til Mæle. Paa Højærværdighedens Bøn var Louise nødt til at bede Lucien om et Digt af ham selv, hvis han huskede noget udenad. Og Baronens hurtige Triumf i denne Sag indbragte ham et smægtende Smil fra Amélie.

„Baronen er alligevel en Verdensmand“, sagde hun til Lolotte.

Lucien fremsagde en Ode, i hvilken han havde søgt at forherlige sin Elskede. „Til Hende“ begyndte han med et Blik paa Fru de Bargeton. I dette Øjeblik var Naïs' Hemmelighed ikke længer skjult for nogen af Damerne. Saa vant hun end var til at beherske denne Kreds i Kraft af sin overlegne Intelligens, skælvede hun uvilkaarlig for Lucien. Hendes Holdning var tvungen, hendes Blikke tryglede om Overbærenhed for ham, saalænge til hun maatte slaa dem ned og søge at skjule sin Fryd over hans begejstrede Strofer.

— „Forstod De de Vers“, spurgte Amélie koket Baronen, da Recitationen var forbi.

„Den Slags Vers skrev vi jo allesammen som Skoledrenge“, svarede du Châtelet.

„Versene var dunkle“, mente Zéphirine, „men Erklæringen var tydelig nok“.

Skønt Høfligheden krævede, at alle for Fru de Bargetons Skyld fandt Oden henrivende, var Damerne dog saarede over ikke selv at have en Digter, der saaledes kunde iklæde dem en Engels Skikkelse; de rejste sig fra deres Pladser, som om de kedede sig, idet de med iskolde Miner henkastede et: „Rigtig pænt“, „Særdeles net“ eller lignende.

„Hvis De bryder Dem noget om mig, siger De hverken Forfatteren eller hans Engel Komplimenter“, sagde Lolotte til sin kære Adrien med et bydende Udtryk, som han maatte adlyde.

„Jeg véd ikke, hvad jeg vilde give“, sagde Amélie til Châtelet, „for at ydmyge Naïs en lille Smule. Hun lader sig besynge, ligesom hun var mere end os — hun trækker os i Selskab med Sønnen af en Apotheker og en Jordemoder — én, hvis Søster er Grisette, og som selv arbejder paa et Trykkeri“.

Alle søgte efter fælles Overenskomst et og andet Udtryk for aristokratisk Ironi til Ydmygelse for Lucien. Den fromme Lili saa' heri en Barmhjærtighedsgærning: det var Tid at aabne Øjnene paa Naïs, som var i Færd med at begaa en Dumhed. Diplomaten Francis paatog sig Overledelsen af denne taabelige Sammensværgelse, for hvilken alle disse snæverhjærtede Sjæle interesserede sig som for Opløsningen paa et Drama, og hvori de saa' et Eventyr, der næste Dag kunde fortælles videre. Francis efterlignede

det Eksempel, som før den behændige Châtelet havde givet, da det gjaldt om at faa Lucien til at sige Digtet frem. Han indledte en Samtale med Biskoppen, idet han hyklede at dele dennes Begejstring over Luciens Ode; bag efter bildte han Prælaten ind, at Luciens Moder var en beskeden, men højtbegavet Kvinde, der gav sin Søn Ideen til alt, hvad han skrev, og at det var Luciens største Glæde, naar man lod hans tilbedte Moder vederfares Retfærdighed. Da Biskoppen først havde faaet denne Overbevisning bibragt, stolede Francis paa, at Samtalens Gang vilde give Anledning til det krænkende Ord, som han tænkte sig udtalt af Biskoppen. Da denne og Francis vendte tilbage til den Kreds, i hvilken Lucien dannede Midtpunktet, fordobledes Opmærksomheden hos alle dem, der allerede i smaa Portioner havde givet ham Skarntyde at drikke. Den arme Poet havde ikke Begreb om at føre sig i en Selskabssal, han vidste ikke bedre end at stirre paa Fru de Bargeton og give kejtede Svar paa de dumme Spørgsmaal, man rettede til ham. Han følte sig desuden tusinde Mile fjærnet fra disse Halvguder, der kaldte hinanden Lolotte, Adrien, Astolphe, Lili, Fifine, medens han snart blev tituleret Hr. Chardon, snart Hr. de Rubempré! Hans Forvirring blev fuldstændig, da han i den Tro, at Lili var et Mandsnavn, kom til at kalde den brutale Hr. de Senonches for Hr. Lili. Fru de Bargeton rødmede helt op til Panden.

„Man maa være fuldstændig forblindet for at kunne modtage og præsentere os denne Person“, sagde Hr. de Senonches.

„Fru Markise“, hviskede Zéphirine til Fru de Pimentel, tilstrækkelig højt, til at det kunde høres, „synes De ikke,

der er stor Lighed mellem Hr. Chardon og Hr. de Cante-Croix?“

„Jo, en ideal Lighed“, svarede Fru de Pimentel smilende.

„Man behøver ikke at skamme sig ved sin Beundring for det skønne og herlige“, sagde Fru de Bargeton til Markisen. „Der er Kvinder, der forelsker sig i Storheden som andre i Smaaligheden“, vedblev hun med et Sideblik til Francis.

Zéphirine forstod hende ikke, thi hun saa' en stor Mand i sin Tilbedte; men Markisen stillede sig leende ved Naïs' Side.

„De er vist et lykkeligt Menneske, Hr. Chardon .... Hr. de Rubempré“, sagde Hr. de Pimentel til Lucien. „De kan da aldrig kede Dem?“

„Arbejder De hurtigt?“ spurgte Lolotte med samme Mine, som om hun spurgte en Snedker, hvorlænge han var om at lave en Æske.

Lucien var næsten bedøvet under dette Kølleslag, men han løftede atter Hovedet ved at høre Fru de Bargeton svare med et Smil:

„Bedste Veninde — Poesien vokser ikke i Hovedet paa Hr. de Rubempré som Græsset i vore Gaarde“.

„Frue“, sagde Biskoppen til Lolotte, „vi kan ikke have Ærbødighed nok for de fornemme Aander, i hvilke Gud har nedlagt en Afglans af sig selv. Ja, Poesien er en Helligdom. Den, der nævner Poesien, nævner ogsaa Lidelsen. Hvormange tunge Nætter koster ikke de Digte, som De beundrer! Omfat Digteren med Kærlighed! Næsten altid lever han et glædeløst Liv, men sikkert forbeholder Gud ham en Plads i Himlen blandt sine Profeter. Denne unge Mand er Digter“, tilføjede han og lagde sin Haand

paa Luciens Hoved. „Ser De ikke, at Skæbnen har sat sit Stempel paa denne smukke Pande?“

Lykkelig over saa ædelt et Forsvar bøjede Lucien sig med et taknemligt Blik for Biskoppen uden at vide, at den ærværdige Prælat om en kort Stund skulde blive hans Bøddel.

Fru de Bargeton saa' sig triumferende om i den fjendske Kreds med Blikke, der som Braadde trængte ind i hendes Medbejlerskers Hjærter og fordoblede deres Raseri.

„Ak, ærværdige Fader“, svarede Digteren, „den store Hob har hverken Deres Forstand eller Deres Hjærte. Ingen kender vore Lidelser, ingen véd om vort Arbejde. Maa man ikke have følt alt for at kunne gengive alt! Og at føle dybt, er det ikke at lide? Derfor kommer vore Digte ogsaa først til Verden efter møjsommelige Farter til Tankens og til Samfundets vide Egne. Saaledes bliver de udødelige Værker til, hvis Skikkelser synes at leve fuldt saa virkeligt som selve de levende Mennesker, Richardsons Clarissa, Chéniers Camilla, Tibuls Delia, Dantes Francesca, Molières Alceste, Beaumarchais' Figaro, Cervantes' Don Quichotte“.

„Og hvilken Skikkelse vil De skabe os?“ spurgte Châtelet.

„Jeg har ikke den nødvendige Kendskab til Verden, jeg har ikke tilstrækkelig studeret de menneskelige Lidenskaber og Interesser; men jeg er begyndt“, svarede Lucien bittert med et hævnlystent Blik paa Kredsen omkring ham. „Hjærnen skal gaa længe svanger . . .“

„De faar altsaa en vanskelig Nedkomst“, afbrød Hr. du Hautoy ham.

„Deres fortræffelige Moder vil nok staa Dem bi“, sagde Biskoppen.

— Denne Udtalelse, der var forberedt saa behændigt,

denne Hævn, man ventede paa, tændte et Glimt af Glæde i alle Øjne, og alle Læber krusedes af et Smil, der forkyndte, at den adelige Stolthed havde faaet Oprejsning; hertil kom, at den aandssløve Hr. de Bargeton brast i et voldsomt Latteranfald.

„Deres Højærværdighed er i dette Øjeblik en Smule for aandrig for os, Damerne forstaar Dem ikke“, sagde Fru de Bargeton, der herved helt lammede den almindelige Munterhed og hendrog alles Blikke paa sig. „Hr. de Rubempré, fremsig os „Sankt Johannes paa Pathmos“ eller „Balthasars Gæstebud“, for at vise Hans Højærværdighed, at Rom stadig er *Magna Parens* til Virgil“.

Damerne vexlede Smil ved at høre Naïs udtale de to latinske Ord.

I Livets første Tider er selv det stolteste Mod ikke hævet over at kunne slaas ned. Lucien var først gaaet helt til Bunds ved det Slag, han havde modtaget, men han satte fra med Foden og naaede op til Overfladen igen, idet han svor paa at ville beherske disse Mennesker. Han vilde adlyde Louise og deklamere „Sankt Johannes paa Pathmos“; men Størsteparten af Spillebordene havde nu tillokket Spillerne, som i deres vante Beskæftigelse fandt en Fornøjelse, Poesien ikke havde givet dem. Alle de krænkede Forfængeligheder vilde heller ikke have fundet deres Hævn fuldstændig uden den negative Ringeagt, man viste den indfødte Poesi ved at overlade Lucien og Fru de Bargeton til dem selv. Hver beskæftigede sig med sit; én talte med Præfekten om et Vejanlæg, en Dame foreslog lidt Musik til en Afvexling. Angoulèmes fine Selskab, der ikke var sikker paa sig selv som Smagsdommer overfor Poesi, var især nysgærrigt efter at høre, hvad de to indflydelsesrige Familjer Rastignac og Pimentel mente.

„Hvad synes De om vor Digter og hans Poesi?“ spurgte Jacques Markisen.

„Jo saamænd“, svarede hun smilende, „af Provinsvers at være var det slet ikke ilde. Forresten, alt hvad saa køn en Digter gør, er selvfølgelig velgjort“.

Alle fandt denne Dom træffende og fortalte den videre, idet de lagde mere Ondskabsfuldhed i den, end Markisen havde ment. Châtelet blev nu anmodet om at akkompagnere Hr. de Bartas, der mishandlede *Figaro*. Og da man først var begyndt med Musik, skulde Châtelet synge Chateaubriands Romance fra Kejsertiden, og tilsidst sattes de ganske smaa Piger til at spille firhændigt.

Fru de Bargeton, der var fornærmet paa sin Digters Vegne, gengældte Haan med Haan ved at blive inde i sit Boudoir, saalænge Musiken stod paa. Hende fulgte Biskoppen, der havde faaet forklaret, hvilken bitter Ironi, der laa i hans ufrivillige Epigram, og nu vilde gøre det godt igen. Frøken de Rastignac, paa hvem Poesien havde gjort stærkt Indtryk, sneg sig ogsaa ind i Boudoiret, uden at hendes Moder vidste deraf. Louise drog Lucien med sig hen i en Sofa og kunde uden at blive hørt og set hviske ham i Øret:

„Dyrebare Ven, de forstod dig ikke! Men dine Vers er søde, jeg elsker at høre dem“.

Trøstet ved dette Smigreri glemte Lucien for et Øjeblik sine Kvaler.

„Berømmelsen er ingen Godtkøbsvare“, sagde Fru de Bargeton, idet hun tog hans Haand og trykkede den. „De maa lide og taale, min Ven, først saa bliver De stor, Sorgen er Deres Indsats for Udødeligheden. Gærne bar jeg en saadan Kamps Møje! Gud bevare Dem for en mat Tilværelse uden Kampe — et Liv, der ikke har Rum for

Ørnens Vingefang! Jeg misunder Dem Deres Lidelser, thi De lever dog. De skal udfolde Deres Kræfter, De skal haabe paa Sejren! Deres Kamp bliver hæderfuld. Men naar De er stegen til de store Aanders ophøjede Sfære, saa husk paa de Stakler, som Skæbnen gjorde arveløse, og som omkommer efter uafbrudt at have vidst, hvad Livet var, uden at kunne leve. Syng om Planten, der hentørres i Skovdybet og kvæles af Slyngplanter og Snyltevækster uden at være bleven elsket af Solen, Planten, som dør, før den faar blomstret! Vilde det ikke kunne blive et forunderlig melankolsk Digt, et helt fantastisk Sujet? Hvor storslaaet kunde Skildringen ikke gøres af en ung Pige, født under Asiens Himmel eller etsteds i den gule Ørk, og henflyttet til det kolde Vesterland, hvorfra hun forgæves paakalder sin elskede Sol og dør af uforstaaet Smerte, et Offer paa én Gang for Kulde og for Kærlighed! Det vilde være Typen for en Mængde Tilværelser".

„Saaledes kunde De udmale Sjælens Hjemve efter Himlen", mente Biskoppen, „et Digt, der maa være digtet en Gang — jeg tror at finde et Brudstykke af det i Højsangen".

„Det skulde De give Dem i Kast med", sagde Laura de Rastignac med et Udtryk, der røbede hendes naive Tro paa Luciens Geni.

„Frankrig savner en stor, religiøs Digtning", sagde Biskoppen. „Tro mig: Hæderen og Lykken tilhører den talentfulde Mand, der vil arbejde i Religionens Tjeneste".

„Han skal blive Manden", sagde Fru de Bargeton med Pathos. „Ser De ikke, at Digtets Ide allerede lyser i hans Blik som Morgenrødens Flammer".

— Amélie, Fifine, Adrien og Francis viste sig i Døren

til Boudoiret i Følge med Fru de Rastignac, der søgte sin Datter for at bryde op.

„Naïs“, sagde de to Damer, glade ved at forstyrre den fortrolige Samtale i Boudoiret. „De var meget elskværdig, hvis De vilde spille lidt for os“.

„Kære Børn“, svarede Fru de Bargeton. „Hr. de Rubempré vil deklamere os sit Digt „Sankt Johannes paa Pathmos“, et storslaaet, bibelsk Digt“.

„Bibelsk!“ gjentog Fifine forbavset.

Amélie og Fifine gik igen ind i Salen og medførte dette Ord som Stof til Latter og Spot. Lucien undslog sig for at fremsige Digtet og skød Skylden paa sin svigtende Hukommelse. Da han atter viste sig for Selskabet, vakte han ikke længer fjærneste Interesse. Alle passiarede eller spillede. Al Straaleglansen var gaaet af Poeten.

— Saadan tager altsaa den Verden sig ud“, sagde Lucien til sig selv paa Tilbagevejen til Houmeau.

Det var saa langt fra, at han havde tabt Modet, at han tværtimod fandt nye Kræfter i den forsmaaede Ærgærrigheds Raseri. Som han gik, talte han ganske højt med sig selv og hudflettede de Fæhoveder, han havde været i Lag med. Han udtænkte træffende Svar paa de dumme Spørgsmaal, man havde gjort ham, og ærgrede sig kun over, at al den Aandrighed nu kom for sent. Da han kom ind paa Vejen til Bourdeaux, der følger Bjærgets Fod langs Charentes Bredder, troede han i Maaneskinnet at se Eva og David, siddende paa en Træstamme ved Floden, i Nærheden af en Fabrik. Han slog ind paa en Sti, der førte ham henimod dem.

— Medens Lucien begav sig til Pinslerne hos Fru de Bargeton, havde hans Søster iført sig en lyserød Shirtings-

kjole, en Straahat og et lille Silkesjal — en Dragt, der i al sin Simpelhed fuldstændig blændede David. Skønt Bogtrykkeren havde besluttet at tale om sig selv, fandt han ikke et Ord at sige, da han bød den smukke Eva Armen til Vandringen gennem Houmeau. Kærligheden finder Behag i en saadan ærbødig Skræk, der ligner den, som Guds Storhed indgyder de troende. De to forelskede gik i Tavshed henimod Sankt Anna-Broen for at naa Charentes venstre Bred. Eva, der fandt Tavsheden trykkende, stod stille midt paa Broen og saa' paa Floden, som laa forgyldt af den nedgaaende Sol.

„Hvilken smuk Aften", sagde hun for at indlede en Samtale. „Luften er saa lun og dog saa frisk, Blomsterne dufter, Himlen er klar".

„Alt taler til Hjærtet", sagde David for ad Analogiens Vej at naa ind paa sin Kærligheds Sag. „For Folk, der elsker, er der en uendelig Glæde i at genfinde den Poesi, de har i Sjælen, i et Landskabs Linjer, i Luftens Renhed, i Vellugtstrømmene over Jorden. Naturen taler for dem".

„Og den løser ogsaa deres Tungebaand", sagde Eva leende. „De var meget tavs, medens vi gik igennem Houmeau. Det gjorde mig helt genert".

„Jeg syntes, De var saa smuk, at jeg ikke turde tale", sagde David naivt.

„Er jeg da ikke saa smuk nu?" spurgte hun.

„Jo. Men jeg er saa lykkelig ved at være alene med Dem, at — —"

Han tav forlegen og saa' ud mod Højene, ad hvilke Vejen skraanede ned mod Saintes.

„Hvis De har Fornøjelse af denne Tur, glæder det mig inderligt. Jeg synes, det maa være min Pligt at give Dem en Aften til Gengæld for den, De for min Skyld

gav Afkald paa. De viste Dem lige saa højmodig ved at vægre Dem ved at gaa til Fru de Bargeton, som Lucien, da han løb Fare for at fornærme ved sin Begæring".

„Ikke højmodig, men fornuftig", svarede David. „Her, hvor vi er ganske ene uden andre Vidner end Sivene og Buskene ved Charentes Bred, maa jeg have Lov, kære Eva, til at betro Dem nogle af de Bekymringer, som jeg nærer over Luciens nuværende Færd. De og Deres Moder har gjort alt for at løfte ham over den Stilling, han er født til; men har De ikke ufornuftig indviet ham til store Lidelser ved at vække hans Ærgærrighed? Hvorledes vil han kunne hævde sig i den Verden, hvor nu hans Tilbøjeligheder drager ham hen? Jeg kender ham! Han vil helst høste uden at saa. Selskabslivets Pligter vil opsluge hans Tid, og Tiden er den eneste Kapital for Folk, der ikke har anden Formue end deres Evner. Han holder af at glimre; Verden vil skærpe hans Lyst dertil, som ingen Summer vil kunne tilfredsstille; han vil give mange Penge ud uden at tjene nogen; med ét Ord, I har vænnet ham til at anse sig selv for en stor Mand; men Verden forlanger afgjorte Sejre, før den indrømmer én nogensomhelst overlegen Betydning. Nu er det saaledes, at Litteraturens Sejre kun vindes i Ensomhed og ved utrætteligt Arbejde. Hvorledes vil Fru de Bargeton erstatte Deres Broder alle de Dage, han tilbringer for hendes Fødder? Lucien er for stolt til at modtage Hjælp af hende, og paa den anden Side véd vi, at han er for fattig til at vedblive at færdes i hendes Selskab, der i dobbelt Forstand ødelægger ham. Før eller senere vil denne Kvinde lade vor Broder i Stikken efter at have dræbt hans Lyst til Arbejde, men udviklet hans Smag for Luksus, hans Foragt for vort jævne Liv, Kærlighed til Nydelserne, hans Tilbøjelighed til Ørkesløshed —

denne Skødesynd hos digteriske Sjæle. Ja, jeg frygter for, at denne fornemme Dame vil behandle Lucien som et Legetøj: enten holder hun oprigtig af ham og faar ham til at glemme alt andet eller ogsaa bryder hun sig ikke om ham og gør ham ulykkelig — han er jo vanvittig forelsket i hende".

„De gør mig angst og bedrøvet", sagde Eva og standsede ved Broen over Charente. „Men saa længe Moder har Kræfter til at passe sit byrdefulde Arbejde, og saa længe jeg lever, vil Indtægten af vort Arbejde maaske kunne dække Luciens Udgifter og sætte ham i Stand til at oppebie det Øjeblik, da hans Lykke begynder. Jeg skal aldrig tabe Modet: den Bevidsthed, at man arbejder for et Menneske, man elsker, berøver Arbejdet al dets Bitterhed og Møje. Jeg er lykkelig, naar jeg betænker, for hvem jeg anstrænger mig saa meget — om det da ellers er Anstrængelse. Jo, vær kun rolig, vi skal tjene Penge nok til, at Lucien kan gaa i de fine Selskaber. Dèr venter hans Lykke ham".

„Dèr venter ogsaa hans Undergang ham", svarede David. „Hør nu mig, kære Eva. Den langsomme Udarbejdelse af de betydelige Aandsværker kræver enten, at man paa Forhaand ejer en betydelig Formue at leve af, eller ogsaa kræver den den store Resignation: at man lever i Fattigdom. Tro mig! Lucien har en saadan Rædsel for Armod og Forsagelse, han har med saa stort Behag gjort Bekendtskab med Festernes Aroma, hans Forfængelighed er tiltaget i den Grad i Fru de Bargetons Boudoir, at han prøver alt andet, før han trækker sig tilbage fra dette Liv. Og Udbyttet af Deres og Deres Moders Arbejde vil aldrig kunne staa i Forhold til hans Behov og Forbrug".

„De er altsaa kun en falsk Ven“, udbrød Eva fortvivlet. „Ellers vilde De ikke paa den Maade tage Modet fra os“.

„Eva, Eva“, svarede David. „Jeg vilde ønske, jeg var Luciens Broder. De alene kan give mig dette Navn, der vilde tillade ham at modtage alt af mig og give mig Ret til at vise ham min Offervillighed med samme Kærlighed som I andre, men tillige med mere omfattende Beregning. Eva, kære, elskede Barn, De kan sørge for, at Lucien vinder en Skat, af hvilken han uden Skam kan øse. Er en Broders Pung ikke som hans egen? Hvis De vidste alle de Tanker, som Luciens nye Stilling har vakt i mig! Hvis han stadig vil omgaas Fru de Bargeton, bør han ikke længer være min Faktor, saa maa han ikke længer bo i Houmeau, De maa ikke længer arbejde, og Deres Moder ikke længer passe sin Bestilling. Hvis De vilde love at blive min Hustru, vilde alt jævne sig: Lucien kunde bo hos mig paa anden Sal, medens jeg byggede ham en Lejlighed til Baggaarden. Paa den Maade kunde vi skaffe ham et Liv uden Bekymringer, et uafhængigt Liv. Mit Ønske om at støtte Lucien vil ruste min Stræben efter at slaa mig op med et Mod, som jeg ikke ejer, naar det kun gælder mig selv. Men til Dem staar det at give mig Lov til at lægge mig i Selen for ham. Maaské drager han en Gang til Paris, den eneste Skueplads, hvor han kan optræde, og hvor hans Evner vil gøre sig gældende og blive paaskønnede. Det er dyrt at leve i Paris, og vi tre er ikke for mange til at sørge for hans Underhold dèr. Desuden — behøver ikke baade De og Deres Moder en Støtte? Kære Eva, gift Dem med mig for Luciens Skyld. Siden hen kommer De maaské til at holde af mig, naar De ser, hvor jeg gør mig Umage

for at hjælpe ham og for at gøre Dem lykkelig. Vi er begge lige beskedne i vore Vaner, vi trænger ikke til mange Ting; Luciens Lykke skal være vort store Maal!“

„Hensynet til det passende skiller os“, sagde Eva, rørt ved at se, hvor denne store Kærlighed gjorde sig selv lille. „De er rig, og jeg er fattig. Der maa megen Kærlighed til, om man skal komme over en saadan Vanskelighed“.

„De holder altsaa endnu ikke nok af mig?“ spurgte David nedbøjet.

„Deres Fader sætter sig maaské derimod“.

„Nu vel“, svarede David, „hvis vi kun har min Faders Samtykke at vinde, saa bliver De min Hustru. Eva, kæreste Eva, i dette Øjeblik har De gjort mig Livet saa let at bære. Ak, før var mit Hjærte saa tungt af Følelser, som jeg ikke kunde finde Udtryk for. Sig mig kun, at De holder en lille Smule af mig. Saa finder jeg Mod til at tale ud om alt det øvrige“.

„De gør mig virkelig helt skamfuld“, sagde hun. „Men siden vi nu betror hinanden vore Følelser, vil jeg sige Dem, at jeg aldrig nogensinde har tænkt paa en anden Mand end Dem. I Dem har jeg set en af de Mænd, hvem en Kvinde er stolt ved at tilhøre, og jeg vovede aldrig at haabe paa en saadan Fremtid for mig fattige Arbejderske“.

„Det er godt, det er godt“, sagde han og satte sig paa Brobommens Tværbjælke — til dette Sted var de vendte tilbage efter uden at sanse det uafbrudt at have vandret samme Strækning frem og tilbage.

„Hvad er der i Vejen?“ spurgte hun, idet hun for første Gang udtrykte den yndige Uro, som Kvinden føler for et Væsen, der tilhører hende.

„Intet andet end godt“, sagde han. „Min Sjæl er kun overvældet, min Tanke blændet, nu da hele Livet ligger i Lys for mig. Hvorfor skal jeg være den lykkeligste!“ udbrød han med et melankolsk Udtryk. „Jo, jeg véd det“.

Eva betragtede David med en koket og tvivlende Mine, der bad om en Forklaring.

„Kære Eva, jeg modtager langt mere end jeg giver. Derfor vil jeg altid holde mere af Dem end De af mig, fordi jeg har mere Grund til at holde af Dem. De er en Engel, og jeg er kun et Menneske“.

„Saa lærd er jeg ikke“, svarede Eva smilende. „Jeg holder meget, meget af Dem . . .“

„Ligesaameget som af Lucien?“ afbrød han hende.

„Nok til at blive Deres Hustru, til at være Deres i ét og alt og prøve paa aldrig at volde Dem en Sorg i det — først maaské lidt vanskelige — Liv, vi skal føre sammen“.

„Har De mærket, Eva, at jeg holdt af Dem fra den første Dag, jeg saa' Dem?“

„Hvilken Kvinde mærker ikke, naar en Mand holder af hende?“ spurgte Eva til Gengæld.

„Lad mig nu forjage Deres Skuffelse med Hensyn til min formodede Rigdom. Jeg er fattig, kære Eva. Min Fader har gjort sig en Glæde af at ruinere mig; han har spekuleret i mit Arbejde; han har baaret sig ad som saa mange indbildte Velgørere overfor deres Protegéer. Hvis jeg bliver rig, skal det være ved Deres Hjælp. Dette er ikke den forelskedes Ord, men Tænkerens Fornuftslutning. Jeg maa lære Dem at kende mine Fejl; de er uhyre store for en Mand, der er nødt til at tjene en Formue. Min Karakter, mine Vaner, mine Yndlingsbeskæftigelser gør

mig uskikket til alt, hvad der hedder Forretning og Spekulation, og dog kan vi kun blive rige ved at kaste os over en eller anden Industrigren. Selv om jeg er i Stand til at opdage en Guldmine, er jeg i en forunderlig Grad ude af Stand til at udnytte den. Men De, som af Kærlighed til Deres Broder har paataget Dem det drøjeste Arbejde, De som har Talent for Økonomi, den virkelige Forretningsmands taalmodige Opmærksomhed, De skal høste, naar jeg faar saaet. Vor Stilling — ja, det er snart længe siden, jeg begyndte at regne mig med til Deres Familje — ligger mig saa tungt paa Hjærte, at jeg har anvendt Dage og Nætter paa at udtænke en Udvej til at tjene Penge. Mine Kundskaber i Kemi og min Agtpaagivenhed overfor Fagets Krav har bragt mig paa Spŏret af en indbringende Opfindelse. Endnu kan jeg ikke fortælle Dem noget derom. Jeg forudser, at det vil trække i Langdrag. Maaské maa vi døje adskilligt nogle Aar igennem; men omsider finder jeg nok den Reform i vor Industri, som jeg ikke er den eneste, der søger; kommer jeg først, skaber den os en stor Formue. Jeg har ikke sagt noget til Lucien; hans fyrige Temperament vilde ødelægge alt; han vilde omsætte mine Forhaabninger i Virkelighed, leve som Matador og maaské sætte sig i Gæld. Lad derfor ikke min Hemmelighed gaa videre: Kun det milde og kære Samliv med Dem vil kunne trøste mig, medens de langvarige Forsøg staar paa; Længslen efter at gøre Dem og Lucien rige vil give mig Standhaftighed og Haardnakkethed — —“.

„Jeg havde jo nok anet“, afbrød Eva ham, „at De var en af disse Opfindere, der ligesom stakkels Fader trængte til en Kvindes Omsorg og Hjælp“.

„De holder altsaa af mig! Aa, sig mig det uden

Frygt! I Deres Navn har jeg jo set et Symbol paa min Kærlighed. Eva var den eneste Kvinde, der var til i Verden, og hvad der paa den Maade var sandt for Adam, er det i aandelig Betydning for mig. Tør jeg tro, at De elsker mig?“

„Ja“, sagde hun og lagde langt Eftertryk paa denne ene Stavelse som for at udtrykke Omfanget af sine Følelser.

„Lad os sætte os her“, sagde han og førte ved Haanden Eva hen til en lang Bjælke, der laa tæt ved Foden af en Papirmølles Hjul. „Lad mig indaande Aftenens Luft, beundre de skælvende Maanestraaler over Vandet, hele denne Natur, hvor jeg læser min Lykke skrevet i alt, og som nu for første Gang viser sig for mig i al sin Herlighed, i Lys af Kærligheden, forskønnet af Dem. Eva, dette er det første uforstyrret lykkelige Øjeblik, som Skæbnen har givet mig. Jeg tror ikke, at Lucien er saa lykkelig som jeg“.

David følte Evas Haand varm og skælvende i sin og fældede en Taare paa den.

„Faar jeg ikke Hemmeligheden at vide?“ spurgte Eva med indsmigrende Stemme.

„De har Ret dertil; thi Deres Fader har beskæftiget sig med dette Spørgsmaal, som snart bliver et vigtigt Spørgsmaal“.

Og nu gav han hende i saa letfattelige Udtryk, han kunde finde, de nærmere Oplysninger om sin nye Opfindelse med Hensyn til Papirmassen og dens Sammensætning. Han tilføjede, da han havde afsluttet sin Forklaring:

„Det er Deres Broder, som har fortalt mig om den Ide, Deres Fader havde: at bruge visse trevlede Planter

til Fabrikation af Papir. De ser altsaa selv, at hvis det lykkes for mig, har De Ret . . .“

I dette Øjeblik kom Lucien til og afbrød Davids ædelmodige Forslag.

Han sagde:

„Jeg véd ikke, om I har fundet denne Aften smuk. For mig har den været frygtelig“.

„Stakkels Lucien, hvad er der hændt dig?“ spurgte Eva, forfærdet over det ophidsede Udtryk i Broderens Ansigt.

Den opbragte Digter fortalte om de Kvaler, han havde gennemgaaet, og udøste i disse venligstemte Hjærter den Flod af Tanker, der brød ind over ham. Eva og David hørte i Tavshed paa Lucien og var ikke glade ved at se denne Strøm af Lidelser rinde, der afslørede Storhed og Smaalighed paa én Gang.

Lucien endte sin Beretning:

„Hr. de Bargeton er en gammel Mand. Det varer næppe længe, før han dør af Apoplexi. Saa skal jeg herske over denne hovmodige Race, saa gifter jeg mig med Fru de Bargeton. Jeg har i Aften i hendes Øjne læst en Kærlighed, der svarer til min. Ja, hun har blødt af mine Saar, hun har mildnet mine Kvaler! Hun er lige saa højsindet og stor som smuk og indtagende. Hun vil aldrig forraade mig!“

„Er det nu ikke paa Tid at skaffe ham en rolig Tilværelse?“ hviskede David til Eva.

I Tavshed trykkede Eva hans Arm. David forstod hendes Tankegang og skyndte sig at fortælle Lucien om de Planer, de havde haft under Overvejelse. De to Kærestefolk var i lige saa høj Grad som Lucien optagne af sig selv. Følgelig lagde Eva og David, i deres Iver for

at faa deres Lykke anerkendt; slet ikke Mærke til det Udbrud af Overraskelse, der undslap Fru de Bargetons Tilbeder, da han hørte om Forbindelsen mellem hans Søster og David. Lucien drømte allerede om at skaffe sin Søster et smukt Parti, naar han selv var naaet tilvejrs, for at understøtte sin Ærgærrighed med en indflydelsesrig Familjes Interesse; nu blev han ærgerlig ved i denne Pagt at finde en Hindring mere for sin Fremadstræben.

„Selv om Fru de Bargeton indvilger i at blive Fru de Rubempré, vil hun dog aldrig finde sig i at være Svigerinde til David Séchard!“

Denne Sætning er det korte og rammende Udtryk for de Tanker, der nu martrede Luciens Hjærte.

„Louise har Ret! Mennesker med en Fremtid forstaas aldrig af deres Familje“, tænkte han med Bitterhed.

Hvis denne Forlovelse var bleven meddelt ham i et Øjeblik, da han ikke netop i sin Fantasi havde taget Livet af Hr. de Bargeton, vilde han rimeligvis være udbrudt i den mest levende Glæde. Saaledes som Forholdene var, og som en køn, formueløs ung Piges Fremtid kunde tænkes, vilde han have betragtet dette Ægteskab som en uventet Lykke. Men han var inde i en af de gyldne Drømme, i hvilke unge Mænd paa Ryggen af et „hvis“ eller „dersom“ sætter over alle Hindringer. Nylig saa' han sig selv som herskende over Samfundet; Poeten maatte da lide ved saa hurtig at skulle kaldes tilbage til Virkeligheden. Eva og David gjorde sig ikke anden Forestilling om Grunden til deres Broders Tavshed, end at han var overvældet af saa megen Ædelmodighed. For disse tvende ædle Naturer vidnede et tavst Samtykke netop om sandt Venskab. Med mild og hjærtelig Veltalenhed begyndte Bogtrykkeren at skildre al den Lykke,

som ventede dem alle fire. Han gjorde Familjen saa lykkelig og sin Broder saa uafhængig, at Lucien, henreven af Davids Stemme og Evas Kærtegn, under Vejens Skygger, langs den stille, lysende Charente i den lune, stjerneklare Nat forglemte den Tornekrone, som Samfundet havde trykket paa hans Hoved. Hr. de Rubempré vedkendte sig omsider David. Hans letbevægelige Karakter bragte ham i en Haandevending tilbage til det nøgterne, arbejdsomme, borgerlige Liv, han havde ført; han saa' det forskønnet og uden Bekymringer. Den adelige Verdens Larm fjærnede sig mere og mere. Da de omsider igen traadte Houmeaus Stenbro, trykkede den ærgærrige Yngling sin Broders Haand og gav de lykkelige elskende sit Samtykke.

„Forudsat da, at din Fader ikke sætter sig imod Ægteskabet", sagde han til David.

„Du véd jo nok, hvor ligegyldig jeg er ham; han lever for sig selv og ikke for andre. Men i Morgen skal jeg alligevel besøge ham i Marsac, om ikke for andet, saa for at bevæge ham til de Ombygninger, vi maa have foretaget".

David fulgte Broderen og Søsteren hjem til Fru Chardon, hvem han bad om Evas Haand med en Iver, der ikke tilstedte nogen Tøven. Moderen tog sin Datters Haand, lagde den glad i Davids, og nu var David bleven saa dristig, at han vovede et Kys paa sin smukke Forlovedes Pande; rødmende smilede hun til ham.

Moderen rettede Blikket opad som for at anraabe om Guds Velsignelse:

„De er modig, Barn", sagde hun til David, „thi vi er fortrolige med Ulykken, og blot den ikke hænger ved os".

„Vi skal blive rige og lykkelige, sagde David alvor-

ligt. „Til en Begyndelse skal De opgive Deres Gærning som Sygeplejerske og flytte til Angoulème med Deres Datter og Lucien“.

De tre Børn kappedes nu om at fortælle deres forbavsede Moder deres store Planer; det blev en af disse hyggelige Familjepassiarer, i hvilke man morer sig med paa Forhaand at nyde alle Glæder, der er i Vente. Tilsidst maatte de sætte David paa Døren; han havde helst set, at denne Aften varede evigt. Klokken var et, da Lucien fulgte sin tilkommende Svoger tilbage til Palet-Porten. Den brave Postel var helt urolig over dette uvante Røre. Han havde aabnet sit Vindu og ved paa denne Tid af Døgnet at se Lys i Evas Værelse, sagde han til sig selv:

„Hvad er der dog paa Færde hos Chardons?“

„Hør, min Dreng“, sagde han, da han saa' Lucien komme tilbage. „Hvad er der i Vejen? Er der noget, jeg kan være til Hjælp med?“

„Nej“, svarede Digteren. „Men da De er vor Ven, kan jeg godt fortælle Dem det; Moder har i Aften skænket David Séchard min Søsters Haand“.

I Stedet for at svare lukkede Postel sit Vindu med et Smæld, fortvivlet over at han ikke selv havde friet til Frøken Chardon.

— I Stedet for at vende tilbage til Angoulème, slog David ind paa Vejen til Marsac.

Han vilde gaa hjem til sin Fader med det samme, og ved Solopgang naaede han til Indhegningen, der stødte til Huset. Over en Hæk opdagede han den gamle Bjørns Hoved.

„Godmorgen, Fa'er“, sagde David.

„Hvad? Er det dig, min Dreng? Hvor kan det

være, at du er ude paa denne Tid af Dagen? Kom denne Vej ind", sagde Vingaardsejeren og viste sin Søn en lille Aabning i Hækken. „Mine Vigner staar brillant, ikke én Vinstok er frosset ihjæl. Det bliver en udmærket Høst i Aar".

„Fa'er — jeg har en vigtig Sag at tale med dig om".

„Naa — hvordan gaar det med Presserne. Du maa jo tjene Penge som Skidt, din Rad".

„Jeg kommer til at tjene Penge, Fa'er, men i Øjeblikket er jeg ikke rig".

„Hvad er det, du vil mig?"

„Fa'er, jeg har i Sinde at gifte mig. Jeg kommer for at bede dig . . ."

„Bede mig? Om hvad — nej, her er vinket af, min Dreng. Gift dig, det giver jeg mit Samtykke til — men ellers give dig noget, kan jeg ikke. Jeg ejer ikke en Sou".

„Fa'er — jeg beder jo kun om dit Samtykke".

„Naa, det er en anden Sag. Hvem gifter du dig med om man tør spørge?"

„Med Frøken Eva Chardon".

„Hvem er det? Har hun noget at leve af?"

„Hun er Datter af den afdøde Chardon, Apothekeren i Houmeau".

„Naa, saa du gifter dig med en Pige fra Houmeau, du, som hører til det rigtige Borgerskab, du, som er kongelig Bogtrykker i Angoulème! Det er Opdragelsens Frugter! Det er derfor, man sætter sine Børn i lærd Skole! — Naa, men hun er vel meget rig, min Dreng?" sagde den gamle Vingaardsmand og nærmede sig med indsmigrende Lader sin Søn. „For naar du gifter dig med en Pige fra Houmeau, maa hun have noget paa Kistebunden. Saa

meget desto bedre! Saa faar jeg vel Lejen betalt. Du véd nok, min Dreng, at du skylder mig Leje for to Aar og tre Maaneder, det bliver lige 2700 Francs, som vilde komme mig rigtig belejligt til at betale Bødkeren med. Hvis du ikke netop var min Søn, havde jeg Ret til at forlange Renter deraf. Forretninger er nu én Gang Forretninger. Men dem eftergiver jeg dig. Naa, hvormeget ejer hun saa?“

„Ligesaa meget, som min Moder ejede“.

Den gamle Vingaardsmand var lige ved at udbryde: „Kun 10,000 Francs!“

Men han huskede, at han havde vægret sig ved at gøre sin Søn Regnskab for denne Sum og sagde:

„Hun ejer altsaa ingenting“.

„Min Moders Eje var hendes Forstand og hendes Skønhed!“

„Ja, gaa du paa Marked med det og se, hvad man giver dig for det! Du gode Gud, hvor Forældre dog har Sorg af deres Børn! Da jeg giftede mig, David, ejede jeg ikke andet end en Papirshue paa Hovedet og saa mine to Arme; jeg var en arm Bjørn. Men med det smukke Trykkeri, som jeg har givet dig, med din Forretning og dine Kundskaber bør du ægte en Dame fra Byen, en, der ejer en 30—40000 Francs. Lad din Forelskelse fare — saa skal jeg være Mand for at faa dig godt gift! En Milsvej herfra bor der en Enke paa to og tredive Aar, en Møllerkone, som i det allermindste har 100,000 Francs til Bedste; det er noget for dig. Du kan føje hendes Jorder til Marsacs, de grænser til hinanden! Hvilken prægtig Ejendom vi paa den Maade fik, og hvor jeg skulde styre den! Der siges, at hun vil gifte sig med sin Forkarl, Courtois, ham maa du sagtens kunne stikke

ud! Saa kunde jeg drive Møllen, medens hun spadserede som fin Dame i Angoulème . . .“

„Fa'er — jeg er bunden . . .“

„David, du forstaar dig ikke paa Forretninger, du ødelægger dig selv. Ja, hvis du gifter dig med dette Pigebarn fra Houmeau, saa vil jeg have Orden paa Tingene mellem os, saa stævner jeg dig til at betale mig Lejen; thi jeg aner intet godt. Aa, mine stakkels Presser, mine stakkels Presser! Det kostede Penge at give jer Olie, at holde jer i god Stand og lade jer arbejde. Kun en god Høst kan nu trøste mig“.

„Kære Fa'er — hidtil synes jeg dog ikke, jeg har voldet dig videre Sorg . . .“

„Eller betalt mig videre Leje“, svarede Vingaardsejeren.

„Foruden om dit Samtykke til mit Giftermaal vilde jeg bede dig om at bygge mig en anden Etage paa dit Hus og opføre en Lejlighed ovenover Skraataget“.

„Umuligt! Jeg ejer ikke en Hvid, det véd du jo godt. Desuden vilde det jo være at smide Pengene ud af Vinduet. Hvad Nytte skulde jeg have deraf? Naa, det er derfor, du staar op, før Fanden faar Sko paa — for at bede mig indlade mig paa Byggerier, der kunde ruinere en Konge. Selv om du hedder David, ejer jeg ikke Salomons Skatte. Du maa jo være fra Forstanden. Se dèr, den faar mange Druer“, afbrød han sig selv for at vise David en Vinstok. „Det er Børn, der ikke skuffer deres Forældres Forventninger. Dig har jeg sat i lærd Skole, betalt uhyre Summer for at skaffe dig gode Kundskaber, du har lært hos Didot, og ud af alt det har jeg, at du til Svigerdatter giver mig en Tøs fra Houmeau, som ikke har en Skilling i Medgift. Hvis du ikke havde studeret, men var bleven under min Opsigt, saa vilde du

have opført dig efter mit Ønske og kunde den Dag i Dag gifte dig med en Møllerkone paa 100,000 Francs uden at medregne Møllen. Og saa bilder du dig ind, at jeg vil lønne dine kærlige Følelser med at bygge Paladser for dig! Ligesom det Hus, du bor i, kun havde været Bolig for Svin de sidste Par hundred Aar, og din Pige fra Houmeau var for fin til at ligge der. Hun er maaské Dronning af Frankrig?“

„Godt, Fa'er, saa bygger jeg den anden Etage for min egen Regning; det bliver Sønnen, som beriger Faderen. Det er ganske vist den omvendte Verden, men det ser man jo tit“.

„Hvad skal det sige, min Dreng? Du har Penge til at bygge for, men ikke til at betale din Leje? Din Slubbert, du fører altsaa din Fader bag Lyset!“

Saaledes stillet blev Spørgsmaalet vanskeligt at løse, thi den gode Mand var henrykt ved at bringe sin Søn saaledes i Klemme, at han selv intet behøvede at give ham og dog kunde bevare Skinnet af faderlig Godhed. Følgelig kunde David kun opnaa en blot og bar Tilladelse til at gifte sig og til paa egen Bekostning at foretage alle de Ombygninger, han havde Brug for, i Fædrenehuset. Den gamle Bjørn, dette Pragteksemplar af en konservativ Fader, viste sin Søn det Hensyn ikke at forlange sin Leje og ikke at plyndre ham for de Sparepenge, han havde været saa uforsigtig at røbe.

Sørgmodig vendte David hjem: han var nu paa det rene med, at kom Ulykken engang, kunde han ikke regne paa sin Faders Hjælp.

— — I hele Angoulème talte man ikke om andet end Biskoppens Vittighed og Fru de Bargetons Svar. De mindste Enkeltheder blev i den Grad omformede, for-

størrede og forskønnede, at Digteren blev Øjeblikkets Helt. Fra den fornemme Sfære, hvori det egentlige Uvejr rasede, dryppede der nogle Draaber ned til de borgerlige Kredse. Da Lucien paa Vejen til Fru de Bargeton passerede gennem Beaulieu, lagde han Mærke til den misundelige Interesse, med hvilken adskillige unge Mennesker betragtede ham, og opsnappede nogle Ord, som kildrede hans Forfængelighed.

„Dèr gaar en lykkelig ung Mand“, sagde en grim Sagførerskriver, der hed Petit-Claud; han havde været Luciens Skolekammerat og plejede at anlægge en beskyttende Mine overfor ham.

„Ja, det er sikkert nok! Han er køn, han har Talent og Fru de Bargeton er helt forgabet i ham“, svarede en ung Herre af god Familje, der havde været til Stede ved Oplæsningen.

Lucien havde utaalmodigt oppebiet den Time paa Dagen, da han vidste, han traf Louise alene; han følte Trang til at erhverve hendes Samtykke til hans Søsters Ægteskab; i den Grad raadede denne Kvinde for hans Laden og Gøren. Efter Soiréen den foregaaende Dag vilde Louise maaské være mildt stemt, og denne Mildhed kunde hidføre et lykkeligt Øjeblik. Han havde ikke taget fejl: Fru de Bargeton modtog ham med en overstrømmende Følelse, der syntes denne Begynder i Kærlighed et rørende Fremskridt i hendes Lidenskab. Hun overlod sine smukke Guldhaar, sine Hænder, sine Kinder til Poetens flammende Kys; han havde jo lidt saa meget den foregaaende Dag!

„Hvis du havde set dit eget Ansigt, medens du læste!“ sagde hun; thi Aftenen før var de naaet til at bruge det fortrolige Du — dette Sprogets Kærtegn — til hinanden, dengang Louise i Sofaen med sin hvide Haand

havde aftørret de Sveddraaber, der perlede paa den Pande, hun helst vilde bekranse. „Dine smukke Øjne skød Gnister! Ved dine Læber saa' jeg befæstede de gyldne Lænker, der binder Hjærterne til Digternes Mund. Du skal læse hele Chénier for mig. Han er Digteren for dem, der elsker. Du maa ikke længer være ulykkelig, jeg vil ikke have det! Dyrebare Ven, jeg skal skabe dig en Oase, hvor du ret kan leve dit Digterliv, afvexlende virksomt og nydende, i Hvile og i Arbejde og i Tænkning. Men glem aldrig, at du skylder mig dine Laurer, og at din Berømmelse skal holde mig skadesløs for de Lidelser, der vil ramme mig. Stakkels lille, denne Verden vil spare mig saa lidt som dig; saaledes hævner den sig over den Lykke, den ikke selv har Del i. Ja, jeg vil altid blive misundt. Lagde du ikke Mærke til det igaar? Saa' du dem ikke sværme som Spyfluer om de Saar, de selv slog? Men jeg var lykkelig. Jeg levede! Det er saa længe siden, at alle mit Hjærtes Strænge har givet Klang!“

Louises Kinder var vaade af Taarer. Lucien tog hendes Haand; et langt Kys trykkede han paa den som Svar paa hendes Ord. Poetens tomme Forfængelighed blev altsaa smigret af denne Kvinde, som af hans Moder, hans Søster og David. Hver af hans nærmeste vedblev at højne den indbildte Piedestal, paa hvilken han plejede at anbringe sig.

„Skønne Louise, du vil altsaa nok være min Beatrice, men en Beatrice, der lader sig elske?“

Hun slog sine smukke Øjne op, som hun havde holdt nedslaaede og sagde, medens et engleligt Smil modsagde hendes Ord:

„Hvis du fortjener det, saa . . . senere! Er du ikke

lykkelig? Er det ikke Lykken at eje et Hjærte ubeskaaret, at kunne sige alt med Vished for at blive forstaaet?“

„Jo“, svarede han, lidt surmulende.

„Barn“, drillede hun ham. „Naa, har du ikke noget at fortælle mig? Du var jo helt tankefuld, da du kom“.

Lucien betroede frygtsomt sin højtelskede om Davids og Evas gensidige Kærlighed og det paatænkte Ægteskab.

„Stakkels Lucien“, sagde hun, „han er bange for at faa Bank og blive skændt paa, som om det var ham selv, der giftede sig! Hvad Ulykke er der i d e t?“ vedblev hun, idet hendes Hænder kærtegnende gled gennem Luciens Haar. „Hvad har jeg at gøre med din Familje, i hvilken du er Undtagelsen? Om min Fader giftede sig med sin Tjenestepige, — vilde det anfægte dig synderligt? Kære Barn, naar to Mennesker elsker hinanden, er de al Familje for hinanden. Har jeg nogen anden Interesse i Verden end min Lucien? Bliv en stor Mand, vind Hæder og Ry — andet skal vi ikke tænke paa!“

Ved dette egenkærlige Svar følte Lucien sig som det lykkeligste Menneske i Verden. Just som han lyttede til de vanvittige Grunde, hvormed Louise beviste ham, at de slet ikke havde andre at bekymre sig om, kom Hr. de Bargeton til. Lucien rynkede Panden og syntes forstemt; Louise gav ham et Vink og bad ham blive til Middag hos dem; saa kunde han bagefter læse højt af André de Chénier, til Spillepartierne og de andre faste Gæster kom.

„De gør ikke blot hende, men ogsaa mig en Fornøjelse derved“, sagde Hr. de Bargeton. „Intet bekommer mig bedre, end at der bliver læst højt efter Middagen“.

Forkælet af Hr. de Bargeton, forkælet af Louise, behandlet af Tjenestefolkene med den Ærbødighed, de

viser deres Herskabs bedste Venner, blev Lucien i Bargetons Hus og fandt sig til Rette, som om han hørte hjemme i disse gode Kaar. Da Værelserne ud paa Aftenen fyldtes af Gæster, følte han sig saa stærk ved Hr. de Bargetons Dumhed og Louises Kærlighed, at han anlagde en Herskermine, som fandt Opmuntring hos hans tilbedte. Han nød Behageligheder ne ved det Despoti, Naïs havde tilrevet sig, og som hun delte med ham. Han forsøgte kort sagt denne Aften at give Partiet som den lille Bys Helt. Ved at se Luciens nye Holdning, var der somme, der troede, at han — for at bruge et gammeldags Udtryk — stod i intimeste Forstaaelse med Fru de Bargeton. Amélie, der var kommen sammen med du Châtelet, udtalte sig i et Hjørne af Salen, hvor de misundelige og skinsyge havde samlet sig, om denne store Ulykke.

„Gør ikke Naïs ansvarlig for et ungt Menneskes forfængelige Nykker ved at være kommen i en Kreds, hvortil han aldrig ventede at faa Adgang“, sagde Châtelet. „Ser De ikke, at denne Chardon optager en Verdensdames elskværdige Talemaader som Gunstbevisninger? Han forstaar endnu ikke at gøre Forskel paa den Tavshed, som den sande Lidenskab bevarer, og det beskyttende Sprog, som hans Skønhed, hans Ungdom og hans Talent gør ham fortjent til! Damerne var meget at beklage, om de var skyldige i alle de Lyster, de vækker hos os. Han er sikkert nok forelsket, men hvad Naïs angaar . . .“

„Aa, Naïs“, gentog den troløse Amélie. „Naïs er saamænd lykkelig nok over den Forelskelse. I hendes Alder er der noget saa forførerisk ved en ung Mands Kærlighed! Man bliver ung igen i hans Nærhed, man spiller den unge Pige, tillægger sig hendes Skrupler, hendes Manerer uden at betænke det latterlige derved.

Vil man bare se, hvor den Apothekersøn sætter Næsen til Vejrs i Fru de Bargetons Hus".

„Kærlighed lader Afstanden svinde", nynnede Adrien.

Dagen efter var der ikke et eneste Hus i Angoulème, hvor man ikke drøftede det fortrolige Forhold, der bestod mellem Hr. Chardon, *alias* de Rubempré, og Fru de Bargeton. Skønt de knapt nok var skyldige i nogle Kys, anklagede Alverden dem allerede for at have taget Skridtet fuldt ud. Besynderlig lunefuldt er „Selskabet" i sine Domme og sine Krav. Der er Kvinder, hvem alt er tilladt. De kan foretage sig de urimeligste Ting; alting klæder dem, alle kappes om at retfærdiggøre deres Handlinger. Men der er andre, mod hvilke Verden er utrolig stræng: de kan gøre alt muligt godt, aldrig bedrage eller svigte, aldrig gøre sig skyldige i en Dumhed; alligevel er det med dem som med beundrede Statuer: man tager dem bort fra deres Piedestal, saa saare Vinterens Vejrlig har berøvet dem en Finger eller knækket deres Næse; intet menneskeligt tillader man dem, de har bestandig at være guddommelige og fuldendte. Et eneste Blik fra Fru de Bargeton til Lucien opvejede Zizines og Francis' tolvaarige Lykke. Et Haandtryk, vekslet mellem de to forelskede, vilde drage et helt Uvejr ned over dem fra den samlede Charente-Egn.

— — Fra Paris havde David medbragt en hemmelig Spareskilling, som han nu bestemte skulde betale hans Bryllup og Opførelsen af Andenetagen paa Faderens Hus. At udvide dette Hus var jo at arbejde for sig selv; før eller senere maatte det jo tilfalde ham, hans Fader var 78 Aar gammel. Bogtrykkeren indrettede altsaa en Lejlighed til Lucien og møblerede vakkert den første Sal, hvor den smukke Eva skulde tilbringe sit Liv. Det blev

en fornøjelig og ublandet lykkelig Tid for de to Venner. Skønt træt af Provinstilværelsens ynkelige Forhold og forpint af denne snavsede Sparsommelighed, som gjorde et Femfrancsstykke til en svimlende Sum, fandt Lucien sig uden Klage i Fattigdommens Beregninger og Afsavn. Hans mørke Melankoli havde veget Pladsen for Haabets straalende Udtryk. Han saa' sin Lykkestjerne over sit Hoved; han drømte om et Liv i Herlighed, idet han byggede sin egen Lykke paa Hr. de Bargetons Grav. Thi Hr. de Bargeton havde fra Tid til anden vanskeligt ved at fordøje og nærede den lykkelige Mani at betragte Indigestionen ovenpaa Middagen som en Sygdom, der maatte kureres ved et kraftigt Aftensmaaltid. —

Ved Septembers Begyndelse var Lucien ikke længer Faktor; han var Hr. de Rubempré og havde en prægtig Bolig i Sammenligning med det ynkelige Kvistkammer, den lille Chardon havde beboet i Houmeau; han var ikke længer en fra Houmeau, han boede i det fine Angoulème og spiste saadan noget som fire Gange om Ugen Middag hos Fru de Bargeton. Han kom i Huset hos Biskoppen, der havde fattet Godhed for ham. Hans Beskæftigelser anviste ham Plads blandt de højere Klasser. Engang i Tiden skulde han jo skrives ind mellem Frankrigs Berømtheder. Han havde en smuk Dagligstue, et nydeligt Sovekammer og et smagfuldt Arbejdsværelse; og han kunde let trøste sig over, at han maanedlig maatte modtage tredive Francs af de Penge, hans Søster og hans Moder møjsommelig tjente. Thi han øjnede den Dag, da den historiske Roman, paa hvilken han i to Aar havde arbejdet, *Karl den niendes Bueskytte*, samt en Digtsamling, *Margeriterne*, skulde gøre hans Navn kendt i Literaturens Verden og skaffe ham Penge nok til at be-

tale sin Gæld til Moderen, Søsteren og David. Følgelig modtog han nu deres Ofre med rolig Sikkerhed, smilede ad sin Fattigdom, ja, ligefrem nød sine sidste Genvordigheder. Eva og David havde sørget for deres Broders Lykke, før de beskæftigede sig med deres egen, og Ægteskabet var følgelig blevet udsat en Tid. Men hvem der kendte Lucien, vilde ikke forbavses over denne Hengivenhed. Han var saa hjærtevindende, hans Væsen var saa indtagende, han fandt saa vakkert et Udtryk for sin Utaalmodighed og sine Ønsker. Han vandt altid sin Sag, endnu før han begyndte at tale — forresten en skæbnesvanger Egenskab, der ødelægger flere unge Mennesker, end den frelser. Og Eva havde selv ønsket denne Udsættelse, økonomisk vilde hun skaffe til Veje de forskellige Ejendele, en ung Husholdning har behov. Hvad kunde de to forelskede nægte en Broder, som, naar han saa' sin Søster arbejde, ret af Hjærtet kunde udbryde: „Bare jeg kunde sy?“ Den alvorlige og iagttagende David var ham ikke mindre hengiven end Eva. Ikke desto mindre var han ængstelig for den Forandring, der foregik med Lucien efter hans Triumf hos Fru de Bargeton; han frygtede for, at Lucien skulde fatte Ringeagt for de jævne, borgerlige Forhold. For at prøve sin Broder stillede David ham undertiden Valget mellem Familjens patriarkalske Glæder og den store Verdens Fornøjelser. Og naar han saa' Lucien ofre dem de forfængelige Nydelser, udbrød han: „De ødelægger ham alligevel ikke for os“. Mange Gange foretog de tre Venner og Fru Chardon Fornøjelsesture, som man nu har dem i Provinsen; de spaserede i Skovene i Nærheden af Angoulème, langs Charente; de spiste i det grønne, Davids Læredreng bragte Maden til bestemt Tid hen paa det aftalte Sted. Naar de, lidt trætte, vendte

hjem om Aftenen, havde de ikke givet tre Francs ud. Naar de rigtig flottede sig og spiste i et eller andet landligt Værtshus, kunde det løbe op til fem Francs, at dele mellem David og Familien Chardon. David var Lucien af Hjærtet taknemlig, fordi han paa disse Udflugter glemte de rige Omgivelser hos Fru de Bargeton og de flotte Middage i Byen. Thi paa dette Tidspunkt var der mange, der feterede den store Mand fra Angoulème.

Saaledes stod Sagerne. Det tilkommende Ægtepar havde næsten alle deres Forhold i Orden. Og David var netop taget ud til Marsac for at bevæge sin Fader til at komme med til deres Bryllup i Haab om, at Bjørnen skulde blive indtaget i sin Svigerdatter og gaa ind paa at bidrage til de betydelige Omkostninger, som Omordningen af Huset havde medført. Da indtraf der en af disse Begivenheder, som i en lille By vender op og ned paa alle Forhold.

Lucien og Louise havde i Châtelet en Husspion, som med en Haardnakkethed, der dikteredes af Had blandet med Lidenskab og Havesyge, spejdede efter Lejlighed til at hidføre en Skandale. Det var hans Hensigt at drive Fru de Bargeton til at erklære sig saa tydeligt for Lucien, at hun blev, hvad man kalder, kompromitteret. Han havde paataget sig Rollen som Fru de Bargetons beskedne Fortrolige, men medens han i Minage-Gaden lod, som om han beundrede Lucien, modarbejdede han ham alle andre Steder. Umærkeligt havde han erhvervet sig Retten til at komme, naar han vilde, hos Naïs, som ikke længere havde Mistro til sin gamle Tilbeder; men han havde troet, at det var videre fremme mellem de to elskende, end det i Virkeligheden var — alt var nemlig stadig platonisk, til stor Fortvivlelse baade for Louise og Lucien. Tit er det

et Tilfælde, der raader for saadant et Forholds nærmere Udvikling. To Mennesker kommer ind paa at tale om Følelser i Stedet for at handle, de fægter i aaben Mark i Stedet for at belejre. Saaledes gøre de sig ofte lede ved hinanden ved at trække deres Lykke ud i det tomme Rum. Saa er det, at to forelskede giver sig Tid til at overveje, til at tage Maal af hinanden. Og Lidenskaben, som drog ud under flyvende Faner, parat til at erobre en Verden, vender tit hjem uden Sejr, skamfuld, vaabenløs, flov over sig selv. Undertiden forklares dette af Ungdommens Frygtsomhed og af den Lyst til at opsætte, som Kvinder, der er i Færd med deres første Eventyr, behager sig i. Thi den Slags gensidige Skuffelser kender hverken Forføreren, der kender sit Fag, eller den øvede Kokette.

Forresten stiller Livet i Provinsen sig i en forbavsende Grad imod den egentlige Tilfredsstillelse af Kærligheden og begunstiger den mere sjælelige Side af Sagen. Dette Liv er baseret paa et saa gennemført Spioneri, paa en saadan Leven aabenlyst for alle, det tillader saa lidt en Fortrolighed, hvor uskyldig den end er, de reneste Forhold bliver dèr saa ufornuftigt gjort til Genstand for Beskyldninger, at mange Kvinder trods deres Brødefrihed faar ødelagt deres gode Navn og Rygte.

I Fru de Bargetons Hus kom og gik Tjenestefolkene uden at blive kaldede og uden at tilkendegive deres Komme, efter gammel Vane, som en Kvinde, der intet havde at skjule, havde ladet dem gøre sig fortrolige med. At forandre Skik og Brug i Huset, vilde det ikke være at vedstaa det Kærlighedsforhold, som hele Angoulème mistænkte hende for? Fru de Bargeton kunde heller ikke sætte Foden uden for sin Dør, uden at hele Byen vidste, hvor hun gik hen. At spasere alene uden for Byen med

Lucien vilde være et ganske afgørende Skridt; saa kunde hun med mindre Fare lukke sig inde med ham i sit Hjem. Om Lucien var bleven hos Fru de Bargeton til efter Midnat, naar der ikke var Selskab, vilde man Dagen efter gøre Bemærkninger derom. Ude som inde levede Fru de Bargeton kort sagt for alles Øjne. Og disse Enkeltheder maler hele Provinsens Liv: dèr er et Fejltrin enten tilstaaet med det samme eller umuligt.

— Châlelet troede ikke paa saa megen Uskyldighed. Han udspejdede de Timer, da Lucien kom til Fru de Bargeton, og begav sig derhen kort efter ham, stadig ledsaget af Hr. de Chandour, den største Sladderhank i hele Kliken. Ham lod Châtelet altid gaa først ind, idet han stadig haabede paa at overraske de to, naar han saa haardnakket søgte Lejlighed dertil. Hans Rolle var saa meget mere vanskelig — navnlig om hans Plan skulde lykkes — som han altid maatte holde sig neutral for at kunne lede alle Skuespillerne i det Drama, han ønskede spillet. For at berolige Lucien og Fru de Bargeton, der havde gode Øjne, lod han, som om han gjorde Kur til den skinsyge Amélie. Og for bedre at faa Louise og Lucien beluret, havde han for faa Dage siden været saa heldig at faa arrangeret en Uenighed mellem sig selv og Hr. de Chandour angaaende de to forelskede. Châtelet paastod, at Fru de Bargeton holdt Lucien for Nar, at hun var for stolt og af for god Familje til at nedlade sig til en Apothekersøn. Denne Rolle som den vantro passede med den Plan, han havde lagt; han ønskede nemlig at gaa for Fru de Bargetons Forsvarer. Stanislas paastod, at Luciens Kærlighed ikke var ulykkelig. Amélie pustede til Ilden og forlangte at faa den virkelige Sammenhæng at vide. Hver kom med sine Argumenter. Som det hænder i

Smaabyer, kom ofte Vennèr af Huset Chandour til midt under en Samtale, i hvilken Stanislas og Châtelet om Kap forfægtede deres Opfattelse med ypperlige Iagttagelser. Vanskeligt kunde det da undgaas, at hver især af de kæmpende søgte Partifæller ved at spørge den nærmest staaende: „Ja, hvad er nu Deres Mening?“ Og denne Strid bidrog til, at den aarvaagne Opmærksomhed, der passede paa Fru de Bargeton og Lucien, aldrig slappedes.

Omsider gjorde Châtelet en Dag opmærksom paa, at saa tit han og Hr. de Chandour kom hos Fru de Bargeton, forraadte aldrig det mindste Spor et mistænkeligt Forhold: Døren til Boudoiret stod aaben, Folkene i Huset kom og gik, intetsomhelst mysteriøst tydede hen paa Elskovs smukke Brøde osv. Stanislas var tilstrækkelig dum til at gaa i Fælden; han lovede sig selv den næste Dag at komme listende paa Tærne, og den troløse Amélie bestyrkede ham kraftigt i dette Forsæt.

Denne næste Dag var for Lucien en af de Dage, da unge Mænd river Haarene af deres Hoveder og sværger en høj Ed paa, at de ikke længer vil spille den taabelige Rolle som ulykkeligt sukkende. Han havde vænnet sig til sin Stilling. Poeten, der en Gang saa frygtsomt tog en Stol i det hellige Boudoir hos Angoulèmes Dronning, var forvandlet til en fordringsfuld Elsker. Et halvt Aar havde været nok til at lære ham at føle sig som Louises Ligemand, og nu vilde han være hendes Herre. Han gik hjemme fra med det Løfte til sig selv, at han ikke vilde lade sig sige, at han vilde sætte Livet paa Spil, bruge alle en flammende Veltalenheds Midler, forsikre, at han blev gal, at han hverken kunde tænke en Tanke eller skrive en Linje. Nu findes der hos mange Kvinder en Rædsel for den tagne Beslutning, som gøre deres Fin-

ølelse Ære; de vil nok give efter for deres egen Tilskyndelse, men ikke for Tvang. Fru de Bargeton saa' paa Luciens Pande, i hans Øjne og i hans Holdning denne urolige Luft, som tyder paa en fastslaaet Beslutning. Hun foresatte sig at afværge den, tildels af Lyst til at gøre Modstand, men ogsaa af Fin Kærlighedsforstaaelse. Opskruet, som hun var, tillagde hun sin Person en overdreven Betydning. I hendes Øjne var Fru de Bargeton en Herskerinde, en Beatrice, en Laura. Lucien skulde først erobre hende efter mange Sejre; han havde at fordunkle det sublime Barn, Lamartine, Walter Scott, Byron. Opsat paa at spille Dulcineas Rolle en seks-syv Aar af Luciens Liv igennem, vilde Fru de Bargeton, som mange Kvinder i Provinsen, lade sin Person købe gennem en Slags Slavetjeneste, en Taalmodighedens Tid, der tillod hende at bedømme sin Ven.

Da Lucien havde indledet Kampen med et af disse haardnakkede Surmulerier, som Kvinderne ler af, saalænge de endnu har Herredømmet over sig selv, medens de gør den Kvinde bedrøvet, der for Alvor elsker og elskes, anlagde Louise en værdig Mine og begyndte en af sine lange Udviklinger, som hun altid spækkede med pragtfuldt klingende Ord:

„Var det det, du havde lovet mig, Lucien?“ sagde hun tilsidst. „Tyng ikke det lykkelige Øjeblik med en Anger, som senere vilde forgifte mit Liv. Ødelæg ikke Fremtiden! Og — jeg siger det med Stolthed — ødelæg ikke Nuet! Ejer du ikke hele mit Hjærte? Hvad mere vil du? Skulde vor Kærlighed lade sig beherske af Sanserne, medens det er en elsket Kvindes skønneste Privilegium at paabyde dem Tavshed? Hvem antager du mig da for? Er jeg ikke længer din Beatrice? Hvis jeg

ikke er noget mere end en Kvinde for dig, er jeg mindre end en Kvinde“.

„Netop saaledes vilde du tale til en Mand, du ikke elskede“, udbrød Lucien rasende.

„Hvis du ikke føler den virkelige Kærlighed i, hvad jeg siger, bliver du mig aldrig værdig“.

„Du underkaster min Kærlighed Tvivl for at blive fri for at gengælde den“, sagde Lucien og kastede sig grædende for hendes Fødder. .

Den arme Dreng græd for Alvor ved at se sig for saa lang Tid sat udenfor Paradisets Port. Det var en ydmyget Digters Taarer, et fortvivlet Barns Taarer, naar man nægter ham det Legetøj, han forlanger.

„Du har aldrig elsket mig“, raabte han.

„Du tror ikke selv, hvad du siger“, svarede hun, hemmelig kildret af hans voldsomme Sorg.

„Giv mig da et Bevis paa, at du tilhører mig“, sagde Lucien ude af sig selv.

I dette Øjeblik kom Stanislas til, uden at de hørte ham, saa' Lucien paa Knæ, med Taarer i Øjnene og med Hovedet i Louises Skød. Tilfreds med dette Skue, der var mistænkeligt i tilstrækkelig Grad, vendte Stanislas rask tilbage til Châtelet, der var bleven staaende ved Døren. Fru de Bargeton sprang op i Hast, men hun naaede ikke de to Spioner, der havde skyndt sig at trække sig tilbage som Folk, der var komne til Ulejlighed.

„Hvem var det, der kom?“ spurgte hun sine Folk.

„D'Hrr. de Chandour og du Châtelet“, svarede Gentil, hendes gamle Kammertjener.

Bleg og skjælvende vendte hun tilbage til sit Boudoir.

„Hvis de har set dig i den Stilling, er jeg fortabt“, sagde hun til Lucien.

„Saa meget desbedre“, udbrød Poeten.

Hun smilede ved dette egenkærlige Udbrud, der dog rummede saa megen Kærlighed.

— I Provinsen forværres en saadan Begivenhed ved den Maade, hvorpaa den fortælles. Paa et Øjeblik erfarede Alverden, at Lucien var bleven overrasket for Fødderne af Naïs. Hr, de Chandour, der var henrykt over den Betydning, denne Historie gav ham, fortalte først den store Begivenhed i Klubben, bagefter fra Hus til Hus. Châtelet skyndte sig hvert Sted at sige, at han havde intet set; men ved saaledes at sætte sig selv udenfor Begivenheden ansporede han Stanislas til at tale og til at dvæle ved Enkelthederne. Og Stanislas, der fandt sig selv aandfuld, fandt paa nye Enkeltheder for hver Gang, han fortalte Historien. Om Aftenen strømmede hele Selskabet til Amélies Hus; thi der gik de mest overdrevne Rygter i det fornemme Angoulème, hvor hver enkelt Fortæller havde efterlignet Stanislas' Eksempel. Damer og Herrer var lige utaalmodige efter at høre den sandfærdige Beretning. De Damer, der holdt sig for Ansigterne og skreg højest op om Skandalen, var selvfølgelig netop Amélie, Zéphirine, Fifine og Lolotte, der alle havde et større eller mindre Læs af ulovlig Lykke at trække. Det skrækkelige Thema varieredes i alle Tonearter.

Du Châtelet forsvarede Fru de Bargeton, men saa ubehændigt, at han bar Ved til Sladderen i Stedet for at slukke den. Lili var ude af sig selv af Sorg over den smukkeste Engels Fald, den Angoulème-Olymp besad — og begav sig grædende hen at fortælle Biskoppen Nyheden. Da hele Byen var fuldstændig i Oprør, gik den lykkelige Châtelet hen til Fru de Bargeton, hvor der — ak! — kun var Gæster til et eneste Whistbord. Diplomatisk bad han

Naïs om at maatte tale alene med hende i hendes Boudoir. Begge satte sig i den lille Sofa.

„De véd sikkert“, sagde Châtelet med dæmpet Stemme, „hvad Angoulème taler om? . . .“

„Nej“, sagde hun.

„Nu vel“, vedblev han, „jeg er Deres Ven og kan ikke lade Dem være uvidende om det. Det er min Pligt at sætte Dem i Stand til at standse disse Bagvaskelser, som utvivlsomt er opfundne af Amélie; hun er jo indbildsk nok til at tro, hun kan rivalisere med Dem. Jeg vilde aflægge Besøg hos Dem i Formiddags sammen med denne Abe, Stanislas. Han var nogle Skridt i Forvejen, men da han var naaet dertil“, sagde han og viste hen mod Boudoirets Dør, „standsede han, han paastaar, at han har set Dem og Hr. de Rubempré i en Situation, der forbød ham at komme nærmere. Han kom helt forvirret tilbage til mig og slæbte mig bort med sig uden at give mig Tid til at besinde mig; og vi var i Beaulieu, før han fortalte mig Grunden til sin Flugt. Hvis jeg havde kendt denne Grund, var jeg ikke veget fra dette Sted, før jeg havde skaffet Lys i Sagen til Retfærdiggørelse for Dem. Men at komme igen efter først at have forladt Huset var der jo ingen Mening i. Enten nu Stanislas har set forkert, eller han har Ret — han maa have Uret. Kære Naïs, lad ikke Deres Liv, Deres Ære, Deres Fremtid ødelægge af en Nar; paalyd ham Tavshed paa Øjeblikket. De kender min Stilling her? Skønt jeg har Brug for alle, jeg kan vinde, er jeg Dem hengiven i ét og alt. De kan raade over mit Liv, det tilhører Dem. Skønt De ikke er kommet mine Ønsker i Møde, skal jeg ved enhver Lejlighed bevise Dem, hvor højt jeg elsker Dem. Ja, jeg skal vaage over Dem som en tro Tjener, uden Haab om Belønning,

kun glad ved at tjene Dem, selv uden Deres Vidende. I Formiddags fortalte jeg allevegne, at jeg stod i Døren, men ingenting saa'. Hvis man spørger Dem, hvem der har underrettet Dem om, hvad der siges om Dem, saa henhold Dem kun til mig. Jeg vilde være stolt ved at kunne være Deres aabenlyse Forsvarer; men, mellem os, Hr. de Bargeton er den eneste, som kan kræve Stanislas til Regnskab. . . . Selv om denne lille Rubempré skulde have begaaet en eller anden Dumhed, — en Kvindes Ære maa ikke være prisgiven det første det bedste Brushoved, som kaster sig for hendes Fødder. Det var blot dette, jeg vilde sige".

Naïs takkede Châtelet med en let Hovedbøjning og sad hensunken i Tanker. Hun var træt, indtil Lede, af Livet i Provinsen. Ved Châtelets første Ord havde hun vendt sine Tanker mod Paris. Fru de Bargetons Tavshed bragte hendes snedige Tilbeder i en forlegen Situation.

„Byd over mig", sagde han, „jeg gentager det".

„Tak", svarede hun.

„Hvad agter De at foretage?"

„Jeg vil tænke derover".

Lang Tavshed.

„Holder De da saa meget af denne lille Rubempré?"

Hun svarede ham med et stolt Smil, lagde Armene overkors og betragtede Boudoirets Gardiner. Châtelet forlod Stuen uden at have kunnet læse i dette højsindede Kvindehjærte. Da Lucien og de fire trofaste gamle Herrer, der var mødte til deres Whist uden at bryde sig om Vrøvlet i Byen, var gaaede, holdt Fru Bargeton sin Mand tilbage, netop som han gjorde sig rede til at gaa i Seng og havde aabnet Munden for at ønske sin Kone Godnat.

„Kom herind, min Ven. Jeg har noget at tale med dig om“, sagde hun med en vis Højtidelighed.

Hr. de Bargeton fulgte hende ind i Boudoiret.

„Min Ven“, sagde hun til ham, „jeg har maaske begaaet en Fejl ved i min Iver for at hjælpe Hr. de Rubempré frem at have lagt en Varme, der er bleven misforstaaet baade af ham selv og af de dumme Mennesker i denne dumme By. I Formiddags kastede Lucien sig, her i denne Stue, paa Knæ for mig og gjorde mig en Kærligheds-Erklæring. Stanislas kom ind i samme Øjeblik, jeg vilde nøde Barnet til at rejse sig. Trods de Pligter, som simpel Høflighed paalægger en Adelsmand overfor en Dame under alle Forhold, har han foregivet at have truffet mig i en tvetydig Situation med denne Dreng, som jeg netop gav den Behandling, han fortjente. Hvis den unge Galning vidste, hvilken Bagtalelse hans Daarskab giver Anledning til, kender jeg ham nok til at vide, at han vilde fornærme Stanislas og tvinge ham til at slaas. Denne Handling vilde være en offentlig Tilkendegivelse af hans Forelskelse. Jeg behøver ikke at sige dig, at din Hustru er fri for Brøde, men ogsaa du vil finde, at der vilde være noget vanærende baade for dig og for mig i, at Hr. de Rubempré kom til at forsvare mig. Gaa paa Øjeblikket til Stanislas og kræv ham alvorlig til Regnskab for de fornærmelige Udtalelser, han er fremkommen med om mig. Du skal ikke gaa ind paa en Ordning i Mindelighed, hvis han ikke tager sine Ord tilbage i talrige og gode Vidners Nærværelse. Paa denne Maade vil du vinde alle rettænkende og hæderlige Folks Agtelse, du vil opføre dig som en klog Mand, en ridderlig Mand, og du vil vinde Krav paa min Taknemlighed. Jeg sender Gentil til Hest til Escarbas, min Fader maa være din Sekundant; saa gammel

han er, véd jeg, han er Mand for at træde denne Dukke under Fødder, som kaster Smuds paa en Nègrepelisses Navn. Du har Valget af Vaabnene, tag Pistoler, du skyder brillant".

„Nu gaar jeg derhen", sagde Hr. de Bargeton. Han tog sin Stok og sin Hat.

„Godt, min Ven", sagde hans Kone bevæget. „Saadan holder jeg af Mændene. Du er en Adelsmand".

Hun rakte ham sin Pande til Kys, og Oldingen var helt lykkelig og stolt ved at kysse den. Denne Kvinde, der havde en vis moderlig Følelse for dette store Barn, kunde ikke holde en Taare tilbage, da hun hørte Porten falde i efter ham.

„Hvor han elsker mig!" sagde hun til sig selv. „Den stakkels Mand hænger ved Livet, og dog vilde han uden Betænkning vove det for min Skyld!"

Hr. de Bargeton var urolig til Mode. Ikke fordi han den næste Dag skulde staa Ansigt til Ansigt med en Mand og med koldt Blod se et Pistolløb rettet imod sig. Nej, kun én Ting trykkede ham. Og han var helt ulykkelig derover paa Vejen hen til Hr. de Chandour.

„Hvad skal jeg sige?" Det var hans stadige Tanke. „Naïs kunde ogsaa gærne have givet mig en Opskrift!"

Og han brød sit Hoved med at sammenføje nogle Sætninger saaledes, at de ikke blev altfor latterlige.

Men Folk, der som Hr. de Bargeton lever i en gennemført Tavshed, som deres snævre Synskreds og svage Tænkeevne paalægger dem, har i Livets store Øjeblikke en højtidelig Myndighed paa rede Haand. Da de taler saa lidt, undslipper der dem ganske naturligt kun sjældent Dumheder; naar de saa tænker meget over, hvad de skal sige, bringer deres overdrevne Mistro til dem selv dem til

at vælge deres Ord saa omhyggeligt, at de udtrykker sig fortræffeligt, et Fænomen, der er parallelt med det, der løste Tungebaandet paa Bileams Æsel. Hr. de Bargeton opførte sig som en ganske overlegen Mand. Han retfærdiggjorde de Folks Mening, der betragtede ham som en Filosof af Pythagoras' Skole. Han kom til Stanilas' Hus Klokken elleve om Aftenen og fandt et talrigt Selskab dèr. I Tavshed hilste han paa Amélie og viste hver især sit intetsigende Smil, der — som Forholdet var — syntes dybt ironisk. Der opstod en Stilhed som i Naturen før Udbruddet af en Orkan. Châtelet, der var vendt tilbage til Selskabet her, betragtede afvekslende med betydningsfulde Blikke Hr. de Bargeton og Stanislas, hvem den fornærmede Ægtemand hilste høfligt paa.

Châtelet forstod Meningen med et Besøg, der aflagdes paa en Tid, da denne gamle Mand ellers laa i sin Seng: det var sikkert nok Naïs, der styrede denne affældige Arm. Og da Châtelets Holdning overfor Amélie berettigede ham til at blande sig i Husets Forhold, rejste han sig, tog Hr. de Bargeton til en Side og spurgte ham:

„De vil tale med Stanislas?"

„Ja", sagde den brave Mand, lykkelig ved at finde en Mellemmand, der maaskè vilde tage Ordet i hans Sted.

„Godt. Gaa ind i Amélies Sovekammer", svarede Baronen ham, henrykt over denne Duel, som kunde gøre Fru de Bargeton til Enke, samtidig med at den forbød hende at ægte Lucien, der var Skyld i Duellen.

„Stanislas", sagde Châtelet til Hr. de Chandour, „Bargeton kommer sikkert for at kræve Dem til Regnskab for, hvad De har fortalt om Naïs. Kom med ind i Deres Kones Værelse og opfør dem nu begge som Adelsmænd.

Gør ingen Støj, vær saa høflig som mulig, vis, kort sagt, en ægte brittisk Værdighed og Kulde".

Straks efter var Stanislas og Châtelet inde hos Bargeton.

„Min Herre", sagde den fornærmede Ægtemand, „De paastaar at have truffet Fru de Bargeton i en tvetydig Situation med Hr. de Rubempré?"

„Med Hr. Chardon", svarede Stanislas ironisk; han troede ikke stærkt paa Bargetons Mandighed.

„Godt", vedblev Ægtemanden. „Hvis De ikke tager Deres Ord tilbage i Nærværelse af det Selskab, der i Øjeblikket er hos Dem, beder jeg Dem vælge en Sekundant. Min Svigerfader, Hr. de Nègrepelisse, henter Dem i Morgen tidlig Klokken fire. Lad os begge ordne vore Sager, thi Affæren kan ikke afgøres paa anden Maade end den af mig foreslaaede. Jeg vælger Pistoler, jeg er den fornærmede Part".

Det var denne Tale, Hr. da Bargeton havde indøvet undervejs, og utvivsomt var det den længste, han havde holdt i sit Liv. Han fremførte den uden Hidsighed, med den roligste Mine af Verden. Stanislas blev bleg og sagde til sig selv:

„Hvad har jeg i Grunden set?"

Han vaklede mellem Skammen ved at tilbagekalde, hvad han havde sagt, i hele Byens Nærværelse, og medens denne tavse Mand, der aabenbart ikke forstod Spøg, lyttede til — og Frygten, den afskyelige Frygt, der klemte om hans Hals med sine brændende Hænder. Og han valgte den Fare, der var fjærnest.

„Det er godt. I Morgen", sagde han til Hr. de Bargeton med den Bagtanke, at Striden jo nok kunde bilægges.

De tre Mænd kom til Syne igen, og alle studerede deres Ansigter. Châtelet smilede, Hr. de Bargeton var fuldstændig saa rolig, som var han hjemme hos sig selv. Men Stanislas var bleg. Ved Synet af ham gættede nogle af Damerne, hvad Samtalen havde drejet sig om. Ordene „De vil slaas“ hviskedes fra Øre til Øre. Halvdelen af Forsamlingen mente, at Stanislas havde Uret; hans Blegheed og hans Holdning tydede paa, at han havde faret med Løgn; den øvrige Halvdel beundrede Hr. de Bargetons Optræden. Châtelet spillede alvorlig og hemmelighedsfuld. Efter at have dvælet endnu et Øjeblik og mønstret Ansigterne, gik Hr. de Bargeton.

„Har De Pistoler?“ spurgte Châtelet i Øret paa Stanislas, som skælvede fra Top til Taa.

Amélie forstod alt og besvimede. Damerne skyndte sig at bære hende ind i hendes Soveværelse. Der opstod et uhyggeligt Virvar, alle talte i Munden paa hinanden. Herrerne blev i Salen og erklærede enstemmigt, at Hr. de Bargeton var i sin Ret.

„Skulde man have troet det skikkelige Fæ i Stand til at opføre sig saaledes?“ sagde Hr. de Saintot.

„I sin Ungdom“, fortalte den ubarmhjærtige Jacques, „var han meget øvet i Vaabenbrug. Fader har tit fortalt mig om Bargetons Bedrifter“.

„Aa Pyt — stil dem tyve Alen fra hinanden, saa skyder de forbi, hvis De giver dem Kavaleripistoler“, sagde Francis til Châtelet.

Da alle de fremmede var gaaede, beroligede Châtelet Stanislas og hans Kone og forklarede dem, at alt skulde nok gaa godt; i en Duel mellem en Mand paa treds og en paa seks og tredive var alle Fordelene paa den sidstes Side.

— Da Lucien Dagen efter sad ved Frokosten sammen med David, som var vendt tilbage fra Marsac uden at faa Faderen med, kom Fru Chardon i hæftig Ophidselse ind i Stuen.

„Lucien, har du hørt, hvad Folk taler om allevegne? Hr. Bargeton har i Morges Klokken fem saa godt som dræbt Hr. de Chandour ude paa Hr. Tulloges Eng. Hr. de Chandour har nok igaar fortalt, at han havde overrasket dig sammen med Fru de Bargeton“.

„Det er ikke sandt! Fru de Bargeton er uskyldig“, fòr Lucien op.

„Jeg hørte en Mand fra Landet fortælle det — han havde set det hele fra sin Vogn. Klokken tre om Morgenen var Hr. de Nègrepelisse kommen for at hjælpe Hr. de Bargeton. Han sagde til Hr. de Chandour, at hvis der tilstødte hans Svigersøn noget, paatog han sig at hævne ham. En Officer af Kavaleriregimentet havde laant dem sine Pistoler, Hr. de Nègrepelisse prøvede dem flere Gange. Hr. de Châtelet vilde sætte sig imod, at man skød Pistolerne ind, men Officeren, som ledede Duellen, erklærede, at de skulde bruge Vaaben, der var i Stand, medmindre de vilde opføre sig som Børn. Sekundanterne opstillede de to Modstandere fem og tyve Skridt fra hinanden. Hr. de Bargeton, der var saa rolig, som om han var ude paa en Spaseretur, havde det første Skud og ramte i Halsen paa Hr. de Chandour, der faldt uden at kunne skyde igen. Hospitalslægen erklærede straks, at Hr. de Chandour faar skæv Hals Resten af sine Dage. Jeg gik herop for at fortælle dig Udfaldet af Duellen, for at du ikke skal gaa hen til Fru de Bargeton eller vise dig i Angoulème; Hr. de Chandours Venner kunde gærne overfalde dig“.

I dette Øjeblik kom Gentil, Hr. de Bargetons Kam-

mertjener, ind, vejledet af Læredrengen fra Trykkeriet, og gav Lucien et Brev fra Louise:

„Du har naturligvis hørt, min Ven, om Udfaldet af Duellen mellem Chandour og min Mand. Vær forsigtig, vis dig ikke i Byen, det beder jeg dig om, saasandt du holder af mig. Synes du ikke, at den bedste Anvendelse af denne triste Dag er at besøge din Beatrice, hvis Liv ved denne Begivenhed er helt forandret. og som har tusind Ting at sige dig?“

„Heldigvis“, sagde David, „er mit Bryllup nu beram-met til i Overmorgen. Saa har du da et Paaskud for, at du ikke gaar saa ofte til Fru de Bargeton“.

„Kære David“, svarede Lucien, „hun beder mig komme endnu i Dag. Jeg tror, jeg bør rette mig efter hende. Hun maa vide — bedre end vi — hvorledes jeg skal bære mig ad under disse Forhold“.

„Er alting da i Orden her?“ spurgte Fru Chardon.

„Kom og se“, udbrød David, lykkelig ved at vise dem den Forandring, der var foregaaet med Lejligheden paa første Sal, hvor alting straalede friskt og nyt.

— „Eva kommer til at bo som en Prinsesse“, sagde Moderen. „Men De har brugt altfor mange Penge, det var der jo slet ingen Mening i“.

David smilede, men svarede ikke. Thi Fru Chardon havde lagt Fingeren paa et aabent, skønt hemmeligt Saar, der pinte den stakkels Brudgom forfærdeligt. Hans Be-regninger havde holdt saa daarlig Stik overfor de store Udgifter ved Udførelsen, at det nu var ham umuligt at bygge noget ovenover Halvtaget. Det vilde vare længe endnu, før hans Svigermoder kunde faa den Lejlighed, han

gærne vilde give hende. De fine Gemytter føler den mest levende Smærte ved at maatte svigte den Slags Løfter, der paa en Maade er Udtryk for Ømhedens lille, uskyldige Forfængelighed. David skjulte imidlertid med Omhu sin vanskelige Stilling for at skaane Luciens Finfølelse, der kunde have lidt under de Ofre, som var bragt for hans Skyld.

„Eva og hendes Veninder har heller ikke ligget paa den lade Side“, sagde Fru Chardon. „Udstyret og Dækketøjet er fikst og færdigt. De Smaapiger holder saa meget af hende, at de, uden at hun vidste af det, har betrukket Madrasserne med hvidt Bomuldstøj med rosenrøde Kantesnore. Det er virkelig kønt! Man faar formelig Lyst til at gifte sig“.

— Da Lucien saa' sin Moder og David gaa ind i Sovekamret, hvis blaa og hvide Tapetpapir og vakre Møbler han kendte, skyndte han sig hen til Fru de Bargeton. Naïs spiste Frokost sammen med sin Mand, der havde samlet god Appetit paa den tidlige Morgentur og spiste uden at skænke det, der var passeret, en Tanke. Den gamle Landadelsmand, Hr. de Nègrepelisse, en imponerende Skikkelse, en sidste Levning af den gamle, franske Adel, sad ved Siden af sin Datter. Da Gentil meldte Hr. de Rubempré, tilkastede den hvidhaarede Olding den indtrædende et undersøgende Blik, nysgærrig efter at se og bedømme den Mand, som hans Datter havde udmærket. Luciens overordentlige Skønhed tiltalte ham saa stærkt, at hans Blik uvilkaarlig fik et bifaldende Udtryk; men i sin Datters Tilbøjelighed syntes han dog snarere at se en Amourette, en Kaprice, end en varig Lidenskab. Frokosten var næsten til Ende, Louise kunde rejse sig og lade sin

Fader og Hr. de Bargeton tilbage, idet hun med et Tegn gav Lucien at forstaa, at han skulde følge med hende.

„Min Ven“, sagde hun i en Tone, der paa én Gang var glad og bedrøvet, „jeg rejser til Paris, og min Fader tager Bargeton med til Escarbas, hvor han vil blive, saalænge jeg er borte. Fru d'Espard, født de Blamont-Chauvry, med hvem vi er i Familje gennem Espard'erne, der er den ældste Gren af Familjen Nègrepelisse, har i dette Øjeblik megen Indflydelse baade personlig og gennem sine Slægtninge. Hvis hun vil kendes ved os, vil jeg omgaas hende meget; hun kan opnaa et Embede til Bargeton for os. Naar jeg gør mig Anstrængelser derfor, kan det maaskė lykkes at faa Hoffet til at udtale Ønsket om at se ham som Deputeret for Charente, hvilket vil lette hans Valg her. Naar han først er Deputeret, vil det senere i høj Grad kunne gavne min Virksomhed i Paris. Det er dig, kære Barn, der bringer mig til saaledes at ændre mit Liv. Duellen i Morges nøder mig til for nogen Tid at lukke mit Hus, thi somme Mennesker vil tage Parti for Chandours imod os. I en Stilling som vor og i en lille By er nogen Tids Fraværelse altid nødvendig, for at Hadet kan faa Lejlighed til at falde til Ro. Men enten vil jeg naa mit Maal og ikke oftere se Angoulème, eller ogsaa naar jeg det ikke; saa vil jeg i Paris afvente det Tidspunkt, da jeg kan tilbringe Somrene i Escarbas og Vintersæsonen i Hovedstaden. Det er det eneste værdige Liv for en virkelig Dame, og jeg har været for længe om at vælge det.

Dagen i Dag vil være nok til at træffe vore Forberedelser. Jeg rejser i Morgen Aften sent, og du ledsager mig, ikke sandt? Du skal rejse i Forvejen. Mellem Mansle og Ruffec tager jeg dig med i min Vogn, og vi skal

snart være i Paris. Dèr, min Ven, er det Liv, som Folk, der duer noget, maa føre. Man føler sig kun tilpas blandt sine Ligemænd, alle andre Steder er Livet en Kval. Paris er Hovedstaden for Aandens Verden, det er Valpladsen for dine Sejre. Lad ikke dit Talent sløves her i Provinsen, sæt dig hurtig i Forbindelse med de store Mænd, der engang vil staa som det nittende Aarhundredes Repræsentanter. Nærm dig til Hoffet og Magthaverne. Hverken Udmærkelse eller Værdighed kommer og opsøger den, der gemmer sig i en lille By. Du kan ikke tro, hvor det gavner et ungt Talent at blive stillet i den rette Belysning af det gode Selskab. Jeg skal sørge for, at du bliver modtaget hos Fru d'Espard, hos hvem det ikke er let at komme. Dèr vil du træffe alle dem, det kommer an paa i vore Dage, Ministre, Gesandter, Kammerets Talere, de indflydelsesrigeste Pairs, lutter rige eller berømte Mænd. Naar man er ung, smuk og talentfuld, maa man bære sig meget kejtet ad, om man ikke forstaar at vække deres Interesse. De store Talenter er ikke smaalige, de vil yde dig deres Støtte. Naar Folk véd, at du er velanskreven paa fornemme Steder, vil dine Arbejders Værdi forhøjes i en utrolig Grad. Der vil da tilbyde sig tusinde Lejligheder for dig til at vinde frem. Bourbonnerne sætter Pris paa at støtte Literaturen og Kunsten. Du skal paa én Gang være religiøs og royalistisk som Digter. Ikke blot er det den gode Sag, det er ogsaa din Lykkevej. Er det vel Oppositionen, er det de liberale, der uddeler Embeder og Belønninger, og som skaber Forfatterne en Stilling? Slaa altsaa ind paa den rette Vej og naa derhen, hvor alle begavede Folk naar hen. Nu véd du min Hemmelighed, bevar den dybeste Tavshed derom og gør dig rede til at følge mig.“ —

„Vil du ikke?“ tilføjede hun, forbavset over sin Elskers forbeholdne Tavshed.

Lucien var blændet af det rappe Fugleperspektiv, han havde faaet af Paris, og ved at høre hendes besnærende Ord, syntes det ham, som om han hidtil kun havde haft Brugen af sin halve Hjærne. Nu forekom det ham, at den anden Halvdel vaagnede til Klarhed, i den Grad udvidede hans Synskreds sig. I Angoulème saa' han sig selv som en Frø under sin Sten i et dybt Morads. Paris og dets Herligheder, Paris, der staar som et Eldorado for alle Provinsmenneskers Tanker, viste sig for ham i gyldent Gevandt, med ædelstenssmykket Krone paa Hovedet, med aabne Arme for ethvert Talent. Berømte Folk vilde hilse ham Velkommen som en Broder. Dèr tilsmilede jo alting Geniet. Dèr var der hverken skinsyge Junkere til med deres Stikpiller at ydmyge Forfatterne, eller dum Ligegyldighed for Poesien. Derfra sprang alle Digternes Værker ud. Dèr blev de betalte og værdsatte efter Fortjeneste. Efter at have læst de første Sider af Karl den Niendes Bueskytte vilde Boghandlerne aabne deres Pengekasser og spørge ham: „Hvormeget ønsker De?“ Hertil kom, at det var ham klart, at efter en Rejse, paa hvilken selve Omstændighederne ville medføre et intimt Forhold, vilde Fru de Bargeton fuldt ud være hans; de skulde leve sammen.

Paa hendes Ord: „Vil du ikke?“ var hans Svar en Taare. Han tog Louise om Livet, drog hende til sit Bryst og trykkede ubændige Kys paa hendes Hals. Men pludselig holdt han inde som slaaet af en Erindring og udbrød:

„Min Gud — det er i Overmorgen, min Søster holder Bryllup“.

Dette Udbrud var et rent og højsindet Barns sidste Suk. De stærke Baand, der knytter unge Hjærter til deres Familje, til deres første Ven, til alle de oprindelige Følelser, skulde nu modtage et frygteligt Øksehug.

„Naa og saa?“ sagde den stolte Nègrepelisse hæftigt. „Hvad har din Søsters Bryllup med vor Kærlighed at skaffe? Sætter du saa megen Pris paa at være med som Pryd for dette Smaaborger- og Arbejderbryllup, at du ikke kan ofre mig den noble Fornøjelse? Jo, det er ogsaa et stort Offer“, sagde hun ringeagtende. „I Morges sendte jeg min Mand i Kamp for din Skyld. Gaa, Hr. Lucien, forlad mig. Jeg har taget fejl!“

Hun sank halvt besvimet om i Sofaen. Lucien satte sig hos hende og bad hende om Tilgivelse, idet han forbandede sin Familje, David og sin Søster.

„Jeg stolede saa sikkert paa dig!“ sagde hun. „Hr. de Cante-Croix havde en Moder, som han tilbad, men for at opnaa et Brev fra mig, hvori der stod: „Jeg er tilfreds“, fandt han Døden paa Valpladsen. Og du kan ikke engang give Afkald paa en Bryllupsmiddag, naar det gælder om at rejse med mig!“

Lucien vilde dræbe sig selv, og hans Fortvivlelse var saa ægte, saa dyb, at Louise tilgav ham, men dog lod ham mærke, at han endnu havde denne Brøde at gøre god.

„Nu vel“, sagde hun tilsidst, „hold Tand for Tunge, og stød til mig i Morgen Aften Klokken 12 en hundrede Skridt hinsides Mansle“.

Lucien følte Jorden lille under sine Fødder. Han vendte tilbage til David fulgt af sine Forhaabninger som Orestes af sine Furier; thi han øjnede tusinde Vanskeligheder, der alle kunde sammenbefattes i disse frygtelige Ord:

„Og Pengene?“ Han frygtede Davids gennemskuende Blik i den Grad, at han lukkede sig inde i sit smukke Arbejdsværelse for at komme sig af den Bedøvelse, hans nye Livs-Vilkaar voldte ham. Han skulde altsaa forlade denne Lejlighed, som havde kostet saa meget at udstyre, han skulde gøre saa mange Ofre unyttige. Det faldt Lucien ind, at nu kunde jo hans Moder bo her, saa sparede David en bekostelig Nybygning. Denne hans Afrejse vilde da bringe Orden i Familjeforholdene. han fandt tusinde afgørende Grunde for sin Flugt, thi intet er saa jesuitisk som éns Attraa. Straks skyndte han sig til sin Søster i Houmeau for at fortælle hende sin nye Bestemmelse og komme til Enighed med hende. Udenfor Postels Butik kom han i Tanker om, at hvis alt andet var umuligt, kunde han hos sin Faders Efterfølger laane den Sum, han behøvede til et Aars Ophold i Paris.

„Naar jeg lever sammen med Louise, vil tre Francs om Dagen være en hel Formue for mig, og det bliver kun 1000 Francs paa et Aar. Men om seks Maaneder skal jeg være rig!“

Efter at have lovet dyb Tavshed hørte Eva og Moderen, hvad Lucien betroede dem. De græd begge ved den ærgærriges Ord; og da han vilde høre Grunden til deres Sorg, fortalte de ham, at alt, hvad de ejede, var medgaaet til Dække- og Sengetøj, til Evas Udstyr og til en Mængde Indkøb, som David ikke havde tænkt paa, og som de med Glæde havde besørget; thi Bogtrykkeren godskrev Eva en Medgift paa titusinde Francs. Lucien meddelte dem da sin Plan om at laane Pengene, og Fru Chardon paatog sig at bede Hr. Postel om tusinde Francs paa et Aar.

„Men, kære Lucien“, sagde Eva med tungt Hjærte,

„saa kommer du jo ikke med til mit Bryllup. Aa, vend tilbage, jeg kan jo vente nogle Dage. Hun lader dig nok tage tilbage hertil om en Fjortendages Tid, naar du først har fulgt hende. Hun under os nok otte Dage, os, som har opdraget dig til hende! Det er et daarligt Varsel for vort Ægteskab, hvis du ikke er med . . . Men har du ogsaa nok i tusinde Francs?“ afbrød hun pludselig sig selv. „Din Kjole klæder dig storartet, men du har kun én. Du har kun to fine Skjorter, de seks andre ere af grovt Lærred. Dine Lommetørklæder er heller ikke smukke. Og finder du mon i Paris en Søster, der kan vaske dit Lintøj den Dag, du skal bruge det? Du maa have meget mere. Du har kun et Par Nankingsbenklæder fra i Aar, de fra ifjor er for snævre til dig. Du maa altsaa købe dig Klæder i Paris, men Priserne i Paris er ikke de samme som i Angoulème. Du har kun to hvide Veste, du kan bruge. De andre har jeg allerede lappet paa. Véd du hvad, jeg raader dig til at tage to tusinde Francs med dig.“

I dette Øjeblik traadte David ind og lod til at have hørt de sidste Ord; thi han saa' længe opmærksomt paa Broderen og Søsteren uden at sige noget.

„Skjul ikke noget for mig“, sagde han saa.

„Saa hør da“, udbrød Eva, „han rejser bort med hende“.

„Postel“, sagde Fru Chardon, der kom ind i Stuen og ikke straks saa' David, „Postel gaar ind paa at laane dig de 1000 Francs, men kun paa seks Maaneder, og han forlanger en Veksel af dig med din Svogers Paategning. Han siger, at med dig alene har han ingen Sikkerhed for Pengene“.

Ved at vende sig om fik Moderen Øje paa sin Sviger-

søn, og alle fire stod en Stund tavse. Familjen Chardon følte, i hvilken Grad den misbrugte Davids Godhed. Alle var forlegne. Bogtrykkeren fik Taarer i Øjnene.

„Du kommer altsaa ikke til mit Bryllup?“ sagde han. „Du vil ikke blive hos os? Og jeg, der har brugt alt, hvad jeg ejede! Aa, Lucien, jeg som lige kommer her med disse smaa Brudesmykker til Eva!“

„Jeg vidste ikke“, tilføjede han, idet han tørrede Øjnene og trak nogle Smaaæsker op af Lommen, „at jeg skulde komme til at fortryde, jeg havde købt dem“.

Han stillede de maroquinsbetrukne Æsker paa Bordet foran Svigermoderen.

„Hvorfor tænker du ogsaa altid paa mig?“ spurgte Eva med et yndigt Smil, der irettesatte hendes egne Ord.

„Kære Moder“, sagde Bogtrykkeren. „Sig Hr. Postel, at han nok skal faa min Underskrift. Jeg ser paa dit Ansigt, Lucien, at du er fast bestemt paa at rejse“.

Lucien nikkede mat og sørgmodigt og sagde lidt efter:

„Døm mig nu ikke for strængt“.

Han kyssede David og Eva, drog dem ind til sig, knugede dem i sine Arme og tilføjede:

„Vent og se, hvad der kommer ud deraf. Og I skal faa at vide, hvor højt jeg elsker eder. David, skulde ikke vor Tanke tillade os at se bort fra de smaa Ceremonier, som Lovene svøber om Følelserne? Er min Sjæl ikke hos eder, hvor langt jeg saa er borte? Vil vore Tanker ikke bringe os hinanden nær? Har jeg ikke en Bestemmelse at opfylde? Kommer Boghandlerne her og spørger efter min Karl den Niendes Bueskytte og Margeriterne? Maatte jeg ikke lidt før eller lidt senere foretage dette Skridt? Kan jeg nogensinde vente mig saa gunstige Om-

stændigheder? Gælder det ikke hele min Fremtid, om jeg straks ved min Ankomst til Paris bliver modtaget i Markise d'Espards Hus?"

„Han har Ret", sagde Eva. „Har du ikke selv sagt til mig, at han hurtigst muligt skulde tage til Paris?"

David tog Evas Haand og drog hende ind i det lille Værelse, hvor hun i syv Aar havde sovet. Han hviskede til hende:

„Han behøver to tusinde Francs, sagde du jo, min Skat. Og Postel laaner ham kun de tusinde".

Eva saa' paa sin Forlovede med et smærteligt Blik, der viste, hvormeget hun led.

„Kære, tilbedte Eva, det bliver en tung Indledning til vort Liv. Ja, mine Udgifter have slugt alt, hvad jeg ejede. Jeg har kun 2000 Francs igen. Og det halve deraf er nødvendigt til Trykkeriets Drift. At give din Broder tusinde Francs er det samme som at give ham vort Brød, at sætte vor egen Lykke paa Spil. Var jeg alene, véd jeg, hvad jeg vilde gøre. Men vi er to. Du maa træffe Afgørelsen!"

Eva kastede sig i sin Elskedes Arme, kyssede ham ømt og hviskede ham grædende i Øret:

„Du skal handle, som om du var alene, jeg skal nok arbejde og tjene de Penge igen".

Trods det mest glødende Kys, som to Forlovede nogensinde har vekslet, var Eva som tilintetgjort, da David forlod hende for igen at gaa ind til Lucien.

„Vær ikke bedrøvet", sagde han til ham, „du skal faa dine totusinde Francs".

„Gaa ned til Postel", sagde Fru Chardon. „I skal jo begge skrive under paa Papiret".

Da de to Venner vendte tilbage, fandt de Eva og hendes Moder paa Knæ i Færd med at bede til Gud.

„Hvis du nogensinde kunde glemme denne Scene“, hviskede David til Lucien, „var du det foragteligste Menneske paa Jorden“.

Utvivlsomt ansaa' Bogtrykkeren det for nødvendigt at sige disse alvorlige Ord. Han var ligesaa bekymret over Fru de Bargetons Indflydelse som over den sørgelig lette Karakter, der lige saa godt kunde føre Lucien ind paa det ondes Veje som paa det godes. Eva havde snart pakket Luciens Klæder sammen. Denne litterære Fernando Cortez førte ikke meget med sig. Han beholdt sin bedste Frakke paa, sin bedste Vest og en af de fine Skjorter. Alt hans Linned, hans berømmelige Kjole, hans Smaating og hans Manuskripter dannede saa tynd en Pakke, at David, for at ikke Fru de Bargeton skulde se den, foreslog at sende den med Diligencen til sin Korrespondent i Paris, en Papirhandler, til hvem han skulde skrive om at opbevare den til Lucien.

— — Hvor megen Omhu Fru de Bargeton end gjorde sig for at skjule sin Afrejse, hørte Châtelet dog derom og vilde have at vide, om hun rejste alene eller ledsaget af Lucien. Han sendte sin Kammertjener til Ruffec med Ordre til at holde Udkig med alle Vogne, som skiftede Postheste dèr.

„Bortfører hun sin Poet“, tænkte han, „har jeg vundet Spillet“.

Lucien rejste næste Morgen ved Daggry, fulgt af David, der havde tilvejebragt en Vogn og en Hest og foregav, at han skulde ud til sin Fader i Forretningsanliggender, en lille Usandhed, der, som Forholdene var, havde Rimelighedens Skær. De to Venner begav sig til Marsac, hvor

de tilbragte en Del af Dagen hos den gamle Bjørn. Om Aftenen kørte de til Mansle, og ventede paa Fru de Bargeton et lille Stykke fra denne Landsby. Hun kom ud paa Morgenstunden. Ved at se den gamle, tresindstyve-aarige Kaleche-Vogn, han saa mange Gange havde set i Remisen, følte Lucien sig saa bevæget som aldrig før i sit Liv. Han kastede sig i Vennens Arme.

David sagde:

„Give Gud, at dette maa blive dig til Lykke.“

Bogtrykkeren steg igen op i sit tarvelige Køretøj og rullede bort med tungt Hjærte.

Thi han havde bange Forudanelser om den Skæbne, der ventede Lucien i Paris.

Ende paa første Del.

ANDEN DEL.

PROVINSENS STORE MAND I PARIS.

Hverken Lucien, Fru de Bargeton, Gentil eller Kammerpigen Albertine omtalte nogensinde denne Rejses Begivenheder. Men troligt er det, at Tjenestefolkenes stadige Nærværelse gjorde den meget fortrædelig for en forelsket, der ventede sig alle de Fornøjelser, som plejer at følge med en Bortførelse. Lucien rejste for første Gang i sit Liv med Postheste, og han forbavsedes højlig ved at se, hvorledes næsten hele den Sum, han skulde leve for et Aar, strøedes paa Vejen fra Angoulème til Paris.

Som alle Mænd, der forener Barnlighedens Ynde med Talentets Styrke, begik han den Fejl at give sin naive Forundring Luft overfor alle de Ting, han saa', der var nye for ham. En Mand maa studere en Kvinde godt, før han lader hende se sine Følelser og Tanker, saaledes som de fødes. En Elskerinde, der baade er øm og rettænkende, smiler ad den Slags Barnagtigheder og forstaar dem. Men i det Øjeblik hun er forfængelig, tilgiver hun ikke sin Elsker, at han viser sig barnagtig, flov eller lille. Mange Kvinder fordrer bestandig at se en Gud i deres Tilbedte, medens de, som elsker en Mand for hans egen Skyld, beundrer hans smaa Fejl saavel som hans Fortrin. Lucien

havde endnu ikke opdaget, at Fru de Bargetons Kærlighed var indpodet i hendes Forfængelighed. Han begik den Fejl at forsømme at forklare sig et og andet Smil, som undslap Louise i Løbet af Rejsen, naar han i alt for høj Grad mindede om en ung Rotte, der er sluppen ud af sit Hul.

De rejsende tog før Daggry ind i Hotellet *Gaillard-Bois* i Echelle-Gaden. Begge de forelskede var saa trætte, at Louise fremfor alt vilde til Ro og lagde sig, dog ikke uden at have paalagt Lucien at tage sit Værelse i Etagen ovenover hendes Værelser. Lucien sov til Klokken fire om Eftermiddagen. Fru de Bargeton lod ham vække til Middagen, han klædte sig paa i en Fart, da han hørte, hvormange Klokken var, og traf Louise i et af disse sjofle Værelser, der er en Skam for Paris, hvor der trods al paatagen Elegance endnu ikke findes et eneste Hotel, hvor enhver velhavende Rejsende kan befinde sig som hjemme hos sig selv. Lucien havde for sine Øjne disse Skyer, som en brat Opvaagnen i nogen Tid efterlader. Han genkendte ikke rigtig sin Louise i dette kolde, mørke Værelse, mellem slidte og smagløse Møbler. Der er Mennesker, der ikke længer har samme Udseende og heller ikke samme Værd, naar man først skiller dem fra de Skikkelser, de Ting, de Steder, der er deres oprindelige Ramme. Med næsten alle Folk fra Provinsen forholder det sig saaledes. Desuden viste Fru de Bargeton sig mere tankefuld og værdig, end hun just behøvede at være det, netop nu da en Lykke uden Hindringer skulde til at begynde. Lucien kunde ikke komme til at beklage sig: thi Gentil og Albertine opvartede dem. Middagen var ikke den vante gode og rigelige Provinsmiddag. Retterne var bragte fra en Restauration i Nærheden, de

var karrigt serverede i nødtørftige Portioner. Paris præsenterer sig ikke kønt i den Slags Smaating, som Folk med begrændsede Pengemidler er nødte til at finde sig i. Lucien ventede, til Maaltidet var endt, før han udspurgte Louise, hvis forandrede Holdning forekom ham uforklarlig. Han tog ikke fejl. En vigtig Begivenhed — thi Eftertanken er Begivenheden i Sjælelivet — var hændet, medens han sov.

Klokken to om Eftermiddagen havde Sixte du Châtelet indfundet sig i Hotellet, havde ladet Albertine vække og havde givet Besked om, at han ønskede hendes Frue i Tale; han var kommen igen saa kort efter, at Fru de Bargeton næppe havde haft Tid til at klæde sig paa. Anaïs, hvis Nysgærrighed pirredes af Hr. du Châtelets besynderlige Tilstedekomst — hun troede, at hun havde skjult sig saa godt — havde modtaget ham henimod tre.

„Jeg er fulgt efter Dem med Fare for at faa en Irettesættelse af mine Foresatte“, sagde han, idet han hilste. „Jeg forudsaa' at det vilde gaa, som det er gaaet. Men skulde jeg ogsaa miste min Stilling, De i alt Fald skal ikke styrtes i Ødelæggelse“.

„Hvad mener De med det?“ udbrød Fru de Bargeton.

„Jeg ser jo godt, at De elsker Lucien“, sagde han med en ømt resignerende Mine, „thi man maa elske en Mand højt for at glemme al Eftertanke, alt Hensyn til det passende, alle Former, skønt man kender dem saa godt som De. Tror De nu virkelig, kære, tilbedte Naïs, at De bliver modtaget hos Fru d'Espard eller i nogetsomhelst ordentligt Hus i Paris, saa saare man hører, at De er saa godt som flygtet fra Angoulème med en ung Mand,

og især efter, at Hr. de Bargeton har duelleret med Hr. de Chandour? Deres Mands Ophold i Escarbas ligner en Separation. I den Slags Tilfælde plejer Mænd af Ære jo først at slaas for deres Koners Skyld, bag efter at lade dem have deres Frihed. Elsk kun Hr. de Rubempré. beskyt ham, gør ham til alt, hvad De vil, men bliv ikke boende sammen! Hvis nogen vidste, at De og han havde foretaget Rejsen i samme Vogn, vilde de Mennesker, hvis Selskab De vil søge, pege Fingre ad Dem. Og iøvrigt, Naïs, bør De ikke bringe saadanne Ofre for et ungt Menneske, som De endnu ikke har sammenlignet med nogen anden, som endnu ikke er bleven sat paa nogen Prøve, og som kan glemme Dem her for en eller anden Pariserinde, naar han tror, at hun kan tjene hans Ærgærrighed bedre end De. Jeg vil ikke skade den, som De elsker. Men De maa tillade mig at sætte Deres Interesse over hans og sige Dem: „Prøv ham først. Erkend ret, hvor vigtigt et Skridt De har foretaget Dem!“ Hvis De nu finder lukkede Døre, hvis Damerne nægter at modtage Dem, saa sørg i alt Fald for, at De ikke kommer til at fortryde alle de mange Ofre, men har Ret til at tænke, at han, hvem De har bragt dem, altid vil være dem værd og forstaa dem. Fru d'Espard er saa meget mere stræng og formel, som hun selv er skilt fra sin Mand, uden at man har kunnet opspore Grunden til denne Skilsmisse; men Navarreins, Blamont-Chauvrys, Lenoncourts, alle hendes Slægtninge har taget hendes Parti. Det bedste Selskabs Damer kommer hos hende og modtager hende hos sig; følgelig er det Marki d'Espard, der har Uret. Saasnart De aflægger den første Visit hos hende, vil De sande, hvor rigtigt jeg raader Dem. Det kan jeg spaa

Dem, jeg som kender Paris: naar De kommer hos Markisen, vilde De være fortvivlet, om man vidste, at De bor i Hotel *Gaillard-Bois* med Sønnen af en Apotheker — lad ham nok saa tit kalde sig Hr. de Rubempré. De vil her finde Medbejlersker, der er ganske anderledes forfarne og listige end Amélie; de vil ikke være længe om at erfare, hvem De er, hvor De bor, hvorfra De kommer, og hvad De foretager Dem. De har gjort Regning paa Deres Incognito, ser jeg, men De hører til de Mennesker, for hvem der ikke findes noget Incognito. Vil De ikke møde Angoulème allevegne? Der er de Deputerede fra Charente-Kredsene, der kommer herind til Kamrenes Aabning; der er Generalen, som er med Orlov i Paris. Ja, det er tilstrækkeligt, at et eneste Menneske fra Angoulème opdager Dem, til at hele Deres Liv faar en skæbnesvanger Afgørelse: for Eftertiden er De kun Luciens Elskerinde. Hvis De har Brug for min Hjælp i en eller anden Retning, bor jeg hos Overskattemesteren, i Faubourg St. Honoré-Gaden, to Skridt fra Fru d'Espard. Jeg kender tilstrækkeligt til Marskalinde de Carigliano, til Fru de Serizy og til Statsministeren til at kunne præsentere Dem dèr. Men De vil træffe saa mange hos Fru d'Espard, at De ikke har min Bistand nødig. Alle Huse vil spørge efter Dem, snarere end De behøver at ønske Dem Adgang til hint Hus eller dette".

Châtelet fik Lov at tale, uden at Fru de Bargeton afbrød ham. Hun var slaaet af det træffende i hans Bemærkninger. Angoulèmes Dronning havde i Virkeligheden regnet paa at kunne være ukendt i Paris.

„De har Ret, kære Ven", sagde hun nu, „men hvad er der at gøre?"

„Lad mig“, svarede Châtelet, „opsøge Dem en fuldtmøbleret og passende Lejlighed. De kommer derved til at leve billigere end paa Hotel, og saa har De Deres Hjem. Vil De lyde mit Raad, skal De sove dèr allerede i Nat“.

„Hvorledes fik De at vide, hvor jeg boede?“ spurgte hun ham.

„Deres Vogn var let at kende. Og forresten fulgte jeg efter Dem. I Sèvres gav Deres Postillon mig Deres Adresse. Tillader De nu, at jeg sørger for en Lejlighed til Dem? Jeg skal hurtigst muligt skrive til Dem, hvor jeg finder noget, der passer for Dem“.

„Nu vel, gør, som De vil“, sagde hun.

De Par Ord syntes lidet, og dog var de alt. Baron du Châtelet havde talt den store Verdens Sprog til en Kvinde af Verden. Han havde vist sig for hende i hele sin vellykkede, parisiske Klædeelegance, og en vakker Kabriolet med smukke Heste for havde bragt ham til hendes Dør. Ganske tilfældig gik Fru de Bargeton til Vinduet for at tænke over sin Stilling og saa' da den gamle Dandy køre bort. Nogle Øjeblikke efter viste Lucien sig for hende, pludselig vækket, hurtig paaklædt i sine aarsgamle Nankingsbenklæder og i sin lille hæslige Frakke. Han var smuk, men latterlig paaklædt. Klæd Apollon fra Belvedere eller Antinous paa som Vandbærere, og se saa, om De kan genkende de vidunderlige Skabninger af Roms og Grækenlands Mejsel. Kontrasten mellem Châtelet og Lucien var saa brat, at den maatte støde Louises Øjne. Da Middagen var forbi — omtrent Kl. 6 — vinkede Fru de Bargeton Lucien hen til sig paa en hæslig

rødt betrukken Sofa med gule Blomster, hvor hun havde sat sig.

„Kære Lucien“, sagde hun til ham, „er vi ikke enige om, at hvis vi har gjort en Dumhed, der kan blive dødbringende for os, er der god Fornuft i at raade Bod paa den? Vi kan ikke, kære Barn, bo sammen her i Paris; heller ikke maa vi lade Folk ane, at vi er komne hertil sammen. Din Fremtid afhænger meget af min Position, og jeg kan paa ingen Maade ødelægge den. Derfor vil jeg endnu i Aften søge mig en Bolig ganske tæt herved; men du skal blive boende her i Hotellet, og saa kan vi sés hver Dag, uden at nogen har noget at sige derpaa!“

Louise forklarede det højere Selskabslivs Love for Lucien, og han satte store Øjne op derved. Uden endnu at vide, at Kvinder, som tager deres Forvildelser i dem, ogsaa tager deres Kærlighed i dem, forstod han, at han ikke længer var den Lucien fra Angoulème. Louise talte kun til ham om sig selv, om sine Interesser, om sit Omdømme, om Selskabet; og for at undskylde sin Egoisme søgte hun at indbilde ham, at det drejede sig om ham. Han havde ingen Ret over Louise, der saa hurtig igen var bleven Fru de Bargeton, og hvad der var endnu værre: han havde ingen Magt over hende! Store Taarer randt ned over hans Kinder.

„Er jeg Deres Stolthed, saa er De endnu mere for mig. De er mit eneste Haab og hele min Fremtid. Jeg havde troet, at De vilde dele mine Forhaabninger, min Medgang og Modgang — og nu skal vi altsaa allerede skilles!“

„De gør Dem til Dommer over min Opførsel“, sagde hun, „De elsker mig ikke“.

Lucien betragtede hende med et Blik, saa smærteligt, at hun ikke kunde lade være at sige til ham:

„Kæreste Ven, jeg bliver her, hvis du vil det, saa kan vi gaa til Grunde sammen og har ingen Støtte at stole paa. Men naar vi saa er lige ulykkelige og skudte tilside, tænk saa paa, at jeg har forudset, hvad der vilde ske, og at jeg først har foreslaaet dig at komme frem ved at adlyde de Love og Vedtægter, der nu engang regerer i Verden“.

„Louise“, svarede han og kyssede hende. „Det forfærder mig at se dig saa fornuftig. Husk paa, at jeg er et Barn, at jeg helt og holdent har givet mig din kære Vilje i Vold. Mit Ønske var ved egen Kraft at triumfere over Mennesker og Forhold. Men kan jeg vinde hurtigere frem ved din Hjælp alene, er jeg glad ved at skulle takke dig for hvert Held. Vær ikke vred! Jeg har sat saa megen Tro til dig, at jeg maa frygte alt. For mig er det at skilles kun Forløberen for at blive forladt. Og at blive forladt, er det samme som at dø!“

„Men kæreste Barn“, svarede hun ham, „det er jo en ren Bagatel; jeg forlanger af dig. Du skal blot være her om Natten. Hele Dagen igennem kan du være hos mig, uden at nogen har noget at indvende mod det“.

Endnu nogle Kærtegn, og Lucien var beroliget. En Time efter bragte Gentil et Brev, hvori Châtelet underrettede Fru de Bargeton om, at han havde fundet en Lejlighed til hende i Neuve-de-Luxembourg-Gaden. Hun skaffede sig Underretning om, hvor denne Gade laa — det

var ikke ret langt fra Echelle-Gaden — og sagde saa til Lucien:

„Saa er vi jo Naboer“.

To Timer efter steg Louise i en Vogn, som Châtelet havde sendt hende for at føre hende til hendes nye Hjem — en pragtfuld, men lidet hyggelig eller bekvem Lejlighed. Lucien vendte Klokken 11 hjem til sit lille Hotel *Gaillard-Bois;* endnu havde han kun set den Del af Paris, der ligger imellem Neuve-de-Luxembourg-Gaden og Echelle-Gaden. Han gik tilsengs i sit lille, usselige Kammer, og kunde ikke undgaa at sammenligne det med Louises pragtfulde Lejlighed. I samme Øjeblik, som han forlod Fru de Bargeton, indfandt Baron du Châtelet sig hos hende, festklædt efter et Bal hos Udenrigsministeren. Han aflagde Regnskab for, hvad han havde foretaget sig paa Fru de Bargetons Vegne. Louise var urolig. Denne Pragt gjorde hende forskrækket. Hun var provinsiel i sine Vaner; efter Pariserforhold maatte hun kaldes gærrig. Hun medbragte en Anvisning paa 20,000 Francs paa Generalskatteopkræveren, og havde beregnet, at dette Beløb skulde strække til for fire Aar. Allerede nu var hun bange for, at det ikke skulde slaa til, og at hun skulde komme i Gæld. Châtelet oplyste hende om, at hendes Lejlighed kun kostede 600 Francs om Maaneden.

„En ren Bagatel“, sagde han, da han saa', Naïs fo'r tilbage, „saa har De til Deres Disposition en Ekvipage for 500 Francs om Maaneden — ialt godt 1000 Francs. Forresten har De ikke andet end Deres Toilette at beskæftige Dem med. En Dame af den fornemme Verden kan ikke arrangere sig paa anden Vis. Hvis De vil skaffe Hr. de Bargeton en Post som Generalskatteopkræver eller

ved Hoffet, kan De ikke optræde paa ringere Fod. Her er det kun de rige, der opnaar noget. Det er meget heldigt, at De har Gentil med Dem og Albertine som Kammerpige: i Paris er Tjenestefolkene dyre. Hjemme hos Dem selv behøver De sjældent at spise — saadan som De vil komme i Vælten".

Fru de Bargeton og Baronen talte om Paris. Châtelet fortalte Dagens Nyt, de tusind Bagateller, som man maa vide, hvis man vil kaldes Pariser. Han gav Naïs Raad om de Steder, hvor hun skulde gøre sine Indkøb, gjorde hende det i faa Ord begribeligt, at hun maatte fjærne sig fra Angoulème og dets Vaner. Og endelig udskød han sin sidste, lykkelige Pil:

„Jeg har i Morgen", henkastede han skødesløst, „en Loge i et eller andet Teater. Jeg kommer og henter Dem — og Hr. de Rubempré. De tillader mig vel nok — begge to — at jeg præsenterer Dem for Paris".

— „Han er noblere af Karaktér, end jeg troede", sagde Fru de Bargeton til sig selv, da hun hørte ham invitere Lucien med.

I Juni Maaned har hverken Ministeren eller de Deputerede af det ministerielle Parti Brug for deres Loger i Teatrene; deres mest paatrængende Bekendte er paa Landet eller ude at rejse. Châtelet havde allerede udregnet, at han paa denne Konto uden store Udgifter kunde skaffe Naïs de Fornøjelser, som Provinsmennesker sætter allermest Pris paa.

Dagen efter, første Gang, han kom til hende, traf Lucien ikke Fru de Bargeton hjemme. Hun var gaaet ud at gøre nødvendige Indkøb. Hun var henne at holde Raad med de store, berømte Avtoriteter, som Châtelet

havde anbefalet hende for Toilettets Vedkommende. Thi hun havde underrettet Markise d'Espard om sin Ankomst. Fru de Bargeton frygtede, trods al sin Selvtillid, for at synes provinsiel. Hun havde Takt nok til at forstaa, i hvor høj Grad den ene Kvindes Opfattelse af den anden beror paa det første Indtryk. Og hun vilde ikke forsømme noget Middel til at gøre Lykke ved sin første Fremtræden. Hun var Châtelet virkelig taknemlig, fordi han havde sat hende paa Spor efter, hvad der var god Tone i Paris. Og nu traf det sig tilmed saa heldigt, at Markise d'Espard hellere end gærne vilde vise sig elskværdig mod en Dame af hendes Mands Familje. Uden nogen for Offentligheden bekendt Grund havde Marki d'Espard trukket sig tilbage fra Verden. Han beskæftigede sig hverken med sine Forretninger eller med Politik eller med sin Familje eller sin Kone. Som sin egen Herre følte Markisen da Trang til at accepteres af Selskabet: i Mangel af Markien gjorde hun sig til Beskytter for hele Familjen — for at gøre sin Mands Uret endnu mere iøjnefaldende. Endnu samme Dag skrev hun til *Fru de Bargeton*, født *Nègrepélisse*, et af disse Breve, hvis Form er saa tiltalende, at det tager Tid at opdage Skrivelsens Mangel paa virkeligt Indhold:

„Hun var henrykt over det Tilfælde, der i Familjens Nærhed bragte en Dame, om hvem hun havde hørt saa meget, og hvem hun ønskede at gøre Bekendtskab med. Thi i Paris var Venskabsforholdene ikke saa faste, at hun ikke kunde ønske sig endnu en at holde af her paa Jorden. Kunde dette ikke lade sig gøre, blev det jo kun en Illusion at begrave tillige med alle de øvrige. Hun stillede sig i ét og alt til sin Kusines Tjeneste, og hun vilde selv have aflagt hende Besøg, om hun havde været rigtig

rask. Hun var sin Kusine hjærtelig taknemlig, fordi hun havde tænkt paa hende".

Medens Lucien drev sin første Tur paa Lykke og Fromme over Boulevarderne og gennem La Paix Gaden, beskæftigede han sig, som alle nyankomne, meget mere med Tingene end med Menneskene. Paris imponerer først og fremmest ved sine Masser: Butikernes Pragt, Husenes Højde, Vognenes Vrimmel og den idelige Modsætning mellem den højeste Rigdom og den dybeste Armod paatvinger sig først og fremmest Opmærksomheden. For en ung Poet, der var vant til at finde et Ekko for hver af sine Følelser, en Fortrolig for alle sine Ideer, en Sjæl, der delte hans mindste Tanker, maatte det store, fremmede Paris tage sig ud som en afskyelig Ørken. Lucien havde endnu ikke faaet hentet sin smukke, blaa Dragt, og han følte sig generet af sine medtagne Klæder, da han begav sig hen til Fru de Bargeton paa den Tid, da hun maatte være kommen hjem. Han traf hos hende Baron du Châtelet, der inviterede dem begge til Middag i *Rocher de Cancale*. Lucien var helt fortumlet af den rappe parisiske Hvirvel: han kunde ikke sige noget til Louise, de var jo tre i Vognen; men han trykkede hendes Haand, og hun gav venligt Svar paa alle de Tanker, han derved gav Udtryk. Efter Middagen tog Châtelet sine Gæster med i *Vaudeville*.

Lucien følte i sit stille Sind stor Misfornøjelse ved at se Châtelet. Han forbandede det Tilfælde, som havde ført denne Mand til Paris. Men samtidig maatte han hos den gamle Laps anerkende den pariserkyndige Verdensmands Overlegenhed; han skammede sig frem for alt ved

at være Baronens Gæst. Hvor Digteren var urolig og generet, bevægede Châtelet sig som Fisken i Vandet.

Men den Fornøjelse, Lucien følte ved for første Gang at se Komedie i Paris, opvejede Ærgrelsen over hans Mangel paa Evne til at føre sig. I Løbet af denne Aften frigjorde han sig i al Hemmelighed for en stor Del af sine provinsielle Ideer. Kredsen videde sig for ham, Samfundet antog andre Skikkelser. Han sad tæt ved flere smukke, elegant paaklædte Pariserinder, og derved fik han Blik for Fru de Bargetons forældede Dragt; saa fordringsfuld den end var: hverken dens Stof eller dens Farve eller dens Snit var efter Moden. Den Frisure, der i Augoulème havde bedaaret ham, syntes ham her utrolig smagløs, sammenlignet med de parisiske Damers.

„Mon hun vil blive ved at se saadan ud?“ spurgte han sig selv. Han vidste jo ikke, at hun havde benyttet Dagen til at forberede en fuldstændig Forvandling.

Saaledes drog Luciens Øjne en lignende Sammenligning, som Fru de Bargeton Dagen iforvejen havde foretaget mellem ham og Châtelet. Og Fru de Bargeton paa sin Side greb sig i underlige Tanker om sin Tilbeder. Digteren var forbavsende smuk, men ikke desto mindre tog han sig ikke ud. Hans Frakkeærmer var for korte, hans Provinshandsker slemme — han saa' latterlig ud ved Siden af de unge Herrer i Balkonen, ja, Fru de Bargeton fandt ham helt ynkelig. Og Châtelet, der var elegant og i sit Es som en Skuespiller paa sin vante Scene, genvandt paa to Dage alt det Terrain, han det sidste Halvaar havde tabt. Saavel i Fru de Bargeton som i Lucien forberedtes der saaledes en Desillusionering med Hensyn til hinanden, og Paris alene var Skyld heri. Dèr voksede Livet for Digte-

rens Øjne; dèr viste Selskabet sig for Louise med helt nye Træk. Kun en ubetydelig Begivenhed skulde der nu til for at bryde de Baand, der knyttede dem sammen. Dette Øksehug, der blev skæbnesvangert for Lucien, lod ikke vente længe paa sig. Fru de Bargeton kørte Lucien til hans Hotel og lod sig derpaa følge hjem af Châtelet — til den største Ærgrelse for den arme, forelskede Fyr.

„Hvad siger de nu om mig?“ sagde han til sig selv paa Vejen op til sit fattige Kammer.

„Den stakkels Dreng er dog utrolig kedelig“, sagde Châtelet smilende, da han vel var ude af Vognen.

„Saadan er det med alle, der rummer en Verden af Tanker i deres Hjærne. Mænd, der skal finde Udtryk for saa meget i dybt gennemtænkte Værker, foragter Konversationens Skillemønt,“ sagde den stolte Nègrepelisse, der endnu havde Mod til at forsvare Lucien, mindre for hans Skyld end for sin egen.

„Det giver jeg Dem gærne Ret i“, svarede Baronen, „men vi lever med Mennesker og ikke med Bøger. Hør nu, kære Naïs, jeg ser jo godt, at endnu er der intet Forhold mellem Dem og ham, og det er jeg glad over. Hvis De nu bestemmer Dem til at bringe en Interesse, De hidtil har savnet, ind i Deres Liv, saa bønfalder jeg Dem om, at De ikke gør dette Skridt for dette indbildte Genis Skyld. Sæt, at De tog fejl! Om De — i Løbet af faa Dage — ved at sammenligne ham med virkelige Talenter, med de virkelige betydelige Folk, som De vil gøre Bekendtskabet med, kom til Erkendelse af, kære, smukke Sirene, at De har taget paa Deres blændende Ryg og ført til Havnen, ikke en Guddom med Lyren i Haand, men en dum lille Abe, der maaske kan gælde for noget i Houmeau, men i

Paris slet og ret er en tarvelig Plebejer! Her udkommer, ærlig talt, hver Uge, Digtsamlinger, af hvilke den ringeste staar højt over Hr. Chardons Poesier. Bliv ikke vred. Vent og døm selv! Imorgen, Fredag, er der Operaforestilling", sagde han, idet Vognen drejede ind i Neuve-de-Luxembourg-Gaden, „Fru d'Espard har Loge dèr og indbyder Dem sikkert til at følge med sig. For at se Dem i al Deres Glans, kommer jeg i Fru de Serizys Loge. Det er „Danaiderne", der gaar".

„Farvel", sagde hun.

Dagen efter forsøgte Fru de Bargeton at arrangere sig et passende Formiddagstoilette for at gøre Visit hos sin Kusine, Fru d'Espard. Det var lidt koldt i Vejret, og hun fandt blandt sine gamle Sager fra Angoulème ikke andet, der egnede sig for Anledningen, end en grøn Fløjelskjole, der var garneret paa ret afstikkende Vis. Lucien for sit Vedkommende indsaa' Nødvendigheden af at hente den berømte blaa Kjole, thi han havde faaet en sand Rædsel for sin snævre Frakke, og han vilde nu altid vise sig velklædt, da han jo kunde træffe Markise d'Espard eller uformodet blive kaldet til hende. Han tog en Droske for i en Fart at hente sin Bagage. I Løbet af et Par Timer gav han tre-fire Francs ud, hvilken Omstændighed gav ham Anledning til mange Spekulationer over, hvad det koster at leve i Paris. Da han havde gjort sig saa fin, som han kunde blive, begav han sig til Neuve-de-Luxembourg Gaden, hvor han i Porten mødte Gentil, ledsaget af en Jæger med pragtfuld Plumage.

„Jeg skulde netop hen til Dem", sagde Gentil, der var uvant med de parisiske Høflighedsformer. „Fruen gav mig dette Brev med".

Jægeren antog Digteren for en Tjener. Lucien aabnede Brevet og læste, at Fru de Bargeton tilbragte Dagen hos Markise d'Espard og om Aftenen agtede sig i Operaen; men hun bad Lueien om at indfinde sig dèr, hendes Kusine havde overladt hende en Plads i Logen til den unge Digter — hvem samme Kusine var henrykt over at kunne gøre en Fornøjelse.

„Hun holder altsaa af mig. Det var dumt af mig at ængste mig", sagde Digteren til sig selv. „Allerede i Aften forestiller hun mig for sin Kusine".

Han var ude af sig selv af Lykke og besluttede at tilbringe Tiden, der skilte ham fra denne storartede Aften, paa festlig Vis. Han skyndte sig henimod Tuilerierne, hvor han vilde spasere saa længe, til han kunde spise til Middag hos Véry. Dèr mødte han alle Paris' Spradebasser, dets Kokotter, dets Flaner. Det blev en forfærdelig Time for ham — Ansigt til Ansigt med al denne stiliserede Pragt — og misundelig sagde han til sig selv:

„Jeg ligner en Apothekersøn, en Diskespringer".

Han saa' sig skilt ved en Afgrund fra hele denne Verden. Hvorledes skulde han komme over Kløften? Thi han vilde være paa Højde med hele denne fine, elegante parisiske Ungdom. Alle disse Patriciere kendte og hilste Damer, der vare guddommeligt klædte og guddommeligt skønne, Kvinder, hvem Lucien havde ofret sit Hoved for et eneste Kys lig Grevinde Kønigsmarks Page. Sammenlignet med dem tog Louise sig ud som et gammelt Fruentimmer.

Han mødte mange af de Kvinder, som det 19. Aarhundredes Historie vil tale om — hvis Skønhed, Aand, Kærlighedshistorier vil kappes i Berømmelse med de fore-

gaaende Aarhundreders Dronninger. Han saa' gaa forbi den dejlige Frøken des Touches, der er saa kendt under Navnet Camille Maupin, en ypperlig Forfatterinde, lige saa begavet som smuk; han hørte hendes Navn nævne af de forbigaaende.

Og han sagde til sig selv:

„Saadan ser Poesien ud".

Hvad var vel Fru de Bargeton i Sammenligning med denne Fe, der straalede af Ungdom, Skønhed, Fremtidsmuligheder, og hvis sorte Øje var saa dybt, som en Himmel er blaa? Hun gik leende forbi ham, i Samtale med Fru Firmiani, en af de smukkeste Damer i Paris.

Der var en Stemme, der tilraabte ham:

„Begavelsen er den Løftestang, med hvilken man sætter Verden i Bevægelse".

Men en anden Røst forkyndte ham, at Pengene er Begavelsens Støttepunkt.

Han vilde ikke blive her, hvor hans Forfængelighed var bleven i den Grad ydmyget. Han tog Vejen til Palais-Royal, gik ind hos Véry og bestilte sig en Middag, der baade skulde trøste ham i hans Fortvivlelse og indvie ham i de pärisiske Fornøjelser. Regningen rev ham ud af hans Drømme: der gik de halvhundrede Francs, med hvilke han havde tænkt at kunne klare sig lang Tid i Paris. For samme Beløb kunde han leve en hel Maaned i Angoulème.

Og med en vis Ærbødighed lukkede han Døren til dette Palads efter sig.

Dèr skulde han ikke sætte sine Fødder igen!

„Eva havde Ret", sagde han til sig selv, medens han gennem Stengalleriet vandrede hjemad for at hente frisk Pengeforsyning. „Priserne i Paris er ikke de samme som i Houmeau".

Undervejs faldt han i Beundring udenfor Skræderbutikerne, og han tænkte, idet han mindedes, hvorledes han om Formiddagen havde set ud:

„Nej, saadan skal jeg dog ikke vise mig hos Fru d'Espard".

Hurtig som en Hjort ilede han til Hotellet *Gaillard-Bois*, gik op paa sit Værelse, tog trehundrede Francs med sig, og gik saa igen hen til Palais-Royal for at opklæde sig fra Top til Taa. Den første Skrædder, han kom til, lod ham prøve ligesaa mange Dragter, som han selv vilde, og bildte ham ind, at de alle var efter nyeste Mode. Da Lucien forlod ham, var han for tohundrede Francs kommen i Besiddelse af en grøn Kjole, et Par hvide Benklæder og en spraglet Vest. Snart fandt han sig ogsaa et Par meget elegante Sko, der passede ham. Da han omsider havde indkøbt alt, hvad han behøvede, bestilte han Frisøren hjem, hvor han boede; sammesteds hen skulde hver af de handlende bringe de indkøbte Varer. Klokken syv om Aftenen satte han sig i en Droske og kørte til Operaen, friseret som et Paaskelam, vel paaklædt, med smuk Cravat, men ikke rigtig vel tilpas i dette Slags Etui, hvori han for første Gang befandt sig. Efter Fru de Bargetons Anvisning spurgte han efter en Loge, der tilhørte Kammerets første Adelsmænd. Kontrolløren, der for sig saa' et Menneske, hvis laante Elegance gav ham Lighed med en lejet Brudesvend, bad om at maatte se hans Billet.

„Jeg har ingen".

„Saa kan De ikke komme ind", lød det tørt til Svar.

„Men jeg kender Fru d'Espard", sagde han.

„Det er vi ikke forpligtigede til at vide", svarede

Kontrolløren og vekslede uvilkaarlig et umærkeligt Smil med sine Kolleger.

I dette Øjeblik standsede et Køretøj udfor Forhallen. En Jæger, som Lucien ikke genkendte, slog Vogntrappen ned for to pyntede Damer. Lucien veg til Side for disse Damer for ikke at paadrage sig en Opfordring dertil fra Kontrollørens Side.

„Den Dame er netop Fru d'Espard, som De paastaar, De kender", sagde Kontrolløren ironisk til Lucien.

Lucien blev saa meget mere flov, som det ikke lod til, at Fru de Bargeton genkendte ham i hans nye Antræk. Men da han tiltalte hende, smilede hun til ham og sagde:

„Det passer jo udmærket. Kom med!"

Kontrollørerne havde igen lagt Ansigterne i alvorlige Folder. Lucien fulgte med Fru de Bargeton, der, medens de gik op ad den store Operatrappe, præsenterede sin Rubempré for sin Kusine. De første Adelsmænds Loge er omtrent midt for Salen; derfra ser man til alle Sider og kan ses fra alle Sider. Lucien satte sig bagved Fru de Bargeton, glad ved at sidde gemt.

„Hr. de Rubempré", sagde Markisen i forbindtlig Tone, „det er første Gang, De er i Operaen, De maa se den rigtig. Sæt De Dem kun frem paa den forreste Plads".

Lucien adlød. Første Akt af Operaen var netop i Færd med at slutte.

„De har benyttet Tiden godt", hviskede Louise til ham i det første Øjebliks Forbavselse over den Forvandling, der var foregaaet med Lucien.

Louise havde ikke forandret sig. Det flatterede hende ikke at sidde ved Siden af en Modedame som Markise

d'Espard, denne Paris' Fru de Bargeton; den straalende Pariserinde bragte Provinsdamens Mangler til at springe saa stærkt frem, at Lucien, i denne pragtfulde Sal, i Selskab med denne statelige Dame omsider i den stakkels Anaïs de Nègrepelisse saa' Kvinden, som hun i Virkeligheden tog sig ud, den Kvinde, som Pariserne saa': et stort, tørt, falmet Fruentimmer med teglstensrød Teint, mere end rødhaaret, kantet og knoglet, snærpet, pretentiøs, provinsiel i sin Tale, først og fremmest smagløst klædt paa. Lucien skammede sig ved at have været forelsket i hende og lovede sig selv at benytte Louises første Anfald af Dyd til Paaskud for et Brud. Hans ypperlige Syn undslap det ikke, hvor mange Kikkerter der var rettede mod den højfornemme aristokratiske Loge, hvori han sad. Aabenbart tog de eleganteste Damer Fru de Bargeton i Øjesyn; de vekslede Ord med hinanden og smilede derved. Men selv om Fru d'Espard paa Damernes Holdning og Smil kunde slutte sig til Aarsagen til Sarkasmerne, var hun ganske ligegyldig derfor. Enhver maatte i hendes Ledsagerske kunne kende den fattige Slægtning fra Provinsen, som enhver parisisk Familie kan blive belemret med. Desuden havde hendes Kusine talt med hende om sit Toilette og ikke lagt Skjul paa sin Ængstelse; og Fru d'Espard havde beroliget hende, da hun opdagede, at Anaïs, rigtig paaklædt, snart vilde tilegne sig de parisiske Manerer. Om end Fru de Bargeton manglede Kendskab hertil, havde hun dog den store Fordel af Fødsel at være fornem Dame; der var Race i hende. Næste Mandag vilde hun altsaa kunne tage Oprejsning. Og forøvrigt vilde Folk, saa snart de fik at vide, at denne Dame var hendes Kusine, opsætte Raillerierne og afvente en ny Undersøgelse, før de fældede

Dom. Lucien havde ikke Anelse om, hvor Louises Skikkelse vilde vinde ved et Skærf, viklet om Skuldrene, en smuk Kjole, en elegant Frisure og Fru d'Espards forskellige Raad og Vink. Allerede paa Vejen op ad Trappen havde Markisen betroet sin Veninde, at man ikke maatte holde sit Lommetørklæde udfoldet i Haanden. Den gode Smag og den slette viser sig i tusinde Smaating af denne Art, som en kvik Dame hurtig opfatter, men som nogle Kvinder aldrig vil kunne lære sig til. Fru de Bargeton havde god Vilje nok og havde mer end tilstrækkelig Forstand til at forstaa, hvori hun stod tilbage. Fru d'Espard var sikker paa, at hendes Lærling vilde gøre hende Ære, og havde venlig paataget sig hendes Uddannelse. I gensidig Interesse havde disse tvende Kvinder da sluttet en Pagt med hinanden. Fru de Bargeton saa' op til sin Kusine som til en Gudinde, blændet og fortryllet af hendes Manerer, hendes Intelligens, af hele Atmosfæren, der omgav hende. Hun erkendte hos Fru d'Espard den ærgærrige, fornemme Dames skjulte Magt og havde sagt til sig selv, at hun nok skulde naa frem ved at gøre sig til Drabant for denne Stjærne; hun lagde slet ikke Skjul paa sin Beundring. Markisen havde følt sig smigret ved at gøre denne naive Erobring; desuden var det hende bekvemt i Fru de Bargeton at erhverve sig en Slags Selskabsdame, en Slave, der vilde synge hendes Lov, en Skat, der blandt Damerne i Paris er endnu sjældnere at finde end en hengiven og velmenende Kritiker inden for det litterære Laug.

Imidlertid blev den nysgærrige Bevægelse i Salen altfor tydelig til, at den nyankomne kunde lade være at be-

mærke det, og høfligt vilde Fru d'Espard føre hende bag Lyset med Hensyn til Grunden dertil.

„Hvis der kommer Visiter her i Logen“, sagde hun, „kan vi maaske faa at vide, hvad vi skylder Æren af alle disse Damers Opmærksomhed“ . . .

„Jeg har stærk Mistanke om, at det er min gamle Fløjlskjole og mit hele Angoulème-Udseende, der morer Pariserinderne“, sagde Fru de Bargeton og lo.

„Nej, det er ikke Dem. Der er noget, jeg ikke forstaar“, sagde Markisen og vendte sig mod Digteren. Først nu saa' hun nøjere paa ham og lod til at finde ham besynderlig klædt.

„Dèr er Hr. du Châtelet“, sagde i dette Øjeblik Lucien og pegede med Fingeren mod Fru de Sérizys Loge, hvor den gamle Laps netop var kommen til Syne.

Fru de Bargeton bed sig i Læberne af Ærgrelse; thi Markisen kunde ikke tilbageholde et forundret Blik og Smil, der saa ringeagtende spurgte: „Hvor i Alverden har det unge Menneske faaet sin Opdragelse?“ — at Louise følte sig ydmyget i sin Kærlighed — den bitreste Pille, man kan byde en fransk Kvinde — noget, hun ikke tilgiver sin Elsker, naar det er h a m, der er Skyld deri. I denne Verden, hvor de smaa Ting saa tit bliver store Ting, ødelægger en Gestus, et Ord Begynderen. Det væsentligste Fortrin ved de gode Manerer og det gode Selskabs Tone, er, at de frembyder et harmonisk Hele, hvor alt er saa fast sammensmæltet, at ingen Enkelthed støder. Selv de, der enten af Ukendskab dertil eller ifølge en eller anden forstokket Ide ikke retter sig efter disse Selskabets Love, vil alle kunne forstaa, at paa dette Omraade som i Musiken er en eneste Dissonans en fuldstændig Benægtelse

af det hele Begreb, der maa respekteres til de mindste Enkeltheder, om det overhovedet skal bestaa.

„Hvem er den Herre?“ spurgte Markisen og viste med Blikket mod Châtelet. „Kender De allerede Fru de Sérizy?“

„Hvad for noget? Er det den bekendte Fru de Sérizy, der har haft saa mange Historier, og som dog bliver modtaget allevegne?“

„Ja, saa utroligt det lyder“, svarede Markisen. „Det er ligesaa uforklarligt som uforklaret! Hun har de mægtigste Mænd til Venner, og hvorfor? Det er en Gaade, som ingen vover at løse. — Er den Herre Angoulèmes Løve?“

„Baron du Châtelet“, sagde Anaïs, der af en Slags Forfængelighed her i Paris tillagde sin Tilbeder den Titel, hun hjemme nægtede ham, „er dog ellers en Mand, der har vakt megen Omtale. Det var ham, der rejste sammen med de Montriveau“.

„Virkelig!“ sagde Markisen. „Jeg kan aldrig høre det Navn uden at komme til at tænke paa den stakkels Hertuginde de Langeais, der forsvandt som et Stjærneskud“.

Dèr“ — vedblev hun og gjorde opmærksom paa en anden Loge — „dèr ser De Hr. de Rastignac og Fru de Nucingen, som er gift med en Bankier, en Forretningsmand, en Marskandiser i stor Stil, en Mand, der tiltvinger sig Adgang til Selskabet ved sin Formue, og som nok ikke tager det saa nøje med Midlerne til at forøge den. Han gør sig al mulig Umage for at man skal tro paa hans Hengivenhed for Bourbonerne; ogsaa i mit Hus har han gjort Forsøg paa at trænge sig ind. Hans Kone har

taget Fru de Langeais' Loge, formodentlig i den Indbildning, at Fru de Langeais' Aand og Ynde og lykkelige Egenskaber fulgte med! Skaden vil jo pynte sig med Paafuglens Fjer!"

„Hvorledes kan Hr. og Fru de Rastignac, der kun har en 3000 Francs om Aaret, underholde deres Søn i Paris?" spurgte Lucien Fru de Bargeton, forbavset over den Elegance og Luksus, som den unge Rastignacs Paaklædning bar Vidne om.

„Det er let at se, at De kommer fra Angoulème", sagde Markisen ironisk uden at tage Kikkerten fra Øjnene.

Lucien forstod hende ikke. Han var fuldt optagen af at betragte Logerne og gætte de Domme, som dèr fældedes over Fru de Bargeton, og den Nysgærrighed, han selv var Genstand for. Louise paa sin Side var ilde berørt over det ringe Hensyn, som Markisen tog til Luciens Skønhed.

„Han er altsaa ikke saa smuk, som jeg troede", sagde hun til sig selv.

Derfra var der kun et Skridt til ogsaa at finde ham mindre aandfuld.

Tæppet var gaaet ned. Châtelet var nu henne at gøre sin Opvartning hos Hertuginde de Carigliano, hvis Loge var Side om Side med Fru d'Espards. Derfra hilste han paa Fru de Bargeton, der besvarede Hilsenen med en let Hovedbøjning. En Dame af Verden ser alt, og Markisen var ikke blind for Châtelets sikre Holdning. I dette Øjeblik kom fire Herrer, den ene efter den anden ind i Markisens Loge, fire parisiske Berømtheder.

Den første var Hr. de Marsay, berømt for sine utallige Kærlighedshistorier, i Besiddelse af en ejendommelig blød, næsten pigeagtig Skønhed, der dog til Modvægt

havde et fast, roligt, iskoldt Blik, der lignede en Tigers. Man elskede ham og var samtidig bange for ham. Ogsaa Lucien var smuk; men hans Blik var saa mildt, hans blaa Øjne saa klare, at han ikke gjorde Indtrykket af at besidde denne brutale Styrke, som saa mange Kvinder tilbeder. Desuden var der endnu intet, der lod Digteren gøre sig gældende, hvorimod de Marsay var livlig og spirituel og førte sig med en Toilettets Ulastelighed, en Vished paa at maatte behage, der knuste alle Medbejlere omkring ham. Hvorledes maatte Lucien ikke tage sig ud ved Siden af ham, som han sad dèr, kejtet, stiv, fremmed for sine egne Klæder! De Marsay havde Privilegium paa at sige alle mulige Uforskammetheder, fordi han sagde dem morsomt og ledsagede dem med sine indtagende Manerer. Den Modtagelse, Markisen gav ham, viste noksom Fru de Bargeton, hvor mægtig en Person han var. Den anden Herre var en af de to Brødre Vandenesse, han, der havde bragt Lady Dudley i hendes Ry, en stilfærdig, aandrig, beskeden ung Mand, der gjorde Lykke ved Egenskaber, helt modsatte de Marsays, og var varmt anbefalet til Markisen af hendes Kusine, Fru de Mortsauf. Den tredie var General de Montriveau, der havde Hertuginde de Langeais' triste Skæbne paa sin Samvittighed. Den fjerde endelig var Hr. de Canalis, en af Tidsalderens berømteste Digtere, en ung Mand, hvis Ry netop var i Færd med at fødes, og som, stoltere af sit adelige Navn end af sit Talent, viede Fru d'Espard sin Hyldest for at skjule sin Lidenskab for Hertuginde de Chaulieu. Hans spinkle Skønhed, hans indsmigrende Manerer dulgte kun slet hans dybe Egenkærlighed og hans endnu tvivlsomme Tilværelses uafladelige Beregninger. Men at han havde kastet

sine Øjne paa Fru de Chaulieu, der var en Dame over de fyrretyve Aar, indbragte ham allerede nu Hoffets Støtte, Faubourg St. Germains Bifald og talrige Grovheder fra de liberale, der skældte ham ud for Sakristi-Poet.

Ved Synet af disse fire interessante Personligheder forstod Fru de Bargeton, hvorfor Markise d'Espard viste Lucien saa ringe Opmærksomhed. Og da nu en Samtale kom i Gang, da hvert af disse gode Hoveder gjorde sig gældende ved Indfald, der var dybere og finere end hvad Anaïs en hel Maaned igennem hørte i Provinsen, — og især da den store Digter udtalte nogle Ord, i hvilke Poesiens Glans forgyldte al Tidsalderens Virkelighed — da forstod Louise, hvad Châtelet den foregaaende Dag havde sagt hende: Lucien blev til slet ingenting. Alle betragtede den sølle ubekendte med saa grusom en Ligegyldighed, han sad dèr saa fuldstændig som en Fremmed, der ikke kendte Landets Sprog, at Markisen fik Medlidenhed med ham.

„Maa det ikke være mig tilladt“, sagde hun til Canalis, „at forestille Dem Hr. de Rubempré. De indtager saa fremragende en Plads i den literære Verden, at De ikke kan nægte en Begynder Deres Støtte. Hr. de Rubempré er lige kommen fra Angoulème; han faar sikkert Brug for Deres Beskyttelse overfor dem, der her slukker Talentet ud eller lader dets Lys skinne. Han har endnu ingen Fjender, der ved at angribe ham kan skabe hans Lykke. Er det ikke en ny og original Opgave, der kan friste Dem, at skaffe ham gennem Venskab, hvad De har vundet gennem Had?“

De fire Herrer saa' paa Lucien, medens Markisen talte. Marsay, der ikke stod to Skridt fra den unge Mand,

satte sin Lorgnet paa for at tage ham i Øjesyn. Han saa' fra Lucien til Fru de Bargeton, fra Fru de Bargeton til Lucien, idet han med spodsk Mine drog en Sammenligning, der krænkede dem begge dødeligt. Han undersøgte dem som to mærkværdige Dyr og smilede. Dette Smil var et Dolkestød for den store Mand fra Provinsen. Felix de Vandenesse betragtede ham med et venligt Blik, og Montriveau saa' tværs igennem ham.

„Frue", sagde de Canalis og bukkede; „jeg skal adlyde Dem, skønt Hensyn til os selv i Grunden forbyder os at støtte en Medbejler. De har jo vænnet os til Underværker".

„Godt. Saa spis Middag hos mig paa Mandag sammen med Hr. de Rubempré. Saa kan De uforstyrret tale om literære Spørgsmaal. Jeg skal prøve at faa nogle af Literaturens Tyranner med og nogle af de Berømtheder, der beskytter den, Forfatteren til *Ourika*, og nogle unge, velsindede Digtere".

„Fru Markise", sagde de Marsay, „hvis De tager Dem af den Herre for hans Begavelses Skyld, vil jeg støtte ham for hans Skønheds. Lyder han mine Raad, skal han blive den lykkeligste *dandy* i Paris. Saa kan han altid blive Digter, hvis han har Lyst".

Fru de Bargeton takkede sin Kusine med et erkendtligt Blik.

„Jeg vidste ikke, at De var skinsyg paa talentfulde Folk", sagde Montriveau til de Marsay. „Medgang kan Digterne jo ikke taale".

„Det er maaské derfor, De vil gifte Dem?" spurgte Dandyen Canalis for at se, om denne Bemærkning gjorde Indtryk paa Fru d'Espard.

Canalis trak paa Skuldrene, og Fru d'Espard, der var Niece af Fru de Chaulieu, gav sig til at le.

Lucien, der befandt sig i sine Klæder som en ægyptisk Mumie i sit Hylster, skammede sig over, at han ikke kunde finde Ord til Svar. Omsider sagde han til Markisen med sin bløde Stemme:

„Deres Godhed, Frue, tvinger mig til kun at have Held med mig".

Paa dette Tidspunkt traadte Châtelet ind; han greb Lejligheden ved Haarene til at vinde Markisens Støtte gennem Montriveau, der hørte til dem, som behersker Paris. Han hilste paa Fru de Bargeton og bad Fru d'Espard tilgive ham, at han trængte sig ind i hendes Loge: han havde saa længe været skilt fra sin Rejsekammerat, Montriveau, og de gensaas for første Gang, siden de midt i Ørkenen sagde hinanden Farvel.

„At skilles i Ørkenen og mødes i Operaen!" sagde Lucien.

„Det er et rigtigt Teater-Gensyn", sagde Canalis.

Montriveau præsenterede Baron du Châtelet for Markisen, og Markisen modtog hendes Kejserlige Højheds forhenværende Sekretær overmaade elskværdigt, fordi hun allerede havde set ham blive vel modtagen i tre Loger, — fordi hun vidste, at Fru de Serizy kun kendtes ved Folk af Stilling og Indflydelse, og endelig fordi han var Montriveaus Kammerat. Denne sidste Adkomst var saa vægtig, at Fru de Bargeton kunde mærke paa Tone, paa Blik og Holdning hos de fine Parisere, at de uden videre anerkendte Châtelet som en af deres egne. Og Naïs forstod med ét den Sultan-Mine, hvormed Châtelet bevægede sig ude i Provinsen. Langt om længe fik Châtelet Øje paa

Lucien og gav ham en af disse kolde og knappe Hilsener, hvormed den ene Mand sætter den anden ned og henleder Opmærksomheden hos de tilstedeværende af det gode Selskab paa den lave Plads, han indtager i Samfundet. Han ledsagede sin Hilsen med et spodsk Smil, som om han vilde sige: „Hvordan er han dog kommen her?“ Châtelets Hensigt blev rigtig opfattet; de Marsay bøjede sig hen mod Montriveau og hviskede ham i Øret, saa højt, at Baronen kunde høre det:

„Spørg ham, hvem den besynderlige unge Mand er, der ligner en paaklædt Dukke udenfor en Skrædderbutik“.

Châtelet og hans Rejsekammerat talte et Øjeblik sagte sammen, som om de opfriskede gamle Minder. Aabenbart levnede han ikke sin Rival Ære for to Skilling. Lucien var blændet af det lette, legende Vid, hvormed disse Mænd formede deres Spørgsmaal og Svar. Ikke alene havde de Ordet let i deres Magt, de var veltilpas i deres Klæder, som hverken saa' gamle eller altfor ny ud. Deres Luksus idag var den samme, som den var igaar, og som den vilde være den følgende Dag. Lucien indsaa', at han selv saa' ud som et Menneske, der havde taget Klæder paa for første Gang i sit Liv.

„Kære Ven“, sagde de Marsay til Felix de Vandenesse. „Den lille Rastignac flyver omkring som en Drage! Nu er han naaet hen til Markise de Listomère. Han tager os i Kikkerten. Han kender vist den Herre?“ vedblev Dandyen, rettet mod Lucien, men uden at se paa ham.

„Det skulde være mærkeligt“, svarede Fru de Bargeton, „om ikke Navnet paa den store Mand, som vi er stolte af, skulde være naaet til ham. For ganske nylig

hørte hans Søster Hr. de Rubempré læse nogle overordentlig smukke Digte op for os".

Felix de Vandenesse og de Marsay bukkede for Markisen og begav sig hen til Fru de Listomère, der var Søster til Vandenesse. Anden Akt begyndte, og Fru d'Espard, hendes Kusine og Lucien lodes alene i Logen. Nogle aflagde Rapport om Fru de Bargeton hos Damerne, hvis Nysgærrighed hendes Nærværelse havde pirret; andre fortalte om den ny ankomne Digter og gjorde sig lystige over hans Paaklædning. Canalis begav sig paany til Hertuginde de Chaulieus Loge og kom ikke mere tilbage. Lucien var glad ved, at Forestillingen afledte Opmærksomheden fra ham. Al Fru de Bargetons Ængstelse, hvad Lucien angik, forøgedes ved den Opmærksomhed, som hendes Kusine havde vist Baron du Châtelet, og som var af en helt anden Art end hendes beskyttende Høflighed overfor Lucien. Under hele anden Akt var Fru de Listomères Loge fuld af Mennesker, der alle syntes livlig optagne af en Samtale, der drejede sig om Fru de Bargeton og Lucien. Aabenbart var den unge Rastignac den, der underholdt hele Logen og hvert Øjeblik kaldte Latteren frem. Fru d'Espard blev urolig, hun vidste, at man ikke ret længe skjuler en Bagtalelse for dem, som den saarer, og ventede paa, at Akten skulde blive forbi. Naar Mennesker gør deres egne Følelser til Genstand for kritisk Betragtning — som nu Lucien og Fru de Bargeton —, hænder der mærkelige Ting i Løbet af ganske kort Tid. Sjælens Revolutioner lystrer hurtigt virkende Love. Louise huskede alle de kloge og verdenskyndige Bemærkninger, som Châtelet havde gjort om Lucien paa Tilbagevejen fra *Vaudeville*. Hvert Ord var en Profeti, hvis Opfyldelse Lucien

selv syntes at fremskynde. Ifærd med at miste sine Illusioner om Fru de Bargeton, som hun var ved at tabe sine om ham, efterlignede det arme Barn, hvis Skæbne fjærnt mindede om Jean Jacques Rousseaus, denne, forsaavidt som han blev fortryllet af Fru d'Espard og straks forelskede sig i hende. Enhver ung Mand eller enhver Mand, der endnu mindes sine Følelser som ung, vil forstaa, at denne Forelskelse var fuldstændig rimelig og naturlig. Disse indtagende Manerer, denne behagelige Stemme, denne fine, fornemme, misundte Kvinde, denne Dronning med ét Ord stod for Poeten i samme Lys, som Fru de Bargeton havde gjort det i Angoulème. Hans letbevægelige Natur drev ham mod hurtigst mulig at attraa denne mægtige Beskyttelse; den sikreste Vej hertil var at erobre hende selv, saa fulgte alt det andet jo med! Han havde haft Held med sig i Angoulème, hvorfor skulde han ikke have det i Paris? Uden at han kunde lade være dermed og paa Trods af alt Operaens saa nye Trylleri, vendte hans Blik sig uophørligt mod denne straalende, fristende Célimène: og jo mere han saa' paa hende, desto større Lyst følte han ved at se hende! Fru de Bargeton opfangede et af Luciens flammende Blikke. Hun holdt Øje med ham og saa', at han var mere optagen af Markisen end af Forestillingen. Da et af hans Blikke, der var endnu mere ærgærrigt og glødende og betydningsfuldt end de andre, forklarede hende, hvad der foregik i Luciens Sjæl, blev hun skinsyg, men mindre for Fremtidens end for Fortidens Skyld.

„Saaledes har han aldrig set paa mig", tænkte hun. „Châtelet havde altsaa Ret".

Det gik med ét op for hende, paa hvilke vilde Veje

hendes Forelskelse havde ført hende. Naar en Kvinde først naar til at angre sin Svaghed, stryger hun som med en Svamp hen over sit Liv for at udslette alle denne Svagheds Spor. Skønt hvert af Luciens Blikke gjorde hende rasende, tvang hun sig til Ro. I Mellemakten kom de Marsay igen, i Følge med Hr. de Listomère. Den alvorlige Mand og den unge Laps var ikke længe om at oplyse den stolte Markise om, at den søndagsklædte Brudesvend, hun havde været saa uheldig at give Adgang til sin Loge, ligesaa lidt hed Hr. de Rubempré, som en Jøde har Døbenavn. Lucien var Søn af en Apotheker, der hed Chardon. De Rastignac, der var kendt med alle Forhold i Angoulème, havde allerede moret to Loger med Spottegloser over denne Mumie, som Markisen kaldte sin Kusine, og som var saa forsynlig at holde en Apotheker i Nærheden, formodentlig for med hans Draaber at holde sit kunstige Liv oppe. Kort sagt, de Marsay genfortalte nogle af disse tusinde spøgefulde Indfald, som Pariserne morer sig med for et Øjeblik, og som glemmes saa hurtig, som de er sagte. Men bagved dem stod Châtelet, den sande Mester for dette puniske Forræderi.

„Kære Veninde“, sagde Fru d'Espard i Ly af sin Vifte til Fru de Bargeton, „vær saa venlig at sige mig, om Deres Protégé virkelig hedder Hr. de Rubempré?“

„Han har antaget sin Moders Navn“, svarede Anaïs forvirret.

„Men hvad hedder da hans Fader?“

„Chardon“.

„Og hvad var denne Chardon?“

„Han var Apotheker“.

„Jeg vidste jo nok, kære Veninde, at det ikke var

over en Dame, som jeg tager mig af, at hele Paris morede sig. Jeg sætter ikke Pris paa at faa flere Besøg af Folk, der har deres Fornøjelse af at finde mig i Selskab med en Apothekersøn. Vil De, som jeg, gaar vi bort, og det paa Øjeblikket".

Fru d'Espard satte en iskold, næsten fornærmelig Mine op, uden at Lucien havde Anelse om, hvad der var Anledning til dette forandrede Ansigtsudtryk. Han formodede, at hans Vest var smagløs, hvilket den sikkert ogsaa var; at hans Kjoles Snit var altfor overdrevent moderne, hvilket heller ikke var nogen fejl Antagelse. Med hemmelig Bitterhed erkendte han, at han maatte lade en dygtig Skrædder sørge for sin Paaklædning; og han lovede sig selv allerede næste Dag at opsøge den allermest bekendte for næste Mandag værdig at kunne rivalisere med de Herrer, han vilde træffe hos Markisen. Skønt disse Tanker optog ham, fulgte hans Øjne opmærksomt tredje Akt og var stadig rettede mod Scenen. Alt medens han beundrede denne storartede Forestillings Pragt, hengav han sig til sine Drømme om Fru d'Espard. Han var fortvivlet over hendes pludselige Kulde, der var en Streg i Regningen for den glødende Iver, hvormed han omfattede sin nye Forelskelse, uden at agte paa de uhyre Vanskeligheder, som han ikke var blind for, men som han lovede sig selv at besejre. Han rev sig ud af sine dybe Tanker for igen at betragte sit nye Ideal. Men da han saa' sig tilbage, opdagede han, at han var alene. Han havde hørt en let Støj; Døren havde lige lukket sig efter Fru d'Espard, der drog sin Kusine med sig. Lucien blev i højeste Grad forbavset over saa pludselig at være forladt; men ret

længe tænkte han ikke derpaa, netop fordi han fandt det saa uforklarligt.

Da de to Damer i deres Vogn rullede gennem Richelieu-Gaden hen imod Faubourg Saint-Honoré, sagde Markisen med en Stemme, der vidnede om tilbagetrængt Vrede:

„Kære Barn, hvad tænker De dog paa? De maa sandelig vente, til denne Apothekersøn virkelig er bleven berømt, før De kan interessere Dem for ham. Hertuginde de Chaulieu vedkender sig endnu ikke Canalis, og han er dog berømt og tilmed Adelsmand. Denne Dreng er jo hverken Deres Søn eller Deres Elsker, vel?“ spurgte denne overlegne Kvinde med et gennemborende og prøvende Blik paa sin Kusine.

„Hvilket Held for mig, at jeg har holdt denne lille Slubbert paa Afstand og ikke tilstaaet ham noget“, tænkte Fru de Bargeton.

„Godt“, vedblev Markisen, der læste Svaret i sin Kusines Ansigtsudtryk, „lad det blive ved, hvad det er, det beder jeg Dem om. At tillægge sig selv et fornemt Navn! Men det er jo en Frækhed, som Samfundet straffer. Lad saa være, at det er hans Moders Navn! Men betænk, min bedste, at Kongen alene har Ret til ved en Forordning at overføre Navnet de Rubempré paa Sønnen af en Frøken af denne Familje; naar hun har giftet sig under sin Stand, er en saadan Forordning en uhyre Gunstbevisning: til at opnaa den kræves der en uhyre Formue, udviste Tjenester og meget indflydelsesrig Støtte. Denne Paaklædning som søndagsklædt Butikssvend viser tilstrækkeligt, at den Dreng hverken er rig eller Adelsmand. Han har et kønt Ansigt, men han forekommer mig meget

dum; han kan hverken føre sig eller tale; kort sagt, han har ingen Opdragelse. Hvor kan det dog være, at Dé har taget ham under Deres Beskyttelse?“

Fru de Bargeton, der fornægtede Lucien, som Lucien i sine egne Tanker havde fornægtet hende, skælvede for, at hendes Kusine skulde erfare den virkelige Sammenhæng med hendes Rejse.

„Kære Kusine, jeg er saa ulykkelig over at have kompromitteret Dem“.

„Mig kompromitterer man ikke“, sagde Fru d'Espard med et Smil. „Jeg tænker kun paa Dem“.

„Men De indbød ham jo til Middag paa Mandag“.

„Saa gør jeg mig syg“, svarede Markisen uden Betænkning. „De kan underrette ham derom, og jeg lukker min Dør for ham, under hvilket Navn han saa indfinder sig“.

I Mellemakten fandt Lucien paa at gaa ud og spasere i Foyeren, da han saa' alle andre Folk gaa derud. Til en Begyndelse var der ikke en af de Herrer, der havde gjort Visit i Fru d'Espards Loge, der hilste ham eller syntes at bemærke ham, hvilket forekom Provinsdigteren højst besynderligt. Dernæst tog Châtelet, hvem han søgte at hage sig fast i, Afstand fra ham og undgik ham omhyggelig. Ved at mønstre de promenerende i Foyeren kom Lucien hurtig paa det rene med, at hans Paaklædning var saa temmelig latterlig; han vendte tilbage til sin Krog i Logen og blev siddende dèr under Resten af Forestillingen, afvekslende optaget af den pragtfulde Ballet i sidste Akt — med den berømte Fremstilling af Helvede, — af at se paa Salen og lade Blikkene flakke fra Loge til Loge, og af sine egne dybe Tanker, her Ansigt til Ansigt med det parisiske Selskab.

„Dette er altsaa mit Kongerige“, sagde han til sig selv. „Det er denne Verden, jeg skal gøre mig underdanig“.

Han begav sig hjemad til Fods, medens han tænkte over, hvad alle de Folk havde sagt, der havde gjort Fru d'Espard deres Opvartning, og erindrede sig deres Manerer, deres Bevægelser, den Maade, hvorpaa de kom og gik — alt huskede han med forbavsende Nøjagtighed.

Næste Dag, henimod Middag, var det første, han foretog sig, at begive sig hen til Staub, Datidens berømteste Skrædder. For gode Ord og kontant Betaling opnaaede han Løfte om, at han skulde faa sine Klæder til den meget omtalte Mandag. Et andet Sted bestilte Lucien sig Skjorter, Lommetørklæder, kort sagt et helt Underbeklædningsudstyr, hos en anset Skomager lod han tage Maal af sig til Støvler og Sko. Han købte en smuk Stok hos Verdier, Handsker og Skjorteknapper hos Fru Irlande; han havde i Sinde i ét og alt at bringe sig paa Højde med de rigtige Dandy'er. Da han havde tilfredsstillet alle sine Ønsker, begav han sig til Neuve-de-Luxembourg-Gaden.

„Hun spiser hos Markise d'Espard og kommer sent hjem“, fortalte Albertine ham.

Lucien spiste en Middag til to Francs i en Restauration i Palais-Royal og gik tidlig i Seng.

Om Søndagen begav han sig allerede Klokken elleve til Louise. Hun var ikke staaet op. Han kom igen Klokken to.

„Fruen tager endnu ikke imod“, sagde Albertine, „men hun har givet mig et Brev til Dem“.

„Hun tager endnu ikke imod?“ gentog Lucien. „Men jeg er ikke den første den bedste — —“

„Ja, det véd jeg ikke noget om“, sagde Albertine med en impertinent Mine.

Mindre forbavset over Albertines Svar end over at modtage et Brev fra Fru de Bargeton, tog Lucien imod Brevet og læste paa Gaden disse fortvivlende Linjer:

„Fru d'Espard er ikke rigtig rask, hun kan ikke modtage Dem paa Mandag; jeg selv er utilpas, men maa alligevel klæde mig paa for at kunne holde hende med Selskab. Jeg er meget ked af dette lille Uheld; men Deres Talent gør mig rolig og tryg; De kommer nok frem uden Humbug til Hjælp!“

— „Og ingen Underskrift!“ sagde Lucien til sig selv. Han var naaet hen til Tuilerierne, uden selv at have mærket, at han havde gaaet.

Det Fremsyn, som begavede Folk besidder, lod ham ane den Katastrofe, som dette kolde Brev forkyndte ham. Hensunken i sine Tanker vedblev han at gaa lige fremad, betragtende Monumenterne paa Ludvig den 15.s Plads. Det var smukt Vejr. Flotte Køretøjer fór uafbrudt forbi ham paa Vej til den store Allé i Champs-Élysées. Han fulgte med Strømmen af spaserende og saa' da de tre-firetusinde Vogne, som, naar Vejret er godt, møder frem paa dette Sted om Søndagen og improviserer et helt Longchamp. Blændet ved Synet af de pragtfulde Heste, Toiletter og Liberier vedblev han at gaa og naaede til den paabegyndte Triumfbue. Hvorledes blev han ikke til Mode, da han nu paa Tilbagevejen saa' Fru d'Espard og Fru de Bargeton komme imod sig i en Ekvipage med prægtigt Forspand og bagpaa en Jæger, hvis Fjerhat og guldbroderede Liberi han øjeblikkelig genkendte? Vognrækken standsede et Øjeblik, der var blevet Trængsel, og Lucien kunde

nærved se Louise i forvandlet Skikkelse; hun var næsten ikke til at kende igen. Farverne i Toilettet var valgte saaledes, at de passede til hendes Teint; hendes Kjole var smagfuld, hendes Haar elegant og klædeligt sat op, og hendes Hat saa udsøgt, at den gjorde sig gældende selv ved Siden af Fru d'Espard, der var en af Modens Dronninger. Maaden at bære en Hat paa kan ikke fastslaas eller forklares; sætter man den en Smule for langt tilbage, ser man uforskammet ud, for langt frem — og man ser skummel ud, — paa Siden — og Udtrykket bliver mandhaftigt. Damerne af Verden sætter deres Hatte som de vil og ser altid godt ud. Fru de Bargeton havde ved første Forsøg løst dette vanskelige Problem. Et smukt Bælte fremhævede hendes slanke Talje. Hun havde tillagt sig Kusinens Bevægelser og Væsen uden dog at efterabe hende, og Markisen syntes stolt af sin Elev. Herrerne og Damerne, som spaserede paa Vejen, saa' efter det prægtige Køretøj med Familjerne d'Espard og Blamont-Chauvrys Vaabenskjolde. Lucien lagde med Forbavselse Mærke til, hvor mange der hilste paa de to Kusiner. Han vidste ikke, at hele det Paris, der bestaar af tyve Saloner, allerede vidste Besked om Slægtskabet mellem Fru de Bargeton og Fru d'Espard. Unge Herrer til Hest, blandt hvilke Lucien bemærkede de Marsay og Rastignac, sluttede sig til Ekvipagen for at følge de to Kusiner til Boulogneskoven. Paa de to Lapses Bevægelser kunde Lucien se, at de komplimenterede Fru de Bargeton i Anledning af hendes Forvandling. Fru d'Espard straalede af Ynde og Sundhed; hendes Utilpashed var altsaa kun et Paaskud for at undgaa Besøg af Lucien, eftersom hun ikke udsatte Middagen til en anden Dag. Digteren nærmede sig op-

bragt til Køretøjet, gik langsomt, og da han var saa nær, at de to Damer maatte kunne se ham, hilste han. Fru de Bargeton lod, som om hun ikke saa' ham, Markisen lorgnetterede ham uden at besvare hans Hilsen. Det parisiske Aristokrati viste Folk fra sig paa anden Vis end de adelige Godtfolk i Angoulème. Dèr anerkendte man dog Luciens Evner og regnede ham for en Mand, selv om man søgte at saare ham. For Fru d'Espard eksisterede han slet ikke. En isnende Kulde løb gennem Digteren, da de Marsay lorgnetterede ham; Pariserløven lod sin Lorgnet falde saa brat, at Lucien næsten syntes, det var Guillotinens Kniv, der faldt. Vognen kørte forbi. Raseri og Hævntørst bemægtigede sig den oversete Mand; havde han haft Fru de Bargeton for sig, kunde han have kvalt hende. Og gærne paatog han sig Fouquier-Tinvilles Rolle blot for at kunne sende Fru d'Espard til Skafottet; de Marsay havde han helst ladet lidè en af de raffinerede Straffe, som de Vilde har fundet paa. Han saa' Canalis ride forbi, den elegante, forkælede Digter, og hilse paa de skønneste Kvinder.

„Guld for enhver Pris!" sagde Lucien til sig selv. „Guldet er den eneste Magt, for hvilken denne Verden bøjer sig."

„Nej, nej", tilraabte hans Samvittighed ham. „Det er Hæderen. Og Hæderen, det er Arbejdet. Arbejde! Det var Davids Ord!"

— „Min Gud, hvorfor er jeg her?"

„Men jeg vil triumfere. Jeg vil køre igennem denne Allé i Ekvipage med Jæger. Jeg vil erobre Markiser som Fru d'Espard".

Alt medens han tumlede med disse hidsige Tanker, spiste han til Middag for to Francs hos Hurbain.

Næste Morgen Klokken 9 gik han hen til Louise for at bebrejde hende hendes haardhjærtede Opførsel. Ikke nok med, at Louise ikke vilde modtage ham: Portneren lod ham ikke en Gang komme op ad Trappen. Han blev staaende paa Gaden og holdt Vagt lige til Klokken 12. Paa dette Tidspunkt kom Châtelet fra Fru de Bargeton, saa' fra Siden til Lucien og søgte at undgaa ham. Dødelig fornærmet fulgte Lucien efter sin Rival. Châtelet, der mærkede, at han blev forfulgt, vendte sig og hilste kort, i den tydelige Hensigt at vise, at med den Hilsen maatte det være nok.

„Undskyld", sagde Lucien. „Kun et Øjeblik. Jeg har blot to Ord at sige Dem. De har før vist mig Venskab. Nu paakalder jeg dette Venskab og beder Dem om en ubetydelig Tjeneste. De kommer fra Fru de Bargeton. Forklar mig, hvorfor jeg er falden i Unaade hos hende og hos Fru d'Espard".

„Hr. Chardon", svarede Châtelet med paatagen Godlidenhed. „Véd De, hvorfor de Damer, De nævner, forlod Dem i Operaen?"

„Nej", sagde den stakkels Digter.

„Godt, saa skal De vide det. De er straks ved Deres Tilsynekomst i Paris bleven modarbejdet af Hr. de Rastignac. Den unge Dandy blev udspurgt om Dem og sagde slet og ret, at De hed Hr. Chardon og ikke Hr. de Rubempré; at Deres Moder passede Barselkoner; at Deres Fader, medens han levede, var Apotheker i Houmeau, en Forstad til Angoulème; at Deres Søster var en nydelig ung Pige, der strøg Skjorter ganske fortræffelig, og at hun

skulde giftes med en Bogtrykker Séchard i Angoulème. Verden er nu en Gang saadan! Viser man sig i den, sætter den én under Drøftelse. Hr. de Marsay gjorde sig lystig paa Deres Bekostning overfor Fru d'Espard. Og straks flygtede de to Damer i den Tro, at Deres Selskab kompromitterede dem. Prøv ikke at søge hverken den ene eller den anden af dem! Fru de Bargeton vilde blive udelukket fra sin Kusines Hus, hvis hun vedblev at komme sammen med Dem. Men De har jo Talent — prøv at tage Oprejsning. Verden ringeagter Dem — ringeagt Verden! Gem Dem paa et Tagkammer, skriv Mesterværker, vind Dem Magt og Autoritet; saa skal De se Verden for Deres Fødder; saa kan De betale igen med samme Mønt for de Krænkelser, den har tilføjet Dem. Jo mere Venskab Fru de Bargeton før har vist Dem, des fjærnere er hun Dem nu. Saaledes gaar det med Kvindens Følelser. Men i dette Øjeblik gælder det for Dem ikke om at genvinde Anaïs' Venskab; det gælder: ikke at have hende til Fjende. Og jeg skal anvise Dem Vejen dertil. Hun har skrevet til Dem; send hende alle hendes Breve tilbage; hun vil være Dem taknemlig for en saa ridderlig Handlemaade. Og en Gang senere, naar De faar Brug for hende, vil hun ikke modarbejde Dem. Jeg for mit Vedkommende har saa store Tanker om den Fremtid, der venter Dem, at jeg overalt har taget Dem i Forsvar. Er der nogetsomhelst, hvormed jeg kan hjælpe Dem, er jeg nu og fremdeles til Deres Tjeneste".

Lucien var saa nedbøjet og bleg og tilintetgjort, at han ikke gengældte den tørt høflige Afskedshilsen, han fik af den i Pariserluften foryngede Baron. Han vendte hjem til sit Hotel. Dèr traf han selve Staub, der i egen

høje Person var kommen under Paaskud af at prøve de nye Klæder paa ham, men i Virkeligheden for hos Værtinden i *Gaillard-Bois* at faa Oplysninger om sin ubekendte Kundes økonomiske Forfatning. Lucien var kommen med Postvogn, Fru de Bargeton havde sidste Torsdag kørt ham hjem fra *Vaudeville*. Dette var gode Oplysninger. Staub titulerede Lucien „Hr. Greve“ og henledte hans Opmærksomhed paa den Dygtighed, hvormed han havde forstaaet at sætte hans smukke Skabning i det rette Relief.

„En ung Mand, der er saaledes paaklædt“, erklærede han, „kan spasere i Tuilerierne, og efter fjorten Dages Forløb er der en rig Englænderinde, der vil gifte sig med ham“.

Denne Spøg af den tyske Skrædder, og saa det, at de fine Klæder var saa smukt syede og klædte ham saa godt, da han saa' sig selv i Spejlet, — gjorde — Bagateller, som det var — dog Lucien noget mindre bedrøvet. Han sagde til sig selv, at Paris er Tilfældets Hovedstad, og for et Øjeblik troede han paa Tilfældet. Havde han ikke en Samling Digte og en udmærket Roman, *Karl den niendes Bueskytte,* i Manuskript? Han haabede paa sin Skæbne. Staub lovede Overfrakken og hvad der manglede af Klæderne til den næste Dag. Næste Dag kom ogsaa baade Skomager og Skrædder og Konfektionist, alle med deres Regninger. Lucien, der endnu fulgte Provinsens Vaner og ikke forstod sig paa at faa en Regning sat paa Porten, betalte dem; men efter denne Udbetaling havde han kun 360 Francs tilbage af de 2000, han havde haft med til Paris: han havde været der en Uge! Alligevel, han klædte sig paa og gik en Tur paa Feuillants-

Terrassen. Dèr fik han Revanche! Han var saa velklædt, saa gratiøs og saa smuk, at adskillige Damer saa' til ham, og to-tre af dem var saa grebne af hans Skønhed, at de vendte sig om efter ham. Lucien lagde nøje Mærke til, hvorledes de unge Herrer førte sig og gik, og tog sig saaledes et Kursus i gode Manerer, alt medens han tænkte paa sine 360 Francs. Da han om Aftenen var alene paa sit Værelse, faldt det ham ind at faa oplyst, hvormeget det i Grunden kostede ham at bo i Hotellet *Gaillard-Bois*, hvor han spiste de allertarveligste Retter i den Tro at spare. Han bad om sin Regning, som om han vilde flytte, og saa', at han skyldte en hundrede Francs. Dagen efter skyndte han sig ud i *quartier latin*, hvor David havde fortalt ham, der var billigt at leve. Efter lang Tids Søgen fandt han i Cluny-Gaden tæt ved Sorbonne et lurvet *Hotel garni*, hvor han fik et Værelse til den Pris, han vilde ofre derpaa. Paa Stedet betalte han sin Værtinde i *Gaillard-Bois* og installerede sig i Løbet af Dagen i Cluny-Gaden. Hans Flytning kostede ham kun en Drosketur.

Efter at have taget sit fattige Værelse i Besiddelse, samlede han alle Fru de Bargetons Breve, pakkede dem sammen og lagde dem paa Bordet. Før han skrev til hende, tænkte han tilbage paa den sidste, skæbnesvangre Uge. Han gjorde ikke sig selv klart, at det var h a m, der først i Letsindighed havde fornægtet sin Kærlighed, før han vidste, hvorledes det vilde gaa Louise i Paris. Han saa' ikke sin egen Uret, han saa' kun sin nuværende Stilling og anklagede Fru de Bargeton derfor: i Stedet for at vejlede ham havde hun ødelagt ham. Han tænkte saalænge, til hans Harme og Stolthed ret var

blussede op. Og i denne Sindsstemning satte han sig til at skrive følgende Brev:

„Hvorledes vilde De dømme, Frue, om en Kvinde, for hvis Øjne et stakkels, frygtsomt Barn, opfyldt af den ædle Tro paa Livet, som Manden senere kalder Illusioner, havde fundet Naade, og som havde benyttet al sin kokette Ynde, sin store Begavelse og en moderlig Kærligheds skønne Navn til at lede dette Barn paa Afveje? De mest bedaarende Løfter, de mest fortryllende Luftkasteller, som hun foregøgler ham, koster hende ingenting. Hun fører ham med sig, gør sig til Herre over ham, skænder paa ham, naar han ikke har Tillid nok, forkæler ham, smigrer ham. Naar saa Barnet forlader sin Familje og følger hende blindt, fører hun ham til Bredden af et umaadeligt Hav, lokker ham smilende ombord i en skrøbelig Jolle, og skyder ham saa, alene, uden Hjælp, ud i Storm og Bølger. Selv bliver hun staaende paa Kysten, ler og ønsker ham Lykke paa Rejsen.

Denne Kvinde er Dem. Og dette Barn er mig.

Dette Barn har i Hænde et Erindringstegn, der kunde røbe Deres Velgærnings Forbrydelser, Deres Gunst, Deres Hengivenhed. De kunde mulig komme til at rødme, naar De saa' Barnet kæmpe med Bølgerne og huskede paa, at De har holdt ham i Deres Arme. Naar De læser dette Brev, er Erindringstegnet i Deres Besiddelse. Det staar Dem frit for at glemme alt. Efter alle de skønne Forhaabninger, som Deres Haand viste mig i Himlen, opdager jeg nu Fattigdommens Virkelighed i Paris' Dynd. Medens De straalende og tilbedt gaar Deres Sejrsgang gennem den Verden, til hvis Tærskel De førte mig, skal jeg kæmpe med Sult og Kulde paa det usle Tagkammer, hvor

De nu har jaget mig hen. Men maaske vil dog Angeren gribe Dem midt under Fester og Fornøjelser, maaske vil De en og anden Gang tænke paa det Barn, De styrtede i Afgrunden. Tænk paa ham, Frue, uden Nag! Saa ulykkelig han er, tilbyder dette Barn Dem det eneste, han ejer — sin Tilgivelse, i et sidste Blik. Ja, Frue, takket være Dem, har jeg intet tilbage. Intet — var det ikke af intet, at Verden blev skabt? Talentet bør efterligne Gud. Til en Begyndelse ejer jeg hans Overbærenhed uden at vide, om jeg besidder hans Styrke. De behøver kun at frygte. hvis det skulde gaa mig ilde; thi saa vilde De være medskyldig i mine Fejl. Ak, jeg beklager Dem, at De ikke længer er noget for mig under min Kamp for Hæderen, efter hvilken jeg vil stræbe. Arbejdet skal vise mig Vej!“

Efter at have skrevet dette svulstige Brev, som dog ikke var helt blottet for den mørke og værdige Alvor, som den en og tyveaarige Kunstner saa ofte overdriver, kom Lucien til at tænke paa sin Familje. Han saa' for sig den smukke Lejlighed, som David havde indrettet til ham for en Del af sin Formue, han saa' for sig de rolige, beskedne, borgerlige Glæder, han havde prøvet. Hans Moders, hans Søsters og Davids Skygger færdedes om ham, han saa' dem igen græde ved hans Afrejse, og han græd selv. Thi han var alene i Paris, udeu Venner, uden Beskyttere.

Nogle Dage efter skrev Lucien til sin Søster:

„Kære Eva, det er Søstrenes triste Forret at faa Part i flere Sorger end Glæder, naar de vil dele Tilværelsen med Brødre, som har viet sig til Kunsten. Og jeg begynder at frygte for, at jeg vil falde dig haardt til Byrde. Har jeg ikke allerede misbrugt eders Godhed, saaledes

som I have offret jer for mig? Men Erindringen om mit tidligere Liv og om alle de glade Timer sammen med min Familje, har holdt mig oppe i den Ensomhed, jeg nu maa prøve. Rapt som en Ørn, der vender tilbage til sin Rede, har jeg gennemfløjet Rummet, der skiller os, for at genfinde en Verden, hvor sand Kærlighed har hjemme, efter at have oplevet de første Lidelser og Skuffelser i den parisiske Verden! Flakkede ikke eders Lys? Faldt der ikke et Brændestykke ned i eders Arne? Ringede det ikke for eders Øren? Har Moder ikke sagt: Lucien tænker paa os? Og har David ikke svaret: Han er i Kamp med Mennesker og med Forhold? Min egen Eva, til dig alene skriver jeg dette Brev. Dig alene tør jeg betro, hvad godt og ondt der er hændet mig, medens jeg rødmer over begge Dele, thi her er det gode ligesaa sjældent, som det onde burde være det. Af to Ord vil du forstaa mange Ting: Fru de Bargeton har skammet sig ved mig, fornægtet mig, jaget mig bort, ikke villet kendes ved mig niende Dagen efter min Ankomst hertil. Hun saa' til den anden Side, naar hun mødte mig! Og for at kunne følge hende i den Verden, til hvilken hun havde lovet mig Adgang, havde jeg givet 1750 Francs ud af de 2000, jeg bragte med fra Angoulème, og som det var saa svært at skaffe til Veje. „Hvortil har du brugt dem?“ vil du spørge. Kære Søster, Paris er et underligt Svælg. Man kan spise sin Middag her for mindre end en Francs, og den tarveligste Middag paa en elegant Restauration koster halvtredsindstyve Francs! Man kan faa Veste og Benklæder til fire Francs og til to Francs; hos en Skrædder paa Moden er Prisen mindst hundrede Francs. Det koster Penge at komme over Rendestenene, naar det regner. Den

korteste Køretur koster en halvanden Francs. Først boede jeg i det fine Kvarter; nu befinder jeg mig i Hotel Cluny i Cluny-Gaden, en af de fattigste og skumleste Smaagader i Paris, indeklemt mellem tre Kirker og Sorbonnes gamle Bygninger. Jeg har et møbleret Værelse paa fjerde Sal i dette Hotel, og skønt det er kummerligt og snavset, maa jeg dog give femten Francs om Maaneden i Leje. Til Frokost spiser jeg et Brød til to Sous og drikker for én Sous Mælk, men jeg spiser rigtig godt til Middag for én Francs og to Sous i Flicoteaux' Restauration paa selve Sorbonne-Pladsen. Lige indtil Vinter vil mine maanedlige Udgifter ikke overstige 60 Francs, alt indbefattet, det haaber jeg i alt Fald. Paa den Maade vil mine 240 Francs hunne slaa til i de første fire Maaneder. Og i Løbet af den Tid faar jeg nok solgt *Karl den niendes Bueskytte* og *Margeriterne*. Vær altsaa ikke bekymret, hvad mig angaar. Selv om det i Øjeblikket ser koldt og nøgent og fattigt ud, er Fremtiden blaa og rig og prægtig. Næsten alle store Mænd have maattet prøve disse Forhold; heller ikke mig skal de knuge ned, hvor ubehagelige de saa er. Plautus — en stor komisk Digter — var Møllersvend. Machiavelli skrev *Fyrsten* om Aftenen, efter Dagen igennem at have trællet blandt simple Arbejdere. Og den store Cervantes, der havde mistet den ene Arm i Slaget ved Lepanto, idet han bidrog til denne berømmelige Sejr, og som maatte døje Spottegloser, fordi han var Invalid, af sin Samtids Skriblere, han maatte, fordi han ingen Bogtrykker kunde finde, lade ti Aar gaa hen mellem første og anden Del af sin udødelige *Don Quichote*. Saa galt gaar det dog ikke nutildags. Sorgerne og Elendigheden kan kun naa de ukendte

Talenter; naar de have vundet sig Navn, blive Forfatterne rige, og jeg vil være rig.

Forøvrigt lever jeg i Tankernes Verden. Jeg tilbringer Halvdelen af Dagen i Biblioteket Sant-Geneviève, hvor jeg indhenter de Kundskaber, jeg mangler, og uden hvilke jeg ikke vilde naa ret langt. For Øjeblikket er jeg da næsten fuldkommen lykkelig. Paa ganske faa Dage vænnede jeg mig til at finde mig med Glæde i min Stilling. Hele min Dag gaar med Arbejde, jeg holder af; mit daglige Udkomme er sikret; jeg tænker meget, jeg studerer, og jeg indser ikke, hvorledes jeg nu skulde kunne blive saaret eller krænket, nu da jeg har givet Afkald paa den Verden, hvor min Stolthed hvert Øjeblik var udsat for en Krænkelse. En Tidsalders berømte Mænd skal i Grunden helst leve i Skjul. Er de ikke som Fuglene i Skoven? De synger, de henrykker Naturen, men ingen bør kunne se, hvor de sidder. Saaledes vil jeg ogsaa være, hvis jeg da kan virkeliggøre mine ærgærrige Planer. Jeg savner ikke Fru de Bargeton. En Kvinde, der opfører sig saaledes, er ikke værd, at man husker paa hende. Heller ikke fortryder jeg, at jeg forlod Angoulème. Denne Kvinde gjorde Ret i at kaste mig ud i Paris, henvist til mine egne Evner. Paris er Forfatternes, Tænkernes, Digternes Land. Kun dèr er det, Hæderen gror og kan bringes til den skønneste Høst. Kun dèr kan Forfatterne i Musæer og Samlinger finde de levende Værker af Frihedens Genier, der opflammer og ansporer Fantasien. Kun dèr byder de store Biblioteker, der altid staar aabne, den tørstende Aand Kundskab og Næring. Og endelig er der i selve Luften i Paris, i de allermindste Enkeltheder, et Pust af Aand og Vid, der trænger ind i og præger sig i de literære

Frembringelser. Man lærer mere paa en halv Time ved en Samtale paa en Kafé eller i Teatret end i ti Aar i Provinsen. Her er i Sandhed alting Skuespil, Belæring, Oplysning. Om jeg altsaa end i Øjeblikket har Savn, er der intet, jeg angrer. Tværtimod udfolder en smuk Fremtid sig og fryder mit Hjærte, hvor Sorgen en kort Stund havde til Huse. Lev vel, kære Søster. Vent nu ikke at faa regelmæssig Brev fra mig. Det er en af Ejendommelighederne ved Paris, at man aldrig rigtig véd, hvor Tiden bliver af. Tiden gaar saa utroligt hurtigt her. Mange venlige Hilsener til Moder, til David og først og fremmest til dig". —

Flicoteaux er et Navn, der staar indskrevet i mange Memoirer. Sikkert er der faa Studenter, som i de tolv første Aar efter Bourbonnernes Genindsættelse boede i *Quartier latin*, der ikke har besøgt dette Sultens og Fattigdommens Tempel. Middagen dèr bestod af tre Retter og kostede — med en lille Karaffe Vin eller en Flaske Øl — 18 Sous, med en Flaske Vin: 22 Sous. Sikkert havde Værten, denne Ungdommens sande Ven, tjent sig en kolossal Formue, om han ikke paa sit Program havde haft én Artikel: „Brød efter Behag". Mangfoldige tilkommende Begavelser har haft Flicoteaux til Fosterfader.

Faa parisiske Restaurationer frembyder — trods Stedets og Retternes Tarvelighed — saa smukt et Skuespil. Her finder man kun Ungdom og Tro, Fattigdom, der bæres med godt Humør, skønt heller ikke mørke, alvorlige og urolige Ansigter mangle. I Reglen er disse Mennesker skødesløse i deres Paaklædning. Naar Stamgæsterne kommer der elegant udhalede, vækker det Opsigt. Saa véd man, det betyder et eller andet usædvanligt: et

Stævnemøde, en Teateraften eller et Selskab i de højere Kredse. Der har, efter Sigende, paa dette Sted dannet sig mange Venskaber mellem Studenter, der senere bleve berømte, saaledes som man ogsaa vil erfare det af denne Fortælling. Ikke desto mindre spiser de fleste derinde med en Alvor, der vanskeligt oplives; maaské har Flicoteaux' Vin Skylden herfor, den er just ikke begejstrende. De Venskaber, der stiftedes her, besegledes i Nabokaféerne ved en flammende Bolle Punch eller ved en lille Kop Kaffe med en eller anden Likør til.

De første Dage efter Indflytningen i Hotel Cluny var Lucien som alle Begyndere frygtsom og regelmæssig i sine daglige Vaner. Efter det sørgelige Udfald af hans Forsøg paa at leve i den elegante Verden, der havde slugt hans Penge, kastede han sig over Arbejdet med denne friske Energi, der saa hurtigt adspredes af de Vanskeligheder og de Fornøjelser, som Paris tilbyder alle Eksistenser, de flotteste og de fattigste, og som man kun modstaar med den sande Begavelses faste Udholdenhed eller med Ærgærrighedens dystre Viljekraft. Lucien kom i Reglen hos Flicoteaux hen ad halvfem, efter at han havde opdaget, at det var fordelagtigst at være blandt de første, der kom; saa var der endnu lidt Afvexling i Retterne og Mulighed for at faa, hvad man særlig brød sig om. Som alle poetiske Aander havde han Forkærlighed for en bestemt Plads, og hans Valg tydede paa en sund Dømmekraft. Straks den første Dag, han kom der, havde han tæt ved Disken mærket sig et Bord, hvor de spisendes Ansigter og opsnappede Brudstykker af deres Samtaler gjorde ham klar over, at det var literære Kammerater. Desuden sagde et vist Instinkt ham, at naar han satte sig i Nærheden af

Disken var der Anledning til Forhandling med Restaurationens Ejere. I Længden vilde der opstaa et vist Bekendtskab, og naar den Dag kom, hans Penge slap op, vilde han utvivlsomt kunne opnaa en højst fornøden Kredit. Han havde altsaa sat sig ved et lille, firkantet Bord ved Siden af Disken, hvor der kun var Plads til to. Luciens Bordfælle var en mager og bleg ung Mand, der sandsynligvis var lige saa fattig som han selv, og hvis smukke, allerede medtagne Ansigt fortalte, at bortfløjne Forhaabninger havde mærket hans Pande og draget Furer i hans Sjæl, hvor de udsaaede Sædekorn ikke vilde spire. Lucien følte sig dragen mod den ubekendte ved disse Spor af Poesi og saa ved en uimodstaaelig, uvilkaarlig Sympati.

Denne unge Mand, den første, med hvem Poeten fra Angoulème kunde indlede en Samtale, efter at de en Uge igennem havde udvekslet korte Bemærkninger og vist hinanden smaa Høfligheder, hed Étienne Lousteau. Ligesom Lucien havde Étienne forladt sin Provins, en lille By i Berri — men allerede for to Aar siden. Hans livfulde Gestikulation, hans opvakte Blik, hans til Tider knappe Ord og Vendinger røbede et bittert Kendskab til det literære Liv. Étienne var kommen fra Sancerre med sin Tragedie i Lommen, lokket af det samme, der drog Lucien: Hæder, Magt, Penge. I Begyndelsen spiste den unge Mand dèr paa Stedet flere Dage i Træk, men snart var det kun med lange Mellemrum, han kom. Naar Lucien efter fem-seks Dages Forløb genfandt sin Digterfælle, glædede han sig til at se ham igen den næste Dag; men næste Dag var Pladsen optaget af en ubekendt. Naar unge Mennesker ser hinanden Dag efter Dag, spejler Samtalens Ild fra igaar sig i den idag. Men disse Afbry-

delser nødte Lucien til hver Gang at bryde Isen og forhalede saaledes et Fortrolighedsforhold, der i de første Uger kun gjorde ringe Fremskridt. Ved at udspørge Damen ved Buffeten erfarede Lucien, at hans tilkommende Ven var Medarbejder ved en lille Avis, hvor han skrev Kritik over ny udkomne Bøger og anmeldte de Stykker, der spilledes paa *Ambigu-Comique*, *Gaieté* og *Panorama-Dramatique*. Den unge Mand blev pludselig en Personlighed i Luciens Øjne. Lucien foresatte sig at komme i intimere Samtale med ham og at bringe nogle Ofre for at opnaa et Venskab, der for en Debutant var af saa stor Betydning. Der gik fjorten Dage før Journalisten viste sig igen. Lucien vidste endnu ikke, at Étienne kun spiste hos Flicoteaux, naar han ikke havde Penge, og at det var denne Omstændighed, der gav ham det mørke og nedstemte Udtryk, den kølige Tilbageholdenhed, mod hvilken Lucien satte smigrende Smil og venlige Ord. Ikke desto mindre krævede det moden Overvejelse at indlede dette Venskab; thi den obskure Journalist lod til at føre et Liv, der kostede Penge, til smaa Glas Likør, til Kaffe, Punch, Skuespil og Soupéer. Efter at have studeret Priskuranten og vejet sin Pung vovede Lucien ikke at optræde paa samme Maade som Étienne af Frygt for igen at begaa de Bommerter, han stadig fortrød. Han var stadig under de hæderlige, provinsielle Anskuelsers Aag. Hans to Skytsengle, Eva og David, stod for ham, saa tit en ond Tanke faldt ham ind, og mindede ham om de Forhaabninger, de satte til ham, den Lykke, han skyldte sin gamle Moder, alle de Løfter, hans rige Evner havde givet. Han tilbragte Formiddagen i Biblioteket Sant-Geneviève med at studere Historie. Hans første Undersøgelser havde aabnet

hans Øjne for frygtelige Fejltagelser i hans Roman *Karl den niendes Bueskytte.* Naar Biblioteket blev lukket, gik han hjem i sit klamme og kolde Værelse, rettede i sit Arbejde, gennemskrev det, strøg hele Kapitler. Naar han havde spist Middag hos Flicoteaux, gik han hen i Commerce-Passagen og gjorde sig i Blosses Læsestue bekendt med den samtidige Literaturs Værker, læste Blade, Tidsskrifter, Digtsamlinger, for at sætte sig ind i Aandslivets Strømninger. Henimod Midnat vendte han tilbage til sit Logis og havde saaledes sparet sig baade Brændsel og Lys. Det meget, han læste, ændrede i den Grad hans Ideer, at han gennemsaa' sin Sonnetsamling om Blomsterne, sine kære *Margeriter*, og omarbejdede den saa grundigt, at der ikke blev hundrede af de gamle Vers tilbage. Saaledes levede Lucien til en Begyndelse samme uskyldige og rene Liv som saa mangen fattig Knøs fra Provinsen, der finder Luksus hos Flicoteaux, sammenlignet med den daglige Kost i Hjemmet — som adspreder sig med langsomme Vandringer i Luxembourg-Havens Alléer og ser paa de smukke Damer med sky Blik og svulmende Hjærte — som aldrig kommer udenfor Kvarteret og med Andagt hengiver sig til Arbejdet med Fremtiden for Øje. Men Lucien var født Poet og fortæredes snart af allehaande Ønsker; han kunde ikke modstaa Teaterplakaternes Fristelser. Paa Théâtre-Français, Vaudeville-Opera-Comique, hvor han gik i Parterret, ofrede han en tredsinstyve Francs. Hvilken Student kunde modstaa den Fristelse at se Talma i de Roller, han har gjort berømte? Teatret — alle poetiske Aanders første Kærlighed — øvede en Tryllemagt over Lucien. Skuespillerne og Skuespillerinderne forekom ham at være overnaturlige

Skikkelser; han tænkte sig ikke den Mulighed at komme hinsides Rampen og se dem paa nært Hold. Disse Mennesker, der skaffede ham saa megen Glæde, var i hans Øjne æventyrlige Væsener, og Bladene beskæftigede sig jo ligesaa meget med dem som med Statens Interesser. At være dramatisk Forfatter, at faa sine Arbejder spillede, hvilken gylden Drøm! Og denne Drøm var der nogle dristige, som Casimir Delavigne, der gjorde til Virkelighed! Disse frugtbare Tanker, disse Øjeblikke, fulde af Tro paa sig selv fulgte af Fortvivlelse, satte Luciens Sjæl i Svingninger og holdt ham fremdeles paa Arbejdets og Sparsommelighedens gode Vej, trods alle forvovne Ønskers dæmpede Kalden. Saa forsigtig var han, at han forbød sig selv at gaa ind i Palais-Royal, dette Ødelæggelsens Bo, hvor han paa en eneste Dag havde givet halvtreds Francs ud hos Véry og næsten femhundrede Francs til Klæder. Og naar han bukkede under for Fristelsen til at se Fleury, Talma, Brødrene Baptiste eller Michot, holdt han sig til det mørke Galleri, og stod i Kø for at faa Billet lige fra Klokken halvseks. Ofte hændte det, naar han havde staaet saaledes i to Timer, at disse Ord: „Der er ikke flere Billetter“, genlød i mer end én skuffet Students Øren. Efter Forestillingen vendte Lucien hjem med nedslagne Øjne og saa' sig ikke om i Gaderne, hvor der paa denne Tid af Døgnet vrimlede af levende Fristelser. Højt regnet hændte der ham nogle af disse yderst ubetydelige og uskyldige Æventyr, der tager saa uhyre Dimensioner i unge, ængstelige Fantasier. Da han en Dag talte sine Penge op, forfærdedes han ved at se, hvor hans lille Kapital var svunden ind, og kold Sved stod paa hans Pande ved Tanken om, at det nu var nødvendigt, at han

søgte en Forlægger og fik fat i et og andet Arbejde, der blev betalt. Den unge Journalist, i hvem han — ganske for egen Regning — saa' en Ven, kom ikke længere hos Flicoteaux. Lucien ventede paa et tilfældigt Træf, som ikke kom. I Paris gives der kun Lykketræf for Folk, der kommer vidt omkring; Antallet af Forbindelser forøger Chancerne for Held i alle Retninger og Fag, selve Tilfældet er paa Massernes Side. Lucien havde endnu Provinsmenneskets Forsynlighed; han vilde ikke lade det vente til det Øjeblik, da hans Penge var ved at slippe op: han besluttede at vove sig i Lag med Boghandlerne.

En kold Morgenstund i September gik han ned ad La Harpe-Gaden med sine to Manuskripter under Armen. Han naaede Augustiner-Kajen og spaserede ad Fortouget, idet han afvekslende betragtede Vandet i Seinen og Boghandlernes Butikker ret som om en venlig Genius raadede ham til hellere at vove Springet i Vandet end Springet ind i Litteraturen. Efter længe at have betænkt sig og omhyggelig studeret de mere eller mindre venligt udseende Ansigter indenfor Ruderne eller i Butiksdørene, styrede han hen mod et Hus, foran hvilket nogle travle Kommisser var i Færd med at pakke Bøger ind. Muren var dækket med Plakater:

Til Salgs:

Eneboeren, af Vicomte d'Arlincourt. 3. Udgave. *Léonidas,* af Victor Ducange; fem Bind i duodez, trykt paa fint Papir, 12 Francs. *Morallære,* af Kératry.

„De kan sagtens, de Folk", udbrød Lucien.

— Plakaten — en ny original Opfindelse af den be-

rømte Ladvocat, bredte paa den Tid for første Gang sine brogede Blomster ud over Murene. Og Paris blev i en Haandevending overmalet af de mange, der efterlignede denne Maade at avertere paa. Med uroligt bankende Hjærte sneg Lucien — saa stor i Angoulème, saa lille i Paris — sig langs Murene og samlede alt sit Mod, før han dristede sig ind i Butikken, der var overfyldt af Kommisser og Kunder og Boghandlere . . . „Og maaské af Forfattere“, tænkte Lucien.

„Jeg vilde gærne tale med Hr. Vidal eller med Hr. Porchon, sagde han til en Kommis.

Han havde læst paa Skiltet, i store Bogstaver:

Vidal og Porchon.

Kommissionsboghandlere for Frankrig og Udlandet.

„Begge de Herrer er optagne“, svarede Kommissen ham.

„Saa venter jeg“.

— Digteren fik Lov at blive staaende i Butikken, hvor han saa' paa Varerne; to Timer igennem læste han Titler, kiggede i Bøger, læste Sider hist og her. Som han bedst stod og lænede Skulderen mod et Vindu, dækket med grønne Gardiner, bag hvilket han formodede, at enten Vidal eller Porchon opholdt sig, hørte han følgende Samtale:

„Vil De overtage 500 Eksemplarer for mig? Saa faar De dem à 5 Francs og hvert trettende Eksemplar gratis“.

„Hvormeget bliver Prisen paa den Maade?“

„Det bliver 16 Sous billigere“.

„4 Francs og 4 Sous altsaa“, sagde Vidal eller Porchon til den, som falbød sine Bøger.

„Ja“, svarede Sælgeren.

„Paa Regning?“ spurgte Køberen.

„Gamle Luks! Saa at De kunde betale mig om atten Maaneder med Veksler paa ét Aar?“

„Nej, Veksler fra Dags Dato“, svarede Vidal eller Porchon.

„Paa hvor lang Tid? Ni Maaneder?“ spurgte den Boghandler eller Forfatter, der tilbød en Bog.

„Nej, min Ven, paa ét Aar“, svarede en af de to Kommissions-Boghandlere.

Der blev et Øjebliks Tavshed.

„De flaar mig!“ udbrød saa den ubekendte.

„Men faar vi da afsat 500 Eksemplarer af *Leonidas* paa et Aar?“ spurgte Kommissionsboghandleren, Victor Ducanges Forlægger. „Hvis Bøgerne gik efter Forlæggernes Behag, var vi Millionærer, min kære Ven. „Men de gaar efter Publikums Behag. Man sælger Walter Scotts Romaner for knapt en Francs Bindet; vil De forlange, at jeg skal tage mere for Deres Bøger? Skal jeg bringe noget ud af den Roman, maa De virkelig byde mig visse Fordele. Vidal!“

En tyk Mand kom henne fra Kassen, med Pen bag Øret.

„Hvormange af Ducange afsatte du paa din sidste Rejse?“ spurgte Porchon ham.

„Jeg blev af med 200 af *Den lille Olding fra Calais*. Men for at anbringe dem, maatte jeg slaa Haanden af to andre Bøger, vi ikke havde saa megen Fortjeneste paa, og som da ogsaa er bleven rigtig smukke Nattergale“.

Senere lærte Lucien at forstaa, at Betegnelsen Nattergal af Boghandlerne gives de Bøger, der bliver liggende paa deres Lofter.

„Forresten véd du jo“, vedblev Vidal, „at Picard har Romaner paa Stabelen. Han lover os tyve Procent Rabat paa almindelig Boghandlerpris for at lave ham en Succes“.

„Godt, saa siger vi paa et Aar“, svarede Forlæggeren ynkeligt, sønderknust ved Vidals sidste fortrolige Meddelelse til Porchon.

„Er det et Ord?“ spurgte Porchon tørt den ubekendte.

„Ja“.

Forlagsboghandleren gik.

Lucien hørte Porchon sige til Vidal:

„Vi har Bestillinger paa 300 Eksemplarer af *Leonidas*. Vi sælger Bogen for 5 Francs Eksemplaret, med et halvt Aars Afregning og“ — — —

„Det bliver en Gevinst paa 1500 Francs“, sagde Vidal.

„Jeg kunde godt mærke, at han var i Forlegenhed“,

„Han gaar ad Helvede til! Han betaler Ducange 4000 Francs for et Oplag paa 2000 Eksemplarer“.

Lucien faldt Vidal i Talen ved at vise sig i den lille Dør ind til deres Bur.

„Maa det være mig tilladt at hilse paa d'Hrr.“.

Det var knapt nok, at Boghandlerne hilste paa ham.

„Jeg er Forfatter til en fædrelandshistorisk Roman i Walter Scotts Genre, dens Titel er *Karl den niendes Bueskytte*. Har De Lyst til at købe den?“

Porchon kastede et koldt Blik paa Lucien, idet han

lagde sin Pen ned paa Pulten. Vidal saa' barsk paa Forfatteren og svarede ham:

„Højstærede, vi er ikke Forlæggere, vi er Kommissionsboghandlere. Naar vi for egen Regning giver os i Lag med Bøger, er det kun kendte Navne, vi kan bruge. Forresten køber vi kun alvorlige Bøger, historiske Værker, Compendier og den Slags".

„Men min Bog er ogsaa meget alvorlig. Den har til Maal at fremstille i den rette Belysning Kampen mellem Katolikerne, der ønskede Absolutisme, og Protestanterne, som holdt paa Republiken".

„Hr. Vidal", raabte en Kommis.

Vidal gik.

Porchon fortsatte med en temmelig uhøflig Haandbevægelse:

„Jeg benægter ikke Muligheden af, at Deres Bog er et Mesterværk, men vi giver os kun af med Bøger, der er gjorte. Gaa til en af dem, der køber Manuskripter: til gamle Doguereau i Coq-Gaden, nær ved Louvre. Det er en af dem, der tager Romaner. Havde De lukket Deres Mund op lidt før, havde De truffet Pollet, som er Konkurrent til Doguereau og til Boghandlerne i Trægallerierne".

„Hr. Boghandler, jeg har ogsaa en Digtsamling" . . .

„Hr. Porchon", blev der kaldt.

„Digte", udbrød Porchon harmfuld. „Hvad antager De mig for?" afsluttede han med en Haanlatter og forsvandt i Bagbutikken.

Lucien gik over Pont-Neuf, tumlende tusinde Tanker.

Han havde forstaaet saa meget ved dette flygtige

Indblik i Boghandlerverdenen, at for Boghandlere er Bøger slet og ret Varer, de vil købe billigt og sælge dyrt.

„Jeg har taget fejl“, sagde han til sig selv. Alligevel var han slaaet af dette nye og brutale Syn paa Literaturen.

I Coq-Gaden gik han hen til en beskeden Butik, over hvis Dør der stod i gule Bogstaver paa grøn Bund:

Doguereau.
Boghandler.

Han huskede at have læst dette Navn paa Titelbladet til adskillige Romaner, som han havde læst i Blosses literære Kabinet. Han traadte ind med bankende Hjærte, sikker paa, at der ventede ham en Kamp. I Butikken traf han en mærkelig gammel Mand, en af Originalerne blandt Boghandlerne fra Kejserdømmets Tid. Doguereau bar en sort Kjole med store firkantede Skøder, medens Moden paabød disse i Torskehaleform. Hans blottede Hoved var smykket af graanende, poetisk spredte Haar. Han saa' ud som en Mellemting mellem en Købmand og en Docent i Æstetik.

„Hr. Doguereau?“ spurgte Lucien.

„Til Tjeneste!“

„Jeg har skrevet en Roman“, sagde Lucien.

„De er meget ung“, sagde Boghandleren.

„Min Alder har jo ikke noget med den Sag at gøre“.

„Fuldkommen rigtigt“, sagde Boghandleren og tog Manuskriptet. „Ser man det! *Karl den niendes Bue-*

skytte. Det er en god Titel. Unge Mand, fortæl mig ganske kort, hvad den handler om".

„Det er en historisk Roman i Walter Scotts Genre. Kampen mellem Protestanter og Katoliker er fremstillet som en Strid mellem tvende forskellige Regeringsformer, en Strid, der truede Tronen meget alvorligt. Jeg har taget Parti for Katolikerne".

„Men det er jo virkelig Ideer, min unge Ven. Naa ja, jeg skal læse Deres Arbejde. Det lover jeg Dem. Jeg vilde hellere have haft en Roman i Fru Radcliffes Manér. Men hvis De er flittig, hvis De har lidt Stil, Opfindsomhed, Ideer, Evne til at komponere, vil jeg gærne være Dem til Tjeneste. Gode Manuskripter — det er jo det, vi har Brug for".

„Naar kan jeg komme igen?"

„I Aften tager jeg paa Landet. Jeg kommer igen i Overmorgen. Saa skal jeg have læst Deres Manuskript. Og hvis jeg synes om det, kan vi slutte Kontrakt samme Dag".

Da Lucien saa', hvor medgørlig Boghandleren var, begik han den Bommert at tage Manuskriptet til *Margeriterne* frem.

„Hr. Boghandler, jeg har ogsaa en Samling Digte".

„Hva'? Er De Poet? Saa vil jeg ikke have noget at gøre med Deres Roman", sagde Oldingen og rakte ham Manuskriptet tilbage. „Versemagerne duer ikke, naar De vil lave Prosa".

„Men Walter Scott har jo ogsaa skrevet Digte" . . .

„Sandt nok", sagde Doguereau, der formildedes, gættede den unge Mands Fattigdom og beholdt Manuskriptet. „Hvor bor De? Jeg skal selv komme hen til Dem".

Lucien opgav sin Adresse uden at ane, at den gamle Mand havde nogen Bagtanke herved. Det var ikke gaaet op for ham, at han stod overfor en af Boghandlerne af den gamle Skole, en Mand fra den Tid, da Boghandlerne gik ud paa at holde en Voltaire, en Montesquieu under Laas og Lukke paa et Loftskammer, halvdøde af Sult.

„Jeg kommer netop paa Tilbagevejen gennem *quartier latin*“, sagde den gamle Boghandler efter at have læst Adressen.

„Den rare Mand“, tænkte Lucien, idet han bød Farvel. „Her har jeg truffet en Ven af de unge, en Kender, der har Forstand paa Tingene. Ja, sagde jeg det ikke nok til David: Talentet har let ved at komme frem i Paris“.

Lykkelig og let om Hjærtet, drømmende om Hæder, vendte Lucien hjemad. Han havde glemt de uheldvarslende Ord, han nys havde hørt i Vidal & Porchons Kontor, han fablede allerede om en Rigdom paa idetmindste tolvhundrede Francs. Tolvhundrede Francs repræterede et Aars Ophold i Paris — og i dette Aars Løb kunde han frembringe nye Arbejder. Hvormange Planer byggede han ikke paa dette Haab! Hvormange blide Drømmerier om et Liv i Arbejde! Han holdt sig meget hjemme, ordnede sine Ting, var lige ved at købe sig forskellige nye Sager. Og forresten døvede han sin Utaalmodighed ved flittig Læsning i Blosses Kabinet. To Dage efter kom den gamle Doguereau til det Hotel, hvor hans spirende Walter Scott boede; han var overrasket over den Stil, som Lucien i sit første Arbejde havde lagt for Dagen, henrykt over den kraftige Karaktértegning, som Tidsalderen for Handlingen tillod, og betaget af den Fantasiens Kraft, hvormed et nyt Talent altid udvikler sin første Plan —

og Fa'er Doguereau forstod sig derpaa! Han havde besluttet sig til med en rund Sum at give tusind Francs for *Karl den niendes Bueskytte* og desuden med en Kontrakt at binde Lucien til at levere flere Arbejder. Ved Synet af Hotellet betænkte den gamle Ræv sig.

„En ung Mand, som bor dèr, er beskeden i sine Vaner, han holder af Studiet, af Arbejdet; ham kan jeg kun give ottehundrede Francs".

Værtinden, hos hvem han spurgte, hvor Hr. Lucien de Rubempré boede, svarede:

„Paa fjerde Sal".

Boghandleren saa' til Vejrs og opdagede ovenover fjerde Sal intet andet end Himlen.

„Denne unge Mand", tænkte han, „ser godt ud; han er endogsaa meget smuk. Hvis han tjener for mange Penge, vil han more sig og bestiller ikke længer noget. I vor fælles Interesse vil jeg byde ham sexhundrede Francs, men kontant, ikke paa Veksler".

Han gik op ad Trappen og bankede paa Luciens Dør. Lucien lukkede op. Værelset var fortvivlende tomt. Paa Bordet saas en Skaal Mælk og et Brød til to Sous. Denne Geniets Armod slog den brave Doguereau.

Og han tænkte;

„Lad ham bevare disse simple, tarvelige Vaner, dette nøjsomme Levesæt".

Til Lucien sagde han:

„Det glæder mig rigtig at se Dem. Saaledes boede, saaledes levede Jean-Jaques, hvem De minder om i mere end én Retning. I saadanne Værelser er det, at Geniets Ild lyser, og at de gode Arbejder skrives. Saaledes skulde Literaturens Mænd leve i Stedet for at drive paa Kaféer

og Restaurationer og ødelægge deres Tid, deres Evner og — vore Penge".

Han tog en Stol.

„Unge Mand, Deres Roman er ikke ilde. Jeg har været Lærer i Rhetorik, jeg kender Frankrigs Historie. Der er udmærkede Ting i Bogen. De har en Fremtid".

„Aa, Hr. Boghandler" —

„Vist saa. Jeg er vis derpaa, vi kan gøre Forretninger sammen. Jeg køber Deres Roman". — — —

Luciens Hjærte bankede stærkt af Glæde, han skulde altsaa træde ind i Literaturen, han skulde endelig se sig selv paa Tryk!

„Jeg betaler firehundrede Francs", sagde Doguereau i en honningsød Tone og betragtede Lucien med et Blik, som om han viste ham en mageløs Velgærning.

„For Bindet?" spurgte Lucien.

„For hele Romanen", svarede Doguereau uden at give Agt paa Luciens forbavsede Mine. „Men", tilføjede han, „De faar Pengene kontant. Og saa forpligter De Dem til at skrive mig to Romaner om Aaret i de første seks Aar. Hvis den første bliver udsolgt i Løbet af et halvt Aar, betaler jeg sekshundrede Francs for hver af de næste. For to Bøger om Aaret faar De paa den Maade hundrede Francs om Maaneden, De har Deres Udkomme sikret og kan leve lykkeligt. Der er mange Forfattere, som jeg kun giver tre hundrede Francs for en Roman. Jeg giver to hundrede Francs for en Oversættelse fra engelsk. I gamle Dage regnedes det for en svimlende Betaling.

„Hr. Boghandler, paa den Maade bliver vi ikke enige. Maa jeg faa mit Manuskript igen", sagde Lucien tilintetgjort.

„Værsgo'", sagde den gamle Boghandler, „De forstaar Dem ikke paa Forretninger, højstærede. Naar en Forlægger udgiver en Forfatters første Roman, risikerer han 1600 Francs til Tryk og Papir. Det er lettere at lave en Roman end at finde de Penge! Jeg har hundrede Roman-Manuskripter liggende hjemme, men jeg har ikke 160,000 Francs i min Kasse. Gud bedre det, saa mange Penge har jeg ikke tjent i de tyve Aar, jeg har været Boghandler! Man bliver ikke rig af at skaffe Romaner paa Tryk. Vidal og Porchon tager dem kun paa Betingelser, der bliver drøjere for os for hver Dag, der gaar. De risikerer kun Deres Tid, men jeg skal lægge 2000 Francs ud. Hvis vi har taget fejl — *habent sua fata libelli* — taber jeg 2000 Francs; men De behøver kun at slynge en Ode i Hovedet paa det dumme Publikum. Naar De har overvejet, hvad jeg nu har haft den Ære at sige Dem, kommer De nok til mig igen. Jo, De kommer igen", gentog Boghandleren med Vægt som Svar paa en Haandbevægelse, Lucien lod sig henrive til. „Det er saa langt fra, at De finder en Boghandler, der vover 2000 Francs paa en ubekendt Begynder, at De ikke engang finder en Kommis, der ulejliger sig med at gennemlæse Deres Skriverier. Jeg, som har læst det, kan ovenikøbet paavise Dem sproglige Fejl deri".

Lucien syntes ydmyget.

„Naar jeg ser Dem igen", tilføjede Boghandleren, „har De tabt hundrede Francs. Saa giver jeg kun tre hundrede Francs for Bogen".

Han rejste sig, hilste, men i Døren sagde han endnu:

„Hvis De ikke havde Talent og Fremtid, hvis jeg

ikke interesserede mig for unge, flittige Folk, havde jeg ikke foreslaaet Dem saa gode Betingelser. Hundrede Francs om Maaneden! Betænk det! Naar alt kommer til alt, er en Roman i en Skuffe ikke det samme som en Hest i en Stald. Den spiser ikke Brød. Nej, men den giver Dem heller ikke til Brødet!“

Lucien tog sit Manuskript, slyngede det i Gulvet og udbrød:

„Hellere vil jeg brænde det!“

„De taler som en Poet“, sagde den gamle Mand.

— Lucien spiste sit Brød, drak sin Mælk og gik ud. Værelset var ham for lille; han vilde have vendt og atter vendt sig i det som en Løve i sit Bur.

— Paa Bibliotheket Sainte-Geneviève, hvor Lucien nu agtede sig hen, havde han til Stadighed set -- og altid i det samme Hjørne af Læsestuen — en ung Mand paa vel en femogtyve Aar, der arbejdede med denne støtte Flid, der ikke lader sig adsprede eller forstyrre af noget, og som kendetegner de virkelige literære Arbejdere. Aabenbart var denne unge Mand kommen der i lange Tider; Funktionærerne, ja, selve Bibliotekaren, viste ham allehaande Hensyn. Bibliotekaren lod ham tage Bøger med hjem, og næste Dag saa' Lucien dem blive bragt igen af den flittige ubekendte, i hvem Poeten saa' en Medbroder i Fattigdom og i Forhaabninger. Lille, mager og bleg var denne Slider, der skjulte en smuk Pande under et vældigt, sort Haar, der kun var daarligt plejet; han havde smukke Hænder og tiltrak sig den ligegyldige fremmedes Blik ved en fjærn Lighed med Robert Lefebvres Portræt af Bonaparte. Han var fattigt klædt, men han bar ogsaa til Skue en tydelig Ringeagt for al overflødig Toiletteprægt.

Ogsaa hos Flicoteaux saa' Lucien til Stadighed denne mærkelige ubekendte med Geniets Stempel paa Panden som den sikreste af alle Stamgæsterne. Han spiste dèr, som man spiser for at leve, uden at fæste sin Opmærksomhed paa Retterne, som han syntes fortrolig med; han drak kun Vand til. Baade paa Biblioteket og hos Flicoteaux udfoldede han i alle Bevægelser en vis Værdighed, der utvivlsomt skrev sig fra Bevidstheden om et Liv, der var optaget af en stor Gærning, og som hævede ham over alt. Hans Blik var en Tænkers. Hans sorte, livlige Øjne, der saa' rapt og sikkert, tydede paa Evne til at se tilbunds i Tingene. Lucien følte en uvilkaarlig Respekt for ham. Allerede mange Gange havde de ved Indgangen til Biblioteket eller ved Bortgangen derfra eller paa Restaurationen set paa hinanden, som om de havde Lyst til at sige noget; men ingen af dem havde haft Mod dertil. Begge var — som de senere gensidig kom til Erkendelse af — jomfruelige og sky Naturer, med noget af Eneboerens Angst for fremmede Indtryk. Og maaské var de aldrig komne i Berøring med hinanden, hvis de ikke pludselig havde mødtes lige efter den bitre Skuffelse, Lucien havde lidt. Men nu traf det sig saaledes, at Lucien, da han bøjede om ad Grès-Gaden, saa' den unge ubekendte, der kom fra Sainte-Geneviève.

„Biblioteket er lukket; jeg véd ikke hvorfor", sagde han til Lucien.

I dette Øjeblik havde Lucien Taarer i Øjnene, han takkede den fremmede med et Blik, mere veltalende end Ord, et Blik, der straks aabner det ene unge Menneskes Hjærte for det andet. De fulgtes ned ad Grès-Gaden, i Retning af La Harpe-Gaden.

„Jeg gaar en Tur i Luxembourg-Haven“, sagde Lucien. „Naar man først er gaaet ud, er det svært at gaa hjem igen og komme i Trit med Arbejdet“.

„Man har sluppet Ideernes Traad“, bemærkede den ubekendte. „De ser saa bedrøvet ud idag“.

„Jeg har haft en mærkelig Oplevelse“, sagde Lucien.

Han fortalte om sit Besøg ved Kajen og hos den gamle Boghandler, om det Forslag, der var blevet gjort ham. Han sagde sit Navn og fortalte i faa Ord om sine Vilkaar. Paa en lille Maaned havde han brugt tresindstyve Francs til Kosten, tredive til Hotellet, tyve til at gaa i Teatret, ti Francs til Læsestuen, ialt et hundrede og tyve Francs. Og nu havde han kun et hundrede og tyve Francs tilbage!

„Kære Ven“, sagde den ubekendte til ham, „Deres Historie er den samme som min og som de ti-tolvhundrede unge Menneskers, der hvert Aar kommer fra Provinsen til Paris. Vi er endda ikke de værst stillede. Ser De Teatret dèr?“ spurgte han og pegede hen mod Odéon. „En skønne Dag flyttede en Mand ind i et Hus her paa Pladsen, en talentfuld Mand, der havde prøvet den dybeste Armod; han var tilmed — for at gøre ondt værre og i Modsætning til Dem og mig, gift, og med en Kvinde, han holdt af; han var saa rig — eller fattig, hvad De vil — at have to Børn; forresten i Gæld til op over Ørerne, men han satte sin Lid til sin Pen. Han indleverer et femakts Skuespil til Odéon; det bliver antaget, man interesserer sig for det; Skuespillerne indstuderer det, Direktøren fremskynder Prøverne. Den arme Forfatter — han boede paa et Loftskammer, som De kan se herfra — bruger sine sidste Penge til at leve for, medens Indstuderingen af hans

Stykke staar paa. Hans Kone sætter sine Klæder ud, Familjen lever udelukkende af Brød. Paa Generalprøvedagen — Dagen før Førsteopførelsen — skyldte Familjen halvtreds Francs omkring i Kvarteret, til Portner, Bager, Mælkehandler. Digteren selv havde kun beholdt det strængt nødvendige: en Kjole, en Skjorte, et Par Benklæder, en Vest, et Par Støvler. Sikker paa en Succes kysser han sin Kone og spaar hende, at nu er deres onde Dage forbi. „Nu har vi ikke længer noget imod os!“ udbryder han. „Der er Ildløs“, siger hans Kone. „Se selv, det er Odéon, der brænder!“ Ja, min Herre, det var Odéon, der brændte. Hvor vil De vel klage? De har Klæder, De har hverken Kone eller Børn, De har Lykketræffet og et Hundrede og tyve Francs i Deres Lomme, og De skylder ikke noget bort. Stykket gik halvandet Hundrede Gange paa Louvois-Teatret. Kongen gav Digteren en livsvarig Understøttelse. Geni er Taalmodighed, har Buffon sagt. Taalmodighed er virkelig den Evne hos Mennesket, der mest ligner Naturens skabende Kraft. Og hvad er Kunsten, højstærede, andet end fortættet Natur!“

De to unge Mænd gik nu langs Luxembourg. Lucien erfarede snart det senere berømte Navn, som det Menneske bar, der forsøgte at opmuntre ham. Den unge Mand var Daniel d'Arthez, som nu er en af Tidens ypperste Forfattere og en af de sjældne Folk, der, som en Digter kønt har sagt, „paa én Gang ejer et smukt Talent og en smuk Karaktér“.

„Man bliver ikke en stor Mand for billigt Køb“, sagde Daniel til ham med sin bløde Stemme. „Geniet vander sine Værker med sine Taarer. Talentet har sine Børnesygdomme at gennemgaa. Den, der vil hæve sig

over Hoben, maa være forberedt paa en Kamp og ikke vige for nogen Vanskelighed. En stor Forfatter er en Martyr, der ikke dør. De bærer Geniets Mærke paa Panden", sagde d'Arthez til Lucien og betragtede ham nøje, „men har De ikke Viljen dertil i Hjærtet, har De ikke en Engels Taalmodighed, har De ikke den Evne altid at kunne begive Dem paa Vej igen mod Maalet, hvor langt saa Skæbnens Tilskikkelser fjærner Dem derfra, ligesom Skildpadderne, i hvilket Land man saa bringer dem hen, altid tager Vejen tilbage mod deres kære Ocean — saa maa De hellere den Dag idag opgive Deres Beslutning".

„Venter De Dem da mange Genvordigheder?" spurgte Lucien.

„Prøvelser af enhver Art, Bagvaskelse, Forræderi, Uretfærdighed fra mine Medbejleres Side, Haansord, Snigløb, al mulig Modgang", sagde den unge Mand i en resigneret Tone. „Men er éns Arbejde godt, hvad betyder saa et første Uheld?"

„Vil De læse og bedømme mit?" spurgte Lucien.

„Lad gaa", sagde d'Arthez. Jeg bor i Quatre-Vents-Gaden. Kom om en Time. Saa skal jeg være hjemme".

De to Digtere trykkede hinandens Haand til Farvel med et ubeskriveligt Udbrud af melankolsk Sympati. Lucien gik hjem efter sit Manuskript. Daniel d'Arthez gik hen og satte sit Uhr ud for at kunne købe Brændsel, at hans nye Ven ikke skulde sidde og fryse; thi det var koldt i Vejret. Lucien var præcis og saa' ved sin Ankomst et Hotel, der var endnu fattigere end hans eget. Daniel d'Arthez' Værelse var paa femte Sal og yderst tarveligt møbleret. Paa Kaminen stod en Lysestage med fire Voks-

lys. Da Lucien spurgte, hvorfor det var Vokslys — alt andet i Værelset tydede paa den bitreste Armod — svarede d'Arthez ham, at han ikke kunde udholde Lugten af Tællelys — et lille Træk, der tydede paa fine Sanser og udsøgt Sensibilitet. Oplæsningen varede syv Timer. Daniel hørte andægtig efter uden at sige et Ord eller gøre en Indvending — et sjældent Bevis paa Takt og god Smag hos en Tilhører.

„Naa, hvad siger De saa?“ spurgte Lucien, da han omsider lagde Manuskriptet fra sig.

„De er inde paa en smuk og god Vej“, svarede den unge Mand med Vægt. „Men De maa rette ikke saa lidt i Deres Arbejde. De maa ikke være Walter Scotts Abe, De maa skabe Dem en selvstændig Form, De har efterlignet ham altfor stærkt. Erstat disse vidtløftige Samtaler, der er Scotts Styrke, men formløse hos Dem, med Beskrivelser, hvortil vort Sprog egner sig saa godt. Dialogen skal hos Dem være den logiske Afslutning, som sætter Kronen paa Forberedelserne dertil. De kan skabe noget nyt, alt imedens de anlægger den skotske Digters Dialog- og Drama-Form paa Frankrigs Historie. Walter Scott mangler Lidenskab, eller maaske forbød hans Lands skinhellige Sæder ham at have det. Hos ham er Kvinden den inkarnerede Pligt. Alle hans Heltinder er absolut ens. De nedstammer alle fra Clarisse Harlowe; han kunde kun variere samme Type mere eller mindre livligt. Men det er Kvinden, der gennem Lidenskaben bringer Uroen ind i Samfundet. Lidenskaben aabner uendelige Synsvidder og Begivenhedsrækker. Afmal da Lidenskaberne, den umaadelige Chance har De, som hint store Geni har givet Afkald paa for at kunne blive læst i alle det snærpede

Englands Familjer. I Frankrig finder De Katholicismens indtagende Fejl og glimrende Sæder at stille op imod den mørke, alvorlige Kalvinisme i vor Histories mest lidenskabeligt bevægede Periode. Hvert enkelt, afsluttet Regimente siden Karl den stores Tid vil idetmindste kræve ét Værk for sig, nogle af dem fire eller fem, som for Ludvig den fjortendes, Henrik den fjerdes og Frants den førstes Vedkommende. Paa den Vis kan De skrive en broget Frankrigs Historie, hvori De gengiver hver Tidsalders Dragter, Husgeraad, Interiører, Boliger, Privatliv — i Stedet for plumpt at fortælle kendte Ting. De bliver simpelt hen original blot ved at vove at bortrydde de almindelige Vildfarelser, hvori Folk plejer at svæve med Hensyn til de fleste af vore Konger. Vær for Eksempel dristig nok til her i Deres første Arbejde at fremstille den virkelige, den stolte, storstilede Katherina, som De har ofret paa de endnu gængse Fordommes Alter. Giv os Karl den niende som han var, og ikke saaledes, som de protestantiske Historieskrivere har skildret ham. Efter ti Aars ufortrødent Arbejde har De vundet Dem Hæder og Lykke".

Klokken var bleven ni. Lucien efterlignede sin Vens Offervillighed — skønt han ikke anede noget derom — og bød ham til Middag hos Edon; det kostede ham tolv Francs. Medens de spiste, fortalte d'Arthez ham om sine Planer og Forhaabninger. D'Arthez anerkendte kun Talentets Ret, naar det havde grundige, metafysiske Kundskaber at støtte sig til. For Tiden var han beskæftiget med saadanne Studier. Han vilde som Molière være en dyb Filosof, før han begyndte at skrive Komedier. Han studerede saavel den skrevne som den levende Verden, baade Tanken og Handlingen. Til Venner havde han

lærde Naturforskere, unge Læger, politiske og kunstneriske Skribenter, en hel Kreds af flittige, alvorlige Mænd med en Fremtid i Vente. Han ernærede sig ved smaa, omhyggeligt skrevne, men slet betalte Artikler til biografiske, encyclopædiske eller naturvidenskabelige Lexika, og skrev netop saa meget, at han akkurat kunde leve deraf og fortsætte sine Studier. Men ved Siden heraf havde han et stort Værk under Arbejde, et vidtrækkende, psykologisk Forsøg i Romanform. Skønt Daniel kun fortalte yderst beskedent om sig selv, forekom han Lucien en aandelig Gigant. Da de Klokken elleve forlod Restaurationen, havde Lucien fattet et levende Venskab for dette Menneske, der var saa sublimt uden selv at vide deraf. Poeten diskuterede ikke de Raad, Daniel havde givet ham, han fulgte dem blindt til Punkt og Prikke. Den parisiske Forfatters Ord havde fundet en frugtbar og forberedt Jordbund i Angoulèmedigterens Hjærne. Lucien gav sig til at omarbejde sin Bog.

Lykkelig ved i Paris' Ørken at have fundet et Hjærte, der forstod hans eget og strømmede over af samme højsindede Følelser, gjorde Provinsens store Mand det samme som saa mange andre unge Mennesker, der hungrer efter Venskab. Han hagede sig fast i d'Arthez som en kronisk Sygdom, han hentede ham for at følges med ham til Biblioteket, han spaserede med ham i Luxembourg, naar Vejret fristede dertil, han fulgte ham hver Aften hjem paa hans fattige Kammer, naar de havde spist sammen hos Flicoteaux — kort sagt, han klinede sig til ham, som den ene Soldat søgte Varme hos den anden paa de russiske Ismarker. Medens Bekendtskabet med Daniel endnu var ganske ungt, lagde Lucien med en vis Bedrøvelse Mærke

til, at hans Tilstedeværelse syntes at genere, naar den intime Vennekreds var samlet. Lucien trak sig da tilbage og var bitter til Mode over den Ostracisme, der udelukkede ham fra disse ukendte Mennesker, der pirrede hans Nysgærighed saa stærkt; indbyrdes kaldte de hinanden ved Fornavn. Alle bar de — som d'Arthez — Præg af en særlig Begavelse. Efter megen hemmelig Modstand, der, uden at Lucien fik noget at vide derom, bekæmpedes af Daniel, blev Lucien endelig fundet værdig til at optages i denne Kreds af fremragende Aander. Og han lærte nu disse Mennesker at kende, som forenedes af de stærkeste Sympatier, af hele den Alvor, hvormed de tog deres Livsopgaver, og som næsten hver Aften samledes hos d'Arthez. Alle anede de i ham den store Forfatter. De betragtede ham som deres Fører, efter at de havde mistet deres oprindelige Chef, en af Datidens betydeligste Aander, et mystisk Geni, der af Grunde, her ikke skal dvæles ved, var vendt tilbage til sin Provins; Lucien hørte ham tit omtale under Navnet Louis. Man vil let forstaa, i hvilken Grad disse Mennesker maatte vække en Digters Interesse og Nysgærrighed, naar man nu hører lidt om dem, der senere, ligesom d'Arthez, naaede vidt frem; mange af dem bukkede under i Kampen.

Blandt dem, der lever endnu, maa man nævne Horace Bianchon, der dengang var Kandidat ved Hotel-Dieu, nu er han en af de ypperste Læger i Paris og altfor berømt, til at man behøver at skildre hans Person eller forklare hans Begavelse eller Aandsretning! Fremdeles Léon Giraud, en dybsindig Tænker, en dristig Theoretiker, der ryster alle Systemer, bedømmer dem, finder Udtryk for dem og slæber dem hen for Fødderne af sit Ideal: Humaniteten.

Kunsten var repræsenteret ved Josef Bridau, en af den unge Skoles bedste Malere. Den næste i Rækken var Fulgence Ridal, blandt vor Tids Forfattere en af dem, der i fuldeste Maal besidder den komiske Evne, en Digter, der ikke brød sig om Berømmelse, og kun gav Teatret sine tarveligste Frembringelser i Vold, medens han for sig selv og sine Venner beholdt sine bedste Scener i sin Hjærnes Serail. Han forlangte af Publikum kun Midlerne til sin Uafhængighed og var tilfreds, saasnart han havde indvundet dem.

Tre af de andre, i det mindste ligesaa overlegne Begavelser som de fire her skitserede Venner, var bestemte til at bukke under — den ene efter den anden. Først og fremmest Megraux, der døde efter at have sat Gang i Kampen — den berømte Kamp — mellem Cuvier og Geoffroy Saint-Hilaire, en Strid, der skulde dele Videnskabens Verden imellem disse tvende lige store Begavelser. Megraux var fortrolig Ven af hin Louis, hvem en selv-villet Død for tidlig fjærnede fra Kulturens Kampladser. I Sammenhæng med disse to maa nævnes Michel Chrestien, en Politiker, en Republikaner med store Syner, en Begavelse i Stil med Saint-Just og Danton, men i sit Væsen mild og spagfærdig som en ung Pige, optagen af Illusioner og Kærlighed og begavet med en Stemme, der vilde have begejstret Mozart, Weber, Rossini. Michel Chrestien var ligesaa fattig som Lucien og som Daniel og som alle hans Venner. Han tjente til sit Brød med en Ligegyldighed for det overflødige, der var Diogenes værdig. Han skrev Indholdsfortegnelser til store Værker, lavede en og anden Subskriptionsindbydelse for en Boghandler — og var forresten tavs om sine Meninger som en Grav om sine Døde.

— Disse Mennesker dannede en sluttet Kreds, hvor gensidig Agtelse og Venskab slog Bro mellem de mest modstridende Anskuelser. Og paa Daniels kolde Kvistværelse blev Ideens skønneste Drømme til Virkelighed. Dèr mødtes Brødre i Aandens Rige, hver en Dygtighed paa sit Felt, oplyste ærligt hinanden, hver om sine Ting, løj ikke for hinanden, betroede hverandre selv de skjulteste og sletteste Tanker. Optagen i denne udsøgte Kreds repræsenterede Lucien dèr Poesien og Skønheden. Han oplæste Sonnetter, som vakte Beundring. Man bad ham om en Sonnet, som man bad Michel Chrestien om at synge en Vise. I Paris' Ørken fandt Lucien sig saaledes en Oase i den fattige Quatre-Vents-Gade.

I Begyndelsen af Oktober maatte Lucien købe Brændsel for Resten af sine Penge og stod nu uden Ressourcer, midt under det travle Slid med Omarbejdelsen af Romanen. Daniel d'Arthez for sit Vedkommende fyrede i Kakkelovnen med Tørv og fandt sig i Fattigdommen som en Helt uden at kny. Dette ansporede ogsaa Luciens Mod; som ny Mand i Kredsen følte han en uovervindelig Uvilje mod at tale om sine fortvivlede Forhold. En Morgenstund gik han hen i Coq-Gaden for at sælge *Karl den niendes Bueskytte* til Doguereau, men traf ham ikke hjemme. Lucien vidste ikke, hvilken Deltagelse de virkelig overlegne Aander har for andres Nød. Hver af hans Venner havde Blik for, hvilke Svagheder der er ejendommelige for Poesiens Mænd, for den Modløshed, der følger ovenpaa Sjælens højt spændte Begejstring i Naturstudiets Tjeneste. Disse Mænd, der agtede saa lidt paa, hvad de selv led, vaandede sig ved at se Lucien lide. De havde forstaaet, at han var i

Pengenød. Og Kredsen foretog da i Fællesskab et Skridt, der viser, hvor lidt Lucien havde forstaaet sine nye Venner.

„Kære Lucien“, sagde Daniel, „du kom ikke til Middag hos Flicoteaux igaar, og vi véd hvorfor“.

Lucien kunde ikke holde sine Taarer tilbage.

„Du har ikke haft Tillid til os“, sagde Michel Chrestien. „Vi sætter et Kryds paa Kaminen, og naar der er ti Kryds . . .“

„Vi har allesammen fundet en og anden Ekstraindtægt“, sagde Bianchon. „Jeg har passet en rig Patient for Despleins; d'Arthez har skrevet en Artikel til *encyclopædistisk Revue*; Chrestien vilde en Aften optræde som Folkesanger i Champs-Elysée, men har i Stedet for faaet fat i en Mand, der vil være Politiker, og som har bestilt en Brochure hos ham; Leon Giraŭd har laant 50 Francs af sin Forlægger, Joseph har solgt nogle Pjeser, og Fulgence lod sit Stykke gaa til Søndagsforestilling for fuldt Hus“.

„Her er tohundrede Francs“, sagde Daniel, „tag nu dem og bær dig ikke ad for Fremtiden som denne Gang“.

„Jeg tror ved Gud, han vil omfavne os, som om det var noget ganske enestaaende, vi har gjort!“ udbrød Chrestien.

— For at forstaa, hvor lykkelig Lucien følte sig i disse unge, højtbegavede Menneskers Kreds, maa man læse de Svar, som Lucien den følgende Dag modtog paa et fortvivlet Brev, han havde skrevet hjem til sin Familje, under Indtrykket af sin Fattigdom:

Fra David Séchard til Lucien.

„Kære Lucien!

Hoslagt finder du en tre Maaneders Veksel paa tohundrede Francs. Du kan faa den honoreret hos Papirhandleren Métivier i Serpentgade, der er vor Korrespondent i Paris. Kære Lucien, selv ejer vi slet intet. Min Kone har paataget sig Ledelsen af Bogtrykkeriet og skiller sig derved med en Opofrelse, en Taalmodighed, en Flid, saa at jeg hver Dag velsigner Himlen, der gav mig en saadan Engel til Hustru. Ogsaa hun véd, at det desværre er os umuligt at sende dig blot den mindste Hjælp. Men jeg stoler paa, at du er inde paa en god Vej, støttet af saadanne store Begavelser som Daniel D'Arthez, Michel Chrestien og Léon Giraud og raadet af Megreaux, Bianchon og Ridal, som vi gennem dit kære Brev har lært at kende. Uden Evas Vidende har jeg da underskrevet denne Veksel og skal nok finde Udvej til at betale den til Forfaldstid. Forlad nu ikke den Vej, du er inde paa. Den er trang, men den vil føre Dig til Hæder og Ære. Undgaa fremdeles, som du hidtil har gjort, daarlige Steder og slet Selskab, Soldebrødre og den Slags Mennesker af det literære Fag, som jeg lærte at dømme efter deres sande Værd under mit Ophold i Paris. Stræb at blive en værdig Medbejler til de store Aander, som du har gjort kære for mig. Din Opførsel vil i saa Fald ikke længe komme til at vente paa sin Belønning. Farvel, dyrebare Broder, du har gjort mig glad og let om Hjærtet. Saameget Mod havde jeg ikke tiltroet dig.

David".

„Fra Eva Séchard til Lucien.

Min egen Ven!

Vi græd allesammen, da vi læste dit Brev. Lad kun disse højsindede Mennesker, i hvis Selskab din gode Engel har ledet dig, vide, at en Moder og en fattig, ung Kone hver Morgen og hver Aften beder til Gud for dem; og hvis de mest brændende Bønner naar op til hans Trone, vil de sikkert udvirke noget godt for eder alle. Ja, kære Broder, deres Navne gemmer jeg i mit Hjærte. En Gang haaber jeg at faa dem at se. Selv om jeg skal drage til Fods til Paris, vil jeg derind for at takke dem for det Venskab, de viser dig, det har lagt Balsam paa min Sjæls Saar. Herhjemme, min Ven, slider vi i det som simple Arbejdere. Min Mand, denne ubekendte Stormand, som jeg elsker højere for hver Dag, der gaar, ved stadig at opdage nye Rigdomme i hans Hjærte, lader Trykkeriet skøtte sig selv, og jeg aner Grunden: din Fattigdom, vor egen og Moders Fattigdom trykker ham. Vor tilbedte David martres som Prometheus af Gribben, den gule Sorg med det hvasse Næb. Men han agter ikke derpaa, han haaber stadig at skulle vinde en Formue. Alle sine Dage tilbringer han med Eksperimenter paa Papirfabrikationens Omraade; han har bedet mig om i hans Sted at tage mig af Forretningerne, dog saaledes, at han bistaar mig i al den Tid, hans Tænker-Arbejde levner ham fri. — Ak, jeg skal være Moder. Denne Begivenhed, som burde gøre mig lykkelig og glad, bedrøver mig nu, da vi alle er saa vanskelig stillede. Stakkels Moder er bleven helt

ung igen og har fundet nye Kræfter til at varetage sin trættende Gærning som Sygeplejerske. Havde vi ikke Næringssorgerne, vilde vi være lykkelige. Den gamle Séchard vil ikke give sin Søn en Hvid; David var jo derude for at laane en Smule at hjælpe dig med, dit Brev havde gjort ham helt fortvivlet. „Jeg kender Lucien, han taber Modet, han gør Dumheder, hvis han ikke faar Hjælp“, blev han ved at sige. „Lucien gør ikke noget, han behøver at skamme sig over“, svarede jeg ham. „Lucien véd, at saa døde jeg af Sorg“. Uden at David véd deraf, har Moder og jeg sat nogle Ting ud; Moder indløser dem igen, saasnart hun faar Penge. Paa den Maade har jeg skaffet de hundrede Francs til Veje, som jeg hermed sender dig. Du er vel ikke vred, fordi jeg ikke svarede paa dit forrige Brev. Vi var dengang saa overvældede af Arbejde, jeg maatte slide som en Mand. Jeg vidste ikke selv, at jeg var saa stærk. Fru de Bargeton er en hjærteløs Kvinde. Selv om hun ikke længer elsker dig, skyldte hun dog stadig sig selv at beskytte dig og hjælpe dig efter at hun havde revet dig bort fra os og styrtet dig ud i dette farlige, parisiske Hav, hvor der hører Guds Velsignelse til for at finde virkeligt Venskab mellem alle de mange Mennesker og Interesser. Du skal ikke sende hende en Tanke. Jeg ønskede tidligere, at du hos dig havde en god og hengiven Kvinde, en, der lignede mig. Men nu er jeg rolig, da jeg véd, at du har Venner, der holder af dig som vi. Udfold nu dine Vinger, mit smukke, elskede Geni! Du skal være vor Stolthed, som du allerede er vor Kærlighed.

Eva“.

„Kære, dyrebare Søn!

Jeg har kun at føje min Velsignelse til, hvad din Søster har skrevet, og forsikre dig, at mine Bønner og mine Tanker helt optages af dig, skønt det er Synd mod de kære, jeg har hos mig. Der er jo Hjærter, hvor de fraværende altid har Ret, og saadant et Hjærte har nu en Gang

Din Moder“.

Efter to Dages Forløb kunde Lucien saaledes tilbagebetale det Laan, hans Venner paa saa fintfølende en Maade havde ydet ham. Aldrig syntes Livet ham saa skønt som i dette Øjeblik. Men hans forfængelige Glæde derved undgik ikke hans Venners skarpe Blik og fintmærkende Sanser.

„Man skulde tro, du var bange for at skylde os noget“, udbrød Fulgence.

„Den Glæde, han lægger for Dagen“, sagde Michel Chrestien, „er i mine Øjne meget graverende. Den bekræfter Iagttagelser, jeg allerede har gjort: Lucien er hovmodig“.

„Han er Digter“, sagde d'Arthez.

„Tager I mig virkelig en Følelse ilde op, der er saa naturlig?“

„Vi maa skrive ham til Gode, at han ikke lagde Skjul paa sin Glæde“, sagde Léon Giraud. „Endnu er han ærlig. Men jeg frygter for, at han med Tiden bliver sky overfor os“.

„Og hvorfor skulde jeg blive det?“ spurgte Lucien.

„Det læser vi i dit Hjærte“, sagde Joseph Bridau.

„Du har“, erklærede Michel Chrestien, „en farlig Evne til i dine egne Øjne at retfærdiggøre de Ting, der strider allermest mod vore Principper. Du bliver en Sofist, ikke i Tanker, men i Handling“.

„Det er jeg ogsaa bange for“, sagde d'Arthez. „Lucien, du vil for dig selv anstille beundringsværdige Ræsonnementer, i hvilke du vil være en stor Mand, men som alligevel vil løbe ud i daddelværdige Handlinger .... Du opnaar aldrig Enighed med dig selv“.

„Hvorpaa støtter I alt dette?“ spurgte Lucien.

„Din Forfængelighed, min kære Digter, er saa stor, at du end ikke kan holde den udenfor dit Venskab“, sagde Fulgence. „En Forfængelighed af den Art tyder paa en uhyggelig Egenkærlighed, og Egenkærlighed er Gift for Venskabet“.

„Min Gud“, udbrød Lucien. „Véd I da ikke, hvor meget jeg holder af eder?“

„Hvis du holdt af os, som vi andre holder af hinanden, havde du saa haft saa travlt med at give os tilbage, hvad vi havde haft saa stor Glæde af at give dig?“

„Vi laaner ikke hinanden noget, vi giver“, tilføjede Joseph Bridau brutalt.

„Tro nu ikke, vi er for strænge, min Ven“, sagde Michel Chrestien. „Vi frygter for en skønne Dag at se dig foretrække Glæden ved en lille Hævn for Glæden ved vort oprigtige Venskab. Læs Göthes Tasso, den store Digters ypperste Værk, læs, hvorledes Digteren elsker glimrende Klæder, Fester, Triumfer, Glans. Godt, du skal være Tasso uden hans Daarskab. Verden og dens Glæder vinker dig maaské. Men bliv her hos os. Søg i Tan-

kernes Rige alt det, du kræver af din Forfængelighed. Tænk saa ondt, du vil, blot du handler godt, i Stedet for, som d'Arthez sagde, at tænke retskaffent og opføre dig slet".

Lucieu bøjede Hovedet; hans Venner havde Ret.

„Jeg tilstaar, at jeg har ikke eders Sjælsstyrke", sagde han. „Jeg har ikke Albuer og Skuldre til at tage det op med Paris og til at kæmpe modigt. Naturen har givet os forskellige Temperamenter og Evner, og I kender bedre end nogen Vrangsiden baade af Lasten og Dyden. Jeg er allerede træt; det bekender jeg".

„Vi skal støtte dig", sagde d'Arthez. „Det er jo netop Meningen med det sande Venskab".

„Den Hjælp, jeg har modtaget, varer kun for en Tid; og vi er alle lige fattige; jeg vil snart være i Forlegenhed igen. Chrestien har ingen Magt over Boghandlerne, Bianchon har slet ingen Berøring med den Slags Forretninger, d'Arthez kender kun dem, der tager videnskabelige Arbejder eller Specialskrifter. Horace, Fulgence, Ridal og Bridau arbejder paa Felter, der er hundrede Mil fjærnt fra Boghandlerne. Jeg maa tage mit Parti".

„Tag da det samme Parti som vi andre", sagde Bianchon, „mandigt at lide og savne og stole paa Arbejdet".

„Hvad der for eder kun er Lidelse, er for mig Døden", sagde Lucien hæftigt.

„Førend Hanen galer tre Gange", sagde Léon Giraud med et Smil, „vil denne Mand have forraadt Arbejdets Sag for Dovenskabets og de parisiske Lasters".

„Hvor langt har Arbejdet ført eder?" spurgte Lucien og lo.

„Naar man rejser fra Paris til Italien, finder man ikke Rom midtvejs“, svarede Joseph Bridau. „Du vil have, at Grønærterne skal vokse frem i fuldt tilberedt Stand og med Smør til“.

„Saaledes vokser de kun for den, der er ældste Søn af en Pair af Frankrig“, sagde Michel Chrestien. „Vi andre maa selv saa' dem og passe, at de trives. Saa meget desto bedre smage de os“.

Samtalen blev spøgende og gik over til andre Emner. Disse fintfølende og klartseende Mennesker gjorde sig Umage for at udslette Indtrykket af den lille Trætte hos Lucien, der fra nu af forstod, hvor vanskeligt det var at skuffe dem. Han naaede snart til en indre Fortvivlelse, som han omhyggeligt skjulte for sine Venner, hvem han ansaa' for ubarmhjærtige Formyndere. Hans sydlandske Naturel, der saa hurtigt løb den hele Stemningsskala igennem, kastede ham fra én Beslutning til den modsatte.

Gentagne Gange talte han om at søge Arbejde ved Bladene, men stadig svarede hans Venner ham:

„Vogt dig vel for det“.

„Det vilde blive Graven for den smukke, elskværdige Lucien, som vi kender og holder af“, sagde d'Arthez.

„Du vilde ikke kunne modstaa den uafbrudte Modsætning mellem Arbejde og Fornøjelse, der findes i Journalisternes Liv. Du vilde være saa henrykt ved at kunne udøve Magt, ved at have Hals- og Haandsret over Tankens Værker, at du paa to Maaneder vilde blive Journalist med Liv og Sjæl. At være Journalist vil sige det samme som at være Proconsul i Literaturens Republik. Kan man skrive alt, kan man snart ogsaa gøre alt! Den Sætning har Napoleon udtalt, og den er tydelig nok!“

„Men har jeg da ikke eder i min Nærhed?“ spurgte Lucien.

„Ikke længer“, svarede Fulgence. „Blev du først Journalist, vilde du ikke tænke mere paa os, end den flotte og fejrede Operapige i sin silkepolstrede Vogn tænker tilbage paa sin Landsby, sine Køer og sine Træsko. Du har kun altfor mange af Journalistens Evner: den kvikke og hurtige Forstand. Du vil aldrig undlade at skrive et godt Indfald ned, selv om det saarer din Ven. Jeg ser Journalisterne i Teaterfoyerne, men jeg skyr dem som Pesten. Journalistiken er et Helvede, en Afgrund af Uret og Løgn og Forræderi, som man ikke kan komme over, og som man aldrig slipper ubesmittet ud af, naar man ikke som Dante staar under Beskyttelse af Virgil og hans guddommelige Laurbær“.

Jo ivrigere Kredsen advarede Lucien mod denne Vej, desto mere ophidsede Lysten til at lære Faren at kende ham til at vove sig ind paa den, og han begyndte at tinge med sig selv: var det ikke latterligt endnu en Gang at lade sig overrumple af Nøden uden at have gjort noget for at afværge den?

Ved at se, hvor vanskeligt det var at faa den første Roman ud, skulde Lucien just heller ikke fristes til at skrive en anden. Og hvad skulde han leve af, medens han skrev paa den? En Maaned i Afsavn og Trang havde udtømt hans Taalmodighed. Kunde han ikke paa værdig Vis udføre det Arbejde, som Journalisterne udførte uden Samvittighed og uden Værdighed? Hans Venners Mistillid fornærmede ham, han vilde bevise dem sin Sjælsstyrke. Maaské kunde han engang hjælpe dem, blive en Herold for deres Hæder!

— „Hvad vil forresten et Venskab sige, som viger tilbage for at dele et Ansvar med en anden?“ spurgte han en Aften Michel Chrestien, som han havde fulgt hjem sammen med Léon Giraud.

„Vi viger ikke tilbage for noget“, svarede Michel Chrestien. „Hvis du var saa ulykkelig at have dræbt din Elskerinde, vilde jeg hjælpe dig med at skjule din Forbrydelse, og kunde godt endnu have Agtelse for dig. Men hvis du blev Spion, vilde jeg med Rædsel flygte for dig, thi saa vilde du systematisk være fejg og infam. I de to Ord har du hele Journalistiken. Venskabet kan bære over med Vildfarelsen, med et uovervejet Udslag af Lidenskab. Men det maa stille sig uforsonligt over for den, der med koldt Blod høkrer med sin Sjæl, sit Talent og sin Tanke“.

„Kan jeg da ikke blive Journalist for at faa min Digtsamling og min Roman solgte, og saa straks igen gaa fra Bladet?“

„Saadan kunde Machiavelli bære sig ad, men ikke Lucien de Rubempré“, sagde Léon Giraud.

„Godt“, udbrød Lucien, „jeg skal vise jer, at jeg ikke staar tilbage for Machiavelli“.

„Ak“, sagde Chrestien og trykkede Léons Haand, „nu har du ødelagt ham helt. Lucien“, vedblev han, „du har trehundrede Francs; for dem kan du leve saa nogenlunde i tre Maaneder. Tag i den Tid fat, skriv en ny Roman, d'Arthez og Fulgence hjælper dig gærne med Planen. Du skal blive en stor Mand, en Romanforfatter. I den Tid tager jeg Plads paa et af disse Tankens Bordeller, jeg skal finde mig i at være Journalist i tre Maaneder, jeg skal faa dine Bøger solgte til en Boghandler, hvis Forlag

jeg angriber, jeg skal skrive Artikler i din Favør, vi skal skaffe dig en Succes, du skal blive en stor Mand, medens du stadig vedbliver at være vor Lucien".

„Du maa foragte mig dybt, naar du tror, at jeg skulde gaa til Grunde dèr, hvor du kunde bjærge dig", sagde Poeten.

„Tilgiv ham, Gud. Han er jo et Barn", raabte Michel Chréstien.

Lucien havde vundet Tankens Smidighed i Løbet af de Aftener, han havde tilbragt hos d'Arthez. Han havde studeret Indfaldene og Artiklerne i de smaa Aviser. Vis paa i alt Fald at kunne maale sig med de kvikkeste af disse Blades Medarbejdere, øvede han sig hemmeligt i denne Tankegymnastik og gik en Morgen ud med det stolte Forsæt at søge Tjeneste hos en eller anden Oberst ved disse Pressens lette Tropper. Han klædte sig paa saa elegant, han kunde, og gik over Broen, idet han tænkte ved sig selv, at Forfatterne, Journalisterne, Skribenterne, kort sagt, hans tilkommende Kammerater dog nok vilde vise sig mere medgørlige end de Boghandlere, hos hvem hans Forhaabninger hidtil var strandede. Han vilde møde Sympati, venlig Imødekommenhed som i Kredsen i Quatre-Vents-Gaden. Han naaede i Saint-Fiacre-Gaden, tæt ved Boulevard Montmartre, til et Hus, hvori et af de smaa Blade havde sine Kontorer; Husets Ydre var saadant, at han følte sig til Mode omtrent som en ung Mand, der lister sig ind paa daarlige Steder. Ikke desto mindre gik han op til Kontorerne, der laa i Mezzaninetagen. I det første Værelse, der deltes tværsover ved en Skillevæg, forneden af Træ, foroven med Gitterværk, der naaede op til Loftet, traf han en enarmet Invalid, der bag ved Git-

teret viste ham Bladets Kerberus. Denne Person var en gammel. dekoreret Officer med tætte Moustacher helt op til Næsen, en sort Silkekalot paa Hovedet, indhyllet i en vid, blaa Frakke som en Skildpadde i sit Skjold.

„Fra hvilken Dag ønsker den Herre at tegne Abonnement?“ spurgte denne Officer fra Kejserdømmets Tid.

„Jeg agter ikke at tegne Abonnement“, svarede Lucien.

Paa den Dør, der var ligeoverfor den, ad hvilken han var kommen ind, saa' Digteren et Skilt med Ordene: Redaktionskontor. Og nedenunder stod der: Uvedkommende forbydes Adgang.

„De kommer maaské for at klage?“ vedblev Napoleons Soldat. „Vist saa, vi var strænge mod Mariette. Hvad skal man sige? Jeg véd endnu ikke, hvad Grunden var. Men forlanger De Oprejsning, er jeg til Deres Tjeneste“, tilføjede han og saa' hen paa Fleuretterne og Pistolerne, der bundtevis var anbragte i et moderne Panopli henne i et Hjørne.

„Endnu mindre, min Herre. Jeg ønsker at tale med Redaktøren“.

„Her er aldrig nogen før Klokken 4“.

„Hør engang, gamle Giroudeau, jeg faar det til elleve Spalter, 5 Francs Stykket, det bliver 55 Francs. Jeg har faaet 40. Altsaa skylder De mig endnu 15 Francs, som jeg sagde Dem“. . . .

Disse Ord udtaltes af en lille, bleg, ung Fyr med lyseblaa, ondskabsfulde Øjne, han stod skjult bag den gamle Krigers svære Krop.

„Javel, min Gut“, svarede den afskedigede Officer, „men De tæller Titlerne og de blanke Mellemrum med, og jeg har Ordre fra Finot til at lægge alle Linjerne sammen

og dividere det med det Linje-Antal, der skal være paa hver Spalte. Paa den Maade bliver det lige tre Spalter mindre, end De beregner".

„Han betaler ikke de blanke Mellemrum, den Kabyler! Men han beregner dem sgu overfor sin Kompagnon under det samlede Redaktionsbudget. Jeg skal tale om den Ting med Étienne Lousteau, Vernou" . . . .

„Jeg er nødt til at parere Ordre, lille Ven", sagde Officeren. „Hvor gider De skraale saadan op mod den, De lever af, for lumpne femten Francs, De, der skriver en Artikel lige saa let, som jeg ryger en Cigar. De behøver blot at give en Bolle Punch mindre paa Deres Venner eller vinde et Parti Billard mere, saa er den Ting jo klaret!"

„Finots Spareprincipper kommer ham engang dyrt at staa", svarede Medarbejderen, rejste sig og gik.

„Skulde man ikke tro, det var Voltaire eller Rousseau?" sagde Kassereren for sig selv og saa' paa Digteren fra Provinsen.

„Min Herre", sagde Lucien, „saa kommer jeg igen henad fire".

Medens de andre talte sammen, havde Lucien paa Væggen set Billeder af Benjamin Constant, af General Foy og det liberale Partis sytten berømte Talere, Side om Side med Karikaturer af Regeringspartiets Mænd, Men med størst Nysgærrighed havde han betragtet Døren ind til det allerhelligste, hvor den vittige Avis blev til, som han hver Dag morede sig over, og som havde Privilegium paa at latterliggøre Kongerne, de alvorligste Begivenheder, kort sagt alt med et *bonmot*.

Nu gik han og drev paa Boulevarden, en Fornøjelse,

der var helt ny for ham, men saa tiltrækkende, at han i Uhrmagernes Vinduer saa' Viserne pege paa Fire, før han kom i Tanker om, at han endnu ikke havde spist Frokost. Poeten vendte hurtig tilbage til Saint-Fiacre-Gaden, skyndte sig op ad Trappen og aabnede Døren; han traf ikke længer den gamle Officer, den enarmede sad og tyggede paa en Brødskorpe og holdt Vagt med sløv Ligegyldighed, der fortalte, at han forstod nøjagtig lige saa lidt om Bladet og dets Gærning som i gamle Dage om Grunden til Kejserens Ilmarcher. Lucien fik det dristige Indfald at narre denne frygtelige Funktionær; han gik forbi ham uden at tage Hatten af og aabnede Døren til det allerhelligste, som om han hørte til i Huset. Redaktionskontoret frembød for hans nysgærrige Blikke Skuet af et rundt Bord med grønt Tæppe og seks temmelig nye Stole med flettede Sæder. Paa Kaminen stod der et Spejl, et støvbedækket Uhr, to Lysestager med skæve Lysestumper og nogle spredt henkastede Visitkort. Paa det runde Bord flød der gamle Aviser omkring et Blækhus med hentørret Blæk og nogle Penneskafter. Paa smaa Papirlapper var hist og her henkastet Begyndelsen til en Artikel, paa Klatpapirerne beundrede han diverse Karikaturer, ganske kvikt nedkradsede af Folk. der aabenbart skulde have Tiden til at gaa. En af Karikaturerne forestillede en Journalist, der rakte Hatten frem, nedenunder stod at læse: Finot, mine 100 Francs!, og et Navn, der er blevet bekendt, selv om det aldrig bliver berømt. Overalt i Stuen laa der tæt med Støv.

— Efter at Lucien havde studeret Kontorets Inventar paa det grundigste og ventet, til Klokken slog 5, gik han igen ud til Invaliden for at udspørge ham. Den enarmede

var bleven færdig med sin Brødskorpe og ventede med en Skildvagts Taalmodighed paa den dekorerede Officer, der formodentlig var ude at promenere paa Boulevarden. I dette Øjeblik viste der sig en Dame i Døren, efter at man først havde hørt hendes Kjoles Raslen op ad Trappen og disse lette, kvindelige Fjed, der ikke er vanskelige at kende fra Mandsskridt. Hun var ganske køn.

„Min Herre“, sagde hun til Lucien, „jeg véd, hvorfor De roser Frøken Virginies Hatte saa meget, og jeg beder Dem først og fremmest tegne mig for et Aars Abonnement; men sig mig, hvilke Betingelser hun har . . .“

„Jeg er ikke ved Bladet, Frøken“.

„Aa, om Forladelse“.

„Abonnement fra Oktober?“ spurgte Invaliden.

„Hvad ønsker den Dame“, sagde Manden fra Napoleonstiden, der nu indfandt sig.

Den gamle Officer indledede en Samtale med den smukke Modehandlerinde. Da Lucien, ked af at vente, igen kom ind i det første Værelse, hørte han følgende Slutningssætning:

„Ja, med største Fornøjelse. Frøken Florentine kan komme hen i min Butik og vælge, hvad hun selv vil.

Saa er det altsaa i Orden altsammen. Og De omtaler ikke længer denne Virginie, denne Fusker, der ikke kan hitte paa en Form; jeg opfinder dem selv — det er Forskellen“.

Lucien hørte et vist Antal Dalere falde i Kassen. Derpaa satte Officeren sig til at gøre Dagens Regnskab op.

„Højstærede, jeg har ventet en Time“, sagde Lucien med et temmelig gnavent Udtryk.

„Og de er ikke komne endnu?“ ytrede Napoleons-

Veteranen, idet han af Høflighed lod interesseret. „Det forbavser mig forresten ikke. Det er længe siden, jeg har set noget til dem. Vi er midt i Maaneden, forstaar De! De Fyre kommer kun, naar der er Udbetaling, den 29. og den 30“.

„Og Hr. Finot?“ spurgte Lucien, der havde mærket sig Bladudgiverens Navn.

„Han er i sit Hjem i Feydeaugaden. Gamle Coloquinte, bring ham hen, hvad der er kommet i Dag med det samme, du gaar i Trykkeriet med Papiret“.

„Hvor laver de da Avisen?“ spurgte Lucien, nærmest henvendt til sig selv.

„Avisen?“ sagde Officeren. „Avisen? Hm. Hm. Hør gamle, vær i Morgen Klokken 6 i Trykkeriet, naar Budene gaar ud. — Avisen, højstærede, den laves paa Gaden, hjemme hos Medarbejderne, i Trykkeriet mellem 11 og 12 om Aftenen. Paa Kejserens Tid, min Herre, kendte man ikke disse Makulaturbutiker. Han skulde snart sætte en Stopper for det med fire Mand og en Korporal, og han havde ikke ladet sig kujonere af Fraser som de, der nu sidder ved Roret. Naa, nok om det. Naar min Nevø finder, det betaler sig, og naar man skriver for den andens Søn, saa er det sagtens ingen Skade til. For Pokker! Abonnenterne marscherer just ikke op kolonnevis i Dag, jeg opgiver Stillingen!“

„Min Herre, jeg har Indtrykket af, at De véd nøje Besked om Bladets Redaktion“.

„Hvad den finansielle Side angaar, ja“, sagde Soldaten. „Efter som de duer til, faar De fem Francs eller tre Francs for Spalten à 40—50 Linjer, Mellemrummene ikke medregnede, forstaar sig. Forresten er disse Medarbejdere

nogle underlige Kanoner, nogle smaa, unge Fyre, som jeg ikke en Gang vilde have haft til Train-Konstabler, og som, fordi de kan sætte Flueben paa hvidt Papir, tror, at de har Lov at se ned paa en gammel Kaptejn af Kejsergardens Dragoner, afgaaet med Oberst-Rang — som har holdt Indtog i alle Europas Hovedstæder sammen med Napoléon“ . . .

Lucien, der dreves hen mod Døren af Napoléons Soldat, der børstede sin blaa Frakke og gjorde Miner til at gaa, havde Mod til at stille sig i Vejen for ham.

„Jeg ønsker at blive Medarbejder“, sagde han, „og jeg har den største Respekt for en Kaptejn af Kejsergarden, en af disse Bronce-Mænd“ . . .

„Vel talt, unge Ven“, svarede Officeren. „Men hvad Slags Medarbejder ønsker De at blive?“ spurgte Veteranen, idet han klemte Lucien ud af Døren og begyndte at gaa ned ad Trappen.

Han standsede kun for at tænde sin Cigar hos Portneren.

„Skulde der komme Abonnenter, saa modtag dem og skriv dem op, Madam Chollet. Altid Abonnenter — jeg bryder mig kun om Abonnenterne“, vedblev han og vendte sig til Lucien, der stadig fulgte ham. . „Finot er min Nevø, den eneste af min Familje, der har støttet mig. Er der nogen, der vil Finot tillivs, træffer han først og fremmest den gamle Giroudeau, Kaptejn i Gardedragonerne, gaaet med som menig Kavallerist i Sambre-Maas-Arméen, fem Aar igennem Vagtmester ved første Husarregiment i Italien! En—to — og den, som gør Vrøvl, er væk“, tilføjede han og markerede at falde ud. „Altsaa, min Gut, vi har forskellige Slags Medarbejdere. Der er Medarbejderen,

som skriver og faar sin Løn derfor, der er Medarbejderen, som skriver uden at faa Betaling — hvad vi kalder en Volontær; endelig er der Medarbejderen, som slet ikke skriver, men som alligevel ikke er den dummeste. Han løber sig ingen Staver i Livet, han gaar og gælder for Journalist, han hører til Bladel, han trakterer os med Middage, han gaar i Teatrene, holder en Skuespillerinde og har alt, hvad han begærer. Hvad vil De nu være?"

„Selvfølgelig en Medarbejder, der arbejder godt og følgelig bliver betalt godt".

„Ja, saadan er det med alle Rekruter, de vil allesammen være Marechaller af Frankrig! Tro den gamle Giroudeau paa Ordet: De skal hellere samle Søm op af Rendestenen som den gamle Fyr dèr, han har været Soldat, det kan jeg se paa hans Holdning. Er det ikke frygteligt at tænke sig, at en gammel Soldat, der er gaaet tusinde Gange mod Fjenden, skal samle Søm op af Gaden! Hør nu, lille Ven, den Kavalér, De saa' i Formiddags, har tjent 40 Francs sidste Maaned. Kan De tjene mere? Efter Finots Sigende er det hans kvikkeste Medarbejder".

„Dengang De gik med Sambre-Maas-Arméen, fortalte man Dem saa, at der var Fare derved?"

„Ja, Død og Pine".

„Der ser De selv —"

„Naa ja, saa aflæg Besøg hos min Nevø Finot, han er et storartet Menneske, det mest medgørlige Menneske, De kan træffe, hvis De ellers kan træffe ham. For han farer omkring saa væver som en Fisk. I hans Stilling, forstaar De, kommer det ikke an paa selv at skrive, men paa at faa de andre til at skrive. Det lader til, at de Godtfolk holder mere af at more sig med Skuespillerinderne

end af at bemale Papir. Ja, det er nogle løjerlige Væsener! Paa behageligt Gensyn!“

Kassereren svingede sin lange tunge Stok og forlod midt paa Boulevarden Lucien, der var lige saa forbløffet over dette Indblik i en Bladredaktion, som han havde været det ved at kigge bag Literaturens Kulisser hos Vidal og Porchon. Lucien var ti Gange i Feydeaugaden hos Bladets Udgiver, Andoche Finot, uden nogensinde at træffe ham hjemme. Tidlig om Morgenen var Finot endnu ikke kommen hjem; ved Middagstid var han ude i Ærinde; man sagde ham, at Finot spiste Frokost paa den og den Kafé. Lucien gik derhen, spurgte — med stor Selvovervindelse — ved Buffeten efter Finot; Finot var altid gaaet for et Øjeblik siden. Omsider blev Lucien ked af denne Jagt, betragtede Finot som et apokryft Fabelvæsen og fandt det fornuftigere at holde Udkig hos Flicoteaux efter Étienne Lousteau. Den unge Journalist vilde nok forklare ham det Mysterium, hvori det Blad, hvortil han var knyttet, indhyllede sig.

Efter den hundrede Gange velsignede Dag, da Lucien gjorde Bekendtskabet med Daniel d'Arthez, havde han udsøgt sig en ny Plads hos Flicoteaux; de to Venner spiste ved Bord sammen og samtalede med dæmpet Stemme om højere, literære Spørgsmaal, om Emner, der kunde behandles, Maaden at fremsætte dem, gennemføre og løse Problemerne. For Tiden gennemrettede Daniel d'Arthez Manuskriptet til *Karl den niendes Bueskytte*, han omskrev hele Kapitler, indføjede de smukkeste Sider, der findes i Bogen, og skrev endelig den fortræffelige Fortale, som mulig er det bedste ved Romanen, og som kastede saa klart Lys over hele den unge Literatur.

En Dag, da Lucien netop skulde sætte sig hos Daniel, der havde ventet paa ham og rakte ham Haanden, saa' han Étienne Lousteau komme ind ad Døren. Lucien slap pludselig Daniels Haand og sagde til Opvarteren, at han vilde sidde og spise paa sin gamle Plads henne ved Buffeten. D'Arthez betragtede Lucien med et smærteligt, men englemildt Blik, fuldt af Bebrejdelse og Tilgivelse paa én Gang. Lucien greb da igen hans Haand og trykkede den varmt.

„Det gælder en vigtig Forretning for mig. Jeg skal nok fortælle Dem det."

Lucien var paa sin gamle Plads, netop som Lousteau indtog sin: han hilste først, Samtalen kom hurtig i Gang og blev saa fortrolig, at Lucien gik hjem og hentede Manuskriptet til *Margeriterne*, medens Lousteau spiste færdig. Han havde faaet Lov at oplæse Sonnetterne for Journalisten og regnede paa hans velvillige Støtte enten til at faa en Forlægger eller til at faa Ansættelse ved Bladet. Da Lucien vendte tilbage, saa' han Daniel sidde i sit Kaféhjørne og se paa ham med et sørgmodigt Blik. Men forpint af sin Modgang og pisket frem af sin Ærgærrighed, lod han, som om han ikke saa' sin gamle Kammerat og gik med Lousteau. Henimod Solnedgang tog Journalisten og hans nye Elev Plads paa en Bænk mellem to Linde i en ubefærdet Del af Luxembourg-Haven. Og her hørte Étienne paa de Sonnetter, Lucien havde udvalgt som Prøve paa *Margeriterne*. Étienne Lousteau, der efter to Aars Læretid nu havde Foden i Stigbøjlen som Medarbejder ved et Blad, og som stod i Venskabsforhold til flere af Datidens Berømtheder, var i Luciens Øjne en imponerende Skikkelse. Følgelig fandt Poeten fra Provin-

sen det nødvendigt at fremsætte en Slags Indledning, alt medens han bladede i Manuskriptet til *Margeriterne.*

„Sonnetten, Hr. Lousteau, er en af de vanskeligste Kunstformer i Poesien. I Almindelighed har man forladt denne Verseform. Ingen i Frankrig har kunnet kappes med Petrarca, hvis Sprog, der er langt smidigere end vort, tilsteder allehaande Ordspil og Tankespil, som vor Positivisme — tilgiv mig Ordet — sætter sig imod. Jeg har da fundet det originalt at debutere med en Samling Sonnetter".

„Er De Klassiker eller Romantiker?" spurgte Lousteau ham.

Paa Luciens forbavsede Mine kunde man læse et saa fuldstændigt Ukendskab til Sagernes Stilling i Literaturens Republik, at Lousteau fandt det nødvendigt at give ham nogle Oplysninger.

„Kære Ven, De er indtruffen midt under et vildt Slag; De maa skynde Dem at tage Parti. Literaturen — til at begynde med — er delt i flere forskellige Zoner, og vore store Mænd staa i to forskellige Lejre. Royalisterne er Romantikere, de Liberale er Klassikere. Forskellen i literære Meninger slutter sig til Forskellen i politiske Anskuelser, og Følgen heraf er en forbitret Kamp mellem de opgaaende og nedgaaende Stjærner. Ved en mærkelig Selvmodsigelse staar de romantiske Royalister paa literær Frihed og Modstand mod de Love, der har givet vor Literatur de vedtagne Former; derimod holder de liberale paa Stedets og Tidens Enhed, paa Aleksandrinerversemaalet og det klassiske Thema. I hver især af Lejrene er med andre Ord de literære og de politiske Meninger hinanden

ganske imod. Er De Eklektiker, faar De slet ingen for Dem. Hvilken Side vil De slutte Dem til?“

„Hvem er de stærkeste?“

„De liberale Blade har mange flere Abonnenter end de royalistiske og ministerielle; ikke desto mindre er Canalis i Færd med at slaa igennem, skønt han er monarkisk og klerikal og protegeres af Hoffet og Kirken. — Naa, Sonnetter, det er jo en Literatur, der ligger forud for Boileau,“ sagde Etienne, da han saa' Lucien forfærdes ved Tanken om at skulle vælge mellem to Partibannere. „Vær Romantiker. Romantikerne er unge Folk, og Klassikerne er gamle Parykker. Romantikerne gaar af med Sejren“.

Ordet Paryk var det nyeste Skældsord, som Romantikernes Journalistik havde fundet paa og overdængede Klassikerne med.

„Gaaseurten“, sagde Lucien og oplæste Nr. 1 af sine Sonnetter.

Han blev stødt over Lousteaus fuldkomne Ligegyldighed, medens han hørte paa denne Sonnet. Han kendte endnu ikke til denne Kritikerens uforstyrrelige Koldblodighed, der udmærker Journalister, som er overmætte baade af Dramaer og Prosa og Vers. Poeten var vant til at høste Bifald og Ros, men bed sin Ærgrelse i sig; han oplæste den Sonnet, der særlig havde tiltalt Fru de Bargeton og flere af hans Venner fra d'Arthez' Kreds.

„Den siger han dog maaské et Ord om“, tænkte han.

Da Poeten havde læst den til Ende, saa' han paa sin Aristark. Étienne Lousteau sad og saa' op i Træ-kronerne.

„Naa?“ spurgte Lucien.

„Bliv bare ved, kære Ven. Jeg hører jo efter, alt hvad jeg kan. I Paris er det at rose, naar man hører efter uden at sige noget“.

„Har De faaet nok?“ spurgte Lucien.

„Bliv bare ved“, svarede Journalisten temmelig affærdigende.

Og Lucien læste endnu et Par Sonnetter.

„Hvad synes De saa?“ spurgte han bagefter ovenpaa et Øjebliks Tavshed, der syntes ham at vare utroligt længe.

„Kære Ven“, sagde Étienne Lousteau alvorligt med Blikket vendt mod Spidserne af de Støvler, Lucien havde gaaet med, siden han kom fra Angoulème, og som nu næsten var slidt op. „De skulde bruge Deres Blæk til Deres Støvler, saa sparede De Sværten; De skulde bruge Deres Penne til Tandstikkere, saa saa' det ud, som om De kom fra Middag, naar De gaar Deres Tur efter at have spist hos Flicoteaux. Der er Stof i Dem til tre Digtere, men før De slaar igennem, har De seks Gange tilstrækkelig Tid til at dø af Sult, hvis De da tænker paa at leve af, hvad Deres Poesi indbringer Dem. Og efter Deres altfor ungdommelige Udtalelser at dømme, er det jo Meningen, at De vil leve af Deres Pen. Jeg fordømmer ikke Deres Vers, de er meget bedre end alt det Gods, der overfylder Boghandlernes Lofter. Men De kender ingen, De har ikke Foden indenfor ved noget Blad, Deres Margeriter vil forblive sammenfoldede i jomfruelig Kyskhed, som De holder dem der, de vil aldrig aabne sig for Offentlighedens Sol under Beskyttelse af den berømte Dauriat, som er Boggalleriernes Konge og Berømthedernes Forlægger. Stakkels Barn, jeg kom hertil som De, med

Sjælen opfyldt af Illusioner, dreven af Kærlighed til Kunst, af Tørst efter Hæder. Jeg fandt Fagets Realiteter, Vanskeligheden ved at finde Forlag, Visheden for at finde Fattigdom. Min Begejstring, der nu er gaaet over, min første Opblussen hindrede mig i at se Mekanismen i Verdensmaskineriet; men De kan tro, jeg fik det at se, jeg har faaet Stød af Hjulværket og Puf af Tapperne, og jeg har svinet mig til med Olje og hørt Kæderne rasle og klirre. Som jeg vil De komme til Erkendelse af, at under alle de kønne Ting, vi drømte om, færdes der Mennesker, Lidenskaber, Behov. De indvier Dem selv nødtvungent til forfærdelige Kampe, Værk mod Værk, Mand mod Mand, Parti mod Parti; og dèr gælder det at slaas efter System, hvis man ikke vil svigtes af sine egne. Disse uædle Kampe desillusionerer Sjælen, fordærver Hjærtet, trætter og skader paa alle mulige Maader; thi tit og ofte vil Deres Bestræbelser kun tjene til at bekranse en Mand, som De hader, et anden Rangs Talent, der mod Deres bedre Vidende maa fremstilles som et Geni. Det literære Liv har sine Kulisser. Parterret beklapper Succes'en. Men Kulisserne dølger i Reglen de modbydelige Midler til Succes'en, Komparserne, Klakørerne, Maskinkarlene. Endnu er Deres Plads i Parterret. Endnu er der Tid; resigner hellere end at sætte Foden paa første Trin til den Trone, som saa mange Ærgærrigheder slaas om; vanær Dem ikke, saaledes som jeg nu gør for at kunne leve". (Og Étienne Lousteau fik Taarer i Øjnene).

„Véd De, hvorledes jeg lever?" vedblev han med forbitret og hadefuld Betoning. „Den Smule Penge, min Familje kunde give mig, var hurtigt spist op. Jeg stod uden Hjælpekilder, skønt jeg havde faaet et Stykke an-

taget paa *Théâtre-Francais*. Paa *Théâtre-Francais* er ikke en Gang en Fyrstes eller en Hofmands Protektion nok til at hjælpe én frem; Skuespillerne viser sig kun imødekommende imod den, der kan true deres Forfængelighed. Havde man den Magt, kunde man opnaa at blive spillet i en Fart. Jeg for mit Vedkommende véd ikke, om det lykkes mig om et Par Aar, jeg har endnu langt fra Venner nok. Naa, hvordan saa tjene til Brødet, spurgte jeg mig selv, da jeg begyndte at prøve, hvad det vil sige at sulte. Efter mange Forsøg, efter at have skrevet en anonym Roman, som Doguereau gav mig tohundrede Francs for, og som han næppe har tjent synderlig paa, blev jeg klar over, at alene Journalistiken kunde ernære mig. Men hvorledes saa komme ind i en af den Slags Butikker? Jeg gider ikke fortælle Dem om alle mine forgæves Forsøg, heller ikke om det halve Aar, jeg maatte arbejde uden for Nummer og idelig maatte høre, at jeg jog Abonnenterne bort, skønt jeg netop skaffede Bladet Abonnenter. Lad os forbigaa al den Væmmelighed. For Tiden anmelder jeg, næsten gratis, Boulevard-Teatrene i det Blad, der tilhører Finot, denne Tyksak, der endnu to-tre Gange om Maaneden spiser Frokost i Kafé Voltaire, (men De skal ikke gaa derhen). Finot er Chefredaktør. Jeg lever af at sælge Fribilletterne, hvormed vedkommende Teaterdirektører køber min Velvilje i Bladet, og Bøgerne, som Boghandlerne sender mig til Anmeldelse. Jeg er tvungen til at skælde en Boghandler ud, naar han sender for faa Eksemplarer til Bladet; Bladet skal have to, som Finot sælger, og jeg skal have to, som jeg sælger. Selv om det var et Mesterværk, det drejede sig om, blev det rakket ned, hvis Forlæggeren var kneben med Frieksemplarer.

Det er gement. Men jeg lever nu en Gang af den Profession som hundrede andre. Tro ikke, at den politiske Verden er skønnere end den literære; i begge disse Verdener er alt Bestikkelse; enhver, som er med deri, enten giver eller tager Bestikkelse. Drejer det sig om et nogenlunde betydeligt Bogforetagende, betaler Forlæggeren mig af Frygt for at blive angrebet. Skuespillerinderne betaler ogsaa for at blive rost, men de drevneste af dem betaler blot for at blive kritiserede: Taushed frygter de mest af alt. Følgelig betales et Angreb. der bagefter kan paatales i et andet Blad, bedre og er ogsaa mere værd, end en slet og ret Lovtale, som Folk har glemt Dagen efter. Polemiken er Berømmelsens Piedestal. Ved denne Beskæftigelse som Landsknægt for industrielle, literære og romantiske Interesser kan jeg tjene mine halvandenhundrede Francs om Maaneden: jeg kan sælge en Roman for femhundrede Francs, og man begynder at tælle mig med blandt de farlige Folk. Naar jeg ikke længer behøver at leve hos Florine — for en storsnudet Apothekers Penge — naar jeg faar mine egne Møbler og kommer til et stort Blad, hvor jeg faar Lov at skrive Føljetoner — saa bliver Florine en stor Skuespillerinde. Hvad der bliver af mig, véd jeg ikke saa bestemt: Minister eller stor Mand, der er endnu Mulighed for alt“.

Han løftede sit ydmygede Hoved og saa' op i Løvet med et anklagende, forfærdeligt Fortvivlelsens Blik:

„Og jeg har en smuk Tragedie antaget til Opførelse! Og blandt mine Papirer har jeg et Digt, som vil dø. Og jeg var en Gang god! Mit Hjærte var en Gang rent! Jeg har til Elskerinde en Skuespillerinde ved Panorama-Dramatique, jeg, som drømte om skønne Kærlighedsæventyr

med de fornemste Verdensdamer! Og nægter en Boghandler mit Blad et Eksemplar, rakker jeg en Bog til, som jeg selv synes godt om".

Lucien var bevæget til Taarer og trykkede Étiennes Haand.

„De skal da vide", vedblev Étienne, „i denne Kamp er der ikke noget, der hedder Vaabenstilstand, hvis De har Talent. Det var heldigt for Dem, hvis De ikke havde det. Deres Samvittighed, som den Dag i Dag er ren, vil bøje sig for de Folk, i hvis Hænder De ser Deres Fremtid ligge, som med ét Ord kan give Dem Livet, og som ikke vil sige det. Tro mig: Literaten paa Moden er mere uforskammet, mere haardhjærtet mod Rekruterne i Faget end den brutaleste Forlægger. Dèr, hvor Forlæggeren kun ser en Udsigt til Tab, frygter Forfatteren en Rival. Den ene snyder Dem, den anden knuser Dem. De vil sætte Deres Hjærteblod ind paa at skabe gode og dygtige Værker, og har De saa ødelagt Deres Liv og Deres Mave paa at frembringe Deres Fantasiskabning, vil De se den bagvasket, forraadt, solgt, deporteret til Forglemmelsens Laguner af Journalisterne, og begravet af Deres bedste Venner. Kan De saa afvente den Dag, da Deres Værk igen staar op fra de døde? Og hvem skal kalde det til Live paany? Og hvornaar? Og hvorledes?

Naa, først og fremmest gælder det jo at finde en Forlægger, der har Mod til at trykke Margeriterne. Det kommer ikke an paa at faa Honorar for dem, blot paa at faa dem trykt! De skal faa nydelige Scener at se!"

Denne brutale Redegørelse for Forholdene fremsattes i Tonarter, der skiftede efter de Stemninger, den udtrykte, og faldt som et Snefog over Luciens Hjærte. Et Øjeblik

stod han tavs og tænkte. Saa gav hans Sjæl sig Luft i et Udbrud, der syntes fremkaldt af selve de mange Vanskeligheders frygtelige Poesi. Og Lucien trykkede Lousteaus Haand med de Ord:

„Jeg vil sejre“.

„Godt“, sagde Journalisten. „Endnu en Kristen, der gaar ned paa Arenaen at slaas med de vilde Dyr! —

Kære Ven, der er Førsteforestilling i Aften i Panorama-Dramatique. Den begynder først Klokken otte. Og nu er den seks. Gaa hjem og tag Deres bedste Klæder paa, se pæn ud. Kom saa og hent mig. Jeg bor i La Harpe-Gaden — ovenover Café Servel, paa fjerde Sal.

Saa gaar vi først hen til Dauriat. For Deres Beslutning staar jo fast — ikke sandt? Jeg skal i Aften gøre Dem bekendt med en af Boghandelens Konger og med nogle Journalister. Efter Forestillingen spiser vi til Aften hos min Elskerinde med nogle Venner; vor Middag kan jo ikke regnes for et Maaltid. Der vil De træffe Finot, som er Redaktør og Udgiver af mit Blad“.

„Jeg skal aldrig glemme denne Dag“, sagde Lucien.

„Tag Deres Manuskript med og vær fin i Klæderne, mindre for Florines Skyld end for Forlæggerens“.

Kammeratens Hjærtelighed, der havde afløst Poetens forbitrede Udbrud, medens han skildrede de literære Kampe, rørte Lucien ligesaa stærkt, som han for kort Tid siden paa samme Sted var bleven rørt af d'Arthez' alvorlige og inderlige Ord. Oplivet ved Udsigten til en nær forestaaende Kamp mod Menneskeheden, forstod den uerfarne unge Mand ikke, at de moralske Brøst, som Journalisten havde skildret ham, var lutter Realiteter. Han saa' ikke, at han nu stod paa en Skillevej mellem to forskellige Systemer,

Vennekredsen paa den ene Side, Journalistiken paa den anden. Den ene Vej var lang, men hæderlig og sikker; den anden fuld af Skær og Farer og Hængedynd, hvori hans Samvittighed maatte smudses til. Hans Karakter tilskyndede ham til at vælge den korteste Vej, der tilsyneladende var den behageligste, til at gribe de afgørende og hurtige Midler.

I dette Øjeblik kunde han ikke se Forskel paa d'Arthez' ædle Venskab og Lousteaus letkøbte Kammerateri. Hans letbevægelige Sind saa' i Bladet et Vaaben, han kunde faa i Hænde, han følte sig i Stand til at føre det, han vilde gribe det. Blændet af sin nye Vens Tilbud kunde han jo ikke vide, at i Pressens Armé trænger enhver til Venner, som Generalerne ikke kan undvære Soldater! Lousteau smigrede ham i Haab om at gøre sig ham forbunden. Journalisten var i Færd med at finde sin første Ven, som Lucien var i Færd med at finde sin første Beskytter. Den ene vilde forfremmes til Korporal, den anden havde Lyst til at være Soldat!

Rekrutten vendte fornøjet hjem til sit Hotel, hvor han gjorde et ligesaa omhyggeligt Toilette, som den skæbnesvangre Dag, da han skulde vise sig i Operaen, i Markise d'Espards Loge. Men nu klædte hans Selskabsdragt ham bedre, han var ikke længer fremmed i den. Og sjælden gik vel en vakrere ung Mand ned fra *Quartier latins* Højder.

Smuk som en græsk Gud tog Lucien en Droske og var et Kvartér før syv ved Indgangen til Huset, hvor Café Servel havde Lokaler. Portnersken oplyste ham om de fire Etager, han skulde tilvejrs, og gav ham en Række temmelig indviklede topografiske Vink.

Saaledes helært fandt han, ikke uden Vanskelighed, en aaben Dør for Enden af en lang, mørk Korridor, og genkendte straks et af de Værelser, der er typiske for *Quartier latin*. De unge Menneskers Fattigdom forfulgte ham her, som i Cluny Gaden, som hos d'Arthez, hos Chrestien, som allevegne!

Men allevegne modtager denne Armod sit Særpræg af Beboerens Karakter. Her var denne Fattigdom nærmest uhyggelig. Der fandtes i Stuen en Nøddetræs Seng uden Omhæng, et billigt luvslidt Tæppe paa Gulvet; Vinduesgardinerne vare gule af Cigarrøg og af Røgen fra en Kamin, der ikke trak. Paa Kaminen stod der en Lampe — en Present fra Florine — som endnu havde undgaaet Assistentshuset. Iøvrigt fandtes der en medtaget Mahognitræskommode og et Bord, bedækket med Papirer, paa hvilke nogle udtjente Penne laa og flød; af Bøger fandtes kun de, som Journalisten havde taget med sig hjem i Dagens Løb eller den foregaaende Dag. I Krogene laa der henkastet gamle hullede Støvler og Strømper, Cigarstumper, snavsede Lommetørklæder og vendte Halstørklæder. Paa Natbordet laa de Bøger, som Værelsets Besidder havde læst i om Morgenen. Paa Kaminpladen havde en Barberkniv fundet Plads hos et Par Pistoler og en Cigarkasse. Paa en af Væggene hang der overkors et Par Fleuretter under en Fægtermaske. Tre Stole og to Lænestole, der næsten var under selv dette sjofle Hotels Værdighed, gjorde Møblementet komplet. Paa én Gang snavset og sørgeligt røbede dette Værelse et Liv uden Hvile og uden Værdighed: man sov her, man arbejdede her i Hast, nødtvungent beboede man dette Værelse og længtes altid bort derfra. Hvilken Modsætning mellem denne kyniske Uorden

og den sømmelige Fattigdom hos d'Arthez! . . . Det gode Raad, som indeholdtes i denne Erindring, lyttede Lucien imidlertid ikke til, thi Étienne sørgede for at dække over Lastens Nøgenhed med et Par spøgefulde Ord.

„Her er mit Hundehul; men jeg tager imod Folk i Bondygade i den nye Lejlighed, som vor Apotheker har møbleret for Florine, og som vi indvie i Aften".

Étienne Lousteau bar sorte Benklæder, velbørstede Støvler og en Frakke, der var knappet helt op i Halsen; hans Skjorte, der aabenbart skulde skiftes henne hos Florine, skjultes af en Fløjelskrave, og han børstede sin Hat for at faa den til af skinne som ny.

„Lad os gaa", sagde Lucien.

„Ikke endnu. Jeg venter en Boghandler med nogle Penge. Maaské skal vi spille i Aften og jeg ejer ikke en Hvid; desuden maa jeg have Handsker".

I dette Øjeblik hørte de to nye Venner en Mands Skridt ude i Korridoren.

„Det er ham", sagde Lousteau. „Nu skal De se, min Ven, hvilken Skikkelse Forsynet paatager sig, naar det aabenbarer sig for os Digtere. Førend De faar Dauriat, den fashionable Forlagsboghandler, at se i al hans Herlighed, har De godt af at se Boghandleren fra Augustinerkajen, Antikvitetsboghandleren, den literære Marskandiser, den forhenværende Grønthandler fra Normandiet. — Kom ind, gamle Tartar", raabte Lousteau.

„Her er jeg", sagde en spinkel Stemme som fra en revnet Klokke.

„Har De Penge med?"

„Penge? Der eksisterer ikke længer Penge i Bog-

handlerforretningen“, svarede en ung Mand, der nu kom ind i Stuen og saa nysgærrigt paa Lucien.

„De skylder mig 50 Francs i Forvejen“, sagde Lousteau. „Saa er her to Eksemplarer af *En Rejse i Ægypten,* der skal være storartet; der er en Masse Illustrationer i den; den bliver nok solgt. Finot har faaet Betaling for to Artikler om den, som jeg skal skrive. Fremdeles to Eksemplarer af en Bog af en Begynder, Paul de Kock, der arbejder i samme Genre. Fremdeles to Eksemplarer af *Yseult de Dôsle,* et vakkert Provinsarbejde; ialt skal jeg altsaa have 100 Francs af Dem, lille Barbet“.

Barbet saa paa Bøgerne og undersøgte opmærksomt Omslagene og de opskaarne Steder.

„De er i fortræffelig bevaret Tilstand“, udbrød Lousteau. „*Rejsen* er ikke skaaret op, heller ikke Paul de Kock, heller ikke Ducange og heller ikke den dèr paa Kaminen, *Betragtninger over Symbolikken,* som jeg giver Dem i Tilgift, saa kedelig er den“.

„Men hvorledes“, spurgte Lucien, „kan De saa skrive Deres Anmeldelser?“

Barbet betragtede Lucien med et dybt forbavset Blik, saa' derefter paa Étienne og skoggerlo:

„Man kan mærke, at den Herre ikke er saa uheldig at være ved Bladene“.

„Nej, Barbet, nej. Den Herre er Digter, en stor Digter, der vil overgaa Canalis, Béranger og Delavigne. Han kommer langt frem, hvis han da ikke springer i Vandet; gør han det, kommer han da i alt Fald til St. Cloud“.

„Hvis jeg skulde give den Herre et Raad“, sagde Barbet, „saa skulde det være at opgive Versene og kaste

sig over Prosaen. Folk køber ikke længer Vers paa Kajen".

„Naa, det var vore Forretninger", afbrød Lousteau.

„Ser De, lille Ven", sagde Barbet familiært, „jeg har 6000 Bind at sælge i min Butik. Men Bøger er ikke det samme som rede Penge. Boghandelen gaar skidt".

„Hvis De gik hen i hans Butik, kære Lucien", sagde Étienne, „vilde De paa en Egetræspult, som han har købt af et eller andet Fallitbo, finde en Tællepraas, som ikke bliver pudset, for at den ikke skal brænde for hurtigt op. Ved denne svage og anonyme Belysning vil De opdage den ene tomme Hylde ved Siden af den anden. En lille Dreng i blaa Bluse holder Vagt over denne gabende Tomhed, medens han stamper med Fødderne, puster paa sine Fingre eller slaar Armene over hverandre som en Droskekusk paa en Buk. Se bare efter! Der er ikke flere Bøger i Butikken, end jeg har her. Ingen gør sig Idé om, hvad det er for en Forretning".

„Her er en 3 Maaneders Anvisning paa 100 Francs", sagde Barbet, der ikke kunde lade være at smile, medens han fremdrog et stemplet Papir af sin Lomme. „Saa tager jeg Deres Bøger med. Jeg kan ikke længer betale kontant, det er altfor vanskeligt at sælge. Men jeg tænkte, at De trængte til mig. Penge havde jeg ikke; saa satte jeg mit Navn paa en Anvisning for at gøre Dem en Tjeneste. Jeg holder ellers ikke af at give min Underskrift".

„Saa vil De formodentlig oven i Købet gøre Krav paa min Agtelse og min Tak", spurgte Lousteau.

„Skønt man ikke betaler sine Anvisninger med Følel-

ser, har jeg ikke noget imod Deres Agtelse“, svarede Barbet.

„Men jeg skal have Handsker og Handskemageren kunde være fræk nok til at nægte at tage Deres Papir“, sagde Lousteau. Hør engang: der ligger et udmærket Stik dèr i den øverste Kommodeskuffe; det er 80 Francs værd. Og under Billedet vil De finde en hel Bunke Sange. Tag det altsammen, og giv mig 40 Francs derfor“.

„40 Francs!“ skreg Boghandleren op som en forskrækket Høne, „i det højeste 20! Og dem er jeg bange for, at jeg sætter til“, tilføjede Barbet.

„Hvor er de 20 Francs“, spurgte Lousteau.

„Jeg véd saa Skam ikke, om jeg har saa mange hos mig“, sagde Barbet og søgte i sine Lommer. „Jo, her er de. De plyndrer mig, De har en Magt over mig . . .“

„Naa, lad os saa gaa“, sagde de Lousteau, der tog Luciens Manuskript og slog en Blækstreg under Baandet, der holdt det sammen.

„Er det ogsaa noget til mig?“ spurgte Barbet.

„Nej, det er ikke, bedste Hr. Shylock . . .“

„Men Deres Anmeldelser“, spurgte Lucien, medens de to Venner begave sig i Retning af Palais Royal.

„Pyt, det er min mindste Kunst. Hvad angaar *Rejsen i Ægypten*, har jeg aabnet Bogen og læst hist og her uden at skære den op. Jeg har fundet 11 Sprogfejl i den. Jeg kan skrive en Spalte om, at Forfatteren mulig har lært de Ænders Sprog, som staar indhuggede paa de ægyptiske Obelisker, men at han til Gengæld ikke kan sit eget Sprog, hvilket jeg skal bevise ham. Jeg vil skrive, at i Stedet for at fortælle os Naturhistorie og Oldtidshistorie,

skulde Forfatteren heller have beskæftiget sig med Ægyptens Fremtid, med Civilisationens Fremskridt, med Midlerne til at knytte Ægypten til Frankrig, der efter at have erobret og mistet Ægypten, paany kan vinde dette Land for sig ad fredelig Vej. Til Slutning nogle patriotiske Udgydelser, spækkede med Fraser om Marseille, om Levanten og om vor Handel".

„Men hvis han nu havde lavet det, hvad vilde De saa skrive?"

„Saa vilde jeg selvfølgelig skrive, at Forfatteren skulde have beskæftiget sig med Kunsten og givet os Landet i Stedet for at kede os med Politik. Hvad de andre Bøger angaar, er Florine den største Romanslugerske, der eksisterer; hun fortæller mig, hvad hun synes om dem, og derpaa skriver jeg min Artikel".

„Du gode Gud! Men Kritiken, den hellige Kritik?" spurgte Lucien, der endnu ikke helt havde glemt de Anskuelser, der raadede i hans gamle Vennekreds.

„Kære Ven", sagde Lousteau, „Kritiken er en Børste, der ikke kan anvendes mod de lette Stoffer, den vilde rive dem helt i Stykker. Men lad os nu forlade dette Thema. Kan De se dette Mærke?" spurgte han og viste Manuskriptet til *Margeriterne.* „Jeg har anbragt en Smule Blæk mellem Baandet og Papiret. Hvis Dauriat læser Deres Manuskript, kan han umulig igen anbringe Baandet saadan, som det sidder nu. Deres Manuskript er altsaa paa en Maade forseglet, hvilket ikke er uden Interesse for de Erfaringer, De nu skal til at gøre. Og De maa endda lægge Mærke til, at De ikke kommer alene og uden Fadder i denne Butik, saadan som disse unge Menne-

sker, der løber 10 Boghandlere paa Dørene, før de finder en, der byder dem en Stol . . .!“

Lucien vidste allerede af egen Erfaring, hvor sandt dette var. Lousteau betalte Drosken og gav Kusken 3 Francs til stor Forbavselse for Lucien, der studsede over den Ødselhed, der afløste saa megen Armod.

Saa gik de to Venner ind i Trægallerierne, hvor den saakaldte Nyheds-Boghandel paa den Tid havde sit Sæde. Lousteau lod Digteren gaa først ind i Dauriats store Butik, som var propfuld af Folk, der ventede paa at faa Boghandelens Sultan i Tale. Bogtrykkere, Papirhandlere og Tegnere stode i Grupper omkring Boghandlermedhjælperne og udspurgte dem om Foretagender, der vare i Gang eller under Forberedelse.

„Se, dèr staar min Bladudgiver Finot. Den unge Mand, han taler med, har Talent. Félicien Vernou hedder han. En lille Slyngel, der er saa ond som en hemmelig Sygdom“.

„Du har jo en Førsteforestilling i Aften, gamle Fyr“, sagde Finot, der sammen med Vernou kom hen til Lousteau.

„Du har vel solgt den til Braulard?“

„Naa, hvad saa? Du finder dig sagtens en Plads. Hvad vil du Dauriat? Jeg har aftalt med ham, at vi slaa Paul de Kock op; Dauriat har taget 200 Eksemplarer af hans Bog, og Victor Ducange nægter ham en Roman. Dauriat siger, at han vil lave en ny Forfatter i den samme Genre. Du skal altsaa rose Paul de Kock paa Ducanges Bekostning“.

„Men jeg har skrevet et Stykke sammen med Ducange til Gaieté“, sagde Lousteau.

„Naa, saa kan du bilde ham ind, at det er mig, der har skrevet Artiklen, og at den var bleven grovere endnu, hvis du ikke havde dæmpet den af; saa er han dig oven i Købet Tak skyldig“.

„Kunde du ikke faa Dauriats Kasserer til at honorere denne lille Anvisning paa 100 Francs?“ spurgte Étienne Finot. „Du husker jo, vi skal sammen i Aften og indvie Florines nye Lejlighed“.

„Det er sandt, du holder jo Gilde“, sagde Finot og saa' ud som om han ransagede sin Hukommelse. Hør, Gabusson“, vedblev Finot, idet han tog Barbets Anvisning og rakte den til Kassereren, „læg 90 Francs ud for mig til den Herre dèr. Sæt dit Navn bag paa, gamle Dreng!“

Medens Kassereren talte Pengene op, tog Lousteau hans Pen og satte sit Navn paa Anvisningen. Lucien var lutter Øjne og Øren og gik ikke Glip af en Stavelse af denne Samtale.

„Der er mere endnu, kære Ven“, tog Étienne igen til Orde. „Jeg skal præsentere denne Herre for Dauriat, og du maa stemme ham velvilligt imod os“.

„Hvad drejer det sig om?“ spurgte Finot.

„Om en Digtsamling“, svarede Lucien.

„Aah!“ sagde Finot med et Skuldertræk.

„Den Herre“, sagde Vernou med et Blik paa Lucien, „har nok ikke haft meget med Boghandlere at gøre, ellers havde han vist for længst gemt sit Manuskript i den mørkeste Krog af sit Værelse“.

Ind i Butikken traadte i dette Øjeblik en smuk ung Mand, Emile Blondet, der nylig havde debuteret med en

Række ypperlige Artikler i *Journal des Débats;* han gav Finot og Lousteau Haanden og hilste let paa Vernou.

„Kom og spis med os andre Kl. 12 iaften hos Florine“, sagde Lousteau til ham.

„Med Fornøjelse“, svarede den unge Mand. „Hvem kommer?“

„Der kommer“, fortalte Lousteau, „Florine og Apothekeren Matifat, du Bruel, der har skrevet Florine en Rolle til hendes Debut, en gammel Fyr, der hedder Cardot og hans Svigersøn Camusot, fremdeles Finot“ . . .

„Er han flot anlagt, din Apotheker?“

„Han nøjes næppe med at give os Draaber“, sagde Lucien.

„Det var ikke saa tosset sagt“, erklærede Blondet alvorligt og saa' paa Lucien. „Kommer den Herren iaften, Lousteau?“

„Ja“.

„Det var morsomt“.

Lucien var bleven rød helt op til Ørerne.

„Har De meget travlt, Dauriat?“ spurgte Blondet og bankede paa Ruden ind til Dauriats Kontor.

„Kære Ven, jeg skal straks være til Tjeneste“.

„Godt“, sagde Lousteau til sin Protégé. „Denne unge Mand, han er næsten lige saa ung som De; han er ved *Débats.* Han er en af Kritikkens Fyrster, han er frygtet, Dauriat kommer om lidt og staaer paa Pinde for ham, og ved samme Lejlighed kan vi fremføre vort Ærinde for Vignetternes og Bogtrykkeriernes Pascha. Ellers bliver det ikke vor Tur før Kl. 11 iaften. Der kommer jo flere og flere Folk“.

Lucien og Lousteau nærmede sig altsaa til Blondet,

Finot og Vernou og dannede med dem en Gruppe i Udkanten af Butikken.

„Hvad bestiller han?“ spurgte Blondet den første Kommis, Gabusson, der rejste sig og kom hen og hilste paa ham.

„Han er ifærd med at købe et Ugeblad; som han vil bringe paa Fode igen for at modarbejde *Minerva*, der er Eymery altfor hengivent, og *Den Konservative*, som er altfor blindt romantisk“.

„Betaler han godt?“

„Som sædvanlig . . . for Meget“, sagde Kassereren. I dette Øjeblik kom en ung Mand ind, der nylig havde udsendt en fortræffelig Roman, der hurtig var bleven solgt og havde gjort stor Lykke, en Roman, som Dauriat nu lod trykke i andet Oplag. Denne unge Mand besad hele det ejendommelige og bizarre-Sving, der udmærker de fødte Kunstnere, og han gjorde stærkt Indtryk paa Lucien.

„Det er Nathan“, hviskede Lousteau i Øret paa Poeten fra Provinsen.

Trods sit overmodige og stolte Ansigtsudtryk nærmede Nathan sig til Journalisterne med Hatten i Haanden og indtog en næsten ydmyg Holdning overfor Blondet, som han endnu kun kendte af Udseende. Blondet og Finot beholdt deres Hatte paa Hovedet.

„Hr. Blondet, jeg er henrykt over den Lejlighed, som Tilfældet giver mig . . .!

„Han er saa forvirret, at han begaar Pleonasmer“, sagde Félicien til Lousteau.

„ . . . til at udtrykke Dem min Taknemlighed for den smukke Artikkel, De har været saa venlig at skrive

om mig i Journal des Débats. Jeg skylder Dem en stor Del af min Bogs Succes“.

„Paa ingen Maade, Kære“, sagde Blondet med en halvt godmodig, halvt beskyttende Mine. „De har Talent, Fanden ta'e mig, har De saa, og det glæder mig meget at gøre Deres Bekendtskab“.

„Da Deres Artikkel har staaet trykt, kan jeg ikke længer mistænkes for at smigre for Magten: vi staa nu fuldstændig frit overfor hinanden. Vil De gøre mig den Ære og den Fornøjelse at spise til Middag med mig imorgen? Finot kommer med. Lousteau, gamle Ven, du siger vel heller ikke nej?“ tilføjede Nathan og trykkede Étiennes Haand. „Aa, De har en smuk Fremtid for Dem“, sagde han til Blondet, „De optager Arven efter Dussault, Fiévée, Geoffroy! Hofman har omtalt Dem til sin Elev Claude Vignon, en af mine Venner, og har sagt ham, at nu kunde han rolig dø, nu var Journal des Débats sikret for evige Tider. De bliver vel storartet betalt?“

„100 Francs Spalten“, svarede Blondet. „Det er ikke nogen høj Betaling, naar man er nødt til at gennemlæse Bøgerne og til at læse hundrede for at finde en, man gider skrive om, saaden som Deres. Jeg har haft Glæde af Deres Bog, paa Æresord“.

„Og desuden har han tjent 1500 Francs paa den“, betroede Lousteau Lucien.

„De skriver jo ogsaa Politik?“ spurgte Nathan.

„Ja, i Ny og Næ“, svarede Blondet. Lucien, der i denne Kreds befandt sig som et uudviklet Foster, havde beundret Nathans Bog, han saa' op til Forfatteren som til en Gud, og han blev forbløffet over den Fejghed, Nathan

lagde for Dagen overfor denne Kritiker, hvis Navn og Indflydelse Lucien ikke kendte.

Kunde jeg nogensinde bære mig saaledes ad? Er det virkelig nødvendigt i den Grad at slaa af paa sin Værdighed? sagde han til sig selv. — Tag dog din Hat paa, Nathan! Du har skrevet en smuk Bog, og din Anmelder har kun skrevet en Artikel.

Disse Tanker satte ham Uro i Blodet. Hvert Øjeblik saa' han unge forlegne Folk, betrængte Forfattere, der spurgte efter Dauriat, men ved Synet af den fulde Butik opgav at faa Foretræde og gik igen, idet de sagde: „jeg vil hellere komme igen siden". To eller tre Statsmænd talte om Kamrenes Indkaldelse og lignende offentlige Affairer midt i en Gruppe af politiske Berømtheder. Ugebladet, som Dauriat gjorde Bud paa, havde Lov til at beskæftige sig med Politik. Paa den Tid var Privilegierne ifærd med at blive sjældne. Og et Bladprivilegium var ligsaa efterspurgt som Privilegiet paa et Theater. En af *Den Konstitutionelles* mest indflydelsesrige Aktionærer var med i Gruppen af Politikere. Lousteau skilte sig ypperlig fra sit Hverv som Cicerone. For hver Sætning han hørte, blev Dauriat større i Luciens Tanker, medens han saa' Politiken og Literaturen mødes i denne Butik.

Provinsens store Mand modtog en frygtelig Lære ved at se, hvorledes en udmærket Digter paa dette Sted ydmygede Kunsten og gav sin Muse til Pris for en Journalist, ligesom de fornedrede og prostituerede Fruentimmer gik paa Træk i Gallerierne udenfor. Penge! det Ord var Løsningen paa alle Gaaderne. Lucien følte sig ene og ukendt og kun knyttet til Lykken og Fremtiden ved en

tvivlsom Venskabstraad. Han bebrejdede sine trofaste, sine sande Venner fra den gamle Kreds, at de havde malet ham Tilværelsen med falske Farver, at de havde hindret ham i med Pennen i Haanden at kaste sig ind i denne brogede Kamp.

Jeg skulde allerede være lige saa langt som Blondet, sagde han til sig selv.

Lousteau, hvis Skrig nys havde lydt som fra en saaret Ørn derhenne paa Luxembourgs Højder, Lousteau, der havde syntes ham saa stor, antog nu ganske forsvindende Dimensioner. Her var det den store Boghandler, Midleren for alle disse Eksistenser, der forekom ham at være den mægtige Mand. Med sit Manuskript i Haanden fornam Digteren en Skælven, der lignede Frygt. Midt i Butikken paa Piedestaler af marmoreret Træ saa' han Buster af Byron, Goethe og Hr. de Canalis, af hvem Dauriat gærne vilde have et Bind; den Dag Canalis kom i denne Butik kunde han altsaa selv maale, hvor højt Boghandelen satte ham. Uvilkaarligt følte Lucien sit Mod svækket, sin egen Værd forringet; han forstod, hvilken Betydning denne Dauriat kunde faa for hans Fremtid, og med Utaalmodighed afventede han Forlæggerens Tilsynekomst.

„Nuvel, Børn", sagde en lille tyk og fed Mand, hvis Ansigt lignede en romersk Prokonsuls, men mildnedes af en godmodig Mine, som Tosserne lod sig skuffe af, „nu er jeg Ejer af det eneste Ugeblad, man kunde faa at købe, det har 2000 Abonnenter".

„Ja vist, efter Stempelafgiften at dømme skal det have 700, og allerede det er meget godt", sagde Blondet.

„Paa Tro og Love, det har 1200. Jeg sagde 2000", tilføjede han med sagte Stemme, „af Hensyn til Papir- og

Boghandlerne derhenne. Jeg troede, du havde mere Takt, lille Ven“, sagde han igen højt.

„Gaar De i Kompagni med nogen?“ spurgte Finot.

„Det kommer an paa det“, sagde Dauriat. „Vil du have en Tredjedel for 40,000 Francs?“

„Lad gaa, hvis De til Medarbejdere tager Emile Blondet, Claude Vignon, Scribe, Théodor Leclerq, Felicien Vernou, Jay, Jony, Lousteau . . .“

„Og hvorfor ikke Lucien de Rubempré?“ sagde Digteren fra Provinsen dristigt, idet han afbrød Finot.

„Og Nathan“, sluttede Finot sin Opremsning.

„Og hvorfor ikke nogle Folk fra Gaden?“ spurgte Boghandleren med rynkede Bryn, idet han vendte sig imod *Margeriternes* Forfatter. „Hvem har jeg den Ære at tale med?“ sagde han, idet han betragtede Lucien med en uforskammet Mine.

„Skænk mig et Øjeblik, Dauriat“, svarede Lousteau. „Den Herre er med mig. Hør lidt paa mig, medens Finot tænker over Deres Forslag“.

Det løb Lucien koldt ned ad Ryggen, idet han saa' den kolde og misfornøjede Mine, som denne Boghandelens frygtelige Padischah satte op, denne Matador, der sagde du til Finot, skøndt Finot sagde De til ham, — som kaldte den frygtede Blondet lille Ven, og som med et fortroligt Nik havde rakt Nathan sin Haand med en Konges Nedladenhed.

„En ny Forretning?“ udbrød Dauriat. „Men du véd jo, jeg har 1100 Manuskripter liggende! Ja, mine Herrer“, sagde han og løftede Stemmen, „jeg har i Øjeblikket 1100 Manuskripter tilbudt, spørg kun Gabusson! Jeg kunde snart trænge til en hel Administration for mit Oplag af

Manuskripter og et Læsekontor, hvor de skulde gennemgaas; hvad mener De om Møder, hvor man satte disse Manuskripter under Afstemning, og en fast Sekretær til at aflægge mig Beretning? Det kunde blive en Filial af det franske Akademi, og Akademikerne skulde blive bedre betalte i Trægallerierne end paa Instituttet".

„Det var en Idé", sagde Blondet.

„En daarlig Idé", fortsatte Dauriat. „Det er ikke min Sag møjsommelig at undersøge Værkerne af dem af de Herrer, der give sig til at være Literater, naar de hverken kunne blive Kapitalister eller Skomagere eller Korporaler eller Tjenere eller Retsbetjente! Her kommer man først, naar man har faaet et Navn! Bliv berømt, saa skal De finde Strømme af Guld i denne Butik. I de sidste to Aar har tre store Mænd, som jeg selv havde skabt, vist sig utaknemmelige imod mig! Nathan snakker om 6000 Francs for 2det Oplag af hans Bog, der har kostet mig 3000 Francs til Artikler og ikke har indbragt mig 1000 Francs. Alene for Blondets 2 Artikler maatte jeg give 1000 Francs og en Middag til 500 Francs . . .!"

„Men, Hr. Dauriat, hvis alle Boghandlerne siger det samme som De, hvorledes faar man saa sin første Bog udgivet?" spurgte Lucien, i hvis Øjne Blondet faldt dybt, da han hørte den Pris, som Dauriat havde betalt for Artiklerne i *Débats*.

„Det kommer ikke mig ved", sagde Dauriat og saa' iskoldt paa den smukke Lucien, der betragtede ham med indsmigrende Blikke. „Jeg morer mig ikke med at udgive en Bog, med at risikere 3000 Francs for at tjene 2000: jeg spekulerer i Literatur. Der er ligesaa megen Ulejlighed ved at tvinge et nyt Navn igennem, en Forfat-

ter og hans Bog, som ved at lave en Succes paa *Fra fremmede Skuepladser*, *Sejre og Erobringer* eller *Memoirer fra Revolutionstiden*, hvorpaa man tjener en Formue. Det er ikke min Opgave at være Springbrædt for tilkommende Berømmelser, men at tjene Penge og give Penge til Folk, der er berømte. Det Manuskript, som jeg køber for 100,000 Francs, er ikke saa dyrt som det, hvis ukendte Forfatter forlanger 600 Francs af mig! Selv om jeg ikke er nogen Mæcenas, har jeg Krav paa Literaturens Taknemmelighed: det er min Skyld, at Prisen paa Manuskripter er steget til over det Dobbelte. Disse Oplysninger giver jeg Dem, min Bedste, fordi De er en Ven af Lousteau", sagde Dauriat til Digteren og slog ham paa Skulderen med nærgaaende Fortrolighed. „Hvis jeg talte med alle de Forfattere der ønske mig til Forlægger, maatte jeg lukke min Butik, thi saa kunde jeg tilbringe al min Tid med uhyre behagelige men meget for kostbare Samtaler. Jeg er endnu ikke rig nok til at kunne laane Øre til enhver Forfængeligheds Monologer, det ser man kun paa Teatret i de klassiske Tragedier".

Den frygtelige Dauriats elegante Paaklædning bekræftede i Provinspoetens Øjne hans Ord, hvis Logik var saa grusom.

„Hvad er det for noget?" spurgte Boghandleren Lousteau.

„En udmærket Digtsamling".

Ved at høre disse Ord vendte Dauriat sig mod Gabusson med en Bevægelse, der var Talma værdig:

„Gabusson, min Ven, Enhver, der fra idag af kommer for at tilbyde mig Manuskripter . . . Hør efter ogsaa I andre", sagde han til tre Kommisser, der dukkede frem

mellem Bogstablerne, da de hørte deres Principals barske Stemme. „Hvem der bringer mig Manuskripter, spørger De, om det er Vers eller Prosa. Er det Vers, jager De straks Vedkommende paa Porten. Versene ødelægge Boghandelen“.

„Bravo! det sagde han godt, Dauriat“, udbrød Journalisterne.

„Det er den rene, skære Sandhed“, erklærede Boghandleren, medens han gik op og ned i sin Butik med Luciens Manuskript i Haanden; „De véd ikke, mine Herrer, hvilke Ulykker der skyldes det Held, der har fulgt Lord Byron, Lamartine, Victor Hugo, Casimir Delavigne, Canalis og Béranger. Deres Berømmelse har vi at takke for en hel Oversvømmelse af Barbarer. Jeg er sikker paa, at der i dette Øjeblik omkring hos Boghandlerne ligger 1000 Bind Vers, der begynder med afbrudte Historier, som hverken har Hoved eller Hale, efter *Korsarens* og *Laras* Mønster. I de sidste to Aar har de lyriske Digtere formeret sig som Græshopper. De kostede mig 20,000 Francs ifjor! spørg Gabusson! Der kan være mange udødelige Digtere i Verden, jeg kender nogle, der endnu ikke har faaet Dun paa Hagen. Men i Boghandelen, unge Mand, er der kun fire Poeter: Béranger, Casimir Delavigne, Lamartine og Victor Hugo; thi Canalis . . . skylder mest Avisartikler sit Ry“.

Lucien følte ikke Mod til at vise sig selvstændig og stolt ligeoverfor alle disse indflydelsesrige Mænd, der lo af Hjærtens Grund. Han forstod, at han kun vilde gøre sig latterlig derved; men han følte en utrolig Lyst til at gribe Boghandleren i Struben, at flænge hans elegant bundne Kravate, at knuse Guldkæden, der prangede paa hans Bryst, at trampe paa hans Ur og at rive ham selv

i Stykker. Den saarede Forfængelighed aabnede Døren for Hævnlysten; han svor denne Boghandler et dødeligt Had samtidig med, at han smilede til ham.

„Poesien er som Solen, der lader Urskovene vokse, og som frembringer Fluer og Myg og Moskitoer“, sagde Blondet; „der findes intet Gode, som ikke har et Onde til Følgesvend. Literaturen giver Liv til Boghandlerne“.

„Og til Journalisterne“, sagde Lousteau.

Dauriat brast i en høj Latter.

„Naa, hvad er saa dette her?“ spurgte han og pegede paa Manuskriptet.

„En Samling Sonnetter, der kan maale sig med Petrarcas“, sagde Lousteau.

„Hvad mener du med det?“ spurgte Dauriat.

„Jeg mener, hvad jeg siger“, erklærede Lousteau, der saa' et fint Smil paa alle Ansigter.

Lucien kunde ikke blive vred, men han mærkede den kolde Sved springe frem.

„Godt, jeg skal læse dem“, sagde Dauriat med en kongelig Gestus, der viste, hvor stor denne Indrømmelse var. „Hvis dine Sonnetter er paa Højde med det 19de Aarhundrede, skal jeg gøre en stor Digter af dig, lille Ven“.

„Hvis han er lige saa begavet som smuk, løber De ikke nogen stor Risiko“, sagde en af Kammerets berømteste Talere, der stod og talte med en af Medarbejderne ved *Den Konstitutionelle* og med Udgiveren af *Minerva*.

„General“, sagde Dauriat, „Berømmelsen vil sige for 12,000 Francs Artikler og for 3000 Francs Middage. De kan spørge *Eneboerens* Forfatter derom. Hvis Hr. Benjamin de Constant vil skrive en Artikel om denne unge

Digter, skal jeg ikke være længe om at slutte Forretningen“.

Da Provinsens store Mand hørte Ordet General og hørte den berømte Benjamin de Constant nævne, blev Butikken i hans Øjne til selve Olympen.

„Lousteau, jeg har noget at tale med dig om“, sagde Finot, „men vi ses jo i Teatret! Dauriat, jeg er med paa Forretningen, men paa visse Betingelser. Lad os gaa ind i Deres Kontor“.

„Kom, lille Ven!“ sagde Dauriat og lod Finot gaa foran sig, medens han med en Haandbevægelse gav en halv Snes ventende tilkende, at han var optaget. Han var halvvejs inde i sit Kontor, da Lucien utaalmodigt standsede ham.

„De beholdt mit Manuskript, hvornaar faar jeg Svar?“

„Kom igen om en tre, fire Dage, lille Poet, saa faa vi se“.

Lucien blev trukket afsted af Lousteau, der ikke gav ham Tid til at hilse hverken paa Vernou eller Blondet eller Raoul Nathan eller General Foy eller Benjamin Constant, hvis Værk om de hundrede Dage lige var udkommet. Lucien saa' akkurat et Glimt af dette blonde og fine Hoved, dette aflange Ansigt, disse aandfulde Øjne, denne smukke Mund, kort sagt denne Mand, der i 20 Aar havde været Fru de Staëls Potemkin, og som førte Krig mod Bourbonnerne, lige som han havde ført Krig mod Napoleon, men som skulde bukke under overvældet af selve sin Sejer.

„Hvilken Butik!“ udbrød Lucien, efterat han havde taget Plads i en Droske sammen med Lousteau.

„Til Panorama-Dramatique, men i en Fart! Du faar halvanden Francs for Turen“, sagde Étienne til Kusken.

„Dauriat er en Slyngel, der sælger for 15 eller 1600000 Francs Bøger om Aaret, han er en Slags Minister for Literaturen“, vedblev Lousteau, hvis Forfængelighed var behagelig smigret, og som nu gjorde sig vigtig overfor Lucien. „Hans Graadighed er ligesaa stor som Barbets, men opererer med Masserne. Dauriat har Levemaade, han er ikke smaalig, men han er en indbildsk Nar; hvad hans Forstand angaar, er den et Sammenpluk af alt, hvad han hører sige omkring sig; hans Butik er et udmærket Sted at komme i. Der kan man faa alle Tidens betydelige Mænd i Tale. Der lærer en ung Mand mere paa en Time, end han lærer i ti Aar af Bøgerne. Der drøfter man Bladartikler, behandler Dagens Spørgsmaal og knytter Forbindelser med indflydelsesrige Mænd, der kan blive nyttige for én. Nuomstunder maa man have Forbindelser for at komme frem. Alt er Hasard, ser De nok. Den største Fare for et Menneske med Begavelse er at sidde ene hjemme i sin Krog“.

„Hvor han var uforskammet“, sagde Lucien.

„Aah, vi blæser allesammen Dauriat et Stykke“, svarede Étienne. „De trænger til ham, derfor sætter han sig paa den høje Hest: men han trænger til *Journal des Débats,* og Emile Blondet kan faa ham til at snurre rundt som en Top. Naa, men hvad sagde jeg da?“

„Ja, De har Ret“, svarede Lucien. „Jeg har lidt endnu mere i denne Butik, end jeg efter Deres Program var forberedt paa“.

„Hvorfor vil De da udsætte Dem for den Slags Lidelser? Hvad der koster os vort Liv, hvad vi sætter alle vore Kræfter ind paa, er for Forlæggerne kun en god eller en daarlig Forretning. Boghandlerne vil sælge eller vil

ikke sælge Deres Manuskript. Det er for dem hele Problemet. For dem repræsenterer en Bog en risikeret Kapital. Jo smukkere Bogen er, desto mindre Chance har den for at blive solgt. De overlegne Aander er altid forud for deres Samtid, først den senere Tid paaskønner dem. Men Boghandleren har ikke Tid til at vente. Bogen fra idag maa være solgt imorgen. Ifølge dette System er det, at Boghandlerne forkaster saa mange Bøger med vægtigt Indhold, som ikke er lige at løbe til for Hoben".

„D'Arthez har Ret", udbrød Lucien.

„De kender d'Arthez?" sagde Lousteau. „Der er intet saa farligt som disse ensomme Aander, der tror som denne unge Mand at kunne tvinge Verden til sig. Saa foretrækker jeg Muhameds System: hvis Bjærget ikke kommer til mig, saa kommer jeg til Bjærget".

Dette Udfald var velskikket til at bringe Lucien til at vakle mellem det fattige og beskedne Livssystem, som hans gamle Vennekreds prædikede, og de krigeriske Doktriner, som Lousteau udviklede for ham. Digteren fra Angoulème forholdt sig tavs, lige til de naaede Temple-Boulevarden.

Panorama-Dramatique, paa hvis Plads der nu ligger et privat Hus, var et nydeligt lille Teater paa Temple-Boulevarden skraas for Charlotgaden; to forskellige Administrationer gik i Stykker paa dette Teater uden at opnaa en eneste Succes, skønt den udmærkede Skuespiller Vignol debuterede her ligesom Florine, den fem Aar senere saa berømte Skuespillerinde. Teatrene er ligesom Menneskene underkastede Skæbnens Lov. Panorama-Dramatique havde til Konkurrenter Ambigue, Gaitée, Porte-Saint-Martin og Vaudevilleteatrene; foruden disse Medbejleres

Intriguer havde det sit indskrænkede Privilegium og Mangelen paa gode Stykker at kæmpe imod. Forfatterne vilde ikke bryde med de bestaaende Teatre til Fordel for et Teater, hvis Fremtid syntes problematisk. Ikke desto mindre satte Direktionen sit Haab til det nye Stykke, et Slags komisk Melodrama af en ung Forfatter, du Bruel, der tidligere havde arbejdet sammen med flere Celebriteter, men denne Gang paastod at være ene om Værket. Stykket var skrevet til Florines Debut, hvilken Dame i et Aars Tid havde gjort sig bemærket i Smaaroller paa Gaitée; Panorama-Dramatique havde erobret hende fra Konkurrenten. Ogsaa en anden Skuespillerinde, Coralie, skulde debutere deri. Da de to Venner ankom til Teatret, forbavsedes Lucien straks ved en Prøve paa Pressens Magt.

„Den Herre er med mig," sagde Étienne til Kontrolløren, der bukkede dybt.

„De finder vist vanskeligt Pladser", mente Overkontrolløren. „Der er ikke andet ledigt end Direktørens Loge".

Étienne og Lucien spildte nogen Tid med at flakke om i Korridorerne og parlamentere med Logeoplukkerskerne.

„Lad os gaa ind i Salen og faa Direktøren i Tale, han giver os nok Plads i sin Loge. Og saa skal jeg forresten forestille dig for Aftenens Heltinde, Florine".

Paa et Vink af Lousteau tog Kontrolløren i Parkettet en lille Nøgle og aabnede en skjult Dør i en tyk Mur. Lucien fulgte sin Ven og kom pludselig fra den oplyste Korridor ind i det sorte Hul, der i næsten alle Teatre tjener til Bindeled mellem Salen og Scenen. Efter at være steget op ad nogle fugtige Trin befandt Digteren fra Provinsen sig mellem Kulisserne, hvor det besynderligste Skue

ventede ham. Dekorationerne, der var saa hæslige at se nærved, de sminkede Skuespillere, deres bizarre Dragter af grove Stoffer, de snavsede Maskinkarle, de nedhængende Touge, Regissøren, der gik frem og tilbage med Hatten paa Hovedet, Brandmændene og Statisterne, der sad og drev — alle disse burleske, triste, snavsede, hæslige og dog prangende Ting lignede saa lidt, hvad Lucien havde set fra sin Plads i Teatret, at hans Forbavselse var uden Grænser. Der spilledes i Øjeblikket de sidste Scener af et stort Melodrama, der hed *Bertram* og var lavet til efter en Tragedie af Maturin, som sattes højt af Nodier, Lord Byron og Walter Scott, men aldrig opnaaede nogen Succes i Paris.

„Slip ikke min Arm, hvis De ikke vil falde ned gennem en Lem, faa en Skov i Hovedet eller vælte et Palads", sagde Étienne til Lucien. — „Er Florine i sin Garderobe, min Stump?" spurgte han en Skuespillerinde, der stod og ventede paa Stikordet, efter hvilket hun skulde ind paa Scenen.

„Ja, min Skat. Tak for det, du skrev om mig. Du er bleven saa rar, siden Florine kom hertil".

„Naa, pas nu dit Bravursted, lille Ven", sagde Lousteau til hende. „Styrt frem med Poten ivejret og lad mig høre dig sige: Stands, Ulykkelige! Der er for 2000 Francs i Huset".

Forbavset saa' Lucien Skuespillerinden sætte sig i Position og udbryde Stands, Ulykkelige! med skræk-indjagende Betoning. Det var ikke længer den samme Kvinde.

„Saaledes er altsaa Teatret", sagde han til Lousteau.

Nathan kom til.

„For hvis Skyld kommer De her?“ spurgte Lousteau ham.

„Jeg anmelder Smaateatrene i *Gazetten* i Mangel af bedre“, svarede Nathan.

„Spis sammen med os iaften og skriv pænt om Florine“, sagde Lousteau til ham.

„Med Fornøjelse“, svarede Nathan ham.

„Hun er flyttet til Bonduegade, at De véd det“.

„Hvem er den smukke, unge Herre, som er med dig, lille Lousteau?“ spurgte Skuespillerinden, idet hun fra Scenen vendte tilbage til Kulissen.

„Det er en stor Digter, min Bedste, en Mand, der vil blive berømt. Da De skal spise til Aften sammen, Hr. Nathan, maa jeg maaske forestille Dem Hr. Rubempré.

„De bærer et smukt Navn, min Herre“, sagde Raoul til Lucien.

„Lucien! Hr. Raoul Nathan“, sagde Étienne til sin nye Ven.

„Jeg læste Deres Roman for et Par Dage siden, og jeg forstaar ikke, at man kan vise sig saa ydmyg overfor en Journalist, naar man er Mester for den Bog og Deres Digtsamling“.

„Vent De, til Deres første Bog er udkommen“, svarede Nathan med et fint Smil.

„Se, se, de Ultrakonservative og de Liberale veksle Haandtryk?“ udbrød Vernou, der kom til og saa' denne Trio.

„Om Morgenen deler jeg mit Blads Meninger“, sagde Nathan; men om Aftenen har jeg mine egne: om Natten er alle Journalister graa“.

„Étienne“, sagde Félicien og vendte sig til Lousteau,

„Finot kom sammen med mig, han søger efter dig, naa, der er han“.

„For Pokker! er der ikke en eneste Plads at opdrive?“ spurgte Finot.

„De har altid en Plads i vore Hjerter“, sagde Skuespillerinden til ham med sit behageligste Smil.

„God Aften, lille Florville, er du allerede kureret for din Flamme? De sagde, at du var bleven bortført af en russisk Fyrste“.

„Bortfører man Kvinder nutildags?“ spurgte Florville, som var Skuespilleren med Stands, Ulykkelige! „Vi laa en halv Snes Dage i Saint-Mandé, min Fyrste slap med en Skadeserstatning til Direktionen. Direktøren“, vedblev Florville leende, „maa bede til Gud, at der maa komme rigtig mange russiske Fyrster, deres Skadeserstatninger giver gode Indtægter uden Udgifter“.

„Og du, lille Basse“, sagde Finot til en køn Bondepige, der stod og hørte til, „hvor har du stjaalet de Diamanter, du har i Ørene? Har du fisket en indisk Fyrste?“

„Nej, men en Blanksværtefabrikant, en Englænder, der allerede er rejst! Det er ikke alle, der har Millionærer, som er kede af at være gifte, saadan som Florine og Coralie, hvor de to er lykkelige!“

„Du kommer for sent ind, Florville“, udbrød Lousteau, „din Venindes Blanksværte gaar dig til Hovedet.“

„Hvis du vil tage Bifald“, sagde Nathan til hende, „skal du ikke skrige som en Furie: han er frelst! Kom ganske stille ind, gaa helt ned til Rampen og sig dæmpet: Han er frelst, saadan som Pasta siger: O Fædreland i *Tancred*. Afsted!“ tilføjede han og gav hende et Puf.

„Hun kommer vist for sent!“ mente Vernou.

„Hvad gjorde hun? Folk klapper, som de var gale“, sagde Lousteau.

„Hun lagde sig paa Knæ og viste sit Bryst frem, det gør hun altid, naar det kniber“, sagde den Skuespillerinde, der var Enke efter Blanksværten.

„Direktøren overlader os sin Loge, dèr kan du træffe mig siden“, sagde Finot til Étienne.

Lousteau førte nu Lucien bag om Scenen igennem en Labyrinth af Kulisser, Gange og Trapper op til et lille Værelse i 3die Etage, hvor Nathan og Félicien Vernou fulgte dem hen.

„Goddag, eller rettere sagt, Godaften, mine Herrer“, sagde Florine. — „Kære Ven“, sagde hun og vendte sig til en lille tyk Mand, der stod i et Hjørne af Stuen, „disse Herrer er mine Dommere, min Fremtid er i deres Hænder; men jeg haaber, at de skal ligge under vort Bord imorgen tidlig, hvis Hr. Lousteau ikke har glemt noget . . .“

„Hvad behager! De faar Blondet fra *Débats* med“, sagde Étienne til hende, „den rigtige Blondet, Blondet selv!“

„Aah, lille søde Lousteau, det maa du have et Kys for“, sagde hun og faldt ham om Halsen.

Ved dette Syn satte Matifat, den tykke Herre, en alvorlig Mine op. Florine var den Gang 16 Aar gammel og mager. Hendes Skønhed var som en Blomsterknop fuld af Løfter, men kunde endnu kun vurderes rigtig af Kunstnere, der foretrække Skizzer for Malerier. Den nydelige Skuespillerinde lignede med sine fine og jomfruelige Træk fuldstændig Goethes Mignon. Den rige Apotheker Matifat fra Lombardegaden havde tænkt, at den lille Boule-

vardskuespillerinde ikke kunde koste ham noget videre; men paa 11 Maaneder havde Florine ikke desmindre kostet ham 60,000 Francs. Intet forekom Lucien mere besynderligt end Synet af denne skikkelige Købmand, der stod som en Billedstøtte i et Hjørne af den lille Stue, der var smukt tapetseret og prydet med et Toiletspejl, en Divan, to Stole, et Gulvtæppe og en Mængde Skabe. En Kammerpige var ifærd med at paaklæde Skuespillerinden som Spanierinde. Og i Værelsets brogede Virvar gav Florine en Grevindes Parti.

„Om fem Aar er denne lille Pige den smukkeste Skuespillerinde i Paris“, sagde Nathan til Félicien.

„Hør, mine Venner“, sagde Florine og vendte sig mod de tre Journalister, „skriv nu smukt om mig imorgen: for det første har jeg bestilt Vogne til inat, for I faar ikke Lov at gaa, før I er fulde som Alliker. Dernæst har Matifat sørget for Vin, Vin, som Ludvig den 18de ikke vilde skamme sig ved, og han har lejet den preussiske Gesandts Kok“.

„Vi er forberedte paa noget Storslaaet blot ved at se Hr. Matifat“, erklærede Nathan.

„Han véd, at det er de farligste Folk i Paris, han har til Gæster“, svarede Florine.

Matifat saa' urolig paa Lucien, thi den unge Mands store Skønhed vakte hans Skinsyge.

„Der er jo en Herre, som jeg ikke kender“, sagde Florine med et Blik paa Lucien. „Hvem af d'Hrr. har bragt den belvederiske Apollo med fra Florents?“

„Frøken“, sagde Lousteau, „det er en Digter fra Provinsen, som jeg glemte at præsentere for Dem. De er saa smuk iaften, at man glemmer Høflighedens Regler . . .“

„Er han rig, siden han digter?“ spurgte Florine.

„Fattig som Hjob“, svarede Lucien.

„Det er meget fristende for os andre“, sagde Skuespillerinden.

Du Bruel, Stykkets Forfatter, en spinkel ung Herre i Kjole, kom pludselig til.

„Lille Florine, nu kan De vel Deres Rolle godt, og glemmer ikke noget? Gør Dem rigtig Umage med Scenen i 2den Akt, vær bidende og fin! og sig: Jeg elsker Dem ikke, saadan som vi blev enige om det“.

„Hvorfor tager De Roller, hvori der staar den Slags Flovser?“ spurgte Matifat Florine.

Apothekerens Bemærkning modtoges med almindelig Latter.

„Hvad kan det gøre Dem“, sagde hun, „naar det ikke er Dem, jeg taler til, dumme Dyr? — Aah, han henrykker mig med sine Idiotismer“, tilføjede hun og saa' omkring paa Forfatterne. „Jeg gad betale ham noget Vist for hver Dumhed, hvis jeg ikke var bange for at ruinere mig“.

„Ja, men det kunde ligne Dem at se paa mig, idet De siger det, ligesom De gjorde, medens De indstuderede Rollen, og saa bliver jeg forskrækket“, svarede Apothekeren.

„Godt, saa skal jeg se paa min lille Lousteau“, lovede hun.

Der lød Klokkekimen gennem Gangene.

„Stik nu af, allesammen“, sagde Florine, „lad mig læse over paa min Rolle og prøve paa at forstaa den“.

Lucien og Lousteau gik først ud af Garderoben. Lous-

teau kyssede Florine paa Skuldrene, og Lucien hørte hende sige:

„Iaften er det umuligt. Det gamle Bæst har bildt sin Kone ind, at han tog paa Landet“. —

„Synes De ikke, hun er sød?“ spurgte Étienne Lucien.

„Jo, min Ven, men denne Matifat“, udbrød Lucien.

„Barn,“ svarede Loustean, „De kender endnu intet til Pariserlivet. Der gives Nødvendigheder, man maa underkaste sig! Det er, ligesom man stod i Forhold til en gift Kone; det er det Hele“.

Étienne og Lucien traadte ind i Fremmedlogen i Balkonen, hvor de traf Teaterdirektøren og Finot. I Logen lige overfor sad Matifat med en af sine Venner, en Silkekøbmand Camusot, der holdt Coralie, og ledsaget af sin Svigerfader, en skikkelig, lille Olding.

De tre Herrer pudsede Glasset i deres Kikkerter og saa' bekymrede ned imod det urolige Parterre. I Logerne sad Førsteforestillingernes sædvanlige brogede Selskab: Journalister og deres Elskerinder, Demimondedamer og deres Elskere, gamle Teatergængere, der ere lækkersultne efter alt Nyt, og Folk af det gode Selskab, der ligeledes sætter Pris paa denne Art af Adspredelser.

Siden Lucien havde spist til Middag, gik han fra Overraskelse til Overraskelse. Det literære Liv, der et Par Maaneder igennem havde syntes saa fattigt og trist, saa afskrækkende i Lousteaus Værelse, saa ydmygende og frækt paa en Gang i Trægallerierne, udfoldede sig nu i en helt ny Skikkelse og med en vis Pragt. Denne Blanding af op og ned, af Kompromisser med sin Samvittighed, af Overlegenhed og Fejghed, Forræderi og Fornøjelser, Stor-

hed og Trældom, blændede ham og gjorde ham ør som en Mand, der opmærksomt følger et forbavsende og larmende Skuespil.

„Tror De, at du Bruels Stykke giver Penge?“ spurgte Finot Direktøren.

„Det er et Intriguestykke, Bruel har lavet, saadan frit efter Beaumarchais. Boulevardpublikummet sætter just ikke Pris paa den Genre, det vil have Smæk for Skillingen og bryder sig ikke om Aandrigheder. Iaften afhænger alt af Florine og Coralie, der ere henrivende. De har meget korte Skørter paa og danser en spansk Dans, med hvilken de kan tage Publikum med Storm. Jeg har sat meget ind paa dette ene Kort. Hvis alt gaar godt, og hvis Bladene roser Forestillingen, kan jeg tjene 300,000 Francs“.

„Saa er jeg med, det bliver kun en *Succes d'estime*“, sagde Finot.

„Mine tre Konkurrentteatre har lagt onde Raad op mod Stykket, det skal pibes ud i alle Tilfælde. Men jeg har taget mine Forholdsregler for at forebygge den Slags Gavtyvestreger. Jeg har bestukket de Folk, der bliver sendt ud imod mig, saa at de piber paa forkerte Steder. Og dèr sidder to Fabrikanter, der for at skaffe Florine og Coralie en Triumf hver har taget 100 Billetter og har uddelt dem til Folk, der ikke er bange for at smide Spektakelmagerne paa Døren. Spektakelmagerne, der jo har faaet dobbelt Betaling, lader sig smide ud, og denne Eksekution sætter altid Publikum i godt Humør“.

„200 Billetter, det er flotte Folk“, udbrød Finot.

„Ja, havde jeg to smukke Skuespillerinder til, der

blev holdt ligesaa flot som Florine og Coralie, saa skulde jeg nok klare mig“.

I de sidste Timer var det Penge og atter Penge, der lød for Luciens Øren som Svar paa ethvert Spørgsmaal. I Teatret, som i Boghandelen, som i Journalistiken var der ikke Tale. om Kunst og om Hæder — kun om Penge. Medens Orkestret spillede Ouverturen, kunde han ikke lade være at stille et ophidset Parterres Bifaldsklap og Piben i Modsætning til de rolige, poesifyldte Timer, han havde prøvet i Davids Bogtrykkeri, medens de begge med Sjælens Øje saa' den store Kunst for sig og Geniets ædle Triumfer og Hæderen med de hvide Vinger. Ved Erindringen om Aftenerne i Vennekresen fik Digteren Taarer i Øjnene.

„Hvad er der i Vejen?“ spurgte Étienne Lousteau ham.

„Jeg ser Poesien tvunget ned i en Pøl“, svarede han.

„Kære Ven, har De virkelig Illusioner endnu?“

„Maa man da her underkaste sig Folk som denne tykke Matifat og Camusot, ligesom Skuespillerinderne underkaste sig Journalisterne, og som vi gaa under Forlæggernes Aag?“

„Min Ven“, hviskede Étienne ham i Øret og viste hen imod Finot, „se den plumpe Karl dèr! Han har hverken Aand eller Talent, men er havesyg og forretningskyndig og vil tjene Penge for enhver Pris . . . henne i Dauriats Butik plukkede han mig for 40 Procent, idet han tilsyneladende gjorde mig en Venskabstjeneste! Og han besidder Breve, hvori mere end ét ungt Geni gør Knæfald for ham for 100 Francs“.

Lucien huskede Tegningen, han havde set paa det

grønne Bordtæppe henne paa Bladets Kontor med Underskriften: Finot, mine 100 Francs.

Og han udbrød:

„Hellere dø!“

„Hellere leve“, svarede Etienne.

Idet Tæppet gik op, forlod Direktøren Logen og gik op mellem Kulisserne for at uddele Ordrer.

„Kære Ven“, sagde Finot da til Étienne, „jeg har truffet Aftale med Dauriat, jeg overtager en Tredjedel af Ugebladet. Jeg er gaaet ind paa at betale 30,000 Francs kontant imod at blive Chefredaktør og Udgiver. Det er en glimrende Forretning. Blondet har fortalt mig, at der forberedes en Indskrænkning i Presselovgivningen, saaledes at kun de nuværende Blade faa Lov at bestaa. Om et halvt Aar vil man ikke kunne sætte et nyt Blad paa Benene for mindre end en Million. Altsaa sluttede jeg Kontrakten, skønt jeg kun ejer 10,000 Francs. Hør nu! Hvis du kan faa Matifat til at købe Halvdelen af min Part, altsaa en Sjettedel af det Hele, for 30,000 Francs, sætter jeg dig til Redaktør af min lille Avis med 250 Francs om Maaneden. Du skal være min Straamand. Jeg vil stadig lede Redaktionen og varetage alle mine Interesser derved, men uden at Folk véd det. Alle Artiklerne i Bladet faar du betalt efter en Takst af fem Francs Spalten; du kan altsaa skaffe dig en Indtægt af 15 Francs om Dagen ved kun at betale dine Medarbejdere med 3 Francs Spalten og ved at optage meget gratis Stof. Det bliver yderligere 450 Francs om Maaneden. Men jeg vil stadig have Ret til at lade angribe eller forsvare, hvem jeg vil, i Bladet, ligesom jeg tillader dig efter Behag at tilfredsstille dine Sympatier og Antipatier, naar det blot ikke

kommer min Politik paatværs. Maaské bliver jeg nu ministeriel eller ultrakonservativ, jeg véd foreløbig ikke hvad; men underhaanden vil jeg bevare mine liberale Forbindelser. Alt dette betror jeg dig, fordi du er en brav Fyr. Maaské kunde jeg skaffe dig Rigsdagsreferaterne ved det Blad, hvortil jeg besørger dem, jeg kan vist ikke beholde dem. Brug altsaa Florine til denne lille Geschæft og sig til hende, at hun skal sætte Apothekeren Kniven paa Struben; jeg har kun 48 Timers Frist til at melde mig fra, hvis jeg ikke kan betale. Den anden Tredjedel har Dauriat solgt for 30,000 Francs til sin Bogtrykker og til sin Papirleverandør. Han har altsaa selv sin Tredjedel gratis og tjener desuden 10,000 Francs, eftersom hele Historien kun har kostet ham 50,000. Men om et Aar er Bladet 200,000 Francs værd, hvis Regeringen virkelig, som man paastaar, har den gode Idé at opkøbe Bladene".

„Du har Lykken med dig", udbrød Lousteau.

„Hvis du havde gennemgaaet den Elendighed, som jeg har prøvet, saa vilde du ikke sige det. Og selv nu plages jeg af en Genvordighed, der ikke kan raades Bod paa: jeg er Søn af en Hattemager, der endnu sælger Hatte i Coq-Gade. Kun en Revolution kan bringe mig tilvejrs; og i Mangel af en Socialomvæltning maa jeg have Millioner. Jeg véd ikke, om Revolutionen ikke er den letteste Udvej af de to. Hvis jeg bar din Vens Navn, saa skulde jeg sagtens. Stille, der kommer Direktøren. Farvel", sagde Finot og rejste sig. „Jeg gaar hen i Operaen, maaske faar jeg en Duel imorgen: jeg skriver og undertegner med F en knusende Artikel mod to Danser-

inder, som har Generaler til Venner. Jeg retter et voldsomt Angreb paa Operaen".

„Aah hvad?" sagde Direktøren.

„Jo, de Folk er altfor karrige imod mig", svarede Finot. „Snart tager de mine Loger fra mig, snart afslaar de at tegne 50 Abonnementer. Jeg har indsendt mit Ultimatum til Operaen: nu vil jeg have 100 Abonnementer og 4 Loger om Maaneden".

„Det ender med, at De ruinerer os", sagde Direktøren.

„De skulde da sidst beklage Dem, De med Deres to Abonnementer. Jeg har skaffet Dem to gode Artikler i *Den Konstitutionelle*".

„Jeg beklager mig jo heller ikke over Dem", skyndte Direktøren sig at sige.

„Vi ses imorgen Aften, Lousteau", vedblev Finot. „Du kan give mig Svar i Théâtre-Francais, hvor der er Førsteforestilling; du kan tage min Loge, jeg faar ikke Tid til at skrive Anmeldelsen. Nu har jeg altsaa givet dig Fortrinet: Du er gaaet i Ilden for mig, og jeg er taknemmelig. Felicien Vernou har budt mig 20,000 Francs for en Tredjedel af Avisen, men jeg foretrækker at være Eneherre. Farvel."

„Han hedder ikke Finot for Ingenting", sagde Lucien til Lousteau.

„Det er en Galgenfugl, der nok skal komme frem", svarede Étienne ham uden at bryde sig om, hvorvidt han blev hørt eller ej af den dygtige Mand, der netop lukkede Døren til Logen.

„Han?" ... sagde Direktøren, „han bliver Millionær,

han opnaar almindelig Agtelse, og maaské faar han Venner“.

„Gode Gud“, sagde Lucien, „hvilken Røverhule! Og vil De virkelig lade denne nydelige Pige indlede en saadan Forretning?“ spurgte han og viste ned mod Florine, der stadig sendte dem Øjekast.

„Det vil lykkes for hende. De kender ikke disse kære Skabningers Klogskab og Hengivenhed“, svarede Lousteau.

„De opvejer alle deres Fejl, de udsletter alle deres Synder ved deres store og uendelige Kærlighed, naar de virkelig elsker“, optog Direktøren Traaden. „En Skuespillerindes Kærlighed er saa meget skønnere, som den staar i den stærkeste Modsætning til hendes Omgivelser“.

„Det er som i Dyndet at finde en Diamant, der er værdig til at pryde den stolteste Krone“, erklærede Lousteau.

„Men Coralie er adspredt“, udbrød Direktøren. „Vor Ven er ifærd med at erobre Caralie uden selv at ane det, hun glemmer alle sine Bravoursteder og kommer for sent med sine Repliker, hun har allerede to Gange overhørt Suffleuren. Gør mig den Tjeneste at sætte Dem hen i den Krog“, sagde han til Lucien. „Hvis Coralie er forelsket i Dem, siger jeg til hende, at De er gaaet“.

„Nej, sig hellere“, udbrød Lousteau, „at han kommer med iaften og i ét og alt er til hendes Tjeneste, saa skal De se, hun spiller som selve Frøken Mars“.

Direktøren gik.

„Min Ven“, sagde Lucien til Étienne, „gør De Dem virkelig slet ingen Skrupler ved at lade Frøken Florine

bede denne Apotheker om 30,000 Francs for Halvdelen af en Ting, som Finot lige har købt for samme Pris?“

Lousteau lod ikke Lucien Tid til at fuldende denne Betragtning.

„Hvor har De faaet Deres Opdragelse, kære Barn? Denne Apotheker er ikke et Menneske, men et Pengeskrin, som Kærligheden skænker mig“.

„Men Deres Samvittighed?“

„Samvittigheden, kære Ven, er en af disse Kæppe, som hver især bruger til at prygle Næsten med, men som man aldrig bruger mod sig selv. Hvad Pokker gaar der af Dem? Tilfældet gør paa én Dag et Mirakel for Dem, paa hvilket jeg har ventet i to Aar, og saa morer De Dem med at drøfte Midlerne! De er ikke nogen Dumrian, De skal snart naa den Aandsfrihed, som alle literære Æventyrere maa have. Hvor kan det falde Dem ind at faa Betænkeligheder som en Nonne, der bebrejder sig selv at have spist sit Æg med altfor god Appetit? . . . Hvis Florine har Held med sig, bliver jeg Redaktør og tjener 250 Francs fast om Maaneden; jeg tager selv de store Teatre og overlader Vernou Vaudevillescenerne, De faar Foden i Stigbøjlen ved at afløse mig som Anmelder af alle Boulevardteatrene. De faar 3 Francs Spalten og skriver en Spalte om Dagen, hvilket giver Dem 90 Francs om Maaneden. De faar for 60 Francs Bøger at sælge til Barbet; desuden kan De forlange ti Billetter om Maaneden af Deres Teatre, ialt 40 Billetter, som De kan sælge for 40 Francs til Teatrenes Barbet, en Mand, jeg nok skal sætte Dem i Forbindelse med. Paa den Maade har De straks 200 Francs om Maaneden. Naar De gør Dem nyttig for Finot, vil De kunne faa optaget en Artikel til

100 Francs i hans nye Ugeblad, ifald De da viser Talent; thi dèr skriver man under Navn og kan ikke jaske, som i det lille Blad. Det bliver ialt 300 Francs om Maaneden. Kære Ven, der er begavede Folk som denne stakkels d'Arthez, der hver Dag spiser sin Middag hos Flicoteaux, som er ti Aar om at naa op paa en Maanedsindtægt af 300 Francs. De kan tjene Dem 4000 Francs om Aaret med Deres Pen, uden at regne, hvad De faar af Forlæggerne, hvis De skriver for dem. En Underpræfekt har kun 3000 i Gage og morer sig dog som en Konge i sin Provins. Jeg taler ikke om den Fornøjelse at gaa i Teatret uden at betale derfor, thi den Fornøjelse bliver De hurtig ked af; men De faar Adgang til Kulisserne i fire Teatre. Vær vittig og streng en Maanedstid eller to, saa bliver De bombarderet med Indbydelser til Selskaber sammen med Skuespillerinderne; De bliver gjort Kur til af deres Kærester, og De behøver kun at spise hos Flicoteaux, naar De en Dag ikke har en Francs i Lommen og tilfældigvis ikke er inviteret ud. De staar i Begreb med at blive en af de hundrede priviligerede Personer, der paatvinger Frankrig deres Anskuelser. Om tre Dage vil De kunne faa en Mand til at forbande den Dag, han blev født; De vil kunne skaffe Dem alle Skuespillerinderne ved vore Teatre til Veninder, De vil kunne ødelægge et godt Stykke og faa hele Paris til at strømme hen til et slet. Hvis Dauriat afslaar at trykke *Margeriterne*, selv om han faar dem uden Forfatterhonorar, kan De tvinge ham til at komme til Dem, ydmyg og underdanig og købe Dem for 2000 Francs. For at faa Deres Roman vil Forlæggerne, som i dette Øjeblik allesammen mere eller mindre høfligt vilde vise Dem Døren,

troppe op i Kø, og Manuskriptet, som Fatter Doguereau vurderede til 400 Francs, vil gaa op til en Pris af 4000. Det er Fordelene ved at være Journalist, derfor passer vi ogsaa paa, naar nye Folk vil i Lag med Bladene; der skal ikke blot et uhyre Talent, men ogsaa stort Held til for at faa Adgang. Og De kritiserer Deres Held! . . . Nej, min Ven, hvis vi to ikke var mødtes idag hos Flicoteau, kunde De faa Lov at vente i tre Maaneder endnu eller dø af Sult paa en Kvist ligesom d'Arthez. Naar d'Arthez er bleven ligesaa lærd som Bayle og ligesaa stor Forfatter som Rousseau, har vi gjort vor Lykke og raader baade for hans Lykke og for hans Berømmelse. Til den Tid er Finot bleven Deputeret og Ejer af et stort Blad, og vi selv er blevne, hvad vi nu har haft Lyst til at blive — Pairer af Frankrig —, hvis vi da ikke er blevne puttede i Gældsarrest".

„Tror De nu virkelig, at Florine kan bevæge sin Apotheker til at gøre Forretningen?" spurgte Lucien blændet.

„Vist tror jeg det! nu kommer Mellemakten, jeg vil sige hende et Par Ord derom med det Samme, det hele maa afgøres inat. Naar Florine først kan sin Lektie, er hun ligesaa durkdreven som hun selv og jeg tilsammen".

„Og der sidder denne skikkelige Forretningsmand med gabende Mund og beundrer Florine uden at ane, at han skal plyndres for 30,000 Francs".

„Igen en Dumhed! Ligesom vi stjal fra ham!" ivrede Lousteau. „Hvis Regeringen køber Bladet, faar Apothekeren maaské om 6 Maaneder 50,000 Fr. for sine 30,000. Desuden vil Matifat ikke se paa Bladet, men paa Florines Interesse. Naar Folk erfare, at Matifat og Camusot (thi

de deler nok Forretningen) ere Ejere af et Ugeblad, vil alle Aviserne bringe velvillige Artikler om Florine og Coralie. Saa bliver Florine berømt,. maaské faar hun et Engagement paa 12,000 Francs ved et andet Teater. Kort sagt, Matifat sparer de 1000 Francs om Maaneden, som han ellers vilde bruge til Presenter og til Traktement af Journalisterne. De forstaar Dem hverken paa Mennesker eller paa Forretninger".

„Stakkels Mand!" sagde Lucien, „han tror, han skal have en behagelig Nat".

„Og saa faar han ikke et Øjebliks Ro", tilføjede Lousteau, „før han har vist Florine den Sjettedel, han har købt af Finot. Og Dagen efter bliver jeg Redaktør og skal tjene 1000 Francs am Maaneden. Saa er min Nød forbi!" udbrød Florines Elsker.

Lousteau gik og lod Lucien sidde tilbage fortabt i et Mylder af farlige Tanker. Efter Besøget i Trægallerierne og imellem Theatrets Kulisser begyndte han at forstaa de Hjulværker, der sætte Pariserlivet i Gang. Han havde misundt Lousteaus Lykke, mens han beundrede Florine paa Scenen. Og i nogle Øjeblikke havde han helt glemt Matifat. Saaledes sad han i nogen Tid, maaské i fem Minutter. Det var som en Evighed. Glødende Tanker satte hans Sjæl i Brand, ligesom hans Sanser var opflammede ved Synet af disse Skuespillerinder med frivole Blikke og blottede Halse, klædte i korte Skørter, der viste deres Ben i de røde Strømper frem. Pludselig mødte det forelskede Blik fra et Øje, der stirrede ud gennem Hullet i Fortæppet, Luciens uopmærksomme Blik. Digteren vaagnede op af sine Tanker og saa', at det var Coralies Øje, der lyste imod ham; han bøjede sit

Hoved og saa' paa Camusot, som netop kom ind i Logen ligeoverfor. Denne Elsker var en brav, tyk og fed Silkehandler fra Bourdonnaisgaden; han var Dommer i Handelsretten, Fader til 4 Børn, gift for anden Gang, havde en Aarsindtægt paa 80,000 Francs, men var 56 Aar gammel, havde som en Hue af graa Haar paa Hovedet og saa' ud som en Mand, der ikke var tilsinds at dø uden lige til det sidste at tage ordentlig til sig af Livets Retter. I Øjeblikket straalede Camusot af Henrykkelse, han var fri for sin Kone og hørte Coralie blive applauderet, saa Huset rystede derved. Coralie var al denne rige Borgermands Stolthed og Forfængelighed, samlet som i én Sum. Som han sad dèr, troede han at kunne tilskrive sig Halvdelen af Skuespillerindens Succes, og det havde han for saa vidt Ret til at tro, som han havde betalt den. Ligesom for at dække sin egen Opførsel, havde Camusot sin Svigerfader med, en lille gammel Herre med pudret Haar og livlige Øjne, men en særdeles værdig Holdning. Luciens Uvilje vaagnede paany, han mindedes den rene, ædle Kærlighed, som han et Aar igennem havde næret for Fru de Bargeton. Straks foldede Digtersjælens Erotik sine vide Vinger ud, og tusinde Erindringer drog deres blaanende Horizont omkring den store Mand fra Angoulème, der igen sank hen i Drømmerier. Tæppet gik op. Coralie og Florine var paa Scenen.

„Han tænker ikke mere paa dig end paa Stortyrken", sagde Florine med dæmpet Stemme, medens Coralie var midt i en Replik.

Lucien kunde ikke lade være med at le og saa' paa Coralie.

Hun var en af de smukkeste og yndefuldeste Skue-

spillerinder i Paris, en af de Kvinder, af hvem Mændene fortrylles, enten de vil eller ej. Coralie frembød den smukkeste Jødindetype, det ovale Ansigt havde en Tone som mat Elfenben. Munden var rød som et Granatæble, Hagen fin som Randen af et Bæger. Under de mørke Øjenhaar anede man et brændende og smægtende Blik, hvori den østerlandske Ørkens hede Sol kunde tænde sine Glimt, saa tit hun vilde Hendes Pande var høj og tænksom og bar næsten Geniets Mærke. Men som saa mange andre Skuespillerinder besad Coralie intet Vid udover Kulisseironien og ingen Kundskaber udover sine Sovekammererfaringer. Men kunde man iøvrigt bekymre sig om hendes Moral, medens hun blændede Blikket med sine runde, glatte Arme, med sine gyldne Skuldre, med en Barm, som den, Højsangen besynger, og med fuldendt elegante Ben i røde Silkestrømper? Der laa en virkelig orientalsk Poesi over hendes Skønhed, og denne fremhævedes yderligere af det spanske Kostume, hun bar. Coralie henrykkede den hele Sal. Og der kom et Øjeblik, da Lucien ved at se denne skønne Skabning spille alene for ham, brød sig Pokker om Camusot og satte den sanselige Kærlighed over den rene, Nydelsen over Længslen, medens Utugtens Dæmon tilhviskede ham allehaande grimme Tanker.

Jeg kender slet intet til den Kærlighed, der finder sig veltilpas med god Mad og Vin og materielle Glæder, sagde han til sig selv. Endnu har jeg levet mere i Tanken end i Virkeligheden. En Mand, der vil skildre alt, maa kende alt, i Aften er det mit første Gilde, mit første Orgie med denne ejendommelige Verden. Hvorfor skulde jeg ikke for en Gangs Skyld prøve disse fejrede Glæder, hvortil det forrige Aarhundredes fornemme Herrer hengav sig i Sel-

skab med løsagtige Kvinder? Er dette ikke, naar alt kommer til alt, Sansernes Poesi? For to Maaneder siden syntes disse Kvinder mig Guddomme, vogtede af Drager, man ikke turde nærme sig; dèr staar nu én, hvis Skønhed overgaar Florines, hvem jeg misundte Lousteau: hvorfor skulde jeg ikke drage Fordel af hendes Lune, naar de fornemste Herrer for deres rigeste Skatte tilkøber sig en Nat hos saadanne Kvinder? Jeg vilde være en Taabe, om jeg havde mere Finfølelse end selve Fyrsterne, navnlig da jeg endnu ikke er bunden til nogen ved Kærlighed.

Lucien tænkte ikke mere paa Camusot. Skønt han nylig havde tilkendegivet Lousteau sin dybe Afsky for et Delingssystem paa disse Omraader, gik han nu selv i Fælden, bedaaret af Lidenskabens jesuitiske Argumenter.

„Coralie er vanvittig forelsket i Dem“, sagde Lousteau, der igen kom ind i Logen. „Deres Skønhed vækker den utroligste Opsigt mellem Kulisserne. De kan sagtens, kære Ven. Coralie er kun 18 Aar gammel, hun kan hvad Dag det skal være faa 50,000 Francs om Aaret for sin Skønhed. Endnu er hun meget fornuftig. For tre Aar Aar siden blev hun solgt af sin Moder for 60,000 Francs, hun har hidtil kun kendt til Sorger og tørster efter lidt Lykke. Til Teatret gik hun af Fortvivlelse og af Rædsel for Marsay, der oprindelig forførte hende; Kongen for vore Dandyer var hurtig ked af hende, saa fandt hun denne brave Camusot, som hun ikke bryder sig en Døjt om; men han er som en Fader for hende, og hun finder sig i ham. Hun har allerede afslaaet flere udmærkede Tilbud, hun holder sig til Camusot, der ikke plager hende. De er altsaa hendes første Kærlighed. Hun fik som et Pistolskud i Hjærtet ved Synet af Dem, og Florine maa snakke

hende tilrette i hendes Garderobe, hvor hun græder over Deres Kulde. Stykket falder, Coralie kan ikke længer sin Rolle, og saa kan hun kigge langt efter det Engagement til Gymnase, som Camusot var i Færd med at skaffe hende.

„Aah hvad? . , . stakkels Pige!“ sagde Lucien, hvis Forfængelighed følte sig kraftig smigret ved disse Ord. „Jeg oplever mere paa denne ene Aften, kære Ven, end i de første 18 Aar af mit Liv“.

Og Lucien fortalte om sin Kærlighed til Fru de Bargeton og sit Had til Baron de Châtelet.

„Meget vel, Bladet mangler en Syndebuk, vi kan bruge ham. Denne Baron er en gammel Laps fra Kejsertiden, han er ministeriel, han passer os, jeg har tit set ham i Operaen. Jeg husker godt Deres fornemme Dame, hun er ofte i Marquis d'Espards Loge. Baronen gør Cour til Deres forhenværende Tilbedte. Stop lidt! Jeg fik lige Bud fra Finot, at der mangler Stof til Bladet, fordi en af vore Medarbejdere, den lille Hector Merlin, har spillet os et Puds. Finot skriver i Fortvivlelse en Artikel mod Operaen. Nu kan De, min Ven, høre efter dette Stykke og anmelde det. Saa gaar jeg ind paa Direktørens Kontor og udspekulerer tre Spalter om Deres Ven og om den ubarmhjertige Skønne, de skal ikke blive glade imorgen“.

„Saaledes bliver Bladet altsaa til!“ sagde Lucien.

„Ja, altid“, svarede Lousteau, „i de ti Maaneder jeg har været ved Bladet, har der altid manglet Stof Kl. 8 om Aftenen. Idealet, som aldrig naaes, er at have Manuskriptet forud til nogle Numre. Nu er Klokken 10 og vi har ikke en Linje. For at faa Nummeret komplet vil jeg bede Vernou og Nathan om at laane os en Snes Ond-

skabsfuldheder om de Deputerede og Ministrene, i fornødent Fald om vore Venner. I et Tilfælde som dette er man beredt til at massakrere sin egen Fader, man er som en Korsar, der lader sine Kanoner med de røvede Pengestykker for at slippe for Døden. Skriv en kvik Artikel, saa har De gjort et stort Fremskridt i Finots Gunst: han er taknemmelig af Beregning. Og det er i og for sig den bedste og solideste Form for Taknemmelighed!“

„Journalister er dog løjerlige Mennesker!“ udbrød Lucien. „Det gælder altsaa at sætte sig ved et Bord og være vittig?“

„Ganske som man tænder en Lampe .... saa længe der da er Olie paa den“.

Just som Lousteau aabnede Logedøren, traadte Direktøren og du Bruel ind.

„Min Herre“, sagde Stykkets Forfatter til Lucien, „giv mig Lov til at sige Coralie fra Dem, at De vil følge hende hjem efter Gildet; ellers falder mit Stykke. Den stakkels Pige véd ikke længer, hvad hun siger, eller hvad hun gør; hun græder, naar hun skal le og ler, naar hun skal græde. Der er allerede bleven pebet. Men De kan endnu redde Stykket. Det er da ikke en Ulykke at have en Fornøjelse ivente“.

„Jeg plejer ikke at have Rivaler, Højstærede“, svarede Lucien.

„Sig for Guds Skyld ikke det til hende“, udbrød Direktøren og saa' paa Forfatteren. „Coralie er i Stand til at smide Camusot ud af Vinduet og ruinere sig selv. Den brave Handelsmand giver hende 2000 Francs om Maaneden og betaler alle hendes Kostumer og Klakører“.

„Siden Deres Løfte ikke forpligter mig til noget, saa

frels i Guds Navn Deres Stykke", sagde Lucien med en Mine som en Sultan.

„Men vær nu ikke altfor afvisende mod den nydelige Pige", bønfaldt du Bruel.

„Jeg skal altsaa baade anmelde Deres Stykke og smile til Deres Primadonna — naa, lad gaa!" udbrød Poeten.

Forfatteren forsvandt efter at have givet Coralie et Tegn; fra det Øjeblik af spillede hun storartet. Vignol, der spillede en bedraget Alcade, i hvilken Rolle han for første Gang aabenbarede sit Talent for Gammelmands-Faget, kom efter Tæppets Fald under jublende Bifald frem og sagde:

„Højstærede Publikum, det Stykke, vi har haft den Ære at spille, har til Forfattere d'Hrr. Raoul og de Cursy".

„Se, se, Nathan er Medforfatter til Stykket!" sagde Lousteau. „Saa forstaar jeg, hvorfor han er her".

„Coralie, Coralie!" blev der raabt fra det begejstrede Parterre.

Fra den Loge, hvor de to Købmænd sad, lød der en Tordenstemme:

„Og Florine!"

„Florine og Coralie!" var der flere Stemmer, der gentog.

Tæppet gik op. Vignol kom frem med de to Skuespillerinder. Matifat og Camusot kastede en Krans til hver af dem. Coralie greb sin og rakte den op imod Lucien. For Lucien var de to Timer, han havde tilbragt i Teatret, som en Drøm. Mellem Kulisserne var denne hans Fortryllelse begyndt. Dèr havde den endnu uskyldige

Digter indaandet en Luftning af Letfærdighed og Vellyst. I disse smudsige Gange, der er overfyldte med Maskiner, og hvor døsige Oljelamper spreder deres Lys, raser der som en Pest, der fortærer Sjælen. Dèr respekteres hverken Livet eller Virkeligheden. Dèr ler man ad alle alvorlige Ting, og det umulige synes sandt. Alt dette virkede paa Lucien som et bedøvende Middel, og Coralie sænkede ham fuldstændig i en Rus af Velvære. Lysekronen slukkedes. I Teatersalen var kun Loge-Oplukkerskerne tilbage, de fjærnede støjende de smaa Bænke og lukkede Logerne. Fra Rampen, der slukkedes som én stor Tællepraas, bredte der sig en hæslig Stank. Tæppet gik op igen. En Lygte hejsedes ned fra Snoreloftet. Brandmændene foretog deres Runde. Ovenpaa Scenens Æventyrspil, ovenpaa Skuet af Logerne, fyldte med skønne Kvinder i blændende Lys, ovenpaa Dekorationernes og de nye Kostymers brogede Magi, fulgte Kulde, Rædsel, Mørke og Tomhed. Det var højst uhyggeligt. Og Lucien grebes af en Forbavselse, han ikke kunde give Udtryk.

„Naa, kommer du saa?“ spurgte Lousteau, der kom til Syne oppe paa Scenen. „Spring fra Logen herned“.

I et Spring var Lucien paa Scenen. Han genkendte knapt nok Florine og Coralie, der havde afført sig Teaterkostymerne og hyllet sig i deres Kaaber, medens de paa Hovederne bar Hatte med sorte Slør; de lignede Sommerfugle, der igen var krøbne ind i Larvehylsteret.

„Gør De mig den Ære at byde mig Armen?“ spurgte Coralie skælvende.

„Med Fornøjelse“, sagde Lucien. Og da han havde taget hendes Arm, mærkede han Skuespillerindens Hjærte banke som en lille Fugls.

Skuespillerinden trykkede sig tæt op til Digteren, som en kælen Kat gnider sig op ad sin Herres Ben.

„Vi skal altsaa spise til Aften sammen“, sagde hun til ham.

Alle fire forlod Teatret; der holdt to Drosker udenfor Skuespillernes Indgang, der vendte ud til Fossés-du-Temple-Gaden. Coralie lod Lucien gaa først ind i Vognen, i hvilken allerede Camusot og hans Svigerfader, den brave Cardot, havde taget Plads. Hun tilbød ogsaa du Bruel en Plads. Direktøren kørte sammen med Florine. Matifat og Lousteau.

„Det er dog nogle afskyelige Drosker“, sagde Coralie.

„Hvorfor har De ikke selv en Vogn?“ spurgte du Bruel.

„Hvorfor?“ udbrød hun bittert. „Det vil jeg ikke sige i Hr. Cardots Nærværelse, formodentlig er det ham, der har besørget sin Svigersøns Opdragelse. Vil De tænke Dem, at saa lille og saa gammel, som han er, giver Hr. Cardot kun Florentine 500 Francs om Maaneden, lige akkurat til Husleje og Fodtøj! Den gamle Marki de Rochegude, som har 600,000 om Aaret, har allerede for to Maaneder siden tilbudt mig en Vogn. Men jeg er Kunstnerinde, ikke Pige“.

„De skal faa en Vogn i Overmorgen, Frøken“, sagde Camusot galant. „Men De havde jo aldrig bedt mig derom“.

„Det manglede blot, at man skulde bede derom! Naar man elsker en Kvinde, lader man hende saa vade i Gadeskarn og risikere at brække Benene? Det er virkelig kun Kræmmerhelte og Alenriddere, der holder af at se en Kjole overstænket fra Gaden“.

Medens Coralie talte saaledes med en gnaven Betoning, der skar Camusot i Hjærtet, havde hun fundet Luciens Ben og klemte det mellem sine; hun tog ogsaa hans Haand og trykkede den. Saa tav hun stille og sank hen i en uendelig Lyksalighed — en Henrykkelse, der lønner disse stakkels Skabninger for alle udstandne Sorger og Ulykker og i deres Sjæle udvikler en Poesi, der ikke kendes af andre Kvinder, som heldigvis ikke faar saa voldsomme Kontraster at prøve.

„Hen imod Slutningen spillede De ligesaa godt som Frøken Mars“, sagde de Bruel til Coralie.

„Ja“, bekræftede Camusot, „i Begyndelsen var det, ligesom noget tyngede hende, men fra anden Akt var hun storartet. Hun har stor Del i Deres Succes“.

„Og jeg i hendes“, mente du Bruel.

„De skændes om Kejserens Skæg“, sagde Coralie selv med bevæget Stemme.

Skuespillerinden benyttede sig af et Øjebliks Mørke til at føre Luciens Haand til sine Læber: hun kyssede den og vædede den med sine Taarer. Lucien var dybt bevæget. Den forelskede Kurtisane kappes i ydmyg Hengivenhed med selve Englene.

„De skal jo skrive Anmeldelsen“, sagde du Bruel til Lucien, „De maa da kunne skrive en virkelig Lovtale over vor kære Coralie“.

„Aa, gør os den lille Tjeneste“, sagde Camusot med et Tonefald, som om han laa paa Knæ for Lucien. „Jeg skal til enhver Tid være parat til Gentjeneste“.

„Lad ham dog være fri for det Overhæng“, udbrød Skuespillerinden opbragt. „Han skriver, hvad han selv

vil. Papa Camusot kan købe Vogne til mig, men ikke Ros“.

„De skal faa Deres Ros for billigt Køb“, sagde Lucien høfligt. „Jeg har aldrig skrevet i Bladene, forstaar mig kun lidt paa Façonen, De faar min Pens Jomfruelighed“ . . .

„Det var da morsomt“, fandt du Bruel.

„Nu er vi i Bondy-Gaden“, sagde den lille Cardot, der var sønderknust af Coralies Vrede.

„Hvis jeg faar din Pens Førstegrøde, skal du faa mit Hjærtes“, sagde Coralie i det flygtige Øjeblik, hun og Lucien vare alene i Vognen.

Coralie begav sig ind til Florine i dennes Soveværelse for at iføre sig den Dragt, hun i Forvejen havde sendt derhen. Lucien anede ikke, hvilken Luksus de rige Købmænd, der vil nyde Livet, udfolder hos Skuespillerinderne eller hos deres Elskerinder. Skønt Matifat, der ikke havde saa ansélig en Formue som Camusot, havde knebet lidt paa det, overraskedes Lucien ved Synet af en kunstnerisk dekoreret Spisestue, oplyst med prægtige Lamper og pyntet med blomsterbugnende Jardinièrer, og en Dagligstue, betrukken med gul Silke og udstyret med Møbler efter den sidste Mode. Stueuhret, Kandelabrene, Kaminen, alt tydede paa god Smag. Matifat havde ladet det hele arrangere af en ung Arkitekt, Grindot, der byggede et Hus for ham, og som havde gjort sig ganske særlig Umage, da han vidste, hvortil denne Lejlighed var bestemt: Selv rørte Matifat, der var og blev Købmand, kun med yderste Varsomhed ved selv den mindste Bagatel i disse Værelser; han syntes stadig at have Regningernes Talstørrelser for

Øje og betragtede alle disse Herligheder som Smykker, man uforsigtig har taget ud af et Skrin.

„Noget lignende kommer jeg vist alligevel til at gøre for Florentine“, var en Tanke, der stod at læse i gamle Cardots Øjne.

Lucien forstod med ét, at det kunde være Lousteau temmelig ligegyldigt, hvorledes der saa' ud i hans eget Værelse. Étienne var jo disse Festers hemmelige Konge og nød godt af alle disse smukke Ting. Han teede sig da ogsaa som Herre i Huset, som han stod dèr foran Kaminen i Samtale med Direktøren, der atter og atter ønskede du Bruel til Lykke.

„Manuskript, Manuskript“, raabte Finot, idet han traadte ind. „Vi har ikke mere Stof til Bladet. Sætterne har min Artikel i Gang og er snart færdige med den“.

„Nu skal vi straks være der“, sagde Étienne. „Vi finder nok et Bord og nogle Lys i Florines Boudoir. Hvis Hr. Matifat vil skaffe os Papir og Blæk, skriver vi Bladet færdigt, medens Florine og Coralie klæder sig paa“.

Cardot, Camusot og Matifat forsvandt, travlt beskæftigede med at oplede Penne, Knive og alt, hvad de to Journalister ellers havde Brug for. I dette Øjeblik kom Tullia, en af Datidens smukkeste Danserinder, hoppende ind i Stuen.

„Kære Barn“, sagde hun til Finot, „de byder dig de hundrede Abonnementer, du forlangte; de kommer ikke til at koste Direktionen noget, de er allerede fordelte paa Orkestret og paa Balletpersonalet. Dit Blad er saa morsomt, at der ikke er nogen af dem, der behøver at beklage sig. Du faar ogsaa dine Loger, her er Betalingen for det første

Kvartal“, tilføjede hun og rakte ham et Par store Sedler. „Saa lader du nok være at flaa mig“.

„Jeg er ødelagt!“ udbrød Finot, „nu har jeg ingen Spids-Artikel til mit Morgennummer, jeg maa jo lade mit infame Overfald gaa ud“.

„Guddommelige Laïs“, udbrød Blondet, der fulgte efter Danserinden sammen med Nathan, Vernou og Claude Vignon. „Du bliver og spiser med os, min Skat, eller ogsaa knuser jeg dig som den Sommerfugl, du er. Da du er Danserinde, er der ingen her, der paa Kunstens Vegne kan være skinsyg paa dig. Og hvad Skønheden angaar, er sikkert alle Damerne for kloge til at lade sig mærke med Jalousi, saalænge her er Herrer til Stede“.

„Men, kære Venner, I maa saagu' hjælpe mig — Bruel, Nathan, Blondet“, raabte Finot. „Jeg mangler fem Spalter“.

„Jeg kan skrive to om Stykket“, sagde Lucien.

„Jeg har Stof til én“, tilføjede Lousteau.

„Godt! Nathan, Vernou, du Bruel, I laver mig nok nogle Morsomheder til Slutningen af Nummeret. Blondet sørger nok for to smaa Spalter til Forsiden. Jeg skynder mig hen i Trykkeriet. Det var da et Held, Tullia, at du havde din Vogn med“.

„Ja, men Hertugen sidder i den, sammen med en tysk Diplomat“, sagde hun.

„Lad os invitere Hertugen og Diplomaten“, foreslog Nathan.

„En Tysker — han drikker godt, det lader sig høre“, udbrød Blondet. „Vi skal fylde ham Ørene med Røverhistorier, som han bagefter kan skrive hjem til sit Hof“.

„Hvem af os allesammen er alvorlig nok til at gaa

ned og tale med ham?“ spurgte Finot. „Hør, du Bruel, du er jo et Stykke af en Bureaukrat, hent du Hertugen af Rhétoré og Diplomaten og byd Tullia Armen. Du gode Gud, hvor Tullia er smuk i Aften!“

„Saa bliver vi tretten!“ sagde Matifat og blegnede.

„Nej, fjorten“, udbrød Florentine, der netop kom, „jeg vil have et Øje med Milord Cardot“.

„Og forresten har Blondet taget Claude Vignon med“, sagde Lousteau.

„Jeg har lovet ham noget at drikke“, svarede Blondet og tog et Blækhus. „Lad mig nu se, Drenge“, sagde han til Nathan og Vernou, „at I lader Viddet strømme omkap med de seks og halvtreds Flasker Vin, vi skal drikke. Klem især paa du Bruel, han laver jo Stykker, saa han maa da kunne piskes til at være vittig“.

Ansporet af Lysten til at give Prøve paa sine Evner overfor saadanne Kendere, skrev Lucien sin første Artikel ved det runde Bord i Florines Boudoir, ved Skæret af de røde Vokslys, som Matifat havde tændt:

Panorama Dramatique.

Første Opførelse af *Alcaden i Forlegenhed*, Farce i tre Akter. Frøken Florines Debut. Frøken Coralie. Vignol.

„Folk kommer ind og gaar ud, taler, spadserer, søger efter noget, finder ingenting, alt er i Oprør. Alcaden har mistet sin Datter og finder sin Nathue. Men Nathuen passer ham ikke, det maa være en Tyvs Nathue. Hvor er Tyven henne? Folk kommer ind, gaar ud, taler, spad-

serer og søger af alle Livsens Kræfter. Alcaden finder tilsidst en Mand uden sin Datter og sin Datter uden en Mand, hvilket stiller Øvrighedspersonen tilfreds, men ikke Publikum. Der bliver igen Ro, Alcaden vil forhøre Manden. Den gamle Alcade sætter sig i en stor Alcadelænestol og bringer sine Alcadeærmer i Orden. Spanien er det eneste Land, hvor der findes Alcader med store Ærmer, og hvor Alcaderne om Halsen har disse krusede Pibestrimler, som paa Pariserteatrene er Halvdelen af deres Embedsforretninger. Denne Alcade fremstilles af Vignol, Vignol, Potiers Efterfølger, en ung Skuespiller, der spiller gamle Mænd saa godt, at han har faaet de ældste gamle Mænd til at le. Saa gammel er han, denne unge Skuespiller, at man bliver helt bange og frygter for, at hans Alderdom skal forplante sig som en smitsom Sygdom. Og hvilken beundringsværdig Alcade! hvilket fortryllende, uroligt Smil! hvilken dum Vigtighed! hvilken stupid Værdighed! Hvor denne Mand er paa det rene med, at alt afvekslende kan blive falskt og šandt! Hvor han fortjente at være Minister hos en konstitutionel Konge! For hvert af Alcadens Spørgsmaal udspørger den ubekendte ham, og Vignol svarer, saaledes, at Alcaden, udfrittet gennem selve Svarene, oplyser alting ved sine Spørgsmaal. Der var over denne uhyre komiske Scene en Duft af Molière, der henrykte Publikum. Paa Scenen syntes alle efterhaanden at komme til Forstaaelse; men jeg er ude af Stand til at gøre Rede for, hvad der var klart, og hvad der var mindre klart; thi Alcadens Datter var til Stede, spillet af en virkelig Andalusierinde, en Spanierinde med spanske Øjne og spansk Teint og spansk Taille og spansk Fodskifte, en Spanierinde fra Top til Taa med sin Dolk i Strømpebaandet,

sin Elskov i Hjærtet, sit Kors i et rødt Baand paa Barmen. Henimod Slutningen af Akten var der én, der spurgte mig, hvad jeg syntes om Stykket. Jeg svarede ham: „Hun har røde Strømper, en Fod saa bitte som saa i lakerede Strømper og de smukkeste Ben, der findes i Andalusien!“ Aa, denne Alcadedatter bringer éns Hjærte paa Læberne og vækker de forfærdeligste Lyster i éns Bryst! Man fristes til at springe ned paa Scenen og tilbyde hende en Hytte og sit Hjærte eller 30000 Francs om Aaret og sin Pen. Denne Andalusierinde er den smukkeste Skuespillerinde i Paris. Coralie — for at nævne hende ved Navn — er i Stand til at blive Grevinde eller Grisette. Det er ikke let at afgøre, hvad der vilde klæde hende bedst. Hun vil blive til, hvad hun ønsker at blive, hun er skabt til at gøre, hvad hun vil, og er dette ikke det bedste, man kan sige om en Boulevard-Skuespillerinde?

I anden Akt indtraf der en Spanierinde fra Paris med et Ansigt som en Kamé og et Par morderiske Øjne. Nu var det mig, der spurgte mig for, hvorfra hun kom. Jeg fik til Svar, at hun kom fra Kulissen og hed Frøken Florine. Men, min Tro, om jeg lod mig det bilde ind; en saadan Fyrighed var der i hendes Bevægelser, et saadant Raseri i hendes Elskov. Denne Medbejlerske til Alcade-Datteren er gift med en Adelsmand, som er skaaret ud af Almavivas Kappe, hvori der er Stof til hundrede Boulevard-Adelsmænd. Om Florine end ikke havde røde Strømper og Laksko, havde hun til Gengæld en Mantille og et Slør, hvoraf hun betjente sig med Virtuositet, fornem Dame, som hun er! Hun gav paa beundringsværdig Maade at forstaa, at Tigerinden kan blive til Kat. Jeg forstod saa meget, at der udspilledes et eller andet Skinsyge-Drama,

at dømme efter de spydige Ord, de to Spanierinder vekslede. Saa skulde alt lige til at gaa i Orden i Mindelighed, da Alcadens Dumhed forstyrrede alt igen. Hele denne Verden af Rige og Tjenere, Figaro'er, Adelsmænd, Alcader, Piger og Koner gav sig igen til at søge, gaa, komme og løbe omkring. Intrigen knyttedes paany, og jeg lod den knytte sig, thi disse tvende Kvinder, den skinsyge Florine og den lykkelige Coralie indviklede mig igen i Folderne af deres Skørt og Mantille og puttede mig deres smaa Fødder i Øjnene.

Jeg naaede tredje Akt uden at have anrettet nogen Ulykke, uden at have nødvendiggjort Politiets Indskriden eller at have forarget Publikum. Og jeg tror fra nu af paa den offentlige Morals Magt, hvormed man beskæftiger sig saa meget i Deputeretkammeret, at man skulde tro, der ikke længer var Moral i Frankrig. Jeg kunde forstaa, at det drejede sig om en Mand, som elsker to Kvinder uden at blive elsket af dem, eller som elskes af dem uden at elske dem, -- som ikke holder af Alcaden, eller som Alcaden ikke holder af, men i alle Tilfælde en brav Mand, som elsker én eller anden, enten sig selv eller vel snarere Gud, siden han gaar hen og bliver Munk. Vil De have nøjere Besked, saa gaa selv i Panorama-Dramatique. De har nu faaet tilstrækkelig Besked til at vide, at De først maa gaa der en Gang for at se disse triumferende røde Strømper med grønne Snirkler, denne lille, løfterige Fod, disse straalende Soløjne, denne elegante Pariserinde, forklædt som Andalusierinde og Andalusierinde forklædt som Pariserinde; dernæst endnu en Gang for at nyde Stykket, hvis gamle Mand kalder Latter, hvis forelskede Adelsmand kalder Taarer frem. I begge Retninger gjorde Stykket

Lykke. Forfatteren, der efter Sigende har en af vor store Digtere til Medarbejder, har bejlet til Succes'en med en forelsket Pige i hver Haand; Parterret var da ogsaa lige ved at gaa ud af sit gode Skind af Henrykkelse. Disse to Pigers Ben syntes at have mere Vid end selve Forfatteren. Ikke desto mindre fandt man, naar de to Rivalinder ikke var paa Scenen, Dialogen kvik, hvilket er mere end tilstrækkeligt Bevis paa Stykkets Fortræffelighed. Forfatteren navngaves under Bifaldssalver, der vakte alvorlig Uro hos Teatrets Arkitekt. Hvad de to Skuespillerinder angaar, dansede de den berømte spanske Bolero, der i fordums Dage behagede Conciliets Fædre, og som Censuren har tilladt trods de dristige Stillinger. Denne Bolero er nok til at hidlokke alle gamle Herrer, der ikke véd, hvad de skal gøre med Resten af deres Kærlighed. Og jeg er saa menneskekærlig at underrette Dem om, at De i Forvejen bør have Glasset i Deres Kikkert pudset skinnende blankt".

Medens Lucien skrev disse Linjer, der gjorde Revolution i Journalistiken og indvarslede en hel ny og original Manér, skrev Lousteau en Artikel, som han kaldte *Den gamle Laps,* og som begyndte saaledes:

„Lapsen fra Kejsertiden er altid en lang og tynd, vel konserveret Herre, som bærer Korsét og Æreslegionens Kors. Han hedder saadan noget som Potelet, og for at gøre god Figur ved vore Dages Hof har Baronen fra Kejsertiden udstyret sig med et du: han hedder altsaa du Potelet, men er parat til igen at blive Potelet i Tilfælde af Revolution. Han bærer Kappen paa begge Skuldre, som hans Navn udviser, og gør nu sin Opvartning i

Faubourg Saint-Germain, efter i gamle Dage at have indlagt sig Hæder og gjort sig nyttig og behagelig ved at bære Slæbet for en Søster til hin Mand, hvis Navn jeg undsér mig for at nævne. Selv om du Potelet fornægter sin Tjeneste hos den kejserlige Højhed, synger han endnu sin intime Velgørerindes Romancer . . .“

Artiklen var et Væv af Personligheder, temmelig taabelige, som man lavede dem dengang; Genren blev jo senere ganske anderledes udviklet, især af *Figaro*. Ogsaa Fru de Bargeton, til hvem Baron du Châtelet gjorde Kur, var paa en plump Maade draget ind i Spøgen, der iøvrigt fortsattes gennem en Række Artikler, der — som man vil erindre — vakte enorm Opsigt i Faubourg Saint-Germain og blev en af de tusind og én Grunde til de Indskrænkninger af Pressefriheden, der kort efter foretoges. Efter en Times Forløb vendte Blondet, Lousteau eg Lucien tilbage til Dagligstnen, hvor Gæsterne, Hertugen, Diplomaten, de fire Damer, de tre Købmænd, Teaterdirektøren og Finot sad og passiarede. En Trykkerlærling med sin Papirshue paa Hovedet var allerede kommet for at hente Manuskript til Bladet.

„Sætterne gaar deres Vej, hvis jeg ikke kommer med noget“, sagde han.

„Dèr er ti Francs, saa venter de nok“, svarede Finot.

„Hvis jeg giver dem de Penge, drikker de sig fulde og saa — God Morgen, Avis!“

„Dette Barns sunde Sans forfærder mig“, sagde Finot.

I samme Øjeblik som Diplomaten spaaede Trykkerdrengen en glimrende Fremtid, kom de tre Journalister til Stede. Blondet oplæste en yderst spirituel Artikel mod

Romantikerne. Lousteaus Artikel vakte Latter. Hertugen af Rhétoré anbefalede dog at indflette en indirekte Kompliment til Fru d'Espard for ikke at irritere Faubourg Saint-Germain for stærkt.

„Lad os saa høre, hvad De har skrevet", sagde Finot til Lucien.

Da Lucien, der skælvede af Angst, var færdig med Oplæsningen, genlød Værelset af Bifald, Skuespillerinderne omfavnede Begynderen, de tre Købmænd trykkede ham til deres Bryst, saa han var nær ved at kvæles, du Bruel greb hans Haand og havde Taarer i Øjnene, og Direktøren endelig inviterede ham til Middag.

„Der gives ikke længer Børn", sagde Blondet. „Da Hr. de Chateaubriand allerede har lavet Benævnelsen et sublimt Barn for Victor Hugo, maa jeg nøjes med slet og ret at sige Dem, at De er en Mand med Hjærte, med Vid og med Stil".

„De er engageret til Bladet", sagde Finot, idet han takkede Étienne og tilkastede ham et fint, beregnende Blik. „Galoppér nu afsted med alt dette", sagde han til Lærlingen. „Bladet bliver lidt pletteret, men det er vort bedste Nummer", vendte han sig til Gruppen af Journalister, der allerede betragtede Lucien med en vis Misundelse.

„Han har gode Indfald, den Fyr", sagde Blondet.

„Hans Artikel er fiks", erklærede Claude Vignon.

„Til Bords!" raabte Matifat.

Hertugen bød Florine Armen, Coralie bemægtigede sig Luciens og Danserinden kom til at sidde imellem Blondet og den tyske Diplomat.

„Jeg forstaar ikke, hvorfor I angriber Fru de Bargeton

og Baron du Châtelet, der efter Sigende er udnævnt til Præfekt i Charente", sagde Diplomaten.

„Fru de Bargeton har jaget Lucien paa Døren som en anden Stymper", sagde Lousteau.

„Saadan en smuk ung Mand!" udbrød Diplomaten.

Aftensmaaltidet serveredes paa Sèvres-Porcellæn til nyt Sølvtøj og Damaskes-Dug og var sammensat med ødsel Pragt. Maden var fra Chevet, Vinene var udvalgte af den fineste Vinhandler ved Kaj Saint-Bernard, en Ven af Camusot, Matifat og Cardot. Lucien saa' her for første Gang den rigtige parisiske Luksus i Virksomhed og gik saaledes fra Overraskelse til Overraskelse. Men han skjulte sin Forbavselse som den Mand af Hjærte, Vid og Stil han efter Blondets Ord var.

Medens Selskabet drog fra Salen til Spisestuen havde Coralie hvisket Florine i Øret:

„Hjælp mig at faa Camusat drukket saa fuld, at han bliver nødt til at blive liggende og sove her i din Lejlighed".

„Har du da gjort din Journalist?" spurgte Florine, benyttende et Udtryk fra disse Pigers ejendommelige Slang.

„Nej, jeg elsker ham!" svarede Coralie med en allerkæreste lille Bevægelse med Skuldrene.

„Jeg vilde elske dig, selv om du var grim og syg", hviskede hun i Øret paa Lucien, idet de satte sig tilbords.

Hvilke Ord for en Digter! Camusot forsvandt, og Lucien saa' ikke andet end Coralie. Og hvorledes skulde et Menneske, der var skabt for at nyde og sanse, som var ked af Provinslivets Ensformighed og tillokkedes af Paris' Faldgruber, kunne modstaa denne glimrende Fest?

Lucien havde den ene Fod i Coralies Seng og den anden i Journalistikens Fuglelim, denne Journalistik, som han havde higet saa længe efter uden at kunne faa Adgang dertil. Han havde netop faaet Hævn for alle sine Lidelser ved en Artikel, der næste Dag skulde gennembore to Hjærter. Han saa' paa Lousteau og sagde til sig selv: „Det er en Ven!“ uden at ane, at Lousteau allerede frygtede ham som en farlig Rival. Lucien havde begaaet den Fejl at vise hele sit Talent; med en mattere Artikel havde han været bedre tjent.

Blondet opvejede dog den Misundelse, der et Øjeblik fortærede Lousteau, ved at sige til Finot, at man maatte bøje sig for Talentet, naar det var saa decideret. Denne Bedømmelse dikterede Lousteau hans Holdning; han besluttede fremdeles at være gode Venner med Lucien og i Forstaaelse med Finot at udnytte en saa farlig Nybegynder ved ikke at lade ham tjene for meget. Denne Taktik var hurtig grebet og aftalt i hele sit Omfang mellem disse to Mænd, der kun behøvede at hviske hinanden et Par Ord i Øret.

„Han har Talent“.

„Han bliver dyr“.

„Naa!“

„Godt“.

„Det er aldrig uden Skræk, at jeg spiser sammen med franske Journalister“, sagde den tyske Diplomat med rolig og værdig Godmodighed, idet han saa' paa Blondet, hvem han havde truffet hos Grevinde de Montcornet. „De Herrer har det Hværv at gøre et Ord af Blücher til Virkelighed“.

„Hvad er det for et Ord?“ spurgte Nathan.

„Da Blücher sammen med Saacken i 1814 naaede Højderne ved Montmartre — undskyld, mine Herrer, at jeg minder om denne for Dem saa skæbnesvangre Dag — sagde Saacken, der var en brutal Kavalér: „Vi brænder altsaa Paris af!“ „Lad for Guds Skyld være med det; Frankrig skal jo netop dø af Paris“, svarede Blücher og pegede paa dette store Kræftsaar, der glødende og dampende bredte sig i Seinedalen for deres Fødder. — Jeg takker Gud for, at der ikke er Blade i mit Land“, vedblev Diplomaten efter en Pause. „Jeg er endnu ikke kommen mig af den Forfærdelse, som den lille Knægt med Papirshuen vakte hos mig, medens han trods sine ti Aar snakkede saa fornuftigt som en gammel Diplomat. Jeg har en Fornemmelse i Aften, som om jeg spiste sammen med Løver og Pantere, der har vist mig den Høflighed at tage Fløjlshandsker paa Poterne“.

„Det er klart nok“, sagde Blondet, „at vi kan sige og bevise for Evropa, at Deres Excellence har brækket en Slange op i Aften og har været lige ved at anbringe den om Halsen paa vor smukkeste Danserinde, Frøken Tullia, hvortil man kunde knytte nogle Betragtninger over Eva, Bibelen, den første Synd og den sidste. Men vær rolig, De er vor Gæst“.

„Det kunde være morsomt nok“, sagde Finot.

„Mine Herrer, væk nu ikke Deres slumrende Kløer“, udbrød Hertugen af Rhétoré.

„Bladets Indflydelse og Magt er endnu kun i sin Vorden“, sagde Finot, „Jonrnalistiken er i sin Barndom, men den vil vokse sig stor. Om ti Aar vil alt være hjemfaldet til offentlig Kritik. Tanken vil oplyse alt, den . . .“

„Den vil brændemærke alt“, afbrød Blondet ham.

„Det er maaské nok saa korrekt“, sagde Claude Vignon.

„Den vil skabe Konger“, mente Lousteau.

„Den vil vælte Monarkier“, sagde Diplomaten.

„Hvis Pressen ikke eksisterede“, sagde Blondet, „burde man ogsaa lade være med at opfinde den. Men nu er den en Gang til, og vi lever af den“.

„De vil en Gang dø af den“, sagde Diplomaten. „Ser De ikke, at Hoben, som De giver Oplysning, vil umuliggøre Individets Frihed og Storhed, naar den en Gang kommer ovenpaa? Forstaar De ikke, at naar De udsaar Kritiken i Underklassernes Sjæle, vil De høste Revolution, og at De bliver dens første Ofre? Hvad er det, man river om i Paris under en Opstand?“

„Det er Gadelygterne“, sagde Nathan, „men vi er for beskedne til at nære Frygt for os selv“.

„De er et altfor begavet Folk til at tillade nogensomhelst Regering at udvikle sig“, vedblev Diplomaten. „Ellers vilde De med Deres Penne paany begynde den Erobring af Evropa, som Deres Sværd ikke kunde hævde“.

„Bladene er et Onde“, sagde Claude Vignon. „Man kunde vende dette Onde til det nyttige. Men Regeringen vil bekæmpe det. En Kamp bliver Følgen heraf. Hvem bukker under? Det er Spørgsmaalet“.

„Det gør Regeringen“, sagde Blondet. „I Frankrig sejrer Viddet over alt, og Bladene besidder foruden alle begavede Menneskers Vid tillige Tartuffes Skinhellighed“,

„Blondet, Blondet, Du gaar for vidt“, sagde Finot, „husk paa, her er Abonnenter til Stede“.

„Du er Ejer af et af disse Gift-Depoter, du har Grund

til at være bange“, lød Svaret. „Men jeg bryder mig Pokker om alle jeres Butiker, skønt jeg lever deraf.“

Der paafulgte nu et bittert Ordskifte om Journalistik og Journalister, under hvilket særlig Blondet og Claude Vignon drog voldsomt til Felts mod Standen og dens Kaar.

Tilsidst udbrød Vignon:

„Se den unge Mand, som sidder derhenne ved Siden af Coralie! — Hvad hedder han? Naa, Lucien! Han er smuk, han er Poet, og hvad der er bedre for ham, han er et godt Hoved; nu vel, han kommer ind ved disse infame Blade, bortødsler dèr sine bedste Ideer, slider sin Hjærne træt, tager Skade paa sin Sjæl, begaar disse anonyme Gemenheder, der i Kampen mellem Ideer træder i Stedet for Plyndring og Mordbrand i Kondottièrernes Krige. Naar han, som tusinde andre, har ødet et smukt Talent til Fordel for Bladets Aktionærer, lader disse Gifthandlere ham dø af Sult, hvis han er tørstig, og af Tørst, hvis han er sulten!“

„Tak“, sagde Finot.

„Men bevares vel“, fortsatte Claude Vignon, „jeg vidste det, jeg sagde det forud. Jeg er i Bagnoet, og det glæder mig, naar der kommer en ny Galejslave. Blondet og jeg er dygtigere end Hr. den og Hr. den, som spekulerer i vore Evner, og ikke desto mindre vil vi stadig blive udnyttede af dem. Thi vi har Hjærte under vor Intelligens, vi mangler Udnytterens brutale Egenskaber. Vi er dovne, kontemplative, kritiske og sentimentale paa én Gang; medens de andre piner Hjærnen ud af os, vil de beskylde os for at have baaret os dumt ad“.

„Jeg troede, I havde i Sinde at være lidt morsommere“, udbrød Florine.

„Florine har Ret“, sagde Blondet. „Lad os overlade Behandlingen af Samfundets Sygdomme til disse Charlataner af Statsmænd“.

„Véd I, hvad Vignon minder mig om?“ spurgte Lousteau med et Nik i Retning af Lucien. „Om et af disse store, tykke Fruentimmer fra Pelican-Gaden, der siger til en Skoledreng: „Lille Ven, du er for ung til at komme her . . .“

Dette Indfald vakte Munterhed, og Coralie fandt, der var god Mening deri. Købmændene spiste og drak, medens de lyttede til.

„Hvilken Nation, der rummer saa meget godt og ondt paa én Gang!“ sagde Diplomaten til Hertugen af Rhétoré.

Saaledes vilde Skæbnen, at ingen Advarsel forholdtes Lucien paa Skraaplanet mod den Afgrund, i hvilken han skulde styrte. D'Arthez havde ført Poeten ind paa det gode og alvorlige Arbejdes Vej og vakt de Følelser hos ham, for hvilke alle Hindringer forsvinder. Selv Lousteau havde søgt at fjærne ham fra Skraaplanet, om end af egoistiske Grunde, idet han skildrede ham Journalist- og Forfatterlivet i Virkelighedens Belysning. Lucien havde ikke villet tro paa saa megen skjult Elendighed; men nu hørte han for Alvor Journalister jamre sig over deres usle Kaar og saa' dem i Færd med at sprætte deres egen Fostermoder op for at forudsige Fremtiden. I Løbet af denne Aftenstund havde han set Tingene, som de er. Men i Stedet for at gribes af Rædsel ved Synet paa nært Hold af denne parisiske Fordærvelse, som Blücher havde fundet saa træffende Ord for, nød han med største Behag dette aandfulde Selskab. Han fandt disse Mennesker i deres Lasters blændende Rustning og med den kolde Analyses

blinkende Hjælm overlegne over de alvorlige og evnerige Mænd i den gamle Vennekreds. Desuden prøvede han nu Rigdommens Behageligheder, lærte, hvad Luksus og Velvære vil sige; han drak for første Gang udsøgte Vine og gjorde Bekendtskab med det fine Køkkens udsøgte Retter; han saa' en Gesandt, en Hertug og hans Danserinde, som søgte Selskab med Journalisterne og beundrede deres forfærdelige Magt. Og han følte en skæbnesvanger Begærlighed efter at beherske denne Verden af Konger, han følte Styrke nok til at besejre dem. Og endelig havde han ved Festlysenes Skær, gennem den begyndende Rus' Taage set nærmere paa denne Coralie, som han nys havde gjort lykkelig ved et Par Fraser; han fandt hende henrivende, Kærligheden gjorde hende saa smuk. Og desuden var denne Pige virkelig den kønneste Skuespillerinde i Paris. Den Lykke, hans Artikel havde gjort, og Erobringen af Coralie, det var to Triumfer, der kunde have fordrejet selv et ældre og koldere Hoved end Luciens. Medens Diskussionen stod paa, havde hele Selskabet spist godt og navnlig drukket tæt. Lousteau, der sad ved Siden af Camusot, havde et Par Gange skænket Kirsch i hans Vin, uden at nogen lagde Mærke dertil, og han smigrede hans Forfængelighed for at faa ham til at drikke. Denne Manøvre udførtes saa behændigt, at Købmanden intet opdagede, han troede sig, paa sit Omraade, lige saa dreven som Journalisterne. Spøgen begyndte at antage en besk Karakter paa det Tidspunkt, da Desserten og de dertil hørende Vine bødes omkring. Diplomaten gav som verdensklog Mand Hertugen og Danserinden et Tegn, saa saare han hørte de første snøvlende Dumheder, der forkyndte, at de groteske Scener nærmede sig, med hvilke

et Orgie ender; de forsvandt alle tre. Saa snart Camusot i sin Rus var gaaet fra Samlingen, saa' Coralie og Lucien, der under hele Gildet havde opført sig som to femtenaars forelskede, deres Snit til at flygte ned ad Trappen og skynde sig op i en Droske. Da Camusot var falden under Bordet, troede Matifat, at han var gaaet sammen med Skuespillerinden; han overlod til sine Gæster at ryge, drikke, le og skændes videre og fulgte ind med Florine, da hun gik til Sengs. Dagen overraskede ved sit Komme de bolde Kæmper eller rettere sagt kun Blondet, der var en utrættelig Drikkebroder; han var paa dette Tidspunkt den eneste, der kunde tale og foreslog de sovende en Skaal for den rosenfingrede Aurora.

Lucien var ikke vant til de parisiske Orgier; han var endnu nogenlunde klarhovedet paa Vejen ned ad Trapperne; men den friske Luft bekom ham ilde; han var forfærdelig beruset. Coralie og hendes Kammerjomfru maatte bære Digteren op til første Sal i det smukke Hus i Vendôme-Gade, hvor Skuespillerinden boede. Paa Trappen fik Lucien ondt og kastede ganske forskrækkelig op.

„Skynd dig, Berenice", raabte Coralie. „Lav noget The i en Fart".

„Det har ingen Ting at sige, det kommer af Luften", gentog Lucien Gang efter Gang, „og saa har jeg heller aldrig før drukket saa meget".

„Stakkels Barn, han er saa uskyldig som et Lam", sagde Berenice, en tyk Normannerinde, der var lige saa hæslig, som Coralie var smuk.

Omsider blev Lucien uden selv at vide deraf anbragt i Coralies Seng. Bistaaet af Berenice havde Skuespiller-

inden klædt ham af med en Moders Omhu og Kærlighed for et lille Barn, medens Digteren stadig gentog:

„Det har ingen Ting at sige, det er bare Luften. — Tak, lille Mo'er".

„Hvor han siger „lille Mo'er" kønt", udbrød Coralie og kyssede ham paa Haaret.

„Hvor det maa være yndigt at elske saadan en Engel, Frøken! Hvor har De dog fundet ham? Jeg troede ikke, der fandtes en Mand saa smuk, som De er Kvinde", sagde Berenice.

Lucien vilde sove. Han vidste ikke, hvor han var og saa' ingenting. Coralie fik ham til at drikke nogle Kopper The og lod ham saa falde i Søvn.

„Portnerkonen saa' os vel ikke?" spurgte Coralie.

„Nej, jeg ventede paa Dem".

„Og Victoire véd vel ingenting?"

„Ikke det bitterste!" svarede Berenice.

— Ti Timer senere, henad tolv den næste Dag vaagnede Lucien under Coralies Blik. Hun havde vaaget over hans Søvn. Digteren var straks paa det rene hermed. Skuespillerinden var endnu iført sin smukke Kjole, der var bleven slemt plettet; hun agtede at opbevare den som en Relikvie. Lucien erkendte den sande Kærligheds Hengivenhed og Ømhed, der fortjente sin Belønning; han saa' paa Coralie. Coralie var klædt af paa et Øjeblik og smuttede som en Snog op i Sengen til Lucien.

Ende paa første Bind.